

HNB

2018

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

HRVATSKA NARODNA BANKA

2018

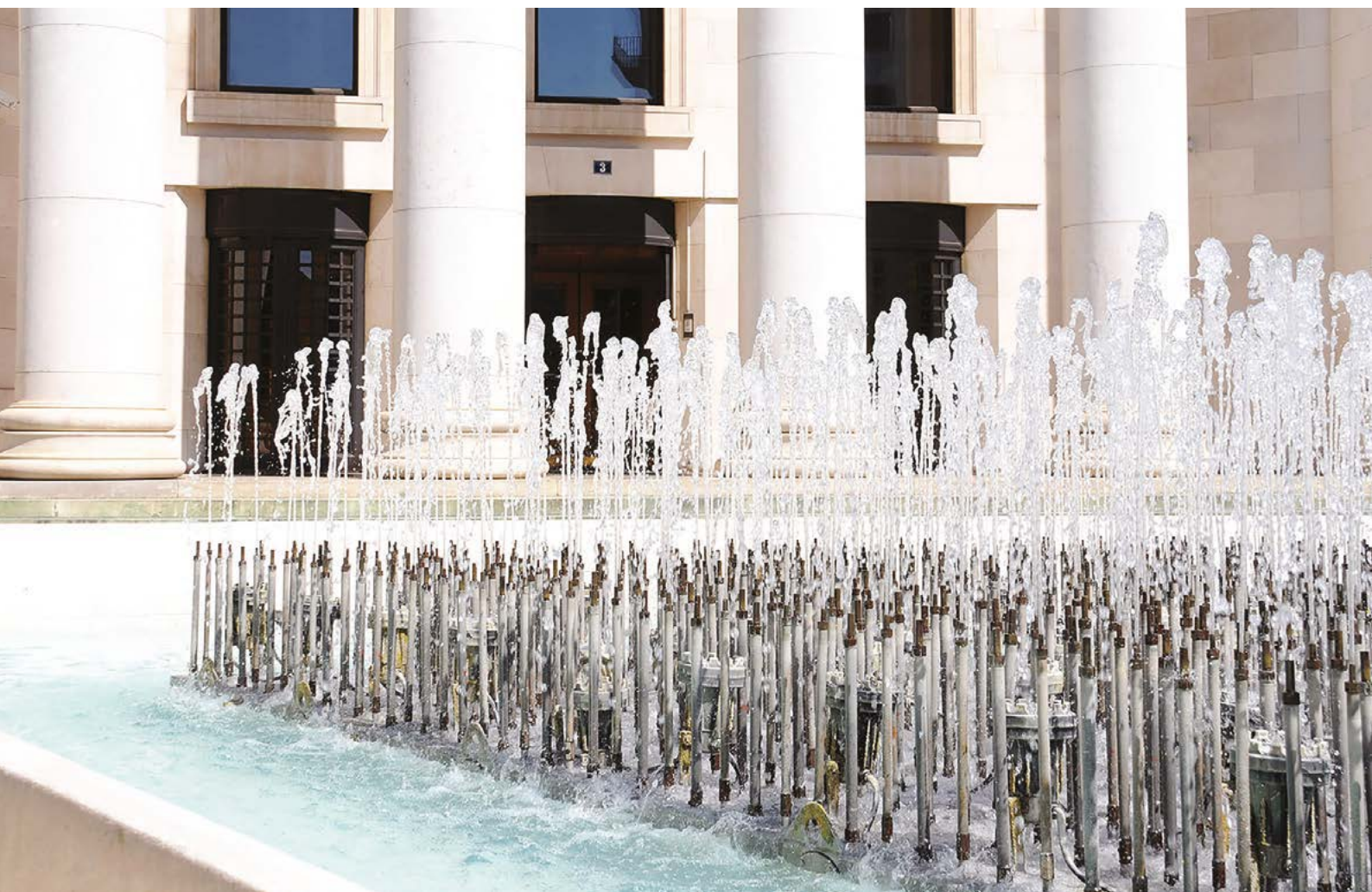

HNB

GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2018.

Zagreb, lipanj 2019.

HRVATSKA NARODNA BANKA

Riječ guvernera

U 2018. nastavio se rast gospodarske aktivnosti, ali zamah je rasta oslabio u odnosu na 2017., prije svega zbog slabijeg izvoza. S druge strane, veća zaposlenost, rast potrošačkog optimizma i jače zaduživanje stanovništva poticali su osobnu potrošnju, a time i gospodarski rast. Inflacija se blago ubrzala pretežno zbog rasta cijena energenata. Višak na tekućem i kapitalnom računu i dalje je bio znatan, ponajprije zbog povećanja prihoda od turizma i jačega korištenja fondova EU-a, što je sve pridonosilo aprecijacijskim pritiscima. Proračun je 2018. već drugu godinu zaredom ostvario višak, unatoč naplatama brodograđevnih jamstava, a inozemni se dug nastavio smanjivati, kao i omjer javnog duga i BDP-a.

Kako bi podržao gospodarski rast, HNB-a je nastavio s ekspanzivnom monetarnom politikom, održavajući stabilan tečaj. Visoka likvidnost pridonijela je daljnjem poboljšanju financijskih uvjeta, padu kamatnih stopa te naposljetku jačanju rasta kredita stanovništvu i poduzećima. U tome ističem višegodišnji trend rasta kuskoga kreditiranja, prvenstveno stanovništva, istodobno s blagim smanjenjem kredita s valutnom klauzulom.

Kao i uvijek, prekomjerno jačanje tečaja kune sprečavali smo otkupom deviza i u 2018. godini ostvaren je drugi najveći godišnji prirast

Boris Vujčić, guverner

međunarodnih pričuva, koje su na kraju godine iznosile 17,4 mlrd. EUR. Zarada ostvarena upravljanjem pričuva presudno određuje ukupan financijski rezultat HNB-a. Unatoč povijesno niskim, a u slučaju eura i negativnim, kamatnim stopama ostvaren je pozitivan rezultat od 62,1 mil. EUR ili 460,9 mil. kuna.

Posljednja kriza ojačala je arhitekturu europodručja. Nakon krize javnog duga izgrađena je, ako ne i dovršena, bankovna unija. Zajednička bankarska pravila u EU-u štite Jedinstveni nadzorni mehanizam i Jedinstveni sanacijski mehanizam, koji čuvaju novac građana kao štediša u bankama i kao poreznih obveznika u slučaju izlaska neke banke s tržišta. HNB je nastavio suradnju sa stranim supervizorima, osobito u donošenju zajedničkih ocjena rizičnosti poslovanja bankovnih grupa i adekvatnosti alociranih iznosa kapitala za članice pojedine grupe, kao i na ostalim područjima supervizije. Osim toga, započeli smo pripreme za sudjelovanje Hrvatske u Jedinstvenom sanacijskom mehanizmu.

Rezultati poslovanja banaka u 2018. oporavili su se, nakon snažnog pada u 2017. ostvarenog zbog poteškoća u poslovanju grupe Agrokor. Kvaliteta kreditnog portfelja banaka nastavila se poboljšavati, uz ključan utjecaj prodaje loših potraživanja. Visoka likvidnost i kapitaliziranost sustava i nadalje osiguravaju sigurno i stabilno poslovanje banaka.

Nastavili smo jačati zaštitu potrošača. Nakon objave kreditnih uvjeta po bankama u 2017., na isti smo način potrošačima omogućili usporedbu troškova računa za plaćanje. Banke smo obvezali na standardizirano informiranje i građanima olakšali odluku o tome koji im račun za plaćanje najbolje odgovara. Rješavali smo prigovore potrošača, posredovali kod banaka i po potrebi poduzimali mjere.

Plan i program naših istraživačkih prioriteta prvi smo put prošle godine predstavili javnosti. Želja nam je dati na uvid istraživačke procese Hrvatske narodne banke i otvoriti dijalog s javnošću i kolegama o aktualnim temama: monetarnoj politici, inflaciji, tečaju, financijskim tokovima s inozemstvom, financijskoj stabilnosti, produktivnosti i izvoru rasta, fiskalnoj održivosti te platnom prometu. Posebno ističem da smo od 2018. u sam vrh istraživačkih prioriteta uvrstili izazove tehnoloških inovacija, posebice u financijskom sustavu. Tu spadaju teme kao što su kriptotokeni, utjecaj FinTech inovacija na banke, poduzeća i građane, kiberrizici i kibersigurnost i drugo.

“Prvo činjenice” načelo je kojim je 2018. obilježeno 20 godina statistike Europskog sustava središnjih banaka. Glavna je svrha statistike u HNB-u podržati monetarnu i makroprudencijalnu politiku i ostale zadatke središnje banke te pružiti javnosti, financijskim tržištima, medijima, tijelima javne vlasti i poslovnom sektoru pravodobne, relevantne i prije svega precizne statističke pokazatelje. Nastavili smo usavršavati i proširivati makroekonomske serije te, u skladu s jasnim određenjem Europske središnje banke, jačati skup granularnih i anketnih podataka.

Platni promet ključna je infrastruktura gospodarstva i u 2018. smo dovršili, građanima nevidljivo, usklađivanje regulative s europskim platnim prostorom. Dobrobiti i unapređenje plaćanja ostvarit će se tek s punom primjenom trenutanih, “instant” plaćanja. Plaćanja mobitelom izvršavat će se, u manje od deset sekunda, u bilo koje doba dana, cijele godine, neovisno o tome imaju li primatelj i platitelj račun u istoj banci ili čak u istoj državi. To će građanima olakšati, ubrzati i pojeftiniti plaćanja, a poduzećima omogućiti jednostavnije poslovanje.

Vlada Republike Hrvatske službeno je donijela Eurostrategiju u svibnju 2018. i zadužila Nacionalno vijeće za uvođenje eura za njezinu provedbu. Anketiranja građana koja sustavno provodimo upućuju na podršku uvođenju eura, ali i zabrinutost zbog mogućeg rasta cijena. Ti nas rezultati obvezuju na otvoreniji dijalog s građanima, veću dostupnost informacija o malim europskim gospodarstvima koja su nedavno uvela euro te jasnije procedure i mjerenja kojima ćemo spriječiti neopravdan rast cijena. Naravno, uvođenje eura premašuje granice same središnje banke.

Pozitivna gospodarska kretanja iz 2018. koja se nastavljaju u 2019. posljedica su i europske monetarne politike čiji se utjecaji prelijevaju na domaće gospodarstvo. “Plima podiže sve čamce”, ali usporavanje europskog rasta koje se već nazire ili potencijalno ublažavanje ekspanzivnoga karaktera europske monetarne politike također će imati posljedice u hrvatskom gospodarstvu. Zajednička je dobrobit građana i poduzeća ojačati gospodarsku strukturu, kao i druge sustave poput obrazovanja, uprave i ostaloga, da bi gospodarstvo bilo otpornije i raslo brže. Tom će cilju Hrvatska narodna banka, unutar svog djelokruga, i nadalje ustrajno i dosljedno pridonositi.

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2018

Sadržaj

Riječ guvernera	3
Sadržaj	7
Godina ukratko	9
Javnost rada	13
<hr/>	
Monetarna politika i gospodarska kretanja	19
Financijska stabilnost	35
Upravljanje međunarodnim pričuvama	47
Zaštita potrošača	53
<hr/>	
Istraživanja	63
Statistika	69
<hr/>	
Supervizija	75
Sanacijsko planiranje	97
<hr/>	
Platni promet	101
Poslovanje trezora	115
<hr/>	
Međunarodni odnosi	121
Aktivnosti vezane uz postupak uvođenja eura	128
Ljudski resursi	131
<hr/>	
Rukovodstvo i unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke	137
<hr/>	
Financijski izvještaji	139

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke, slijeva nadesno: viceguverneri Neven Barbaroša, Martina Drvar i Slavko Tešija, guverner Boris Vujčić, zamjenica guvernera Sandra Švaljek, viceguverneri Roman Šubić, Bojan Fras i Michael Faulend

Lijevo: guverner Vujčić i viceguverner Fras; sredina: novi članovi rukovodstva – Slavko Tešija, Sandra Švaljek, Martina Drvar i Roman Šubić; desno: guverner Vujčić i zamjenica guvernera Sandra Švaljek

Godina ukratko

Makroekonomska kretanja – glavni naglasci

Blago usporavanje rasta:

2,6% iznosila je godišnja stopa rasta realnog BDP-a u 2018., a 2,9% u 2017. godini

Ubrzanje inflacije:

na prosječno 1,5%, u usporedbi s 1,1% u 2017. godini

Višak na tekućem i kapitalnom računu platne bilance:

ostvaren je već šestu godinu zaredom, iznosio je 4,0% BDP-a 2018. te se u odnosu na prethodnu godinu smanjio za 0,7 postotnih bodova

Pad se kamatnih stopa nastavio:

3,6% iznosila je prosječna kamatna stopa na nove kunske stambene kredite krajem 2018., a godinu prije 3,9%

Višak opće države:

0,2% BDP-a u 2018., a u 2017. bio je ostvaren višak od 0,9% BDP-a

Guverneru Vujčiću povjeren drugi mandat; imenovani novi članovi Savjeta

Hrvatski sabor povjerio je 13. srpnja 2018. Borisu Vujčiću drugi put šestogodišnji guvernerski mandat.

U srpnju 2018. istekli su mandati zamjeniku guvernera Relji Martiću te viceguvernerima Tomislavu Presečanu, Vedranu Šošiću i Damiru Odaku.

Odlukom Hrvatskog sabora imenovani su i novi članovi Savjeta: Sandra Švaljek postala je zamjenicom guvernera Hrvatske narodne banke 18. srpnja 2018. Zamjenica guvernera koordinira i rukovodi poslovima iz područja Sektora za centralnobankarske operacije, Ureda unutarnje revizije, Sektora komunikacija i Ureda guvernera. Martina Drvar imenovana je viceguvernerkom

Hrvatske narodne banke 18. srpnja 2018. Viceguvernerka Drvar nadležna je za poslove iz područja Sektora bonitetne regulative i supervizije. Slavko Tešija viceguvernerom Hrvatske narodne banke imenovan je također 18. srpnja 2018. Viceguverner Tešija rukovodi poslovima iz područja Ureda za koordinaciju poslova sukcesije i Ureda za reguliranje deviznog poslovanja. Roman Šubić postao je viceguvernerom Hrvatske narodne banke 18. srpnja 2018. Viceguverner Šubić koordinira poslove iz područja Sektora statistike i Ureda za procjenu mogućnosti sanacije kreditnih institucija.

Službeno donesena Strategija uvođenja eura u Hrvatskoj

Vlada Republike Hrvatske donijela je Strategiju za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj u svibnju 2018. te je osnovala Nacionalno vijeće za uvođenje eura zaduženo za provedbu Eurostrategije. Guverner HNB-a imenovan je na dužnost zamjenika predsjednika Nacionalnog vijeća. HNB je organizirao provedbu istraživanja javnog mnijenja građana o uvođenju eura u Hrvatskoj, u kolovozu 2018.

HNB je u 2018. godini poduzeo brojne aktivnosti kako bi širu javnost pobliže upoznao s tijekom postupka i mogućim učincima uvođenja eura. Guverner i nadležni viceguverneri održali su javna predstavljanja Eurostrategije u 17 županijskih gospodarskih komora i na šest ekonomskih fakulteta u zemlji. Na taj način dužnosnici HNB-a susreli su se s predstavnicima poslovne i akademske zajednice u gotovo svim hrvatskim županijama. Cilj tih predavanja bio je upoznati javnost s prednostima i nedostacima uvođenja eura, objasniti postupak uvođenja eura te opisati ekonomske politike i reforme koje pridonose uvođenju eura. Dužnosnici i drugi zaposlenici HNB-a održali su velik broj predavanja za učenike, studente, profesore, stručnjake iz različitih sektora gospodarstva i druge zainteresirane skupine. U tim predavanjima, osim što su predstavljeni glavni zaključci Eurostrategije, pojašnjeno je kakva će biti uloga HNB-a kada Hrvatska postane dijelom europodručja.

Održana strukturna operacija

HNB je nastavio osiguravati dugoročnu kunsku likvidnost bankama putem strukturnih operacija, koje su prvi put provedene u veljači 2016. godine. Tim se operacijama bankama plasiraju kunska sredstva na duži rok, čime se potiče dugoročno kunsko kreditiranje s fiksnim kamatnim stopama. U prosincu 2018. održana je jedina strukturna aukcija u toj godini, kada je HNB

bankama plasirao 1,4 mlrd. kuna na rok od pet godina s kamatnom stopom od 1,2%.

Nova regulativa na području platnog prometa – za veću transparentnost i brigu o potrošačima

U 2018. godini donesena su dva nova zakona: Zakon o platnom prometu i Zakon o elektroničkom novcu. Ti zakoni uvode nove platne usluge i nove pružatelje platnih usluga, unaprijeđuju pravila o zaštiti korisnika platnih usluga (potrošača), osiguravaju veću sigurnost elektroničkih plaćanja, proširuju zahtjeve za licenciranje i registraciju novih pružatelja platnih usluga te omogućuju veće ovlasti nadzora pri prekograničnom pružanju platnih usluga i izdavanju elektroničkog novca. Osim navedenih Zakona doneseno je i nekoliko na njima utemeljenih podzakonskih propisa.

Unaprijeđena mobilna aplikacija mHNB – građani mogu usporediti bankovne naknade

Krajem 2018. godine Hrvatska narodna banka unaprijedila je mobilnu aplikaciju mHNB, namijenjenu uslugama i dodatnim informacijama za potrošače. Uz objavu na mrežnoj stranici HNB-a, potrošačima je na mHNB-u, uz sustavan i lako pretraživ pregled podataka o uvjetima pod kojima banke odobravaju kredite, od studenoga 2018. omogućena i jednostavnija usporedba aktualnih naknada po bankama za najčešće korištene platne usluge, kako bi oni mogli informiranije i lakše donositi odluke o odabiru platnih usluga i njihovih pružatelja. Najreprezentativnije usluge povezane s računom za plaćanje one su usluge kojima se potrošači najčešće koriste i koje ih izlažu najvećemu ukupnom ili pojedinačnom trošku, kao što su vođenje računa za plaćanje, kreditni transfer, izravno terećenje, trajni nalog i sl. Aplikacija, dostupna za Android i iPhone, na kraju 2018. godine instalirana je na 6235 uređaja.

Velik interes za ekonomsku i financijsku edukaciju

Hrvatska narodna banka nastavila je dugogodišnju tradiciju informiranja i educiranja mladih o temama iz djelokruga središnje banke: tijekom 2018. HNB je posjetilo 3369 učenika, studenata, profesora i drugih zainteresiranih za njegov rad, kako bi proširili svoja znanja iz ekonomske i financijske pismenosti. Organizirana su predavanja i radionice o djelovanju hrvatske središnje banke, o aktualnim gospodarskim i novčanim kretanjima u našoj zemlji te o osobnim

financijama. Tijekom ožujka, u povodu Svjetskog tjedna novca, održan je najveći broj predavanja, a posebno zanimanje i angažman srednjoškolaca ponovo je potaknula velika učenička debata održana u Svjetskom tjednu novca; debatu o uvođenju eura uživo je na HNB-ovu Facebooku pratilo više od 4300 zainteresiranih.

Otvorena vrata HNB-ove zgrade u sklopu projekta Design District Zagreb

Glavna zgrada Banke na zagrebačkom Trgu hrvatskih velikana, remek-djelo velikana hrvatske moderne, arhitekta Viktora Kovačića, privukla je i 2018. godine građane koje zanima arhitektura nekadašnje Zagrebačke burze za robu i vrednote. U četiri je dana gotovo 300 posjetitelja razgledalo Okruglu dvoranu, nekada glavnu burzovnu dvoranu, u sklopu suradnje HNB-a s festivalom Design District Zagreb.

Javnost rada

Hrvatska narodna banka nastojala je i u 2018. godini pridonijeti boljoj informiranosti građana i ostale zainteresirane javnosti o svome radu, kao i jačanju njihove ekonomske i financijske pismenosti, posebice mladih, i to priopćenjima za javnost, odgovorima na upite, obavijestima za potrošače, publikacijama, konferencijama, razgovorima s novinarima i saborskim zastupnicima, ekonomskim radionicama, izlaganjima za učenike i studente, učeničkom debatom, seminarima za nastavnike i priložima na društvenim mrežama. Središnja je banka u 2018. godini otvorila i profil na društvenoj mreži Twitter.

Hrvatska narodna banka veliko značenje pridaje što potpunijem i razumljivijem informiranju domaće i međunarodne javnosti o svojem djelovanju – ciljevima i mjerama za njihovo ostvarivanje, zadaćama te rezultatima svojih aktivnosti. Tako je i tijekom 2018. godine HNB informirao i educirao javnost o svom djelovanju služeći se različitim komunikacijskim kanalima.

Priopćenja za javnost o odlukama Savjeta HNB-a objavljujvana su neposredno nakon sjednica na kojima su odluke donesene. Također, izvještavalo se o drugim aktivnostima koje su poduzimane u ostvarivanju zadaća središnje banke. Javnost je tako upoznata i s novom uslugom na mobilnoj aplikaciji Hrvatske narodne banke (mHNB) – usporednim prikazima aktualnih naknada po bankama za najčešće korištene platne usluge.

Stručna i šira javnost obaviještena je o djelovanju hrvatske središnje banke i na nastupima dužnosnika i drugih djelatnika središnje banke u medijima te na različitim tematskim skupovima. Tijekom godine organizirani su sastanci s novinarima koji prate financije i bankovni sektor, da bi se pobliže upoznali s aktivnostima središnje banke povezanima s monetarnom politikom, uslugama

Rekordan broj zainteresiranih za rad HNB-a u 2018.

3369

Ukupan broj osnovnoškolaca, srednjoškolaca, studenata i ostalih zainteresiranih iz Hrvatske i inozemstva za koje su održana predavanja i posjet HNB-u u 2018.

u platnom prometu i drugim zadaćama središnje banke, te o njima što potpunije i razumljivije izvijestili stručnu i široku javnost.

Na internetskoj stranici HNB-a www.hnb.hr središnja je banka omogućila uvid i u novu zakonsku i podzakonsku regulativu koja se tiče djelovanja središnje banke, u upute i obrasce za primjenu važećih propisa. Usto, na stranici su objavljivani i nacrti propisa kako bi se javnosti omogućilo da se na njih očituje. Sve su publikacije HNB-a objavljene na internetskoj stranici, većinom na hrvatskom i engleskom jeziku. Osim redovnih publikacija, HNB je u okviru povremenih publikacija objavljivao i rezultate istraživanja i radove svojih zaposlenika.

Tijekom prošle godine HNB je primio više od 1600 pisanih i usmenih upita, koje su središnjoj banci, putem elektroničke pošte, poštom ili telefonom uputili građani, poduzeća, predstavnici medija, državne institucije, veleposlanstva i drugi. Tražene informacije povezane su sa svim područjima djelovanja HNB-a, te se na spomenute upite nastojalo odgovoriti odmah ili u najkraćem mogućem roku.

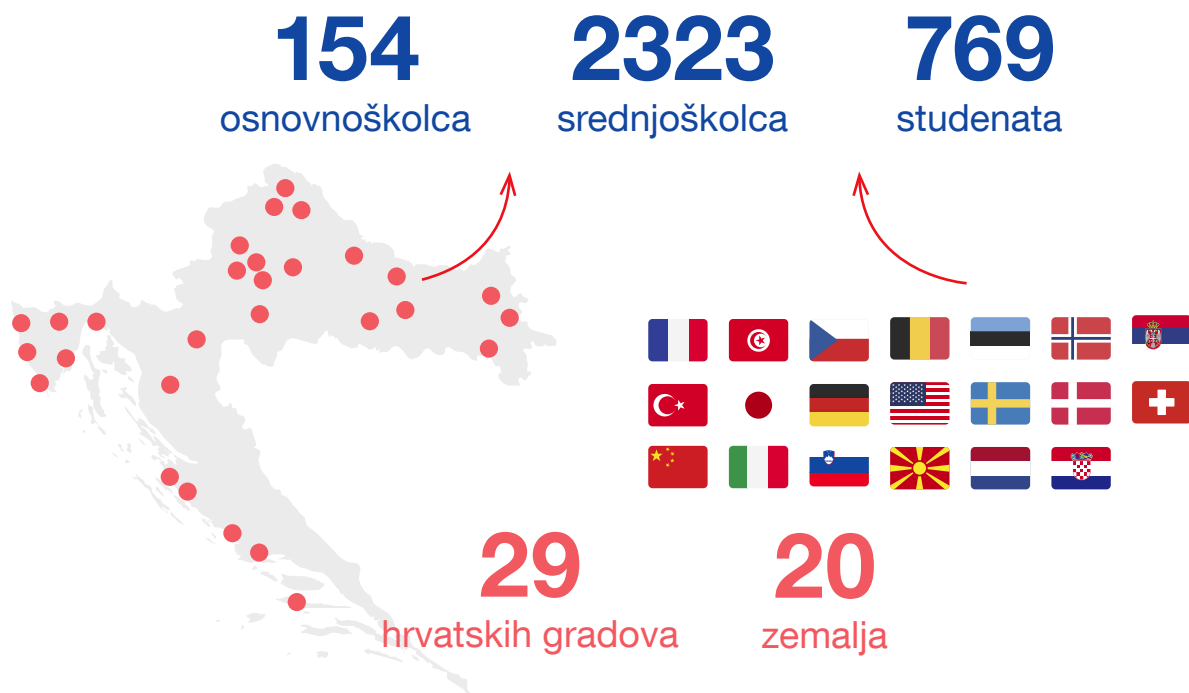
Osim postojećih službenih profila na YouTubeu, Facebooku, LinkedInu i Flickru, Hrvatska narodna banka krajem 2018. otvorila je službenu stranicu na još jednoj društvenoj mreži – Twitteru. Na novom kanalu HNB-a promoviraju se publikacije, istraživanja, analize, ali i ostali sadržaji iz područja nadležnosti odnosno aktivnosti središnje banke. Putem društvenih mreža HNB nastoji dodatno osnažiti pravodobnu komunikaciju sa svim segmentima javnosti, promovirati sadržaje iz nadležnosti središnje banke s ciljem veće informiranosti te financijske i ekonomske edukacije.

Također, krajem 2018. godine Hrvatska narodna banka unaprijedila je mobilnu aplikaciju mHNB namijenjenu uslugama i dodatnim informacijama za potrošače. Tako je potrošačima, uz sustavan i lako pretraživ pregled podataka o uvjetima pod kojima banke odobravaju kredite, od studenoga 2018. omogućena i jednostavnija usporedba aktualnih naknada po bankama za najčešće korištene platne usluge, kako bi oni mogli informiranije i lakše donositi odluke o odabiru platnih usluga i njihovih pružatelja. Aplikacija, dostupna za Android i iPhone, na kraju 2018. godine instalirana je na 6235 uređaja.

Središnja banka organizirala je i nekoliko stručnih skupova. Uz sudjelovanje izvršnih direktora MMF-a i Svjetske banke te najviših predstavnika središnjih banaka i ministarstava financija petnaest zemalja Konstitutivne skupine, kojoj u Međunarodnom monetarnom fondu i Svjetskoj banci pripada Hrvatska, u lipnju je održano redovito proljetno zasjedanje u Splitu, a domaćini skupa bili su Ministarstvo financija Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka.

Krajem 2018. mobilna aplikacija mHNB unaprijeđena je dodatnim informacijama za potrošače.

Hrvatska narodna banka u veljači je bila domaćin redovitoga godišnjeg sastanka Radne grupe za monetarnu politiku u Srednjoj i Istočnoj Europi Banke za međunarodne namire (BIS). U radu ovog skupa sudjelovali su, s predstavnicima organizatora – BIS-a i HNB-a, predstavnici Europske središnje banke i središnjih banaka Albanije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Češke, Estonije, Finske, Italije, Letonije, Mađarske, Makedonije, Njemačke, Poljske, Rumunjske, Slovenije i Srbije.

Izlaganja posvećena podizanju financijske pismenosti slušalo je

1300
učenika

101
profesor

Učenici, studenti i profesori u
Hrvatskoj narodnoj banci u 2018.

U HNB-u je u ožujku održana i konferencija “Ulaganja – pomicanje granica produktivnosti”, u organizaciji Europske investicijske banke (EIB) i Hrvatske narodne banke, na kojoj su sudjelovali visoki dužnosnici Vlade RH i međunarodnih financijskih institucija, a u svibnju – u organizaciji Hrvatske narodne banke i Hrvatske gospodarske komore – održan je Okrugli stol s predstavnicima Komore Zagreb i županijskih komora.

S ciljem upoznavanja stručne javnosti sa strukturnim obilježjima pokrivenih obveznica i prijedlogom direktive Europske komisije koja regulira njihovo izdavanje, u studenome u Hrvatskoj narodnoj banci održana je radionica “Novi regulatorni okvir za pokriveno obveznice – što to donosi Hrvatskoj?”, koju su zajednički organizirale Hrvatska narodna banka i Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD).

Nadalje, u HNB-u je održana i druga po redu istraživačka konferencija “Istraživanja u središnjim bankama”, na kojoj je predstavljen godišnji plan istraživanja HNB-a, kao i rezultati dosadašnjih te pregled provedenih istraživanja u posljednjih nekoliko godina.

Središnja banka Irske bila je domaćin tradicionalnog predavanja Ante Čičin-Šain, posvećenog prvom guverneru hrvatske središnje banke. Međunarodna Dubrovačka konferencija, u okviru koje je i Seminar mladih ekonomista, održana je 2018. godine 24. godinu zaredom, uz sudjelovanje nekoliko guvernera središnjih banaka, predstavnika međunarodnih financijskih institucija i ostalih cijenjenih znanstvenika i nositelja financijskih politika iz Hrvatske i svijeta.

Tijekom 2018. godine održano je i nekoliko susreta zastupnika Hrvatskog sabora s rukovodstvom HNB-a. U tim su prigodama zastupnici upoznati s ulogom i aktivnostima hrvatske središnje banke u području zaštite potrošača, odnosom i hijerarhijom propisa Republike Hrvatske i Europske unije s obzirom na poslovanje središnje banke i banaka te strategijom uvođenja eura kao nacionalne valute u Hrvatskoj.

U skladu s HNB-ovom strategijom jačanja istraživačkog rada u središnjoj banci, u 2018. organizirano je sedam Ekonomskih radionica HNB-a, otvorenih za akademsku i stručnu javnost, na kojima su predstavljeni recentni radovi zaposlenika hrvatske središnje banke i zanimljivi radovi drugih autora iz domaćih i međunarodnih institucija (detaljnije vidi u poglavlju “Istraživanja”).

Hrvatska narodna banka nastavila je dugogodišnju tradiciju educiranja mladih o temama iz djelokruga središnje banke: tijekom 2018. HNB je posjetilo 3369 učenika, studenata, profesora i drugih zainteresiranih za njezin rad, kako bi proširili svoja znanja o djelovanju hrvatske središnje banke te o aktualnim gospodarskim i novčanim kretanjima u našoj zemlji. Tijekom ožujka, povodom Svjetskog tjedna novca, održan je najveći broj predavanja, a posebno zanimanje i angažman srednjoškolaca ponovo je potaknula velika učenička debata održana u Svjetskom tjednu novca na temu “Euro u Hrvatskoj – za ili protiv”. Debatu je i uživo na HNB-ovu Facebooku pratilo više od 4300 zainteresiranih, a dvjestotinjak učenika koji su debatirali u Okrugloj dvorani HNB-a zaključilo je da Hrvatska ne treba uvesti euro.

Hrvatsku narodnu banku posjetila je 2018., u sklopu projekta jačanja financijske pismenosti, i grupa profesora Ekonomske i upravne škole Osijek. Profesori su željeli produbiti svoja znanja o djelovanju Hrvatske narodne banke te unaprijediti ona o upravljanju osobnim financijama i drugim temama povezanim s potrošačima, odnosno korisnicima financijskih i bankovnih usluga. Edukacija se odnosila na različite teme iz nadležnosti HNB-a: cilj, zadaće i monetarnu politiku hrvatske središnje banke, uvođenje eura u Hrvatskoj, financijsku stabilnost, superviziju kreditnih institucija, bezgotovinski platni promet u Hrvatskoj i optjecaj gotovog novca te zaštitu potrošača. Također, u Čakovcu je održano predavanje o uvođenju eura u Hrvatskoj za profesore ekonomskih grupa predmeta iz tri hrvatske županije.

Glavna zgrada Banke na zagrebačkom Trgu hrvatskih velikana, remek-djelo velikana hrvatske moderne, arhitekta Viktora Kovačića, privukla je i 2018. godine građane koje zanima arhitektura nekadašnje Zagrebačke burze za robu i vrednote. Gotovo 300 posjetitelja razgledalo je Okruglu dvoranu, nekada glavnu burzovnu dvoranu, u sklopu trećeg izdanja festivala Design District Zagreb.

Monetarna politika i gospodarska kretanja

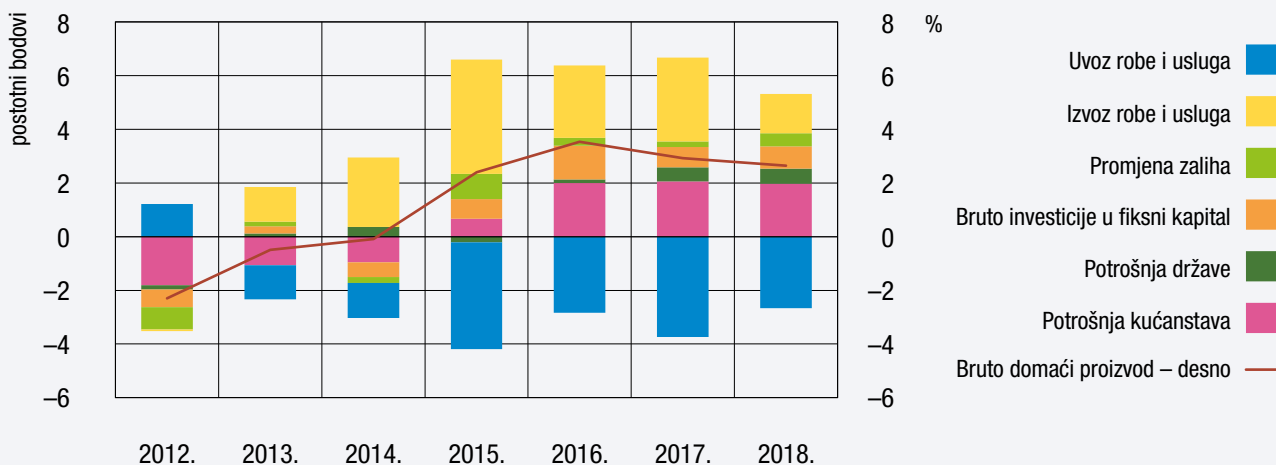
Rast gospodarske aktivnosti u 2018. godini usporio se na 2,6%, s 2,9%, koliko je iznosio u 2017. godini, pri čemu su takva kretanja ponajviše rezultat usporavanja rasta izvoza robe i usluga. Rastu realnog BDP-a najviše je pridonijela osobna potrošnja, koja je nastavila rasti sličnim intenzitetom kao 2017. godine. Inflacija potrošačkih cijena blago se ubrzala, pretežno zbog rasta cijena energenata (poglavito električne energije).

Višak na tekućem i kapitalnom računu platne bilance smanjio se u 2018. na 4,0% BDP-a, s 4,7% BDP-a u prethodnoj godini. Međutim, kad bi se isključili učinci troškova ispravaka potraživanja od koncerna Agrokor na dobit banaka, koji su bili posebno izraženi u 2017., višak na tekućem i kapitalnom računu zabilježio bi godišnji porast. Pozitivnim utjecajem na ostvarenja tekućega i kapitalnog računa u 2018. ističu se daljnji rast prihoda od turizma i jače korištenje fondova EU-a, dok se saldo u robnoj razmjeni snažno pogoršao. Istodobno se nastavio trend smanjivanja inozemne zaduženosti domaćih sektora.

Ekspanzivna monetarna politika HNB-a nastavila je podržavati oporavak gospodarstva uz održavanje stabilnoga nominalnog tečaja kune prema euru. To je rezultiralo dosad najvišom zabilježenom razinom viška kunske likvidnosti monetarnog sustava i pridonijelo daljnjem poboljšavanju uvjeta financiranja na domaćem tržištu te, naposljetku, nastavku rasta kreditne aktivnosti banaka prema stanovništvu i poduzećima.

I u 2018. ostvaren je pozitivan saldo proračuna opće države, unatoč znatnim plaćanjima po brodograđevnim jamstvima.

Slika 1. Usporavanje rasta realnog BDP-a
doprinosi po sastavnicama

IZVOR: DZS

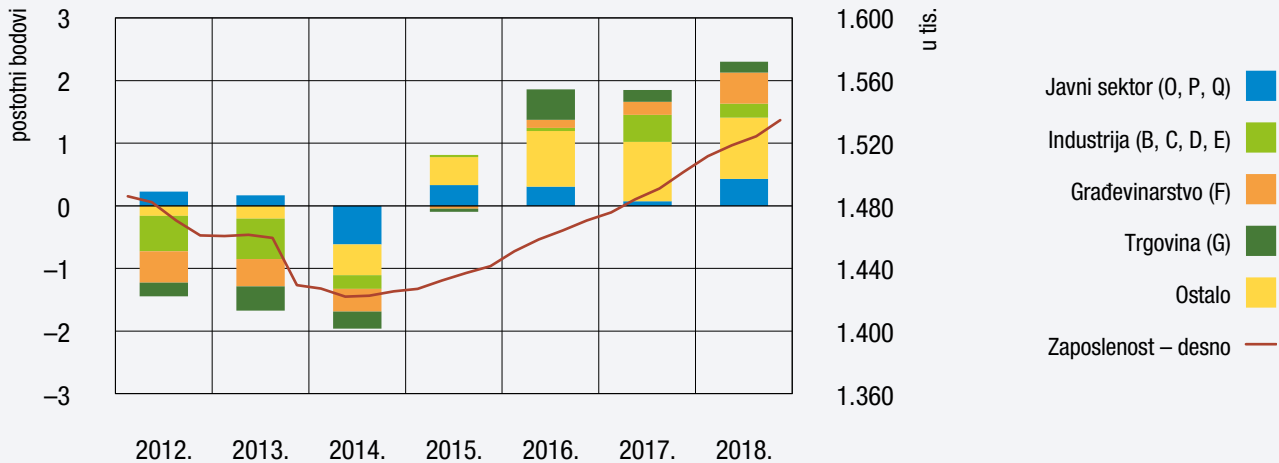
Rast realnoga bruto domaćeg proizvoda i povoljna kretanja na tržištu rada obilježili i 2018. godinu

Godišnja stopa rasta realnog BDP-a u 2018. godini iznosila je 2,6%, a u 2017. bila je 2,9% (Slika 1.). Slabljenje dinamike gospodarskog rasta ponajviše je rezultat izraženog usporavanja rasta izvoza robe i usluga. Naime, ukupan izvoz u 2018. porastao je za 2,8% na godišnjoj razini, a godinu prije stopa rasta iznosila je 6,4%. Usporavanje je ponajprije uzrokovano nepovoljnijim ostvarenjima u izvozu robe, no i rast se izvoza usluga također usporio.

Povećanju gospodarske aktivnosti u 2018. ponajviše je pridonio rast osobne potrošnje, koja je rasla sličnom dinamikom kao i godinu prije (3,5% u odnosu na 3,6% u 2017.). Rast osobne potrošnje podržala su povoljna kretanja na tržištu rada te rast potrošačkog optimizma i veće zaduživanje stanovništva. Rast zaposlenosti intenzivirao se u odnosu na 2017., pa je broj zaposlenih u 2018., prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO), povećan za 2,3% na godišnjoj razini. Zaposlenost je porasla u svim djelatnostima (Slika 2.), a najveći je doprinos rastu dalo zapošljavanje u ostalim uslužnim djelatnostima te u građevinarstvu. Istodobno je zabilježen nastavak

Slika 2. Povoljna kretanja na tržištu rada

sezonski prilagođeni podaci, doprinosi godišnjoj stopi promjene

IZVOR: HZMO (SEZONSKA PRILAGODBA HNB-a)

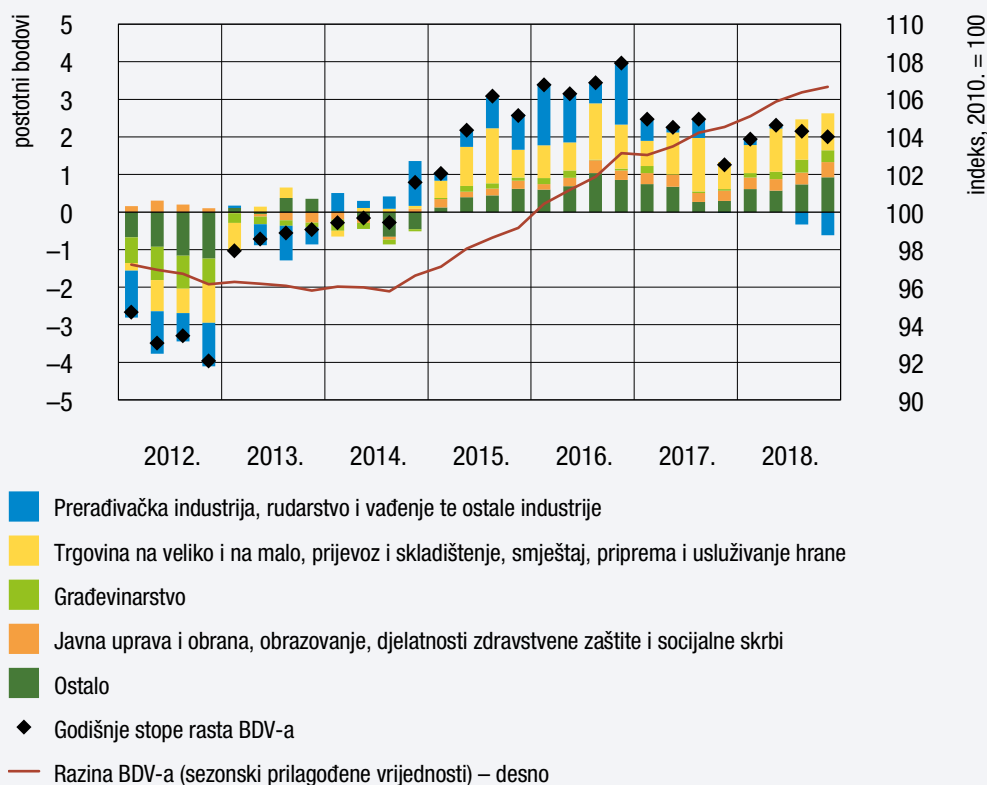
smanjivanja stope nezaposlenosti, i to malo snažnijom dinamikom nego u prethodnoj godini. Tako se međunarodno usporediva stopa nezaposlenosti u 2018. smanjila na 8,4% radne snage. Osim rasta zaposlenosti, smanjenju nezaposlenosti pridonio je i nastavak iseljavanja stanovništva radne dobi. Plaće su također rasle, pa je prosječna realna bruto plaća na godišnjoj razini porasla za 3,6%, a realna neto plaća za 3,0%. Pritom su bruto plaće rasle malo snažnijom dinamikom nego godinu prije, dok su neto plaće rasle sporije, jer su one u 2017. snažno povećane zbog poreznih izmjena.

Povoljna kretanja na tržištu rada ojačala su i optimizam potrošača, pa se indeks pouzdanja potrošača krajem 2018. godine nalazio na najvišoj razini u posljednjih 20 godina, otkad se provode ispitivanja očekivanja kućanstava.

Rast su zabilježile i ostale sastavnice domaće potražnje. Bruto investicije u fiksni kapital u 2018. porasle su za 4,1% na godišnjoj razini, odnosno malo brže nego u 2017., kada je stopa rasta iznosila 3,8%. Prema dostupnim podacima, intenziviranje kapitalnih ulaganja povezano je s rastom investicija opće države. Potrošnja države također je povećana, i to sličnom dinamikom kao i godinu prije (2,9% u 2018. u odnosu na 2,7% u 2017.).

Slika 3. BDV u većini djelatnosti povećan

doprinosi po djelatnostima

IZVOR: DZS

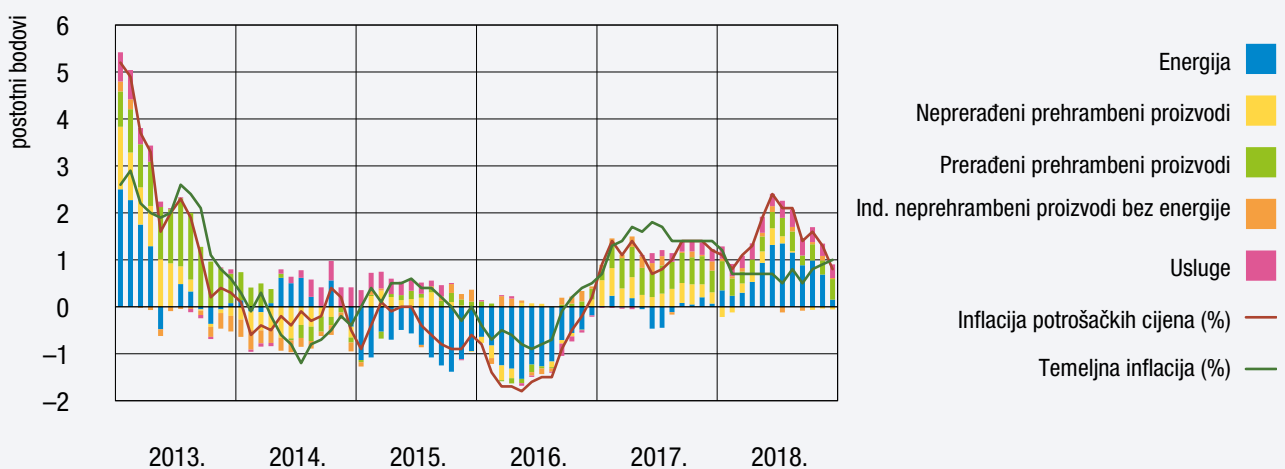
Zbog snažnog usporavanja rasta izvoza robe i usluga usporio se i rast ukupnog uvoza. Tako je ukupan uvoz u 2018. povećan za 5,5%, u odnosu na 8,1% godinu prije. Usporavanje rasta izvoza bilo je izraženije od usporavanja rasta uvoza, pa je negativan doprinos neto inozemne potražnje gospodarskom rastu udvostručen u odnosu na prethodnu godinu, s $-0,6\%$ na $-1,2\%$.

Bruto dodana vrijednost u 2018. rasla je jednakom dinamikom kao i godinu prije (2,1%). Promatrano prema djelatnostima, najveći pozitivan doprinos ukupnom rastu bruto dodane vrijednosti dali su trgovina, prijevoz i pružene usluge u turizmu. Rast je ostvaren i u drugim djelatnostima osim u prerađivačkoj industriji, rudarstvu i vađenju (Slika 3.). Nepovoljna kretanja u industriji povezana su s usporavanjem izvoza i problemima u hrvatskim brodogradilištima.

Inflacija potrošačkih cijena ubrzala se zbog rasta cijena energije

Prosječna godišnja inflacija potrošačkih cijena blago se ubrzala u 2018. te je iznosila 1,5%, a u prethodnoj je godini bila 1,1% (Slika 4.). Promatrano po pojedinim sastavnicama indeksa potrošačkih cijena, povećanju godišnje stope inflacije u 2018. najviše su pridonijele cijene energije. Pritom se izdvaja rast doprinosa cijena električne energije kao posljedica prestanka djelovanja smanjenja stope poreza na dodanu vrijednost (PDV-a) na taj energent na godišnju promjenu tih cijena. Kretanje cijena naftnih derivata tijekom 2018. uvelike je odredilo unutargodišnju dinamiku ukupnog indeksa potrošačkih cijena. Kao posljedica rasta cijena sirove nafte na svjetskom tržištu, u prvom dijelu godine naftni su derivati zamjetno poskupjeli, što se odrazilo na ubrzavanje ukupne inflacije. Za razliku od toga, godišnja stopa promjene cijena naftnih derivata snažno se smanjila potkraj 2018. To je bio rezultat pojeftinjenja sirove nafte na svjetskom tržištu tijekom studenoga i prosinca zbog rasta proizvodnje u najvećim proizvođačima sirove nafte i očekivanja o smanjenju potražnje u uvjetima usporavanja globalnog rasta. U skladu s tim, cijene naftnih derivata na razini cijele 2018. znatno su porasle (oko 7%), premda samo neznatno brže nego u prethodnoj godini. Osim cijena energije povećao se i doprinos cijena usluga godišnjoj stopi rasta ukupne inflacije, iako u znatno manjoj mjeri. Nasuprot tome, doprinos se

Slika 4. Inflacija potrošačkih cijena ubrzala se pretežno zbog poskupljenja energije doprinosi godišnjoj inflaciji

Napomena: Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda, energije ni cijene proizvoda koje se administrativno reguliraju. Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

IZVORI: DZS; IZRAČUN HNB-a

ostalih komponenti u 2018. smanjio. Pritom se kod neprerađenih prehrambenih proizvoda izdvaja smanjenje godišnje stope promjene cijena mesa i povrća.

Za razliku od ukupne inflacije potrošačkih cijena, prosječna godišnja stopa rasta temeljne inflacije (koja isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda, energije i cijene proizvoda koje se administrativno reguliraju) usporila se u 2018. na 0,8%, s 1,4% u prethodnoj godini. Takva su kretanja posljedica smanjenja godišnje stope rasta cijena prehrambenih proizvoda i industrijskih proizvoda bez hrane i energije. Usporavanju rasta cijena prehrambenih proizvoda najviše su pridonijele cijene mesa te cijene mlijeka, sira i jaja, što se dijelom može objasniti učinkom baznog razdoblja zbog izrazitog rasta tih cijena u 2017. godini, kao i smanjenjem cijena prehrambenih proizvoda na svjetskom tržištu. Sporiji rast cijena industrijskih proizvoda bez hrane i energije uglavnom odražava smanjenje godišnje stope promjene cijena odjeće i obuće te motornih vozila (zbog smanjenja trošarina na automobile).

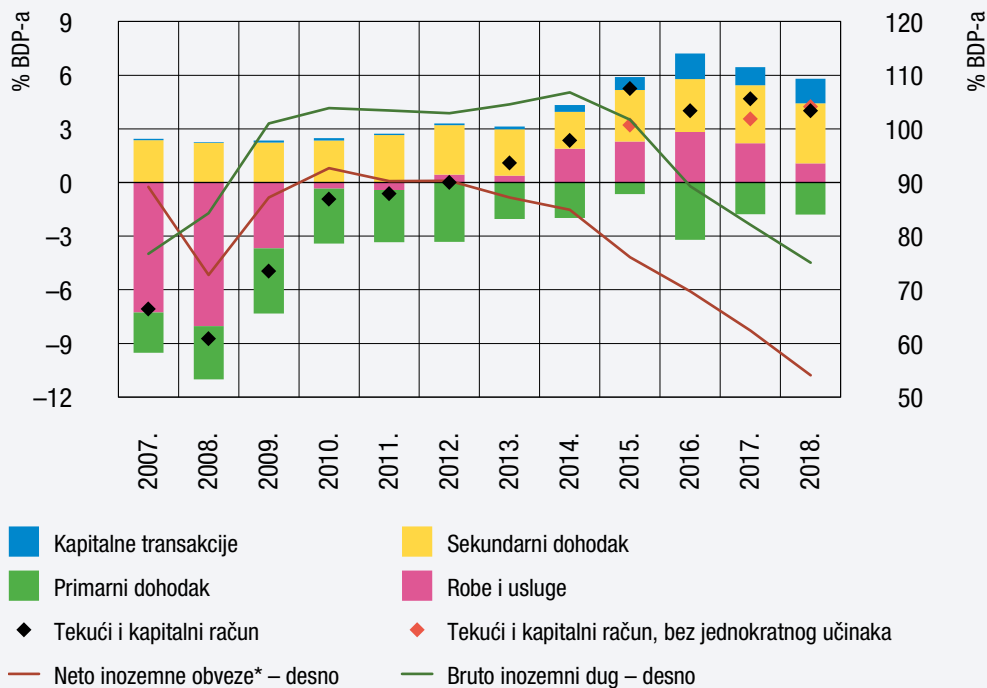
Domaći inflatorni pritisci postali su izrazitiji, ali su samo vrlo blago djelovali na inflaciju. Na povećanje domaćih inflatornih pritisaka s potražne strane upućuje blago povećanje pozitivnog jaza domaćeg proizvoda u odnosu na prethodnu godinu. Za razliku od toga, znatno su ojačali domaći troškovni pritisci zbog snažnog rasta jediničnih troškova rada. Također su ojačali pritisci iz vanjskog okružja, što se poglavito odnosi na daljnji rast prosječne godišnje cijene sirove nafte na svjetskom tržištu.

Višak se na tekućem i kapitalnom računu platne bilance zadržao, uz daljnje smanjivanje inozemne zaduženosti

Višak na tekućem i kapitalnom računu platne bilance, na kojem se bilježe transakcije i transferi rezidenata (Hrvatske) s nerezidentima (inozemstvom), zabilježen je šestu godinu zaredom te je u 2018. iznosio 4,0% BDP-a (Slika 5.), smanjivši se za 0,7 postotnih bodova u odnosu na prethodnu godinu. Međutim, kad bi se isključili učinci troškova ispravaka vrijednosti potraživanja od koncerna Agrokor na dobit banaka, koji su bili posebno izraženi u 2017. godini, višak na tekućem i kapitalnom računu porastao bi s 3,6% BDP-a u 2017. na 4,2% BDP-a u 2018. godini.

Manjak u robnoj razmjeni s inozemstvom znatno se povećao, što je posljedica znatno sporijeg rasta izvoza nego uvoza (3,6% nasuprot 8,1%, prema podacima DZS-a). Naime, nakon što je u prethodne četiri godine prosječna godišnja

Slika 5. Nastavlja se višegodišnji trend smanjivanja vanjskih neravnoteža tekući i kapitalni račun platne bilance i stanje inozemnih obveza

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz CHF u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017. i 2018.

* Neto inozemne obveze čini razlika između ukupnih inozemnih obveza (na osnovi dužničkih instrumenata, financijskih izvedenica, vlasničkih ulaganja i ostalog) i istovrsne imovine, što odgovara negativnoj vrijednosti neto stanja međunarodnih ulaganja (na kraju 2018. iznosi -54,1% BDP-a).

IZVOR: HNB

stopa rasta ukupnog izvoza iznosila oko 10%, u 2018. rast izvoza zamjetno se usporio, što se može objasniti usporavanjem rasta inozemne potražnje glavnih vanjskotrgovinskih partnera te obujma globalne trgovine, kao i činiteljima specifičnima za Hrvatsku poput problema u domaćim brodogradilištima. Osim toga, pozitivni učinci ulaska u EU na hrvatski izvoz počeli su slabjeti, što je rezultiralo blagim usporavanjem rasta domaćeg izvoza na zajedničko tržište. Za razliku od toga, snažno je pao izvoz na tržišta izvan EU-a, posebno u SAD-u zbog nižeg izvoza medicinskih i farmaceutskih proizvoda. S druge strane, snažniji porast investicija i osobne potrošnje djelovali su na daljnji rast ukupnoga robnog uvoza, iako malo slabijim intenzitetom nego prethodne godine zbog istodobnoga usporavanja rasta izvoza. Na porast manjka u robnoj razmjeni s inozemstvom ponajviše je djelovalo pogoršanje salda u razmjeni medicinskih i farmaceutskih proizvoda (nakon pozitivnih kretanja prethodne

godine) te rast neto uvoza nafte i naftnih derivata (uglavnom zbog nepovoljnog utjecaja rasta cijena), cestovnih vozila i pojedinih kategorija kapitalnih proizvoda (prije svega električnih strojeva, aparata i uređaja).

Povoljnim utjecajem na saldo tekućega i kapitalnog računa u 2018. ističe se daljnji rast neto izvoza usluga, prije svega u turizmu. Pritom je godišnji rast prihoda od turizma iznosio 6,4%, a bio je praćen porastom broja dolazaka i noćenja stranih gostiju (za 6,7% odnosno 3,7%), čemu su najviše pridonijeli gosti iz Njemačke, Ujedinjene Kraljevine, SAD-a i Mađarske. Unatoč znatnom rastu prihoda od turizma, primjetno je njegovo usporavanje u odnosu na prethodne tri godine, kada je prosječna godišnja stopa rasta iznosila gotovo 9%. Usporavanje rasta turističkog prometa (ne samo u Hrvatskoj nego i zemljama zapadnog Mediterana) uglavnom se može pripisati jačanju konkurencije zbog oporavka turskoga i grčkog tržišta te smirivanja geopolitičkih nestabilnosti na južnom Mediteranu. Osim turizma, rastu ukupnog neto izvoza usluga pridonijele su, iako u znatno manjoj mjeri, i druge usluge, prije svega telekomunikacijske, računalne i informacijske usluge. Za razliku od povoljnih kretanja u međunarodnoj razmjeni usluga, manjak na računu robe zamjetno se pogoršao, što je rezultiralo smanjenjem ukupnog neto izvoza robe i usluga, drugu godinu zaredom.

Ukupan bruto inozemni dug na kraju 2018. iznosio je 75,4% BDP-a odnosno sedam postotnih bodova manje nego na kraju 2017.

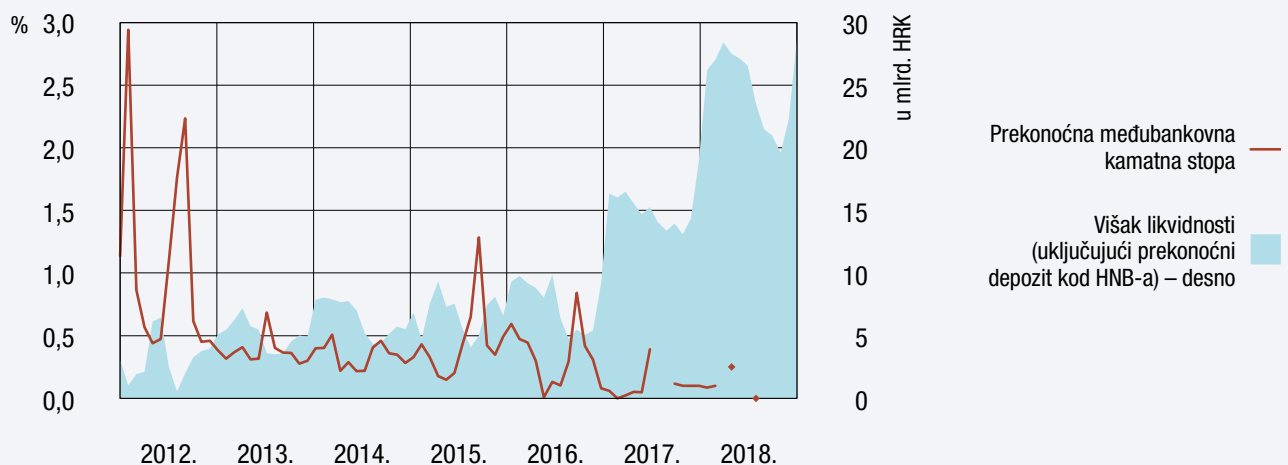
Manjak na računu primarnog dohotka neznatno se pogoršao u odnosu na prethodnu godinu. S jedne strane, bolji poslovni rezultati banaka u odnosu na prethodnu godinu (u 2017. na dobit banaka negativno je utjecalo snažno povećanje ispravaka vrijednosti potraživanja od Agrokora) i drugih trgovačkih društava u stranom vlasništvu rezultirali su izrazitim povećanjem rashoda na računu primarnog dohotka. To je, međutim, većim dijelom nadoknađeno rastom prihoda od privremeno zaposlenih osoba u inozemstvu, smanjenjem kamatnih troškova na inozemne obveze domaćih sektora te poboljšanjem poslovnih rezultata inozemnih poduzeća u domaćem vlasništvu. Za razliku od računa primarnog dohotka, ukupan višak na računima sekundarnog dohotka i kapitalnih transakcija dodatno se poboljšao zbog intenzivnijega korištenja sredstava iz fondova EU-a.

Na financijskom računu platne bilance zabilježen je neto odljev kapitala kao posljedica smanjenja neto dužničkih obveza domaćih sektora, dok su se istodobno vlasničke obveze prema inozemstvu povećale. Snažan rast neto priljeva vlasničkih ulaganja u odnosu na prethodnu godinu ponajprije je rezultat rasta zadržane dobiti banaka (nakon nepovoljnog učinka rezervacija za plasmane koncernu Agrokor na poslovni rezultat prethodne godine) te, u znatno manjoj mjeri, nefinancijskih poduzeća u stranom vlasništvu. Kada je riječ o neto dužničkoj poziciji domaćih sektora, najizraženije poboljšanje zabilježeno je kod središnje banke zbog snažnog rasta bruto međunarodnih pričuva. Osim toga, svoj su neto inozemni dug smanjili država i ostali domaći sektori (isključivo zbog smanjenja duga prema vlasnički povezanim vjerovnicima). Istodobno se neto inozemna pozicija banaka neznatno pogoršala, nakon višegodišnjeg trenda poboljšavanja.

Daljnje smanjivanje neto dužničkih obveza domaćih sektora, zajedno s rastom nominalnog BDP-a, dovelo je do dodatnog poboljšanja relativnih pokazatelja inozemne zaduženosti. Tako je na kraju 2018. ukupan bruto inozemni dug iznosio 38,8 mlrd. EUR, što čini 75,4% BDP-a odnosno sedam postotnih bodova manje nego na kraju 2017. godine. Relativni pokazatelj neto inozemne zaduženosti također se poboljšao, s 31,3% BDP-a na kraju 2017. na 23,8% na kraju 2018. Na nastavak višegodišnjeg trenda smanjivanja vanjskih neravnoteža upućuje i daljnje poboljšavanje negativnog stanja

Slika 6. Zamjetan rast viška kunske likvidnosti najvećim dijelom kreiran putem deviznih intervencija

višak likvidnosti i prekonoćna međubankovna kamatna stopa

IZVOR: HNB

Pritisci na jačanje tečaja domaće valute prema euru

Aprecijacijski pritisci zbog...

smanjenja
euroizacije

gospodarskog
oporavka

povoljnog
stanja u bilanci
plaćanja

TEČAJ KUNE PREMA EURU

POSLOVNIH
BANAKA

1,8

milijardi eura

HNB NETO
OTKUPIO OD

MINISTARSTVA
FINANCIJA

30,4

milijuna eura

Prosječni ostvareni tečaj 2018.

7,41

EUR/HRK

▼ **-0,6%**

u odnosu na 2017.

Tečaj na kraju 2018.

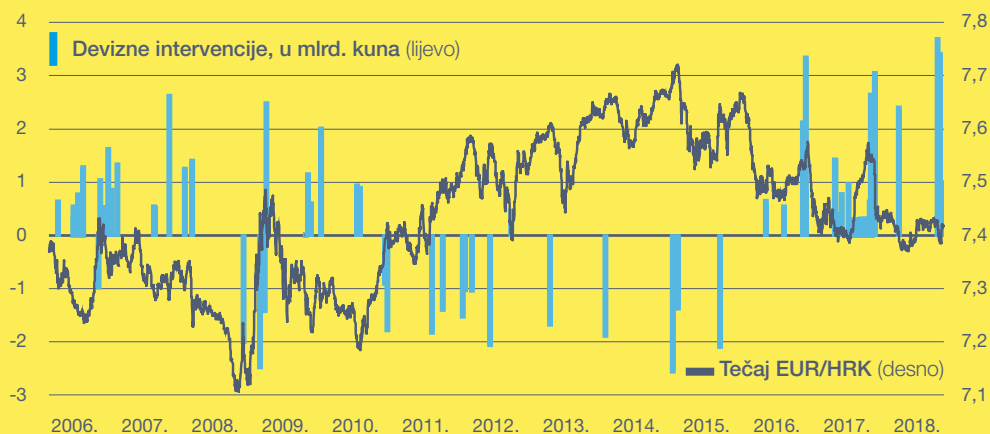
7,42

EUR/HRK

▼ **-1,3%**

u odnosu na 2017.

Iznos deviznih intervencija i tečaj EUR/HRK

neto međunarodnih ulaganja, na –54,1% BDP-a na kraju 2018., s –62,4% BDP-a, iako je zbog prethodno akumuliranih obveza ono i nadalje relativno visoko.

Ekspanzivna monetarna politika nastavila je podržavati gospodarski rast

HNB je u 2018. godini nastavio voditi ekspanzivnu monetarnu politiku, pritom stvarajući uvjete za nastavak oporavka gospodarskog rasta u uvjetima zadržavanja niske inflacije. To se ogledalo u snažnom povećanju slobodnih novčanih sredstava na računima banaka za namiru kod HNB-a. Taj višak kunske likvidnosti u 2018. dosegnuo je prosječno 24,9 mlrd. kuna (Slika 6.) ili za 9,7 mlrd. kuna više nego u 2017. Na izrazito povoljne uvjete likvidnosti na domaćem tržištu upućuje i malen broj prekonoćnih međubankovnih zajmova. Pritom je u travnju zabilježen porast međubankovne kamatne stope na 0,25%, što je bilo odraz samo jedne provedene transakcije u tom mjesecu, dok se u srpnju kamatna stopa spustila na 0,00%, nakon čega se do kraja godine ovim instrumentom više nije koristilo.

U 2018. godini nastavili su se pritisci na jačanje tečaja domaće valute prema euru. Kao i tijekom prethodne godine, aprecijacijski pritisci na tečaj bili su povezani s povoljnim stanjem u bilanci plaćanja, te sa smanjenjem euroizacije i nastavkom oporavka gospodarske aktivnosti, čime se smanjuju fiskalni rizici i ostale makroekonomske neravnoteže. Radi ublažavanja prekomjernih pritisaka na jačanje domaće valute, HNB je u 2018. od poslovnih banaka neto otkupio ukupno 1,8 mlrd. EUR, slično kao i 2017. godine. HNB uobičajeno obavlja i devizne transakcije s drugim protustrankama, pa je tako od Ministarstva financija u 2018. ukupno neto otkupio 30,4 mil. EUR. Ukupno je svim deviznim transakcijama u 2018. HNB kreirao 13,6 mlrd. kuna. Dnevni nominalni tečaj kune prema euru tako se kretao u prilično uskom rasponu od –0,6% od +1,3% oko prosječno ostvarenog tečaja od 7,41 EUR/HRK, što je za 0,6% niže od ostvarenoga prosječnog tečaja u 2017. Pritom je tečaj na kraju 2018. iznosio 7,42 EUR/HRK i bio je za 1,3% niži nego na kraju prethodne godine. Zamjetan rast viška kunske likvidnosti bio je rezultat kreiranja primarnog novca putem deviznih intervencija.

Uz devizne intervencije, HNB je nastavio osiguravati dugoročnu kunsku likvidnost bankama putem strukturnih operacija koje su prvi put provedene u veljači 2016. godine. Tim se operacijama bankama plasiraju kunska sredstva na duži rok, čime se potiče dugoročno kunsko kreditiranje s fiksnim kamatnim

stopama. U prosincu 2018. održana je jedina strukturna aukcija u toj godini, putem koje je HNB bankama plasirao 1,4 mlrd. kuna na rok od pet godina s kamatnom stopom od 1,2%. Ukupno stanje strukturnih operacija tako je na kraju godine iznosilo 2,0 mlrd. kuna. Usto, HNB je nastavio bankama plasirati kratkoročna kunska sredstva na rok od sedam dana putem redovitih tjednih operacija. Međutim, interes banaka za ta kratkoročna sredstva izostao je zbog izdašnog viška kunske likvidnosti u sustavu.

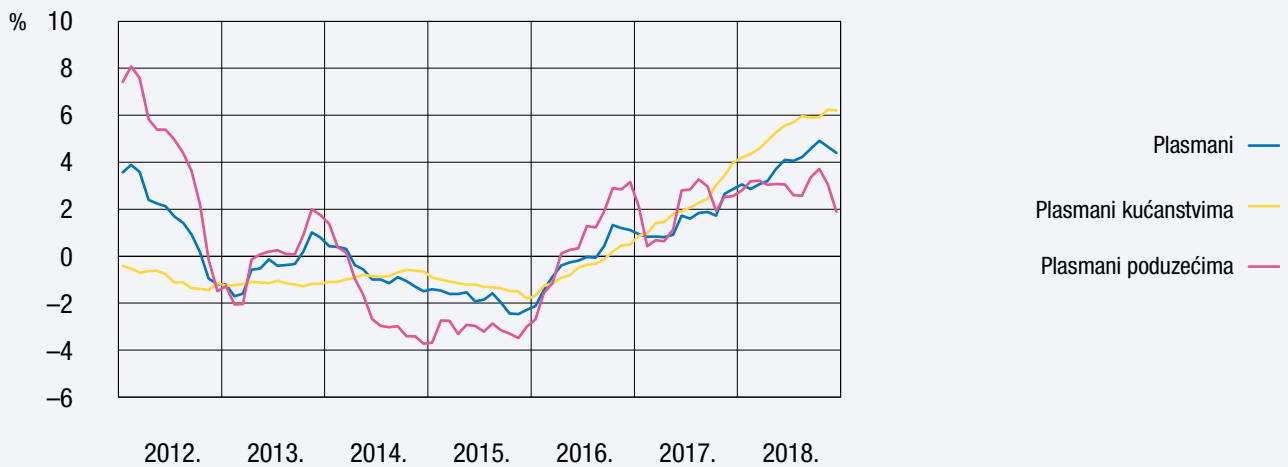
U uvjetima izrazito visoke likvidnosti u 2018. nastavio se i pad kamatnih stopa na zaduživanje države. Naime, kamatne stope na jednogodišnje trezorske zapise Ministarstva financija spustile su se na najniže razine te su krajem 2018. godine iznosile 0,09% za trezorske zapise u kunama i 0,00% za trezorske zapise u eurima. Cijena zaduživanja države na duži rok također se smanjivala, pa je, primjerice, prosječni trošak zaduživanja države na inozemnom tržištu procijenjen zbrojem indeksa EMBI (engl. *Emerging Market Bond Index*) za Hrvatsku i prinosa na generičku njemačku desetogodišnju državnu obveznicu u 2018. bio za 0,2 postotna boda niži nego u 2017. godini.

Kamatne stope banaka za poduzeća i stanovništvo također su nastavile višegodišnji trend pada. Tako je, primjerice, kamatna stopa na nove stambene kredite u kunama krajem 2018. iznosila 3,6%, a godinu prije 3,9%. Osim toga, nastavile su se smanjivati i kamatne stope na potrošačke i ostale kredite stanovništvu, pa je kamatna stopa na nove potrošačke kredite u kunama iznosila 6,7%, a godinu prije 7,0%. Kad je riječ o sektoru poduzeća, prosječna kamatna stopa na kratkoročne kredite tom sektoru na kraju 2018. iznosila je 3,2%, a na dugoročne 2,9%, što je za 0,4 odnosno 0,2 postotna boda manje nego na kraju 2017.

U uvjetima ekspanzivne monetarne politike, banke su nastavile ublažavati standarde odobravanja kredita poduzećima i stanovništvu, čemu su, osim iznimno visoke likvidnosti, pridonijela i pozitivna očekivanja u vezi s općim gospodarskim kretanjima te pritisak pojačane konkurencije među bankama. U takvim je uvjetima nastavila rasti i potražnja za kreditima. Kao i prošle godine, poduzeća su posebice povećala potražnju za kreditima za financiranje zaliha i obrtnoga kapitala te investicija, dok je kod stanovništva rasla potražnja za stambenim, ali i za potrošačkim i ostalim vrstama kredita, posebice gotovinskim nenamjenskim kreditima bez zaloga s inicijalnim dospijecem od pet i više godina koje su banke odobravale uz blaže uvjete od onih za stambene kredite, zbog čega je HNB i izdao [Preporuku o postupanju pri odobravanju nestambenih kredita potrošačima](#).

Slika 7. Nastavak jačanja kreditne aktivnosti

godišnje stope promjene plasmana, izračunate na osnovi transakcija*

* Transakcije prikazuju promjene iz kojih su isključeni učinci promjene tečaja, reklasifikacija, cjenovnih prilagodbi vrijednosnih papira te otpisa plasmana, što uključuje i prodaje plasmana u visini ispravka njihove vrijednosti.

IZVOR: HNB

Uz poboljšanje financijskih uvjeta, u 2018. nastavio se oporavak kreditne aktivnosti domaćih banaka (Slika 7.). Ukupni plasmani banaka domaćim sektorima (isključujući državu) porasli su u 2018. za 4,4%, a godinu prije njihov je rast iznosio 2,9%¹. Tome su pridonijeli krediti stanovništvu, koji su se povećali za 6,2%, a njihov glavni pokretač i nadalje su gotovinski nenamjenski krediti, čiji se godišnji rast ubrzao na 12,3% krajem 2018., sa 7,2% na kraju 2017. Nastavio se ubrzavati i rast stambenih kredita, čemu je, osim pada kamatnih stopa, pridonio i program državnog subvencioniranja stambenih kredita. Kada je riječ o kreditiranju poduzeća, godišnji se rast plasmana poduzećima usporio s 2,5% u 2017. na 1,9% u 2018. s obzirom na to da je aktiviranje državnih jamstva danih za kredite brodogradnji smanjilo godišnju stopu rasta u 2018. za 1,7 postotnih bodova. U 2018. rast plasmana poduzećima bio je rasprostranjen po različitim djelatnostima, pri čemu najveći doprinos rastu dolazi od djelatnosti pružanja smještaja i hrane, prerađivačke industrije te poslovanja

¹ Stope promjene plasmana navedene u ovom odjeljku izračunate su na osnovi transakcija, što znači da ne uključuju učinke promjene tečaja, reklasifikacija, cjenovnih prilagodba vrijednosnih papira te otpisa plasmana na stopu promjene plasmana. Ukupni plasmani domaćim sektorima (isključujući državu) obuhvaćaju plasmane kreditnih institucija i novčanih fondova, a osim kredita uključuju i instrumente tržišta novca, obveznice, dionice te udjele u investicijskim fondovima.

nekretninama. Promatraju li se krediti poduzeća prema namjeni, u 2018. najviše su porasli krediti za investicije.

U strukturi kreditiranja banaka primjetan je nastavak višegodišnjeg trenda rasta kreditiranja u kunama, u čemu i nadalje prednjači sektor stanovništva, kod kojeg su se kunski krediti u 2018. povećali za 13,8%, dok su oni s valutnom klauzulom smanjeni za 0,9%. Posljedično, krajem godine kunski krediti činili su 51,9% svih kredita stanovništvu, a šest godina prije njihov je udio bio malo manji od četvrtine. Povećana ponuda kredita banaka u domaćoj valuti potaknuta je, među ostalim, i snažnim rastom kunskih izvora sredstava u pasivi banaka, posebice sredstava na transakcijskim računima koji su ostvarili godišnje povećanje od 24,3%.

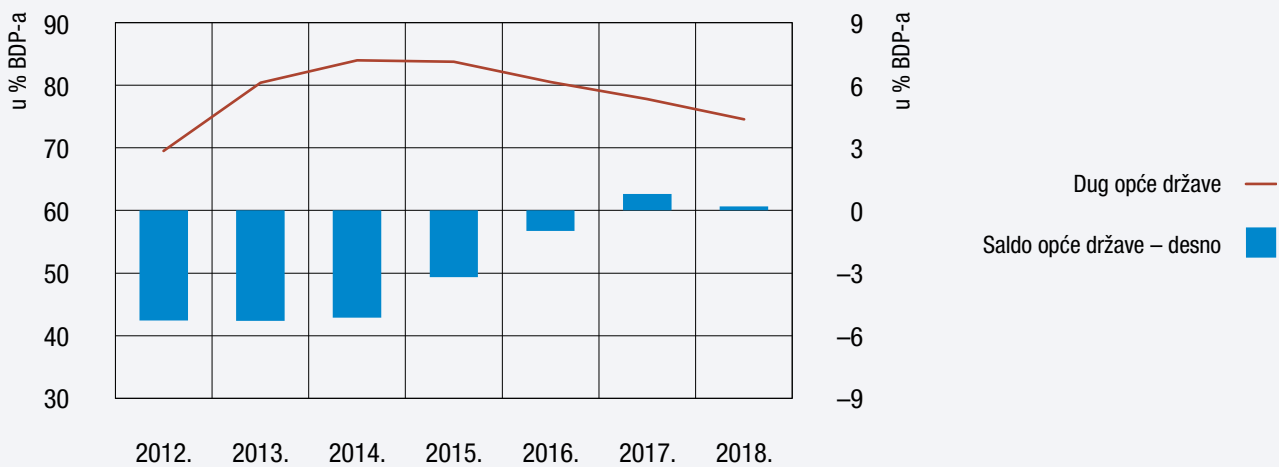
Osim rasta kreditiranja, banke su tijekom 2018. nastavile s prodajom plasmana. U 2018. godini prodano je ukupno 5,1 mlrd. kuna bilančnih potraživanja, od čega su se gotovo tri četvrtine odnosile na plasmane poduzećima. To je utjecalo na nominalno stanje ukupnih plasmana u bilancama banaka, čiji je rast na kraju 2018. bio približno upola sporiji od rasta plasmana na osnovi transakcija. Na prodaju plasmana još djeluju visoka razina rezervacija za nenaplativa potraživanja, poslovne strategije banaka majki domaćih banaka usmjerene na čišćenje bilanca prodajom loših plasmana te aktivnost kompanija specijaliziranih za otkup takvih plasmana na domaćem tržištu. Osim prodaja, na smanjenje nominalnog stanja plasmana u bilancama banaka djelovali su i otpisi nepovezani s prodajama.

Pozitivan saldo proračuna opće države i u 2018. unatoč znatnim plaćanjima po brodograđevnim jamstvima

Kad je riječ o fiskalnoj politici, drugu godinu zaredom ostvaren je višak proračuna opće države prema međunarodno usporedivoj metodologiji Europskog sustava nacionalnih i regionalnih računa (ESA 2010) te se udio javnog duga u BDP-u nastavio zamjetno smanjivati.

Opća je država tako u 2018. ostvarila višak proračuna u visini od 0,2% BDP-a (Slika 8.), nakon što je u 2017. bio ostvaren višak od 0,9% BDP-a. Pogoršanje salda pritom je poglavito posljedica aktiviranja državnih jamstava izdanih brodogradilištima, koja su u 2018. povećala rashode države za oko 2,5 mlrd. kuna ili 0,6% BDP-a. S druge strane, na saldo su pozitivno djelovala povoljna gospodarska kretanja te nastavak pada rashoda za kamate.

Slika 8. Nastavak smanjivanja udjela javnog duga u BDP-u
fiskalni pokazatelji u postocima BDP-a

IZVORI: DZS; HNB

Pozitivan saldo opće države, nastavak gospodarskog oporavka te jačanje tečaja kune prema euru rezultirali su i nastavkom pada udjela duga opće države u BDP-u. Tako je javni dug na kraju 2018. iznosio 74,6% BDP-a² ili 3,2 postotna boda manje nego krajem 2017.

2 Serija duga opće države revidirana je od prosinca 2001. zbog daljnjeg usklađivanja sektorizacije institucionalnih jedinica s metodologijom ESA 2010.

Financijska stabilnost

Pridonošenje financijskoj stabilnosti sustava u cjelini jedna je od zakonom propisanih zadaća Hrvatske narodne banke. Kako bi ispunio tu zadaću, HNB redovito analizira sistemske rizike koji mogu ugroziti financijsku stabilnost i donosi mjere kojima nastoji spriječiti pojavu i širenje takvih rizika te ojačati otpornost ukupnoga financijskog sustava na iznenadne šokove. Tijekom 2018. godine kretanja u domaćem i međunarodnom okružju povoljno su utjecala na financijsku stabilnost u Hrvatskoj. Kako se procjena izloženosti financijskog sustava sistemskom riziku nije bitno promijenila u usporedbi s prethodnom godinom, nije bilo potrebe za prilagođavanjem postojećih mjera i instrumenata makrobonitetne politike HNB-a.

Opća ocjena glavnih rizika i izazova za financijsku stabilnost

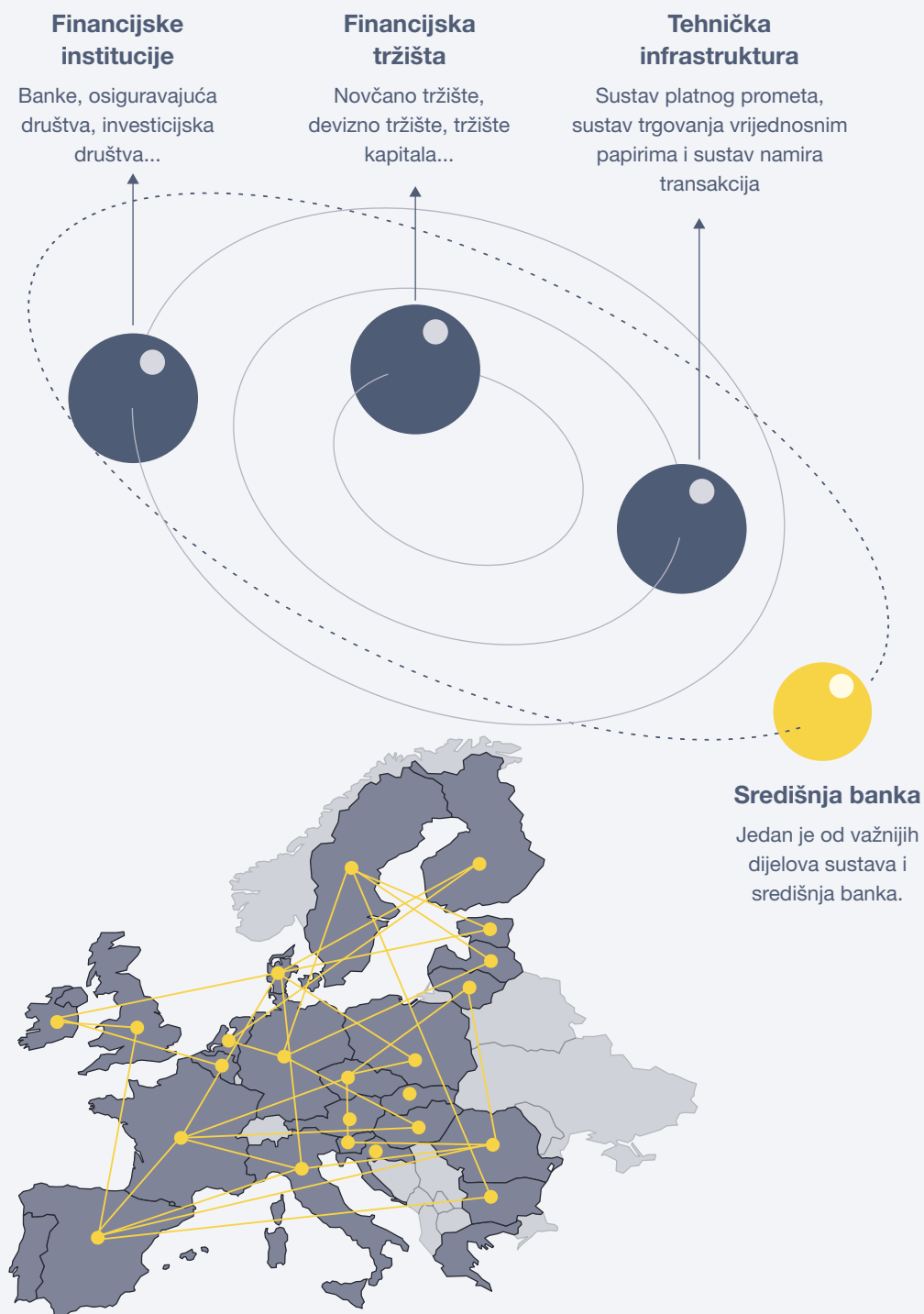
Tijekom 2018. godine nastavio se umjereni rast realne gospodarske aktivnosti u Hrvatskoj. Ipak, visoka razina duga opće države i inozemnog duga čine hrvatsko gospodarstvo ranjivim s obzirom na moguće promjene uvjeta financiranja na međunarodnim tržištima. Stoga se i ukupna izloženost financijskog sustava sistemskim rizicima ocjenjuje umjerenom.

Strukturne su se neravnoteže nastavile smanjivati. Proračunski višak poboljšao je pokazatelje zaduženosti države u 2018., premda se zbog preuzimanja dugova Uljanika višak nešto smanjio u odnosu na 2017. godinu. Nastavila su se i povoljna kretanja u ekonomskim odnosima s inozemstvom uz daljnje razduživanje domaćih sektora prema inozemstvu i ostvarenje viška na tekućem računu platne bilance.

Bankovni sustav u Hrvatskoj je visoko kapitaliziran i likvidan, a njegove ranjivosti proizlaze iz nepovoljne valutne i kamatne strukture kredita, visoke

Što je financijski sustav?

Financijski sustav čine tri ključna sastavna dijela:

Ključni elementi nacionalnih financijskih sustava u današnje vrijeme tijesno su međusobno prekogranično povezani, pa se često govori o **europskom ili globalnom financijskom sustavu**.

koncentracije bankarskog tržišta i koncentracije izloženosti prema sektoru države i grupama povezanih osoba. Izloženost banaka valutno i kamatno induciranom kreditnom riziku i nadalje je visoka, ali se u prošloj godini nastavila smanjivati jer su glavni doprinos rastu kreditiranja dali kunski krediti i krediti s ugovorenom fiksnom kamatnom stopom. Međutim, povećala se ročna neusklađenost imovine i obveza banaka zato što iznimno niske kamatne stope na oročene depozite potiču zadržavanje sredstava na tekućim računima klijenata, dok se krediti odobravaju sa sve dužim rokom dospijeca. S obzirom na rizik zaraze koji je usko povezan s koncentracijom izloženosti, HNB je tijekom 2018. izmijenio [Odluku o velikim izloženostima kreditnih institucija](#).

Cikličke ranjivosti financijskog sektora i dalje su niske. Pritom na domaćem deviznom tržištu i tržištu kapitala nije bilo većih kolebljivosti, ali ni velike aktivnosti. S druge strane, inozemna financijska tržišta obilježile su veće neizvjesnosti, povezane s pooštavanjem monetarne politike u SAD-u, iščekivanjem dogovora o Brexitu te političkom neizvjesnosti u Italiji, koja je rezultirala snažnim rastom prinosa na talijanske državne obveznice i premije za rizik talijanskih banaka. Takva se kretanja nisu proširila na druga tržišta, pa se premija za rizik Hrvatske tijekom 2018. godine kretala na iznimno niskim razinama, iako je i dalje viša nego u usporedivim zemljama Srednje i Istočne Europe.

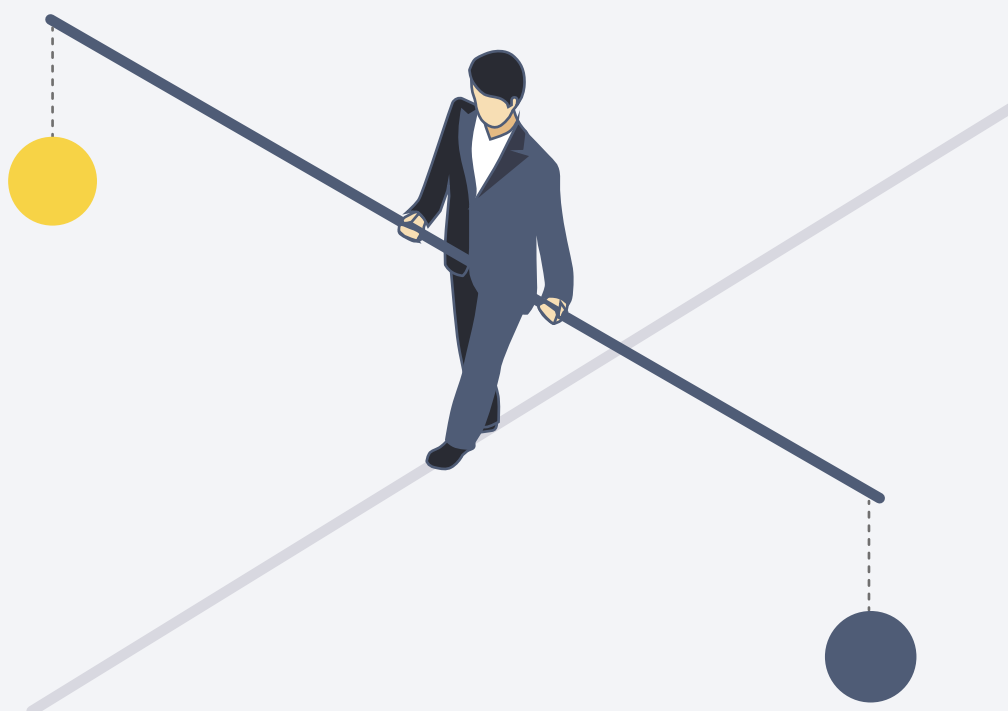
Rast zaposlenosti i plaća povoljno se odrazio na smanjenje zaduženosti sektora stanovništva i povećao je potražnju za kreditima. Smanjeni su kamatni i valutni rizik, jer se sve manje kredita stanovništva odnosi na kredite s promjenjivom kamatnom stopom i na one nominirane u stranoj valuti ili vezane uz stranu valutu.¹ Tome je, u okružju niskih kamatnih stopa koje potiču potrošače na refinanciranje postojećih obveza, pridonijela [Preporuka za ublažavanje kamatnog i kamatno induciranog kreditnog rizika pri dugoročnom kreditiranju potrošača](#). S druge strane, zabilježen je značajan rast nenamjenskih gotovinskih kredita bez zaloge s inicijalnim dospijecem od pet i više godina, odobrenih uz blaže uvjete nego za stambene kredite. Istodobno su plasmani banaka sektoru poduzeća rasli sporije nego stanovništvu, a zabilježeno je i razduživanje prema inozemnim kreditorima. Relativna zaduženost poduzeća nastavila se smanjivati, pri čemu su se smanjili i izdaci za kamate.

1 Udio kredita stanovništvu s promjenjivom kamatnom stopom u ukupnim kreditima smanjio se sa 61% krajem rujna 2017., kada je HNB izdao Preporuku za ublažavanje kamatnog i kamatno induciranog kreditnog rizika pri dugoročnom kreditiranju potrošača, na 49% na kraju 2018. godine, dok se udio kredita u stranoj valuti ili vezanih uz stranu valutu u istom razdoblju smanjio s 53% na 48%.

Što znači da je financijski sustav stabilan?

Stabilan financijski sustav jest onaj koji je otporan na iznenadne šokove. Otpornost sustava znači da on može nesmetano obavljati svoje temeljne funkcije alokacije financijskih resursa, procjene i upravljanja rizicima te obavljanja plaćanja čak i u slučaju nastupanja nekih događaja koji ugrožavaju njegovu stabilnost.

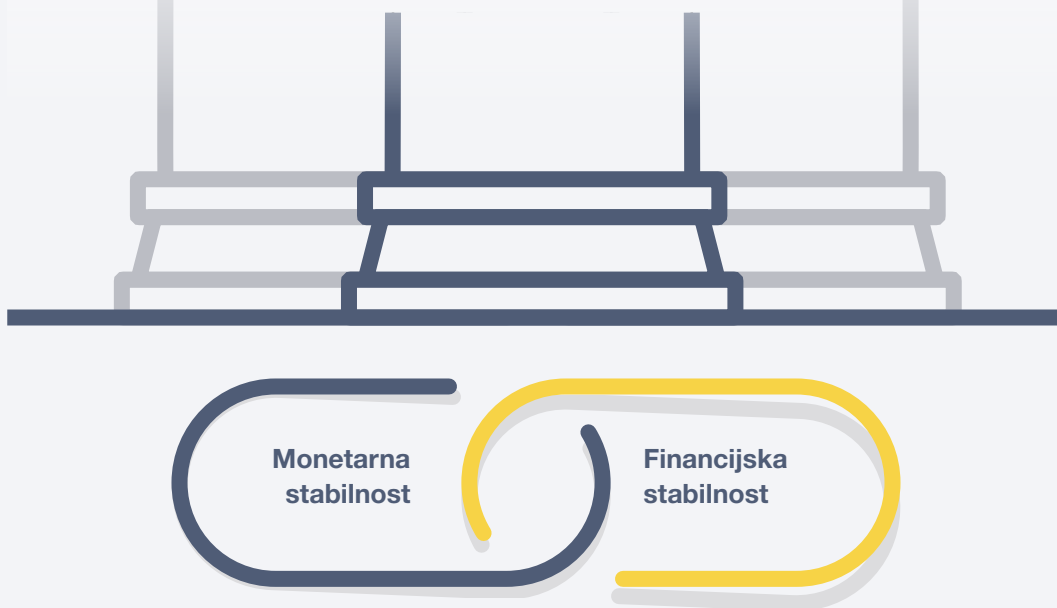
Financijska stabilnost jedan je od ključnih preduvjeta održivoga gospodarskog rasta. Zbog iznimno visokih ekonomskih i socijalnih troškova očuvanje financijske stabilnosti ima karakter javnog dobra i važan je cilj ekonomske politike.

Nakon stabilizacije tržišta nekretnina u 2017., oporavak se nastavio i u 2018. godini. Rastu cijena nekretnina pridonijelo je povoljno makroekonomsko okruženje: iznimno niske kamatne stope, pozitivni trendovi na tržištu rada potaknuti gospodarskim rastom te program državnog subvencioniranja stambenih kredita koji u inicijalnom razdoblju olakšava teret otplate kredita i čini nekretnine financijski dostupnijima. Unatoč spomenutom rastu ocjenjuje se da razina cijena nekretnina još uvijek ne odstupa od makroekonomskih fundamenata.

Što je monetarna stabilnost?

Monetarna stabilnost postiže se održavanjem stabilnosti cijena, što je osnovni cilj Hrvatske narodne banke. Hrvatska narodna banka nastoji ostvariti stabilnost cijena održavanjem stabilnosti tečaja kune prema euru.

Monetarna i financijska stabilnost usko su povezane jer monetarna stabilnost pridonosi smanjenju rizika za financijsku stabilnost. Financijska stabilnost istodobno pridonosi očuvanju monetarne, odnosno makroekonomske stabilnosti olakšavajući djelotvorno provođenje monetarne politike.

Makroprudencijalne aktivnosti HNB-a u 2018.

a) Zaštitni slojevi kapitala

Makrobonitetne mjere usmjerene na kapital banaka služe kako bi se ojačala otpornost bankovnog sustava na moguće iznenadne šokove. U skladu s europskom regulativom prenesenom u domaći zakonodavni okvir u Hrvatskoj su u primjeni četiri zaštitna sloja kapitala za kreditne institucije, koji su kombinirano u 2018. iznosili 4% odnosno 5,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku, ovisno o veličini institucije.

Što znači pojam makrobonitetno?

Pojam makrobonitetno označuje da je riječ o aktivnostima koje se odnose na stabilnost financijskog sustava u cjelini.

Što je makrobonitetni nadzor?

Makrobonitetni nadzor provode nadzorna tijela i središnje banke zaduženi za identificiranje, procjenu i ublažavanje sistemskih rizika za financijski sustav.

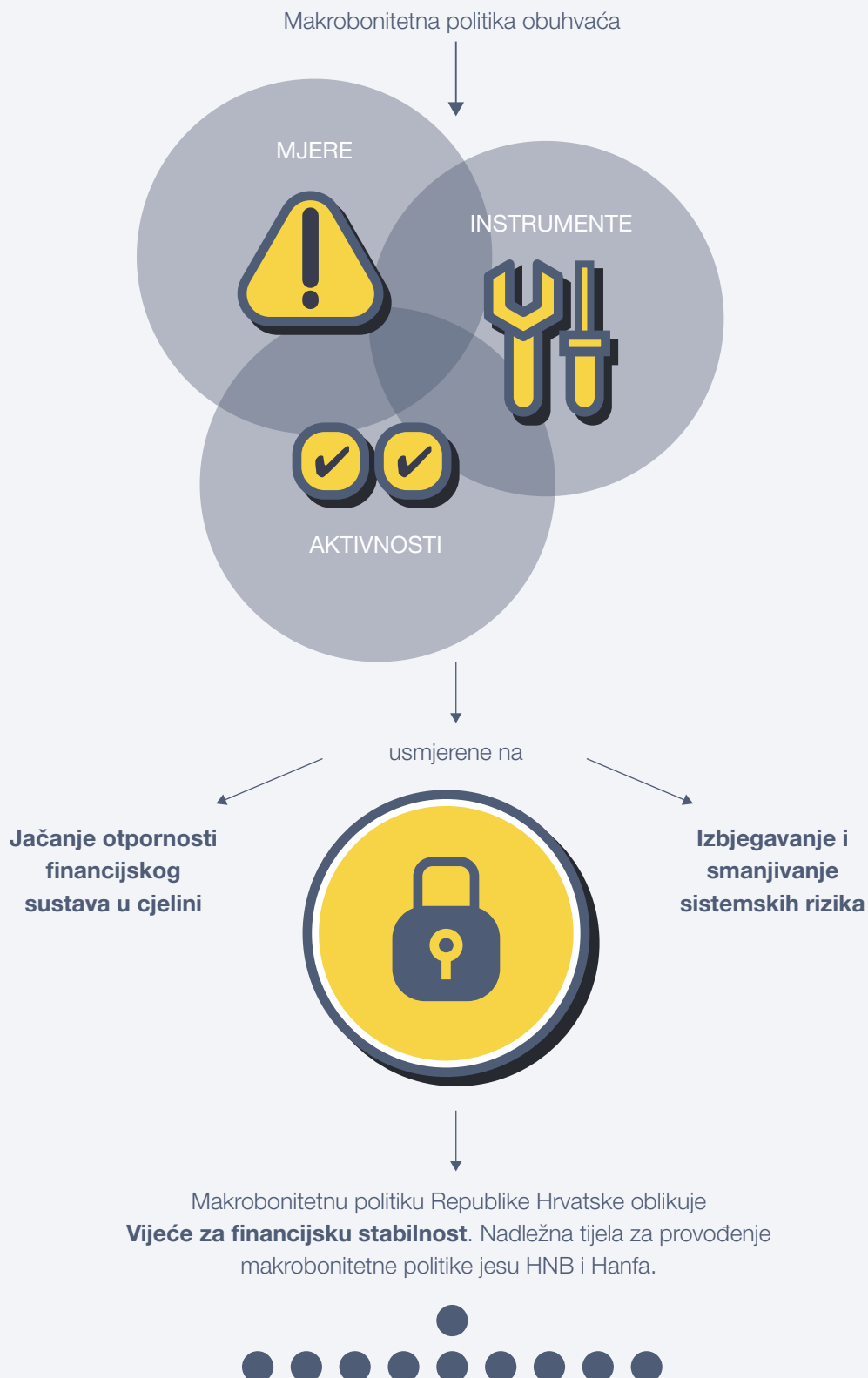
Što je mikrobonitetni nadzor?

Nadzor pojedinih financijskih institucija, sudionika financijskog sustava, s ciljem provjere pridržavaju li se propisanih pravila poslovanja.

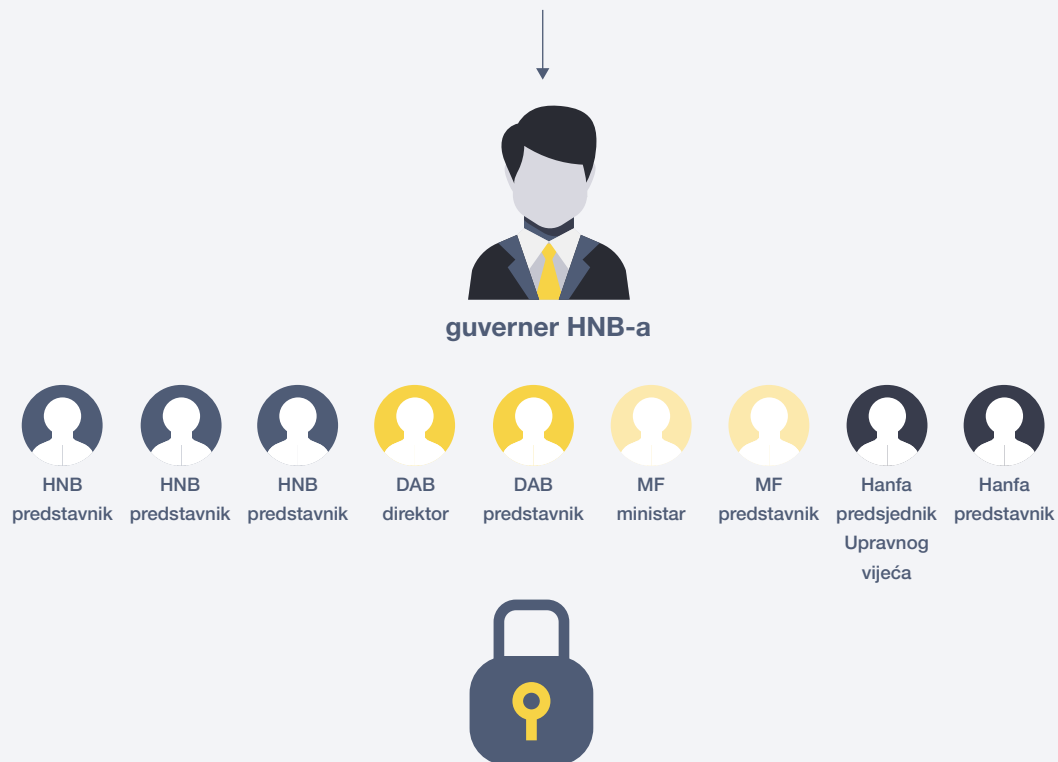
Četiri zaštitna sloja kapitala čine zaštitni sloj za očuvanje kapitala, za strukturni sistemski rizik, za sistemski važne institucije i protuciklički zaštitni sloj kapitala, a održavaju se u obliku redovnog osnovnog kapitala. Visina zaštitnog sloja za očuvanje kapitala definirana je u [Zakonu o kreditnim institucijama](#) i iznosi 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku. Visina stope zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik u 2018. ostala je na razini od 1,5% ili 3% iznosa izloženosti riziku, ovisno o veličini imovine institucije, kako je [utvrđeno godinu prije](#). Naime, prema Zakonu o kreditnim institucijama i Odluci o

Što je makrobonitetna politika?

Što je Vijeće za financijsku stabilnost?

Vijeće za financijsku stabilnost međuinstitucionalno je tijelo sastavljeno od predstavnika HNB-a, Hanfe, Ministarstva financija RH i Državne agencije za sanaciju banaka (DAB). Predsjednik je Vijeća guverner HNB-a, koji rukovodi njegovim radom.

primjeni zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik ([NN, br. 78/2017.](#)) Hrvatska narodna banka preispitivanje potrebne visine ovog sloja kapitala provodi po potrebi, a najmanje jednom u dvije godine. S obzirom na to da su strukturne ranjivosti domaćega gospodarstva u 2018. ostale u najvećoj mjeri jednake kao i godinu prije, nije bilo potrebe za izvanrednim preispitivanjem visine zaštitne stope za strukturni sistemski rizik.

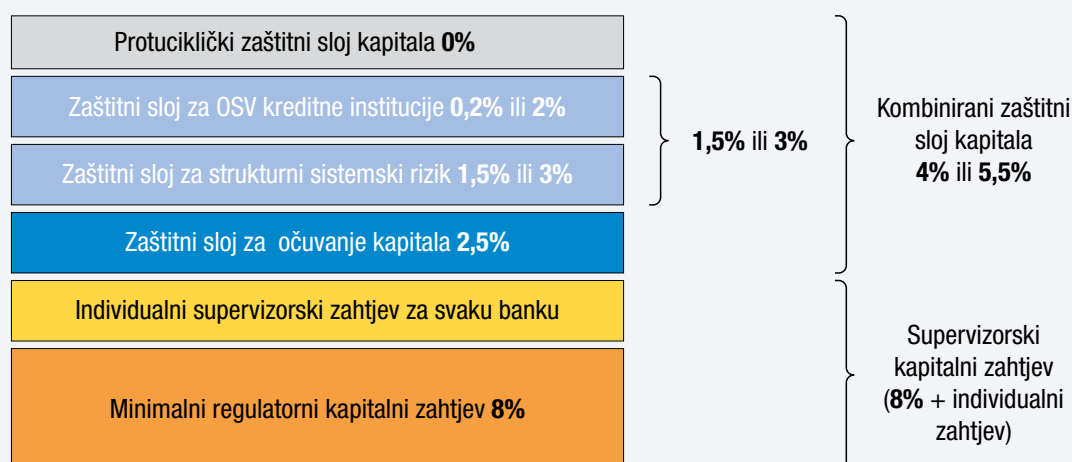
U [veljači 2018. broj ostalih sistemski važnih \(OSV\) kreditnih institucija smanjen je na osam](#). Zaštitni sloj kapitala za OSV kreditne institucije iznosio je 0,2% ili 2,0% ukupnog iznosa izloženosti riziku i efektivno nije bio u primjeni. Naime, kada se zaštitni sloj kapitala za strukturni sistemski rizik primjenjuje na sve izloženosti, kao što je to u Hrvatskoj, OSV kreditne institucije dužne su održavati samo onaj od ta dva zaštitna sloja kapitala čija je stopa viša.

Protuciklički zaštitni sloj kapitala iznosio je i u 2018. godini 0% ukupnog iznosa izloženosti riziku. Redovita tromjesečna preispitivanja razvoja cikličkih sistemskih rizika pokazala su da unatoč nastavku oporavka domaće kreditne aktivnosti još ne postoji pritisak koji bi zahtijevao korektivne akcije HNB-a. Stoga je procijenjena potrebna stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala koja će se primjenjivati u 2019. zadržana na nultoj razini.

HNB je u lipnju 2018. u skladu s [Preporukom ESRB/2015/1](#) proveo redovito godišnje utvrđivanje materijalno značajne izloženosti kreditnih institucija prema trećim zemljama (državama izvan EU-a). Kao i prethodne godine, kao materijalno značajna treća zemlja za bankovni sustav Republike Hrvatske ustanovljena je samo Bosna i Hercegovina. Unatoč umjerenom povećanju kreditne aktivnosti u BiH dosadašnji rast ne može se smatrati prekomjernim te trenutačno ne postoji pritisak koji bi zahtijevao određivanje protucikličkoga zaštitnog sloja za izloženosti hrvatskih kreditnih institucija prema BiH.

Ukupan kapitalni zahtjev za banke, uz održavanje opisanoga kombiniranog zaštitnog sloja kapitala u visini od 4% ili 5,5%, uključuje i održavanje minimalne propisane stope adekvatnosti kapitala u visini od 8% te individualne supervizorske kapitalne zahtjeve.

Slika 9. Kapitalni zahtjev za sve kreditne institucije iznosi 12% ili 13,5%, na što se dodaju individualni supervizorski zahtjevi za banke

IZVOR: HNB

b) Ostale mjere HNB-a koje imaju makroprudencijalni karakter

Osim zaštitnim slojevima kapitala Hrvatska narodna banka koristi se i drugim instrumentima s makroprudencijalnim karakterom za ublažavanje sistemskih rizika. Mjere usmjerene na rizike povezane s tržištem nekretnina proizlaze iz [Odluke o provedbi uredbe EU 575/2013 u dijelu vrednovanja imovine i izvanbilančnih stavki te izračunavanja regulatornoga kapitala i kapitalnih zahtjeva](#). HNB je tom Odlukom i njezinim izmjenama i dopunama, između ostaloga, propisao strože kriterije za primjenu povlaštenog pondera rizika od 35% na izloženosti osigurane stambenim nekretninama, dok je ponder rizika za izloženosti osigurane poslovnim nekretninama povećan na 100%. Od početka 2018. primjenjuje se i [Odluka o dodatnim kriterijima za procjenu kreditne sposobnosti potrošača te provođenju postupka naplate dospjelih neplaćenih obveza i dobrovoljne namire](#). Kreditnim institucijama propisano je u procesu odobravanja stambenih potrošačkih kredita da utvrde minimalne životne troškove potrošača koji ne mogu biti manji od iznosa dijela plaće zaštićenog od ovrhe, definiranog Ovršnim zakonom, i kao takvi ne mogu služiti za otplatu kredita. Time je za stambene kredite neizravno uvedeno ograničenje iznosa otplate kredita ovisno o dohotku potrošača.

c) Uzajamno priznavanje mjera drugih zemalja članica EU-a

Hrvatska narodna banka u svibnju 2018. donijela je [Odluku o uzajamnom priznavanju mjere makrobonitetne politike iz preporuke Europskog odbora za sistemske rizike od 8. siječnja 2018.](#)², kojom je propisana uzajamna primjena mjere makrobonitetne politike koju je donijelo makroprudencijalno tijelo Finske, a odnosi se na izloženosti tržištu nekretnina. Budući da mjera sadržava izuzeće (*de minimis*) ako takve izloženosti ne prelaze milijardu eura, trenutačno se u Hrvatskoj izuzeće odnosi na sve banke.

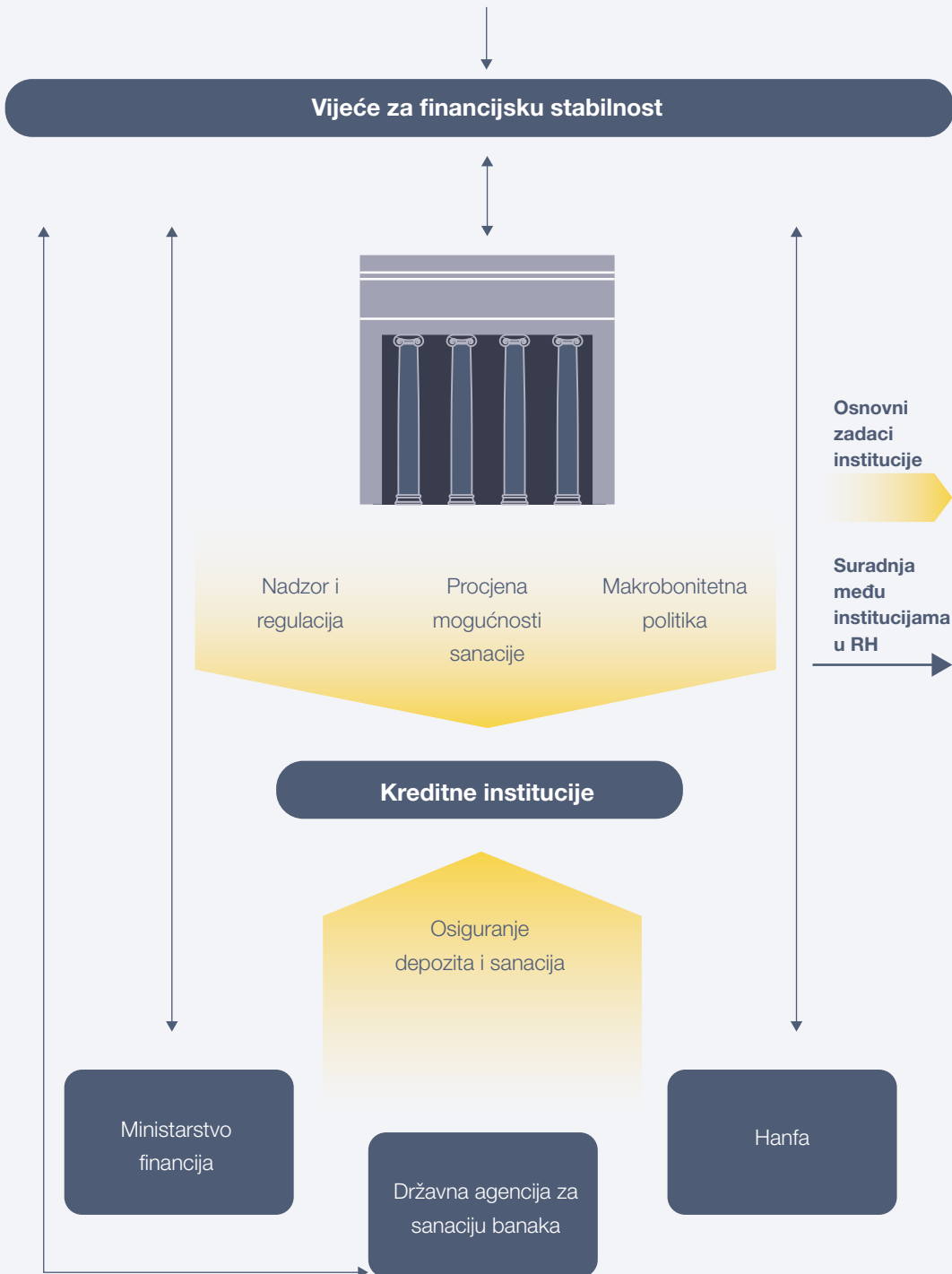
Suradnja na području makroprudencijalne politike

Predstavnici HNB-a sudjelovali su u radu Vijeća za financijsku stabilnost, koje je u 2018. pod predsjedanjem guvernera HNB-a održalo dvije sjednice. Na sjednicama su članovima Vijeća predstavljeni glavni pokazatelji stabilnosti financijskog sustava, analize i aktivnosti vezane uz provođenje makrobonitetne politike RH te aktivnosti na uspostavi prikupljanja nedostajućih podataka o tržištu nekretnina. Predstavnici HNB-a sudjelovali su i u radu različitih odbora i

2 Preporuka o izmjeni preporuke ESRB/2015/2 o procjeni prekograničnih učinaka mjera makrobonitetne politike i o dobrovoljnoj uzajamnosti za mjere makrobonitetne politike

Uloga HNB-a u financijskoj stabilnosti

Vijeće za financijsku stabilnost međuinstitucionalno je tijelo sastavljeno od predstavnika HNB-a, Hanfe, Ministarstva financija RH i Državne agencije za sanaciju banaka (DAB). Predsjednik je Vijeća guverner HNB-a, koji rukovodi njegovim radom.

radnih skupina Europskog odbora za sistemske rizike, u čijem je Upravljačkom odboru i guverner HNB-a. Neke od najvažnijih tema bile su analiza zahtjeva za uzajamno priznavanje mjera makrobonitetne politike drugih zemalja članica, rizici za financijsku stabilnost EU-a (osobito oni povezani s tržištem nekretnina, ali i Brexitom), makrobonitetni instrumenti za prevenciju rasta neprihodonosnih kredita u bilancama banaka i razmjena iskustava u primjeni makrobonitetnih mjera u zemljama članicama, s naglaskom na mjere usmjerene prema korisnicima kredita.

Upravljanje međunarodnim pričuvama

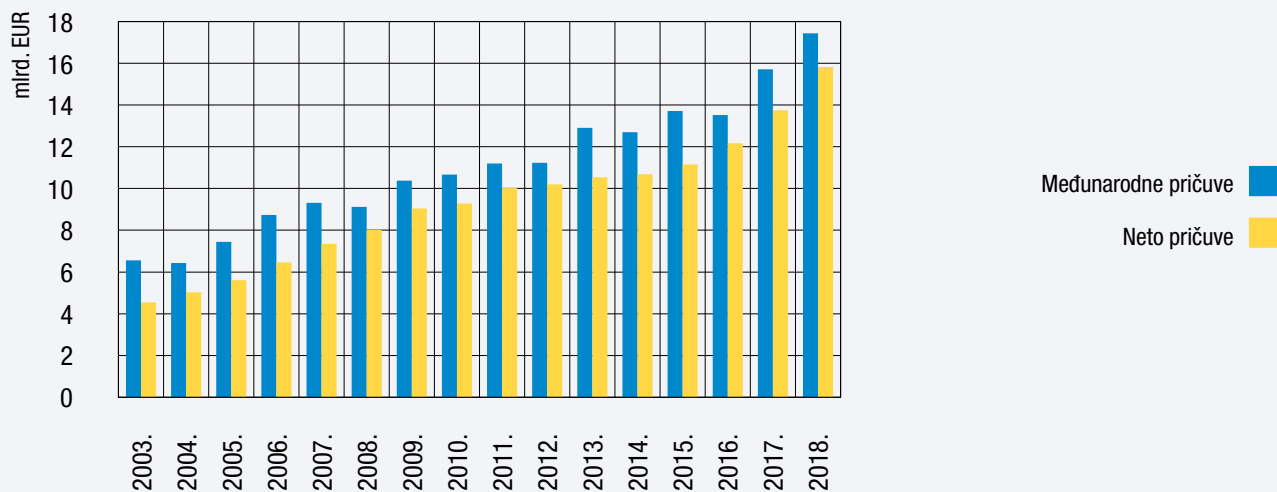
Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke nastavile su snažno rasti i u 2018. godini, pa je ostvaren njihov drugi najveći godišnji prirast dosad. Povećanju međunarodnih pričuva najviše je pridonio velik otkup deviza od banaka, čime je osigurana stabilnost tečaja domaće valute i spriječeno prekomjerno jačanje kune prema euru. Iako se u 2018. na svjetskim financijskim tržištima nastavilo produljeno razdoblje povijesno niskih, a u slučaju eura i negativnih kamatnih stopa, u upravljanju pričuvama ostvaren je pozitivan rezultat i odgovarajuća razina zarade. Istodobno je osnovni mandat upravljanja međunarodnim pričuvama – njihova likvidnost i sigurnost – bio uspješno ispunjen.

Međunarodne pričuve HNB-a u 2018.

Međunarodne pričuve HNB-a na kraju 2018. iznosile su 17.438,8 mil. EUR, što je bilo za 1.732,9 mil. EUR odnosno 11,0% više u odnosu na kraj 2017. (Slika 10.). U istom su razdoblju neto pričuve – u koje nisu uključena sredstva Ministarstva financija, Europske komisije, SDR-i kod MMF-a kao ni ulaganja u repo poslove – porasle za 2.084,8 mil. EUR, tj. za 15,2%, te su dosegnule 15.820,0 mil. EUR.

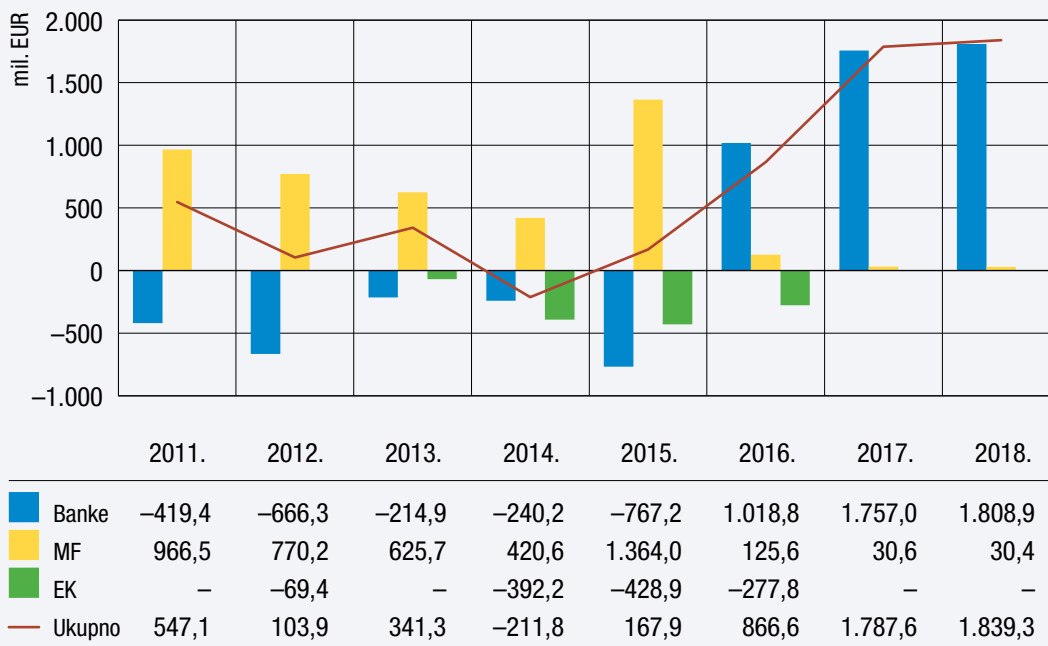
Rast međunarodnih pričuva u 2018. ostvaren je na osnovi otkupa deviza od banaka, ostvarene zarade od upravljanja pričuvama te pozitivnih međuvalutnih promjena zbog jačanja tečaja američkog dolara prema euru, koje je dovelo do rasta vrijednosti dolarskog dijela pričuva iskazanog u eurima. S druge strane, rast pričuva umanjila je niža razina ugovorenih repo poslova na samom kraju godine. Kako stanje repo poslova ne utječe na kretanje neto pričuva, njihov rast u 2018. bio je snažniji nego u slučaju bruto pričuva.

Slika 10. Snažan rast međunarodnih i neto pričuva HNB-a nastavio se i u 2018. na kraju razdoblja, u milijardama eura

IZVOR: HNB

Slika 11. Zamjetan otkup deviza HNB-a od banaka u 2018., slično kao i godinu prije neto otkup deviza HNB-a, od 2011. do 2018., u milijunima eura

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje otkup, a negativna prodaju deviza HNB-a.

IZVOR: HNB

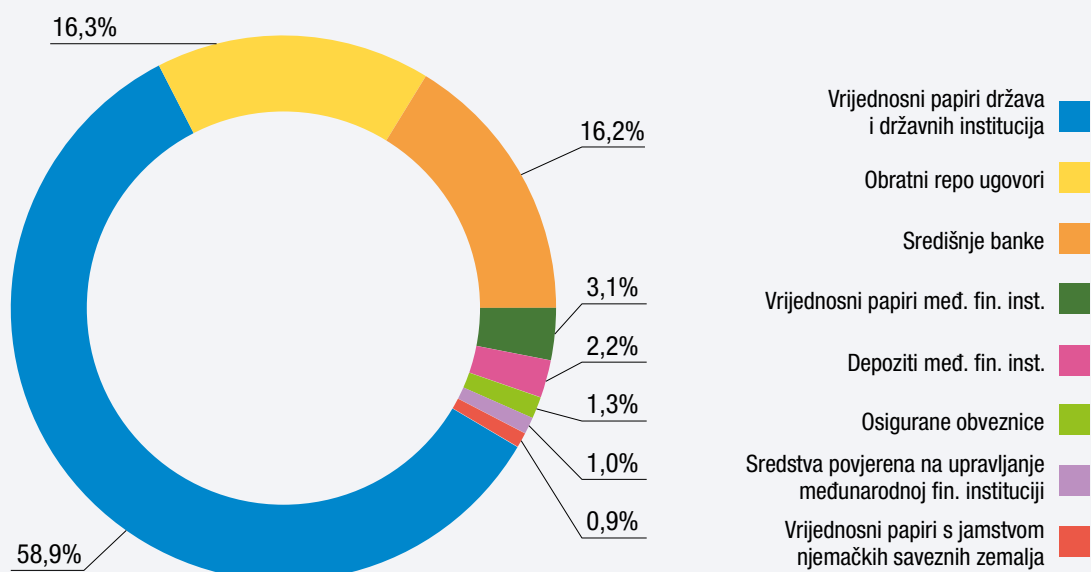
HNB je deviznim transakcijama u 2018. neto otkupio rekordnih 1.839,3 mil. EUR (Slika 11.), čime je kreirano 13,6 mlrd. kuna likvidnosti. Gotovo cjelokupan iznos deviznih transakcija odnosio se na kupnje deviza od banaka (1.808,9 mil. EUR), dok se preostali manji iznos odnosio na neto otkup od Ministarstva financija (30,4 mil. EUR).

Struktura ulaganja međunarodnih pričuva

Međunarodne pričuve kojima HNB upravlja samostalno i u skladu s vlastitim odrednicama sastoje se od portfelja za trgovanje, investicijskih portfelja, sredstava povjerenih na upravljanje međunarodnoj financijskoj instituciji te efektivnoga stranog novca u trezoru. U strukturi ulaganja međunarodnih pričuva najveći udio na kraju 2018. činili su vrijednosni papiri država i državnih institucija, obratni repo ugovori i depoziti kod središnjih banaka (Slika 12.).

Sredstva međunarodnih pričuva ulažu se kod financijskih institucija i država investicijskoga kreditnog rejtinga, s tim da su ulaganja kod pojedinih financijskih institucija i država te u pojedine instrumente ograničena, čime se kreditni

Slika 12. U strukturi međunarodnih pričuva najveći je udio ulaganja u najsigurnije instrumente udjeli u postocima, na kraju 2018.

IZVOR: HNB

Hrvatska narodna banka upravlja međunarodnim pričuvama vodeći se prije svega načelima likvidnosti i sigurnosti.

rizik diversificira. Na kraju 2018. gotovo polovina sredstava međunarodnih pričuva HNB-a bila je uložena u države, banke i institucije čiji se kreditni rejting nalazi unutar dva najviša ranga, potom kod BIS-a i MMF-a te u efektivni strani novac u trezoru HNB-a.

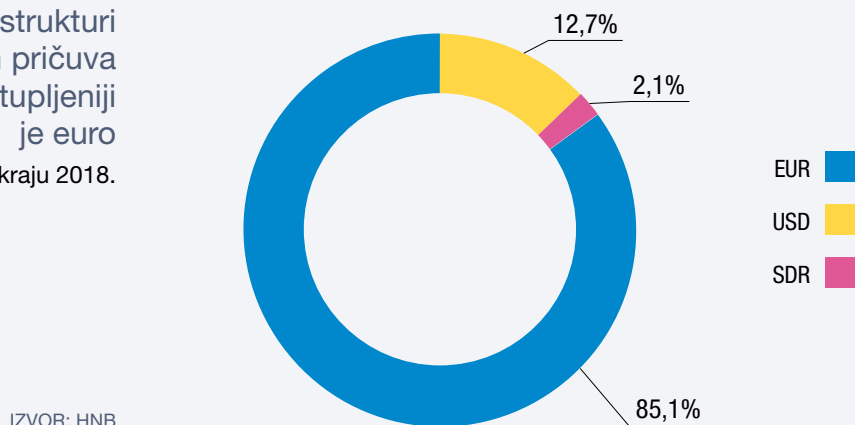
Valutna struktura međunarodnih pričuva

Valutna struktura međunarodnih pričuva u 2018. blago se promijenila u korist eura. Tako je udio eura u pričuvama krajem 2018. iznosio 85,1%, dok je na kraju 2017. bio 83,2% (Slika 13.). U istom razdoblju udio američkog dolara u međunarodnim pričuvama, koji je na kraju 2017. iznosio 14,5%, smanjio se na 12,7%. Udio SDR-a također se blago smanjio, i to s 2,3% na 2,1% međunarodnih pričuva. Na porast eurskog dijela pričuva u 2018. utjecalo je alociranje cjelokupnog porasta pričuva tijekom godine u eurski portfelj, jer se iznos dolarskih ulaganja i sredstva SDR-a održavaju stabilnima.

U skladu s opisanom valutnom strukturom i činjenicom da međunarodne pričuve čine gotovo cjelokupnu imovinu HNB-a, dok je najveći dio obveza nominiran u kunama, HNB je, kao i velik broj središnjih banaka drugih zemalja, znatno izložen valutnom riziku, a tečajne razlike izravno utječu na konačni rezultat Izvještaja o dobiti HNB-a¹. U 2018. američki je dolar ojačao u odnosu na euro (a time i u odnosu na kunu), pa je to dovelo do povećanja kunkskog iskaza međunarodnih pričuva i pozitivnih nerealiziranih tečajnih razlika. Međutim, istodobno je bilo zabilježeno i jačanje kune prema euru, pa su na osnovi toga za eurski dio pričuva obračunate nerealizirane negativne tečajne razlike. Kako su one premašile pozitivne tečajne razlike od jačanja američkog dolara, ukupne nerealizirane tečajne razlike naposljetku su bile negativne i iznosile su –592 mil. kuna, što je odredilo i rezultat Izvještaja o dobiti HNB-a, koji je u 2018. bio –468 mil. kuna. Taj iznos pokriven je iz općih pričuva HNB-a, koje su 31. prosinca 2017. iznosile 11,3 mlrd. kuna, a većinom su formirane od pozitivnih tečajnih razlika u prethodnim godinama te među ostalim služe upravo kao zaštitni sloj za pokrivanje valutnog rizika i očuvanje temeljnoga kapitala HNB-a.

1 Prema Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI), u skladu s kojima HNB sastavlja svoja financijska izvješća, tečajne se razlike računovodstveno najprije priznaju u Izvještaju o dobiti ili gubitku, a tek se potom provodi raspodjela dobiti ili se gubitak pokriva iz općih pričuva HNB-a.

Slika 13. U valutnoj strukturi međunarodnih pričuva najzastupljeniji je euro udjeli u postocima, na kraju 2018.

IZVOR: HNB

Financijska tržišta i rezultat upravljanja međunarodnim pričuvama HNB-a u 2018.

Financijska tržišta u 2018. obilježili su velika kolebljivost i nastavak pooštavanja američke monetarne politike kao i ESB-ov završetak programa otkupa vrijednosnih papira te prve naznake budućeg podizanja kamatnih stopa. Na porast kolebljivosti utjecale su učestale prijetnje trgovinskim ratom, politička neizvjesnost u Europi, brojni geopolitički rizici te općenito usporavanje globalnoga gospodarskog rasta i izostanak ubrzanja inflacije.

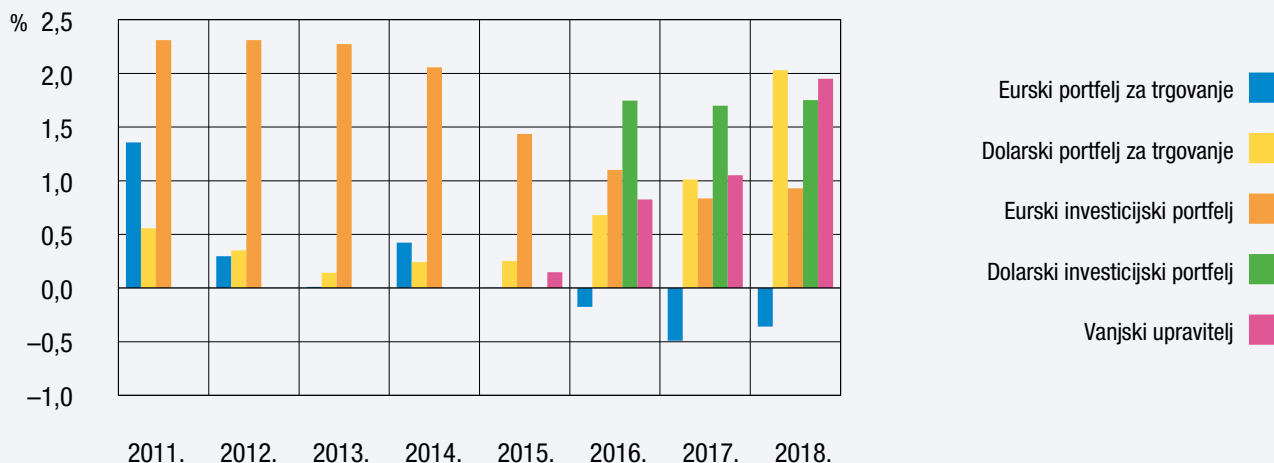
Europska središnja banka ostavila je kamatne stope nepromijenjenima te je tijekom godine smanjivala program otkupa vrijednosnih papira, a na kraju 2018. ga je okončala. Europski prinosi ostali su niski i znatnim dijelom negativni, a njemačka krivulja prinosa nalazila se krajem godine u negativnom području za sva dospijeca do sedam godina.

Američka središnja banka podigla je raspon ključne kamatne stope u četiri navrata na 2,25% – 2,50% te nastavila sa smanjivanjem svoje bilance. Američki prinosi porasli su u 2018. duž cijele krivulje prinosa, pri čemu se krivulja zamjetno izravnila. Divergentna kretanja monetarnih politika Fed-a i ESB-a, velike političke neizvjesnosti u Europi i očekivanja da europske stope još dulje razdoblje neće porasti utjecali su na slabljenje eura prema američkom dolaru.

U opisanim uvjetima te unatoč činjenici da se nepovoljno okružje produljenog razdoblja negativnih eurskih prinosa nastavilo, HNB je i u 2018. osigurao odgovarajuću zaradu od upravljanja pričuvama. Tome su znatno pridonijele

Slika 14. Portfelji međunarodnih pričuva osiguravaju adekvatne stope povrata u razdoblju povijesno niskih prinosa

godišnje stope povrata, u postocima

IZVOR: HNB

strateške i taktičke odluke o upravljanju međunarodnim pričuvama koje su donesene u razdoblju od 2011. do 2018. te kontinuirana prilagodba postojećih smjernica ulaganja. Ukupno je ulaganjima neto međunarodnih pričuva u 2018. ostvaren prihod od 62,1 mil. EUR ili 460,9 mil. kuna.

Na cjelokupni eurski portfelj neto pričuva ostvarena je u 2018. stopa povrata od 0,18%, a stopa povrata za cjelokupni dolarski portfelj iznosila je 1,88%. Ako se promatraju zasebno trgovinski i investicijski portfelji, onda je eurskim portfeljem za trgovanje u 2018. ostvarena stopa povrata od -0,36%, a dolarski je portfelj za trgovanje imao stopu povrata od 2,03%. Eurski investicijski portfelj u 2018. ostvario je povrat od 0,93%, a dolarski od 1,75% (Slika 14.).

Portfelji za trgovanje, koji čine oko 58% neto pričuva, kratkoga su prosječnog dospjeća i služe kao izvor likvidnosti. Investicijski portfelji, koji čine oko 38% neto pričuva, duljega su prosječnog dospjeća i služe kao izvor stabilnijih dugoročnijih prihoda.

Dolarska sredstva povjerena na upravljanje međunarodnoj financijskoj instituciji ostvarila su u 2018. stopu povrata od 1,95%. Ona su omogućila dodatnu diversifikaciju i razmjenu znanja na području upravljanja financijskim ulaganjima.

Zaštita potrošača

U sklopu svojih aktivnosti na zaštiti i unapređivanju položaja potrošača – korisnika proizvoda i usluga kreditnih institucija – HNB se tijekom 2018. usredotočio na podizanje razine svijesti o važnosti ove problematike u samim kreditnim institucijama. Pružateljima financijskih i bankovnih proizvoda i usluga HNB je tematiku potrošačkih prava dodatno približio davanjem mišljenja uz primjenu propisa iz područja zaštite potrošača, održavanjem radionica, bilateralnim sastancima i provođenjem nadzora.

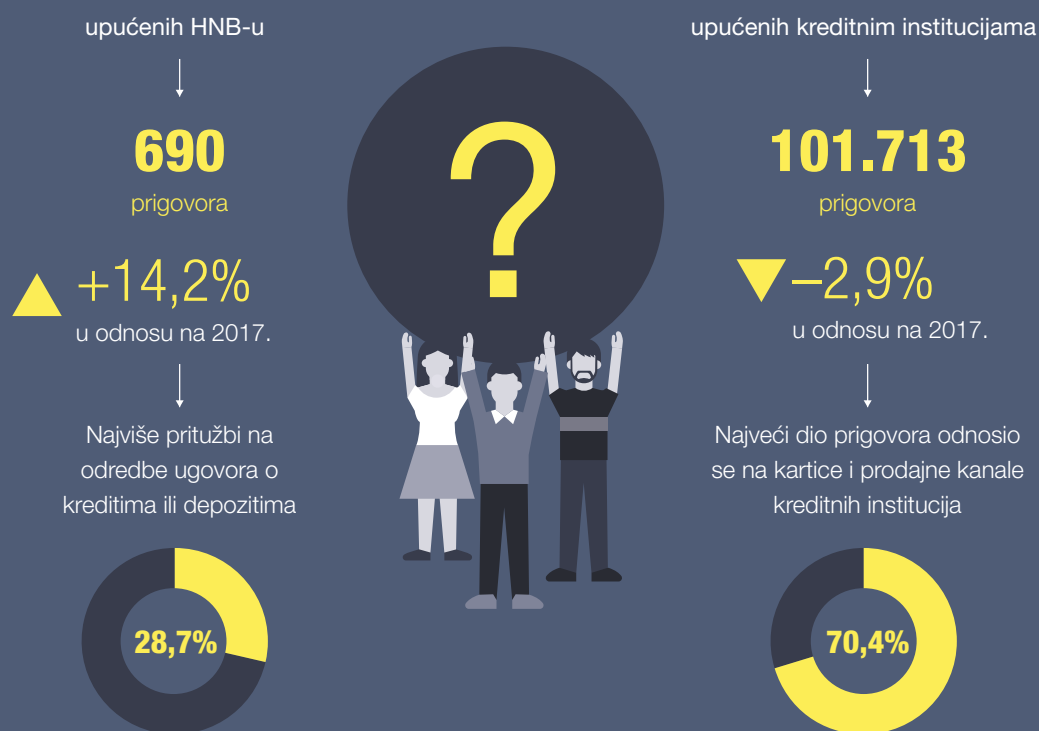
Najveći dio nadzornih aktivnosti u vezi s primjenom zakonske regulative iz područja zaštite potrošača izvršen je na temelju zaprimljenih prigovora potrošača, a potom na temelju informacija prikupljenih različitim upitnicima.

HNB je također nastavio s aktivnostima za poboljšanje razine informiranosti potrošača o ponudi kredita i povezanih troškova te naknadama za platne usluge kao i s aktivnostima za podizanje razine financijske edukacije osobito mlađe, ali i opće populacije.

Edukativne aktivnosti Hrvatske narodne banke najvećim su dijelom bile usmjerene na mlađu populaciju. Održavane su prezentacije informativno-edukativnoga karaktera o osnovama bankarstva i razvoja novca te o bankarskom poslovanju. Izlaganja posvećena financijskoj pismenosti slušao je rekordan broj od ukupno 1300 učenika srednjih škola i 101 profesora u njihovoj pratnji.

Nastavljeni su i poslovi usklađivanja s propisima Europske unije te brojne druge aktivnosti za unapređenje kvalitete zaštite potrošača i razvoj dobrih praksi kod pružatelja bankovnih i financijskih usluga.

Broj prigovora potrošača

Prigovori potrošača – fizičkih osoba korisnika bankovnih i finansijskih usluga kreditnih institucija

Zakonom o kreditnim institucijama propisana je mogućnost podnošenja obavijesti o prigovoru središnjoj banci, i to onda kada potrošač nije zadovoljan odgovorom kreditne institucije ili mu kreditna institucija nije odgovorila. HNB predmete i/ili broj tih prigovora uzima u obzir pri redovnom nadzoru aktivnosti kreditnih institucija. Osim toga, ovisno o samom predmetu prigovora, HNB je potrošačima odgovarao izravno ili je tražio od kreditnih institucija da se očituju uz obvezu da preslike očitovanja dostave i HNB-u. Pritom se u pravilu očitovanje kreditne institucije traži za prigovore koji su neposredno povezani s bilateralnim ugovornim odnosima između potrošača i kreditne institucije.

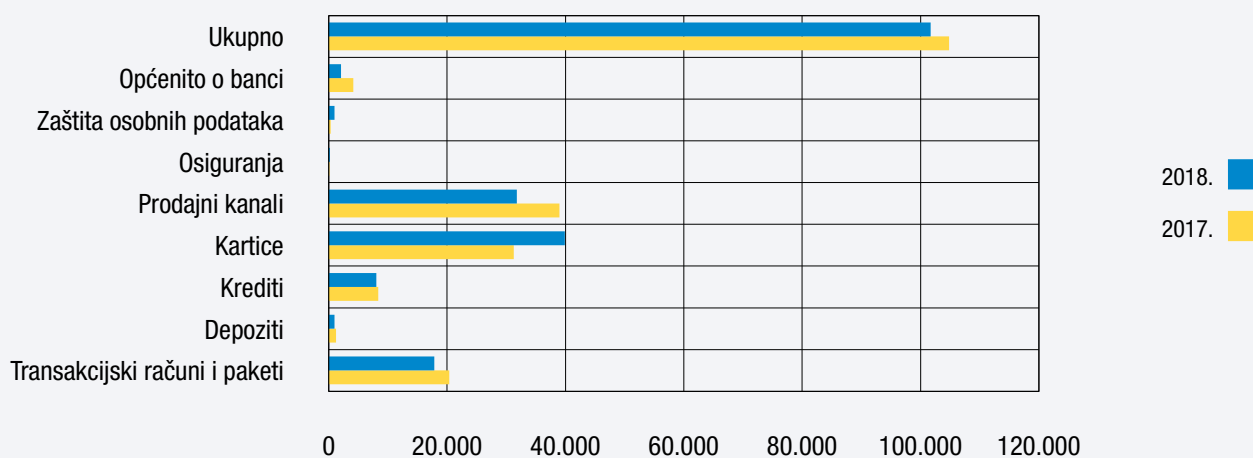
U 2018. godini HNB je zaprimio ukupno 690 prigovora, što znači da se njihov broj povećao za 14,2% u odnosu na prethodnu godinu. Najveći broj, odnosno 28,7% prigovora odnosio se na odredbe ugovora o kreditima ili depozitima, a potom slijede oni vezani uz račune za plaćanje i kartice, bankovne naknade, ovrhe odnosno blokade računa te prodana potraživanja. Svaka od tih

pojedinačnih skupina prigovora čini oko 10% ukupnog broja prigovora. Ostali prigovori odnosili su se uglavnom na sporne poslovne prakse kreditnih institucija kada je u pitanju informiranje klijenata te visina i struktura ugovorenih kamatnih stopa, a zatim na visinu dugovanja i vrste podataka koje kreditne institucije traže od svojih klijenata i sl.

Uz to, HNB je i u 2018. godini nastavio s polugodišnjim prikupljanjem statističkih podataka o vrstama i broju prigovora koje potrošači dostavljaju kreditnim institucijama. Tako je utvrđeno da su kreditne institucije u 2018. godini zaprimile ukupno 101.713 prigovora klijenata, što je pad od 3% u odnosu na prethodnu godinu. Najveći dio prigovora i u 2017. i u 2018. godini odnosio se na kartice i prodajne kanale kreditnih institucija, a nakon toga slijede prigovori vezani uz račune za plaćanje odnosno pakete usluga i kredite. Analiza potrošačkih predmeta u 2017. i 2018. godini pokazuje da se najveći broj prigovora odnosio na financijske prigovore, primjerice osporavanja iznosa dugovanja, pogrešno izvršena plaćanja, prikaze prometa i sl. Potom prema učestalosti slijede prigovori vezani uz funkcionalnost usluge koju su klijenti koristili, naknade te načine ugovaranja i opće uvjete poslovanja.

Osim u odnosu na podatke iz prethodnog razdoblja, prigovori se analiziraju i prema broju i vrsti za svaku kreditnu instituciju. Ako se ustanovi značajnije povećanje broja prigovora u usporedbi s prethodnim razdobljima, provode se

Slika 15. Statistika prigovora potrošača kreditnim institucijama

IZVOR: HNB

detaljnija ispitivanja. Ovisno o utvrđenim razlozima HNB definira daljnje aktivnosti prema kreditnoj instituciji s ciljem otklanjanja konkretnog uzroka takvog rasta prigovora – npr. preporuke HNB-a, supervizorske mjere, izmjene i dopune važećih propisa ili izradu novih i sl.

Nadzor nad primjenom zakona iz područja zaštite potrošača koji su u nadležnosti HNB-a

U sklopu svojih redovitih nadzornih aktivnosti vezanih uz primjenu regulative iz područja zaštite potrošača, radi osiguravanja zakonitosti postupanja institucija iz svoje nadležnosti, HNB je zbog utvrđenih nezakonitosti kod šest kreditnih institucija u 2018. godini izdao 11 zapisnika i jedno rješenje.

Nadalje, HNB je na temelju upitnika proveo nadzor usklađenosti postojećih praksa kreditnih institucija u odnosu na zahtjeve iz Smjernica o sustavima nadzora i upravljanja proizvodima namijenjenih potrošačima, koje je u 2016. godini objavila EBA (Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo, *European Banking Authority*), a u primjeni su od 3. siječnja 2017. Na temelju zaključaka iz analiziranih odgovora procijenjena je inicijalna razina usklađenosti kreditnih institucija. Ta je procjena dopunjena analizom politika i drugih internih akata kreditnih institucija, nakon čega su održani bilateralni sastanci s kreditnim institucijama s ciljem otklanjanja utvrđenih nedostataka. Do kraja 2018. godine održani su sastanci sa šest kreditnih institucija i utvrđen je terminski plan za sastanke s preostalim kreditnim institucijama.

Nadalje, HNB je na temelju *Odluke o potrebnim znanjima i stručnosti osoblja kreditnih institucija i kreditnih posrednika te o zahtjevima i postupku za izdavanje odobrenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja* (NN, br. 107/2017.) izdao odobrenje za pružanje usluga kreditnog posredovanja za 20 kreditnih posrednika. Proveden je i nadzor postupka osposobljavanja koje su kreditne institucije osigurale za osoblje kreditnih posrednika s kojima imaju sklopljene ugovore o posredovanju u stambenom potrošačkom kreditiranju. Programi

Na temelju Odluke o registru kreditnih posrednika HNB je osnovao i objavio Registar kreditnih posrednika sa sjedištem u RH te Popis kreditnih posrednika iz drugih država članica.

osposobljavanja koje su izradile kreditne institucije bili su u sklopu nadzora također provjereni, a time je posredno provjeren i način osposobljavanja osoblja kreditne institucije koja je program izradila. Riječ je o osoblju koje je redovito angažirano u ponudi i/ili prodaji stambenih potrošačkih kredita.

Slijedom navedenog, a na temelju *Odluke o registru kreditnih posrednika* (NN, br. 107/2017.), HNB je osnovao i objavio Registar kreditnih posrednika sa sjedištem u RH te Popis kreditnih posrednika iz drugih država članica, koji se redovito ažuriraju.

Davanje mišljenja vezano uz važeće propise i priprema novih propisa iz područja zaštite potrošača

Kako bi se osigurala ujednačena primjene važećih propisa, HNB je i u 2018. godini nastavio s praksom davanja mišljenja i odgovora na upite o pojedinim odredbama važećih propisa kojima se regulira zaštita potrošača i čiju primjenu nadzire HNB. U 2018. ta su mišljenja pretežno bila vezana uz Zakon o stambenom potrošačkom kreditiranju koji je stupio na snagu u listopadu 2017. godine te uz podzakonske akte koje je tijekom 2017. HNB donio i objavio na temelju tog Zakona, a manjim dijelom i uz tumačenje odredbi Zakona o kreditnim institucijama koje se odnose na zaštitu potrošača. Ukupno su izdana 23 mišljenja, a najveći broj odnosio se na tumačenje otvorenih pitanja povezanih s načinom izračuna i dopuštenom visinom efektivne kamatne stope na stambene i ostale potrošačke kredite, procjenom kreditne sposobnosti potrošača, zahtjevima glede znanja i stručnosti osoblja pružatelja usluga te izgledom i sadržajem otplatnog plana.

Radi potpunog usklađivanja s odredbama Direktive 2014/17/EU o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine i o izmjeni direktiva 2008/48/EZ i 2013/36/EU i Uredbe (EU) br. 1093/2010, koja je u hrvatski sustav prenesena Zakonom o stambenom potrošačkom kreditiranju, HNB je u 2018. godini donio i objavio dva podzakonska akta. To su:

1. *Odluka o politikama i praksama primitaka povezanim s pružanjem bankovnih proizvoda i/ili usluga potrošačima* (NN, br. 106/2018.). Tom se Odlukom kreditnim institucijama i kreditnim posrednicima uvodi nova obveza za izradu i primjenu politika i praksa primitaka u kojima moraju uzeti u obzir prava i interese potrošača. Krajnji je cilj uvođenja takve obveze sprečavanje nastanka štete za potrošača. Odlukom su, među

ostalim, preneseni i zahtjevi iz Smjernica o politikama i praksama primitaka povezanim s ponudom i prodajom proizvoda i usluga namijenjenih potrošačima (EBA/GL/2016/06). Tim se Smjericama prethodno navedenim pružateljima usluga uspostavlja obveza primjene tih zahtjeva na prodajno osoblje, tj. na sve fizičke osobe koje rade za instituciju i izravno nude ili prodaju proizvode i/ili usluge potrošačima kao i na sve njima izravno ili neizravno nadređene osobe.

2. *Odluka o minimalnom sadržaju evidencije o stambenim nekretninama* (NN, br. 109/2018.), kojom se kreditnim institucijama i kreditnim unijama propisuje minimalni sadržaj evidencije o stambenim nekretninama iz ugovora o stambenom potrošačkom kreditu i njihovim obilježjima.

Dodatno, HNB je krajem 2018. godine proveo javnu raspravu o nacrtu Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o potrebnim znanjima i stručnosti osoblja kreditnih institucija i kreditnih posrednika te o zahtjevima i postupku za izdavanje odobrenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja iz 2017. godine. Te izmjene bile su predložene s ciljem unapređenja postupka za izdavanje odobrenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja u stambenom potrošačkom kreditiranju.

Nadalje, na temelju Zakona o usporedivosti naknada, prebacivanju računa za plaćanje i pristupu osnovnom računu (NN, br. 70/2017.) HNB je u 2018. godini donio i Odluku o najreprezentativnijim uslugama povezanim s računom za plaćanje (NN, br. 42/2018.). Naime, najreprezentativnije usluge povezane s računom za plaćanje one su usluge kojima se potrošači najčešće koriste i koje potrošače izlažu najvećem ukupnom ili pojedinačnom trošku, kao što su vođenje računa za plaćanje, kreditni transfer, izravno tećenje, trajni nalog i sl. HNB je na temelju članka 5. stavka 9. spomenutog Zakona bio dužan podzakonskim propisom utvrditi popis najreprezentativnijih usluga povezanih s računom za plaćanje za Republiku Hrvatsku, koji je definiran u toj Odluci. Na temelju Odluke HNB je objavio i usporedbu naknada namijenjenu potrošačima, koja obuhvaća usporedbu aktualnih naknada za najčešće korištene platne usluge. Ta se usporedba izrađuje na temelju podataka za koje odgovaraju i koje HNB-u dostavljaju kreditne institucije.

Financijska edukacija

Hrvatska narodna banka nastavila je tijekom 2018. godine s edukativnim aktivnostima koje su uglavnom usmjerene na mlađu populaciju. Za mlade su održane prezentacije informativno-edukativnoga karaktera o osnovama bankarstva i razvoja novca te o bankarskom poslovanju. Izlaganja posvećena financijskoj pismenosti slušao je rekordan broj od ukupno 1300 učenika srednjih škola i 101 profesora u njihovoj pratnji. Interes za zadaće i rad Hrvatske narodne banke te za različite elemente njezina mandata bio je doista velik: u 2018. godini 3369 polaznika bilo je obuhvaćeno različitim edukativnim sadržajima u vezi s radom HNB-a odnosno temama iz ekonomske i financijske pismenosti.

Spomenuta edukativna predavanja održavala su se kontinuirano tijekom godine, a posebno intenzivno tijekom Svjetskog i Europskog tjedna novca, koji je obilježen u razdoblju od 12. do 18. ožujka 2018. pod krilaticom "Money Matters Matter". Kao središnji događaj tog tjedna HNB je u suradnji s članovima Hrvatskoga debatnog društva ponovno organizirao debatu, s temom "Euro u Hrvatskoj – ZA ili PROTIV". Debata se mogla pratiti uživo i na internetskoj stranici i Facebooku HNB-a.

Da bi se općenito povisila razina financijske pismenosti stanovništva u Republici Hrvatskoj, pripremljene su i tri edukativne brošure: "Računi za plaćanje", "Kredit" i "Štednja", koje su dostupne u tiskanom i u elektroničkom izdanju te se mogu preuzeti na internetskoj stranici HNB-a. Objavljena je i serija najčešćih pitanja i odgovora vezanih uz potrošačka prava korisnika usluga kreditnih institucija, koja se može pratiti na internetskoj stranici i Facebooku HNB-a.

Predstavnici HNB-a sudjelovali su i na različitim skupovima i okruglim stolovima s temom financijskog opismenjavanja, a koje su organizirali Ministarstvo obrazovanja, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Udruga društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih

HNB na svojoj internetskoj stranici i Facebooku objavljuje najčešća pitanja i odgovore vezane uz potrošačka prava korisnika usluga kreditnih institucija.

društava, Ekonomski fakultet Zagreb, Hanza Media itd. kao i u projektu “Tjedan potrošačkih prava”, koji uobičajeno organizira Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta.

Također, u posljednjem tromjesečju 2018. godine Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (*Organization for economic cooperation and development*, OECD) i Ministarstvo financija Kraljevine Nizozemske pokrenuli su petogodišnji program pružanja tehničke pomoći u području financijske edukacije. OECD i njegova platforma INFE (*International network for financial education*) voditelji su tog projekta, u koji se, uz Republiku Hrvatsku, uključilo još šest zemalja (Bugarska, Crna Gora, Gruzija, Moldavija, Rumunjska i Sjeverna Makedonija). OECD, kao krovna organizacija s dugogodišnjim globalnim iskustvom u projektima vezanim uz financijsku edukaciju, tim

Velika učenička debata “Euro u Hrvatskoj – ZA ili PROTIV” bila je središnji događaj obilježavanja Svjetskog tjedna novca u HNB-u

projektom nastoji utvrditi ključne sudionike te trenutačnu razinu i vrstu aktivnosti financijske edukacije koje se provode u državama članicama uključenima u projekt. Republika Hrvatska uključila se u taj projekt da bi se u suradnji s navedenim institucijama i tijelima pronašla adekvatna rješenja za poboljšanje financijske pismenosti stanovništva, pri čemu Hrvatska narodna banka daje značajan doprinos tim aktivnostima.

Međuinstitucionalna suradnja

Predstavnici HNB-a sudjeluju u radu institucija i tijela Europske unije tijekom pripreme propisa iz djelokruga središnjih banaka, uključujući i Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA). Tijekom 2018. godine u sklopu tih aktivnosti raspravljalo se, među ostalim, o temama vezanima uz zaštitu potrošača na području FinTecha te o usklađivanju nadzornih praksa središnjih banaka i drugih nacionalnih nadležnih tijela u načinu uvođenja i primjene propisa donesenih s ciljem zaštite i poboljšanja položaja potrošača u kreditnim i drugim financijskim institucijama. Na razini radne skupine za usklađivanje nadzornih praksa u EBA-i, u kojoj je sudjelovao i HNB, sastavljen je upitnik za provjeru nacionalnih praksa odnosno usklađenosti sa Smjernicama za nadzor i upravljanje proizvodima namijenjenima potrošačima. Na temelju tog upitnika analizirane su prakse pet najvećih banaka u svakoj od država članica koje su sudjelovale u aktivnostima radne skupine. Rezultati analize odgovora iz upitnika i popratne dokumentacije čine temelj za daljnje usklađivanje i unapređivanje nadzornih praksa u svim državama članicama. Nadalje, u suradnji EBA-e i Europskoga nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) izdane su Smjernice o rješavanju prigovora za sektore vrijednosnih papira (ESMA) i bankarstva (EBA). Tim se Smjernicama nastoji unaprijediti zaštita svih korisnika bankovnih i financijskih usluga tako da se ujednače postupci za rješavanje prigovora na razini svih država članica Europske unije.

Osim u radu institucija i radnih tijela Europske unije predstavnici HNB-a sudjeluju i u aktivnostima regionalne radne skupine zemalja jugoistočne Europe za financijsku edukaciju djece i mladih, a na nacionalnoj razini sudjeluju u radu Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača osnovanog pri Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta te u radu operativne radne skupine zadužene za praćenje provedbe mjera i aktivnosti iz područja financijske edukacije osnovane pri Ministarstvu financija.

Ostale aktivnosti

Radi kvalitetnijeg informiranja potrošača HNB redovito ažurira tablicu s informacijama o aktualnoj ponudi kunskih kredita svih kreditnih institucija, koja je dostupna na internetskim stranicama HNB-a pod nazivom “Informativna lista ponude kredita potrošačima” kao i putem aplikacije za mobilne telefone.

HNB je objavio i Preporuku kreditnim institucijama za dostavljanje ugovorne dokumentacije potrošačima. Naime, HNB je u prethodnom razdoblju zaprimio veći broj prigovora potrošača na postupanje pojedinih kreditnih institucija koje im na njihov zahtjev odbijaju dostaviti dokumentaciju povezanu s ugovorima o kreditima nakon što su oni u cijelosti otplaćeni. Stoga je cilj ove preporuke da kreditne institucije potrošačima i nakon prestanka ugovornog odnosa, iako za to ne postoji izričita zakonska obveza, stave na raspolaganje ugovornu dokumentaciju, kako bi se olakšalo utvrđivanje svih relevantnih činjenica u međusobno ugovorenim odnosima.

Nadalje, imajući na umu važnost transparentnosti i ujednačene primjene i tumačenja propisa iz svog djelokruga, HNB je tijekom 2018. godine odgovarao na brojne novinarske upite te održavao radionice i bilateralne sastanke za subjekte iz svoje nadležnosti.

Istraživanja

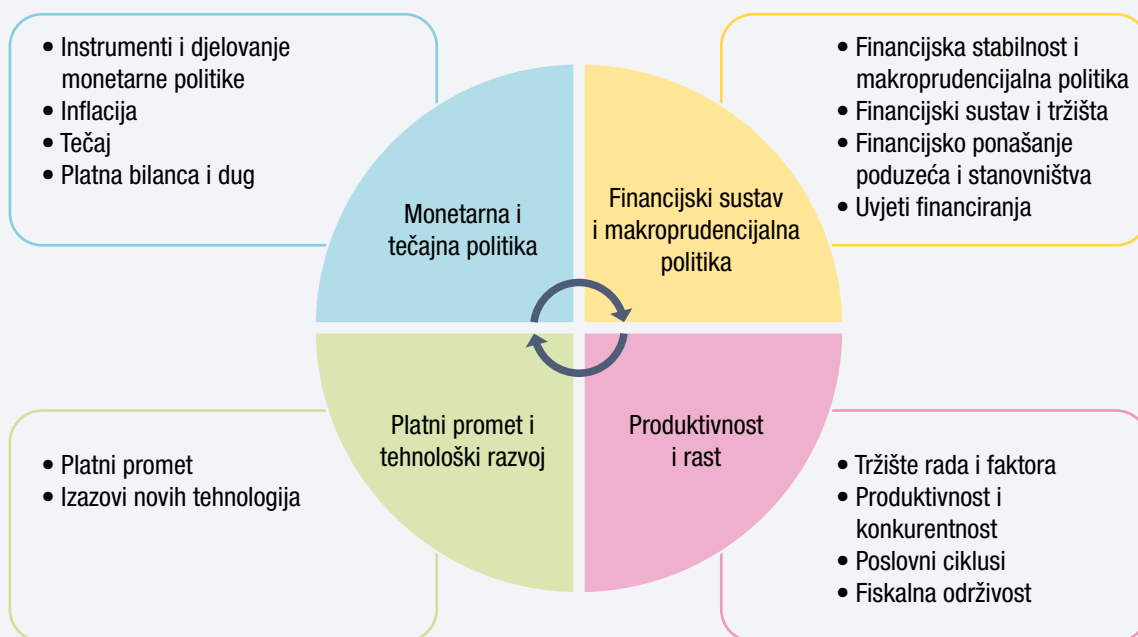
Hrvatska narodna banka u 2018. je godini prvi put predstavila plan i program prioriteta istraživanja. U protekle dvije godine pojačane su aktivnosti na pripremi i objavi istraživanja, o čemu svjedoči i broj objavljenih znanstvenih i stručnih radova zaposlenika HNB-a. Eurostat je prošle godine prepoznao Sektor istraživanja HNB-a kao istraživačko tijelo.

Ciljevi i područja istraživanja Hrvatske narodne banke

Hrvatska narodna banka provodi istraživanja radi ostvarenja svojih ciljeva i zadataka. Glavnina je istraživanja podrška provođenju monetarne politike i održavanju financijske stabilnosti. HNB objavljuje većinu rezultata svojih istraživanja kako bi bili dostupni svima zainteresiranim. Pritom kvaliteta objavljenih radova pojačava kanale djelovanja i vidljivost središnje banke te pridonosi kontinuiranom razvoju njezinih analitičkih kapaciteta.

Prioritetna područja istraživanja HNB-a mogu se svrstati u četiri skupine. Prvo područje odnosi se na ostvarenje osnovnog cilja – stabilnosti cijena. Ono obuhvaća teme vezane uz instrumente i djelovanje monetarne politike, kretanje inflacije i tečaja te financijske odnose s inozemstvom. Drugo područje istraživanja posvećeno je financijskoj stabilnosti. U tu svrhu proučavaju se financijski sustav i tržišta, financijsko ponašanje poduzeća i stanovništva te pristup financiranju i dugoročna održivost njihove financijske pozicije. Treće područje tematski obuhvaća kretanje produktivnosti i izvora rasta hrvatskoga gospodarstva, s naglaskom na cikličkim kretanjima. Posebno se proučava fiskalna održivost kao važna odrednice makroekonomske stabilnosti. Četvrto prioritetno područje istraživanja jesu platni promet i izazovi tehnoloških inovacija, posebice u financijskom sustavu.

Slika 16. Prioritetna područja istraživanja Hrvatske narodne banke

IZVOR: HNB

Istraživačke aktivnosti u 2018. godini

Istraživanja u HNB-u provode se samostalno unutar središnje banke, u suradnji s predstavnicima akademske zajednice te u sklopu radnih skupina i istraživačkih mreža Europskog sustava središnjih banaka (ESSB) i Europskog odbora za sistemske rizike (ESRB).¹ U HNB-u djeluje i radna skupina koja prati tehnološke promjene u području financija s ciljem poticanja tehnološkog razvoja i konkurentnosti u financijskom sektoru uz primjerenu zaštitu potrošača. FinTech su tehnološke inovacije u financijskim uslugama koje mogu rezultirati novim poslovnim modelima, primjenama, procesima ili proizvodima, čije uvođenje može imati značajan materijalni utjecaj na pružatelje i korisnike financijskih usluga.

¹ Tijekom 2018. godine zaposlenici HNB-a sudjelovali su u sljedećim mrežama: Inflation Persistence Network, Wage Dynamics Network, Task force on Exchange Rate Pass Through, Task Force on Potential Output, Wage Expert Group, Household Finance and Consumption Network i Competitiveness Research Network unutar ESSB-a te Assessment Team on National Macroprudential Measures, Assessment team on the Assessment of Cross-border Effects of and Voluntary Reciprocity for Macroprudential Policy Measures i Task force on Stress Testing unutar ESRB-a.

Rezultati istraživanja objavljuju se na prezentacijama i u publikacijama.

U sklopu unapređivanja istraživanja i suradnje s ekonomskom strukom u Hrvatskoj nastavile su se provoditi ekonomske radionice HNB-a, na kojima su predstavljeni novi radovi u nastajanju zaposlenika HNB-a i drugi zanimljivi radovi stranih predavača. Ekonomske radionice otvorene su akademskoj i stručnoj javnosti. U 2018. godini održano je sedam ekonomskih radionica, na kojima su izlagali autori iz HNB-a i međunarodnih institucija.

Hrvatska narodna banka organizira i znanstvene konferencije. Tako su u 2018. godini održane i dvije ekonomske konferencije u organizaciji HNB-a. U lipnju 2018. održala se tradicionalna 24. Dubrovačka ekonomska konferencija, na kojoj su se okupili ekonomisti iz središnjih banka, međunarodnih financijskih organizacija i znanstvene zajednice. U tu je konferenciju bio uključen i Seminar mladih ekonomista. U studenome je druga Istraživačka konferencija Hrvatske narodne banke bila posvećena prezentaciji rezultata istraživanja HNB-a domaćoj znanstvenoj zajednici. Na prošlogodišnjoj konferenciji predstavljen je program i rezultati istraživanja HNB-a te je održana međunarodna panel-rasprava o ulozi istraživanja u središnjim bankama. Zaposlenici HNB-a svoje su radove predstavili na više znanstvenih skupova i konferencija.

U 2018. godini HNB je prvi put predstavio plan i program prioriteta istraživanja.

Hrvatska narodna banka izdaje dvije vrste publikacije u kojima objavljuje prve rezultate istraživanja svojih zaposlenika, to su: [Istraživanja](#) i [Pregledi](#). Tijekom 2018. godine objavljeno je ukupno deset novih radova, od čega četiri Istraživanja i šest Pregleda. Zaposlenici HNB-a radove objavljuju i u izdanjima [Europske središnje banke](#) i drugih središnjih banaka.

Dio nastalih radova objavljen je i u znanstvenim časopisima. Tako je u 2018. godini objavljeno deset radova zaposlenika HNB-a u znanstvenim časopisima, od čega sedam u domaćim, a tri u stranim časopisima.

Na temelju ostvarenih rezultata istraživanja Eurostat je 2018. godine prepoznao Sektor istraživanja HNB-a kao istraživačko tijelo.

Ekonomске radionice Hrvatske narodne banke u 2018. godini

Broj radionice	Autori	Naslov	Datum održavanja
21. Ekonomska radionica HNB-a	Helen Louri (Grčka)	NPL'S IN THE EURO AREA: ARE CORE-PERIPHERY BANKING MARKETS FRAGMENTED?	31. 1. 2018.
22. Ekonomska radionica HNB-a	Tanja Broz (EFZG) i Tomislav Ridzak (HNB)	LENDING ACTIVITY AND CREDIT SUPPLY IN CROATIA DURING THE CRISIS	23. 2. 2018.
23. Ekonomska radionica HNB-a	Dubravko Mihaljek (BIS)	KONVERGIRAMO LI EUROPSKOM PROSJEKU?	8. 3. 2018.
24. Ekonomska radionica HNB-a	Nicolas Veron (Bruegel)	THE FRANCO-GERMAN EURO REPORT: A REALISTIC PLAN FOR EURO AREA REFORM	28. 3. 2018.
25. Ekonomska radionica HNB-a	Ivana Draženović, Marina Kunovac i Dominik Pripuzić (HNB)	DINAMIKA I ODREDNICE MIGRACIJA – PRIMJER HRVATSKE I ISKUSTVA NOVIH ZEMALJA ČLANICA EUROPSKE UNIJE	22. 5. 2018.
26. Ekonomska radionica HNB-a	Mario Bambulović i Miljana Valdec (HNB)	DETERMINANTS OF CREDIT CYCLE – CASE OF CROATIA	13. 9. 2018.
27. Ekonomska radionica HNB-a	Davor Kunovac i Karlo Kotarac (HNB)	CIJENE STAMBENIH NEKRETNINA U HRVATSKOJ	13. 12. 2018.

Pregled odabranih radova prema prioritetnim područjima

Prioritetno područje 1: Monetarna i tečajna politika

N. Bokan i R. Ravnik (2018.): Quarterly Projection Model for Croatia, CNB Surveys, S-34

M. Brkić i A. Šabić (2018.): Je li euro optimalna valuta za Hrvatsku: ocjena korištenjem teorije optimalnih valutnih područja, Privredna kretanja i ekonomska politika, 27(1), str. 9 – 70 (objavljeno i kao Pregledi HNB-a, P-31)

M. Dumičić, I. Ljubaj i A. Martinis (2017.): Perzistentnost euroizacije u Hrvatskoj, Pregledi HNB-a, P-37

K. Gattin-Turkalj i I. Ljubaj (2017.): Transparentnost i monetarna politika HNB-a, Pregledi HNB-a, P-31

A. Pufnik (2018.): Učinci uvođenja eura na kretanje potrošačkih cijena i percepcije inflacije: pregled dosadašnjih iskustava i ocjena mogućih učinaka u Hrvatskoj, Privredna kretanja i ekonomska politika, 27(1), str. 129 – 159 (objavljeno i kao Pregledi HNB-a, P-34)

M. Comunale i D. Kunovac (2017.): Exchange Rate Pass-Through in the Euro Area, ECB Working paper, No. 2003 (objavljeno i kao CNB Working Papers, W-46)

M. Bukovšak, G. Lukinić Čardić i N. Pavić (2018.): Structure of Capital Flows and Exchange Rate: The Case of Croatia, Empirica, doi: <https://doi.org/10.1007/s10663-018-9406-x> (objavljeno i kao Istraživanja HNB-a, I-50)

N. Ranilović (2017.): The Effects of Economic Integration on Croatian Merchandise Trade: A Gravity Model Study, Comparative Economic Studies, September 2017, 59(3), str. 382 – 404 (objavljeno i kao Istraživanja HNB-a, I-50)

Prioritetno područje 2: Financijski sustav i makroprudencijalna politika

M. Dumičić (2018.): Učinkovitost makroprudencijalnih politika u zemljama Srednje i Istočne Europe, Public Sector Economics, 42(1), str. 1 – 19 (objavljeno i kao Istraživanja HNB-a, I-48)

M. Dumičić (2017.): A Brief Introduction to the World of Macroprudential Policy, Journal of Central Banking Theory and Practice, 6(1), str. 87 – 109 (objavljeno i kao Pregledi HNB-a, P-26)

E. Kraft i I. Huljak (2018.): How Competitive is Croatia's Banking System? A Tale of Two Credit Booms and Two Crises, CNB Working Papers, W-54

- A. Delalić, M. Ćurković i J. Antić (2018.): The Croatian Banking System Total Assets Concentration Dynamics: Performing a Variety of Inequality Measures, *Croatian Review of Economic, Business and Social Statistics*, 4(1), str. 14 – 26
- M. Dumičić i I. Ljubaj (2018.): Delayed Credit Recovery in Croatia: Supply or Demand Driven?, *Journal of Central Banking Theory and Practice*, 7(1), str. 121 – 144 (objavljeno i kao Istraživanja HNB-a, I-47)
- M. Bambulović, I. Huljak i A. Kožul (2017.): Testing Out the Disciplinary Role of Debt in Croatian Banks, *Croatian Review of Economic, Business and Social Statistics*, 3(1), str. 45 – 62
- M. Rosan (2017.): Izloženost privatnoga nefinancijskog sektora kamatnom riziku: analiza rezultata Ankete o promjenjivosti kamatnih stopa, *Pregledi HNB-a*, P-32
- T. Grebenar (2018.): Bihevioralni model procjene vjerojatnosti nastanka događaja neispunjavanja obveza i rejting nefinancijskih poduzeća, *Istraživanja HNB-a*, I-53
- T. Broz i T. Ridzak (2017.): Lending Activity and Credit Supply in Croatia during the Crisis, *Journal of Policy Modeling*, 39(6), str. 1102 – 1116
- A. Martinis i I. Ljubaj (2017.): Prekomjerni dug poduzeća u Hrvatskoj: mikroprocjena i makroimplikacije, *Istraživanja HNB-a*, I-52
- M. Pintarić (2016.): What Is the Effect of Credit Standards and Credit Demand on Loan Growth? Evidence from the Croatian Bank Lending Survey, *Comparative Economic Studies*, 58(3), str. 335 – 358
- D. Kunovac i N. Pavić (2018.): Može li uvođenje eura u Hrvatskoj smanjiti trošak zaduživanja?, *Privredna kretanja i ekonomska politika*, 27(1), str. 71 – 94 (objavljeno i kao Pregledi HNB-a, P-37)
- D. Kunovac i R. Ravnik (2017.): Are Sovereign Credit Ratings Overrated?, *Comparative Economic Studies*, 59(2), str. 210 – 242 (objavljeno i kao CNB Working Papers, W-47)
- I. Bašić (2017.): Supervisory and Statistical Granular Data Modelling at the Croatian National Bank, *ECB Statistics Paper*, No. 25

Prioritetno područje 3: Produktivnost i rast

- I. Draženović, M. Kunovac i D. Pripuzić (2018.): Dynamics and Determinants of Emigration: The Case of Croatia and the Experience of New EU Member States, *Public Sector Economics* 42(4), str. 415 – 447
- M. Kunovac (2018.): Determinante strategija prilagodbe troškova rada tijekom krize – rezultati ankete iz Hrvatske, *Istraživanja HNB-a*, I-54
- M. Valdec i J. Zrnc (2018.): Characteristics of Croatian Manufacturing Exporters and the Export Recovery during the Great Recession – the CompNet Trade Module Research Results, *CNB Surveys*, S-35
- I. Vidaković Peruško, K. Kovač i M. Jošić (2018.): Croatia in Global Value Chain, *CNB Surveys*, S-32
- M. Bañbura, M. Albani, G. Ambrocio, D. Bursian, G. Buss, J. de Winter, M. Gavura, C. Giordano, P. Júlio, J. Le Roux, M. Lozej, S. Malthé-Thagaard, J. R. Maria, C. Martínez Carrascal, P. Meinen, N. Michail, D. Papageorgiou, S. Pool, R. Ravnik, L. San Juan del Peso, M. Tóth i G. Zevi (2018.): Business Investment in EU Countries, *ECB Occasional Paper*, No. 215
- M. Valdec i J. Zrnc (2018.): Mikroekonomske aspekte kretanja produktivnosti tijekom velike recesije u Hrvatskoj: rezultati istraživanja modula za produktivnost Istraživačke mreže za konkurentnost (CompNet), *Pregledi HNB-a*, P-39
- J. F. M. De Jong, M. Ferdinandusse i J. Funda (2018.): Public Capital in the 21st Century: As Productive as Ever? *Applied Economics*, 50(51), str. 5543 – 5560, doi: <https://doi.org/10.1080/00036846.2018.1487002>
- I. Vetlov, M. Ferdinandusse, J. De Jong i J. Funda (2017.): The Effect of Public Investment in Europe: A Model-Based Assessment, *ECB Working Paper Series*, No. 2021
- G. Jovičić (2017.): Procjena potencijalnog rasta i jaza BDP-a u Hrvatskoj, *Pregledi HNB-a*, P-38
- E. Đozović (2017.): Cjenovna konkurentnost prerađivačkog sektora – sektorski pristup po razinama tehnološke opremljenosti, *Pregledi HNB-a*, P-30

D. Kunovac, M. Mandler i M. Scharnagl (2018.): *Financial Cycles in Euro Area Economies: A Cross-Country Perspective*, Deutsche Bundesbank Discussion Paper, No. 04/2018 (objavljeno i kao CNB Working Papers, W-55)

G. Rünstler, H. Balfoussia, L. Burlon, G. Buss, M. Comunale, B. De Backer, H. Dewachter, P. Guarda, M. Haavio, I. Hindrayanto, N. Ivanov Iskrev, I. Jaccard, D. Kulikov, D. Kunovac, C. Lenarcic, M. Lequien, M. Lozej, M. Mandler, D. Papageorgiou, J. Pedersen, G. Perez-Quiros, A. Rannenberg, E. Rots, M. Scharnagl i P. Welz (2017.): *Real and Financial Cycles in EU Countries: Stylised Facts and Modelling Implications*, ECB Occasional Paper, No. 205

A. Čobanov (2018.): *Sezonska prilagodba vremenskih serija i utjecaj kalendara na gospodarsku aktivnost*, Pregledi HNB-a, P-40

M. Bukovšak, A. Čudina i N. Pavić (2018.): *Utjecaj uvođenja eura u Hrvatskoj na međunarodnu razmjenu i inozemna izravna ulaganja*, *Privredna kretanja i ekonomska politika*, 27(1), str. 95 – 128 (objavljeno i kao Pregledi HNB-a, P-33)

K. Kotarac, D. Kunovac i R. Ravnik (2017.): *Usklađenost poslovnih ciklusa i ekonomskih šokova između Hrvatske i država europodručja*, *Istraživanja HNB-a*, I-51

G. Jovičić i D. Kunovac (2017.): *What is Driving Inflation and GDP in a Small European Economy: The Case of Croatia*, CNB Working Papers, W-49

Statistika

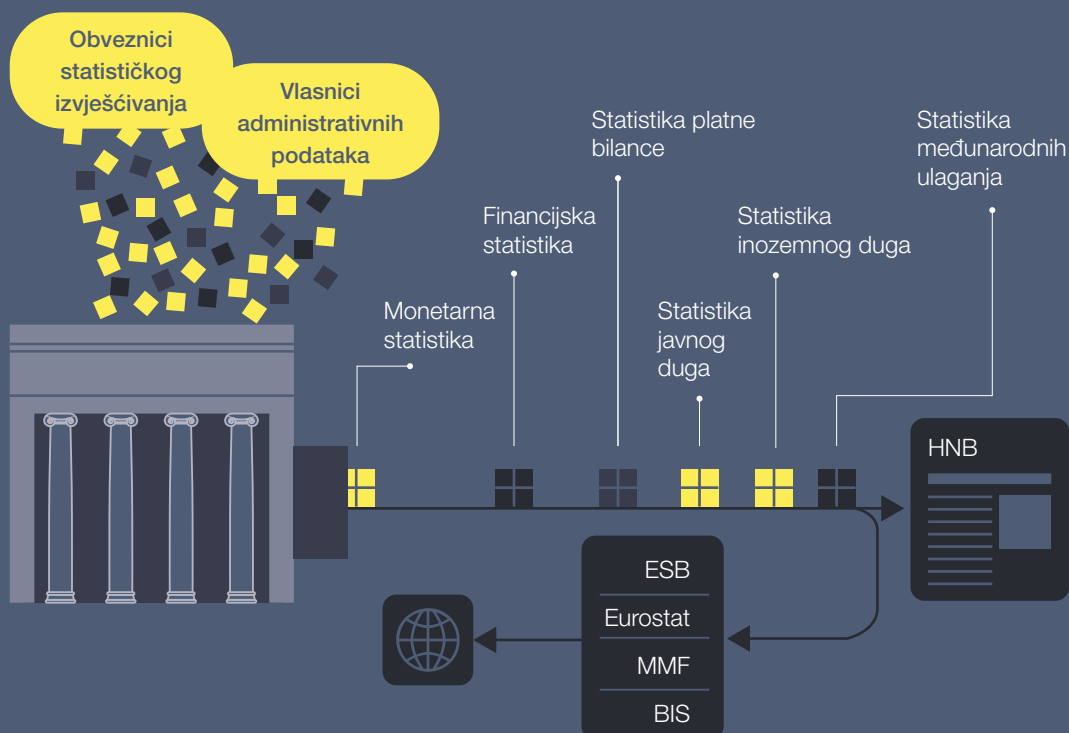
Glavna je svrha statističke funkcije podržati monetarnu i makroprudencijalnu politiku te ostale zadatke središnje banke, za što je potrebno kontinuirano unapređivati sadržajnost, detaljnost, preciznost i pravodobnost statističkih pokazatelja. Tijekom 2018. povećana je detaljnost pokazatelja duga opće države od 1995., te su poboljšani bilančni pokazatelji imovine i obveza poduzeća. Također, usavršena je kvaliteta izvornih podataka i pouzdanost procjena za izračun mnogih pokazatelja odnosa s inozemstvom. Od novih statističkih istraživanja u 2018. godini objavljeni su rezultati Ankete o pristupu financiranju malih i srednjih poduzeća i obrađeni su podaci prikupljeni Anketom o financijama i potrošnji kućanstava. Nastavljeni su višegodišnji infrastrukturni projekti s ciljem izgradnje granularne kreditne baze i registra poslovne demografije.

Unaprijeđena agregatna statistika uz jačanje anketnih izvora i nastavak izgradnje mikropodatkovne infrastrukture

Hrvatska narodna banka uz Državni zavod za statistiku glavni je nositelj službene statistike Republike Hrvatske. Prikuplja podatke od obveznika statističkog izvješćivanja i vlasnika administrativnih podataka te ih obrađuje kako bi proizvela i objavila pokazatelje službene statistike RH iz svoje nadležnosti, a to su monetarna statistika, financijske statistike, statistika platne bilance, statistika inozemnog duga i međunarodnih ulaganja te statistika javnog duga. U sklopu toga statistika šalje pokazatelje ESB-u, Eurostatu, MMF-u i BIS-u, koji ih objavljuju u javno dostupnim baza za više zemalja, kao podlogu za makroekonomske politike i istraživanja.

Osim što se objavljuju na internetskim stranicama HNB-a, podaci iz službene statistike RH dostavljaju se i nadnacionalnim nadležnim tijelima kao što su ESB, Eurostat, MMF i BIS, koji te podatke prikupljaju i zatim objavljuju u

Prikupljanje, obrada i objava podataka

* Podaci iz ove infografike prikupljaju se i obrađuju na temelju Zakona o službenoj statistici, a u skladu s višegodišnjim programom i godišnjim provedbenim planom statističkih aktivnosti RH.

javno dostupnim bazama podataka na razini više zemalja. Navedeni statistički podaci, prikupljeni na nacionalnoj odnosno nadnacionalnoj razini, služe kao podloga za oblikovanje sadašnjih i budućih makroekonomskih politika te za provedbu daljnjih istraživanja.

Uz pokazatelje službene statistike RH iz nadležnosti HNB-a statistička funkcija HNB-a obuhvaća i objavljivanje statistike platnog prometa, statistike monetarnih operacija i statistike za potrebe supervizije kreditnih institucija. Podaci koji čine te statistike prikupljaju se i obrađuju u drugim funkcionalnim organizacijskim jedinicama HNB-a. Sistematizirani podaci spomenutih zasebnih statističkih područja objavljuju se u redovitim publikacijama HNB-a.

Glavna je svrha statističke funkcije podržati monetarnu i makroprudencijalnu politiku te ostale zadatke središnje banke. Kako bi statistički pokazatelji bili što sadržajniji, detaljniji i brže dostupni, potrebno je neprekidno i dosljedno unapređivati metode prikupljanja, obrade, analize i objave. Tijekom 2018. provedeno je nekoliko takvih razvojnih projekata.

Unaprijeđene, dovršene i rekonstruirane agregatne statistike o javnom dugu, tromjesečnim financijskim računima, prihodima od turizma te o inozemnim dohocima i transferima

Javni dug od 2018. može se pratiti i konsolidirano, kao unutarnji dug države iz kojeg su isključena međusobna dugovanja i potraživanja jedinica opće države. Dostupni su nadalje i pokazatelji javnog duga bez konsolidacije, a iz objavljenih pokazatelja mogu se izračunati i pokazatelji šireg obuhvata duga, koji uključuje i javna poduzeća. Osim toga, rekonstruirani su podaci o dugu opće države od kraja 1995. do danas, čime je olakšano praćenje fiskalnih kretanja u RH u dužem razdoblju i povećana usporedivost s ostalim zemljama EU-a. Redovito se prati i dug opće države u skladu s metodologijom EK-a za potrebe ispunjavanja maastrichtskog kriterija prema kojem državni dug ne smije premašiti 60% BDP-a.

Tromjesečni financijski računi temeljni su izvor koji otkriva međusobne financijske tokove među sektorima stanovništva, poduzeća, financijskih institucija i inozemstva. U 2018. poboljšana su razgraničenja tih tokova između sektora države i sektora nefinancijskih poduzeća u dijelu u kojem su oni povezani s dugom poduzeća koji je preuzela država ili se odnose na koncesije i javno-privatna partnerstva.

Prihodi od turizma ključna su statistika za izračun platne bilance i BDP-a, a prikupljaju se i detaljnom anketom putnika na graničnim cestovnim prijelazima te u pomorskim i zračnim lukama. Stoga je stalno unapređivanje kvalitete izvornih podataka i na njima zasnovanih procjena ključno za pouzdanost i preciznost tih podataka. U 2018. provedeno je više takvih aktivnosti. Unaprijeđena je i statistika plaća i mirovina zarađenih u inozemstvu kao i osobnih transfera (radničkih doznaka, darova, pomoći i poklona iz inozemstva) te vlasničkih i dužničkih odnosa s inozemstvom.

Glavna je svrha statističke funkcije podržati monetarnu i makroprudencijalnu politiku te ostale zadatke središnje banke.

Nastavak razvoja infrastrukturnih projekata s ciljem razvoja granularnih baza podataka

Registar financijskih institucija i s njima povezanih pravnih osoba u RH (tzv. RIAD), koji postupno prerasta u jedinstveni registar svih pravnih osoba u RH (RIAD 4.0) ključan je infrastrukturni statistički projekt, čiji je razvoj započeo tijekom 2018. godine. Podaci iz Registra služe za dostavljanje i kontrolu podataka za pravne osobe iz RH u ESB-ovu registru financijskih institucija i s njima povezanih pravnih osoba na teritoriju cijelog EU-a (ECB-RIAD). Isto tako, on omogućava sustavan pregled promjena populacije poduzeća u RH i za druge svrhe poput praćenja poslovne demografije.

Također, daljnji razvoj HNB-ova registra RIAD 4.0 podloga je za buduće sudjelovanje HNB-a u izvještavanju za ESB-ovu bazu podataka AnaCredit. To se izvještavanje u potpunosti oslanja na registar ECB-RIAD, koji sadržava osnovne podatke o svim pravnim osobama dužnicima i garantima na temelju danih kredita kreditnih institucija i na temelju izdanih obveznica u EU-u, dakle podatke o svim pravnim osobama iz baze AnaCredit. AnaCredit je višenamjenski skup podataka o kreditima za potrebe monetarne politike, analize financijske stabilnosti, supervizije i istraživanja te za potrebe statistike ESSB-a. Primjerice, s pomoću tih podataka može se procjenjivati potražnja i ponuda kredita ili mjera u kojoj kreditni uvjeti banaka utječu na kreditni rast.

Jače oslanjanje na anketne izvore uz sudjelovanje u međunarodnim istraživačkim mrežama

Anketa o financijama i potrošnji kućanstava¹, Anketa o pristupu financiranju malih i srednjih poduzeća² i Anketa o kreditnoj aktivnosti banaka³ dio su rastućeg skupa anketnih izvora koji omogućuje dodatna ekonomska saznanja.

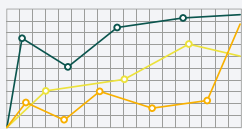
Anketu o financijama i potrošnji kućanstava provode nacionalne središnje banke radi procjene utjecaja financijskih šokova na kućanstva, boljeg razumijevanja ponašanja kućanstava i donošenja njihovih financijskih odluka, ocjene učinaka socijalnih, poreznih, obrazovnih, demografskih i dr. politika te istraživanja siromaštva i nejednakosti. Zajednički je to projekt 23 država Europske unije u sklopu istraživačke mreže o financijama i potrošnji kućanstava ESB-a. Rezultati ankete provedene 2017. obrađeni su i dostavljeni krajem

1 Engl. *Household Finance and Consumption Survey* (HFCS)

2 Engl. *Survey on Access on Finance of Small and Medium Enterprises* (SAFE)

3 Engl. *Bank Lending Survey* (BLS)

Slika 17. Značenje statističke funkcije HNB-a

**Agregirani podaci:
pouzdana okosnica**

- izvještaji pojedinačnih institucija
- ograničen skup pokazatelja
- uhodani i relativno jeftini
- vremenske su serije dugačke i međunarodno usporedive

**Monetarna i financijska statistika,
javni i inozemni dug**

**Anketni podaci:
uvid u subjektivne predodžbe**

- samo za mali uzorak poduzeća/kućanstava
- niska usporedivost
- često *ad hoc* i bez vremenskih serija
- skupo i zahtjevno, ali detaljno i precizno
- vrlo nijansiran uvid u korisnike

**Anketa o financijama i potrošnji
kućanstava, Anketa o pristupu
financiranju poduzeća**

**Granularni podaci:
podaci pod povećalom**

- na razini pojedinačnoga kredita i poduzeća
- omogućuje složene analize
- obuhvaća svu raznolikost i poduzeća i kućanstava
- prilagodljivi
- visoki početni troškovi višestruko se isplate

AnaCredit i RIAD

2018. ESB-u za usporedbu kućanstava na razini cijelog EU-a. Glavna saznanja potvrđuju relativno visok udio imovine u nekretninama, a financijske imovine u depozitima, što je usporedivo sa strukturom imovine kućanstava u novopridruženim članicama EU-a.

Cilj je istraživačke mreže za konkurentnost⁴ ESB-a bolje razumijevanje utjecaja produktivnosti i konkurentnosti poduzeća na izvoz, zaposlenost i gospodarski rast. U sklopu toga redovito se ažurira baza mikropodataka o konkurentnosti za poduzeća u 20 europskih zemalja, što je jedinstven registar u smislu pokrivenosti i metodološke usporedivosti. Tijekom 2018. završen je i objavljen šesti krug prikupljanja podataka, u kojem je uz RH sudjelovalo još 18 zemalja iz EU-a.

Mikropodaci o hrvatskim kućanstvima odnosno o konkurentnosti hrvatskih poduzeća prikupljeni u sklopu ovih dviju istraživačkih mreža ponajprije služe znanstveno-istraživačkim subjektima za potrebe provedbe ekonomskih

4 Engl. *Competitiveness Research Network* (CompNet)

istraživanja i daljnjih analiza. Naime, uz podatke o hrvatskim kućanstvima, s mrežnih stranica HFCS-a odnosno CompNet-a, istraživačima su također dostupni usporedivi podaci ostalih zemalja koje na europskoj razini sudjeluju u ovim istraživanjima.

Glavni rezultati Ankete o pristupu financiranju malih i srednjih poduzeća, prema kojima se zaključuje da je pristup tih poduzeća financiranju poboljšán, pri čemu glavne prepreke poslovanju ostaju regulatorni okvir i nedostatak radne snage, objavljeni su u prosincu 2018. u sklopu redovne publikacije HNB-a "Makroekonomska kretanja i prognoze". Anketa o kreditnoj aktivnosti banaka provodi se tromjesečno, a rezultati objavljuju redovito na internetskim stranicama HNB-a. Ona pruža informacije o uvjetima kreditiranja banaka i nadopunjuje postojeće statistike informacijama o ponudi i potražnji za kreditima poduzeća i kućanstava, kreditnim standardima i uvjetima financiranja. Saznanja iz ove ankete tijekom 2018. upućuju na labavljenje kreditnih standarda i pojačanu potražnju poduzeća i stanovništva za kreditima.

Može se zaključiti da agregatne statistike pružaju "ptičju perspektivu" ekonomskih pojava, ali katkad su potrebni i dublji uvidi povećalom, za što služe granularni i anketni izvori. Prilagodljivost i brzina odgovora monetarne politike na poremećaje i neočekivane okolnosti ovisi i o opažanju cjelovite slike s bogatstvom finih detalja, što je sve upravo svrha statistike.

Supervizija

Poslovanje kreditnih institucija u 2018.¹

Rezultati poslovanja banaka u 2018. oporavili su se, nakon snažnog pada u 2017. ostvarenog zbog poteškoća u poslovanju grupe Agrokor. Trend pada kredita prekinut je, osobito rastom gotovinskih nenamjenskih kredita stanovništvu, a njihova kvaliteta nastavila se poboljšavati, uz ključan utjecaj prodaja loših potraživanja. Visoka likvidnost i kapitaliziranost sustava i nadalje osiguravaju sigurno i stabilno poslovanje.

Bankovnim su sustavom i nadalje dominirale kreditne institucije u stranom vlasništvu, na koje se odnosilo 90,2% ukupne imovine kreditnih institucija. Blagi trend smanjivanja broja kreditnih institucija, prisutan od 2010., ubrzao se tijekom 2018. Broj kreditnih institucija smanjio se za pet, pa je na kraju godine u Republici Hrvatskoj poslovala 21 banka i četiri stambene štedionice. Najveću važnost imalo je pripajanje Splitske banke d.d. OTP banci Hrvatska d.d., koja je time postala četvrta banka po visini imovine u sustavu. Poslovala je i jedna podružnica kreditne institucije iz EU-a, dok je oko 160 institucija iz EU-a (i Europskoga gospodarskog prostora) obavijestilo HNB o neposrednom pružanju uzajamno priznatih usluga na području RH.²

Banke

Nakon šest godina pada ili stagnacije, u 2018. imovina banaka osjetno se povećala (4,4%) i dosegla rekordan iznos. U njezinoj je strukturi porasla važnost visokolikvidnih stavki, što je vidljivo iz visokih vrijednosti omjera likvidnosne pokrivenosti (LCR)³, koji je iznosio 161,0% na kraju 2018., ali i danih

1 Podaci o poslovanju kreditnih institucija za 2018. godinu jesu privremeni i nerevidirani.

2 Ažurne informacije o kreditnim institucijama koje posluju na području Republike Hrvatske mogu se pronaći na [internetskoj stranici HNB-a](#).

kredita. Četverogodišnji trend njihova pada prekinut je, ponajviše zbog jačanja kreditne aktivnosti prema stanovništvu, a osobito rasta gotovinskih nenamjenskih kredita tom sektoru. Kako bi pokrio potencijalne povećane rizike, HNB je izdao [preporuke](#) povezane s nestambenim kreditima potrošačima, a bankama je dana uputa da pri internoj procjeni rizika osobitu pozornost posvete tim kreditima. Krediti poduzećima smanjili su se, zbog prodaja potraživanja i naplate državnih jamstava danih društvima u djelatnosti brodogradnje krajem godine. Kreditiranje uz fiksne kamatne stope nastavilo se većim intenzitetom, kao i kreditiranje u kunama, pa je ojačala potreba za tom vrstom izvora, a to se očitovalo u većoj atraktivnosti HNB-ove strukturne operacije⁴ i izdavanju kunske obveznice od strane jedne banke. Pokazatelj strukturne likvidnosti, NSFR⁵, iznosio je 147,8%, što upućuje na stabilnu strukturu izvora, koja proizlazi iz snažnog oslanjanja na depozite domaćeg stanovništva.

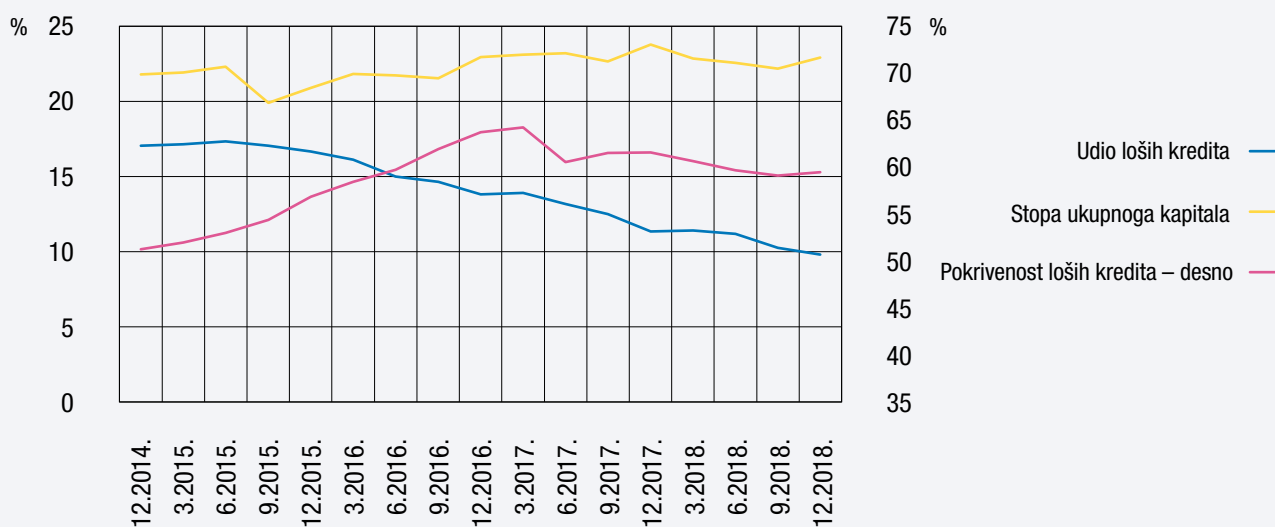
U 2018. zamjetno su porasli depoziti domaćih sektora, posebice depoziti stanovništva.

Depoziti domaćih sektora u 2018. zamjetno su porasli, posebice depoziti stanovništva, čiji se rast snažno ubrzao, osobito sredinom godine pod sezonskim utjecajima turističke aktivnosti. U takvim je uvjetima udio izvora od većinskih stranih vlasnika ostao relativno nizak (2,9% imovine). Nastavili su se trendovi jačanja kunskih depozita, kao i depozita na transakcijskim računima, koji su premašili polovinu ukupnih depozita banaka (na kraju 2015. činili su nešto više od četvrtine). Posljedica je to okružja niskih kamatnih stopa i daljnjeg pada kamatnih stopa na oročenu štednju, a određeni utjecaj svakako je imalo i uvođenje poreza na kamate na štednju u 2015.⁶

- 3 Engl. *Liquidity Coverage Ratio* (LCR) mjeri sposobnost banke da s aspekta likvidnosti izdrži 30-dnevno stresno razdoblje, a mora iznositi najmanje 100%.
- 4 Na strukturnoj repo operaciji u prosincu HNB je bankama plasirao 1,4 mlrd. kuna na rok od pet godina po fiksnoj repo stopi od 1,2%.
- 5 NSFR-om (engl. *Net Stable Funding Ratio*, NSFR) od banaka se zahtijeva održavanje stabilnih izvora financiranja u odnosu na strukturu imovine i izvanbilančnih stavki. Konačna kalibracija tog pokazatelja (brojnika i nazivnika) još nije dovršena i banke trenutačno nisu dužne udovoljavati minimalnoj vrijednosti NSFR-a od 100%, a kao obvezni koeficijent bit će uveden upravo usvojenim izmjenama okvira EU-a, čije se stupanje na snagu očekuje 2021.
- 6 Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (NN, br. 143/2014.) u 2015. uveden je porez na kamate na kunsku i deviznu štednju (po viđenju, oročenu ili rentnu) po stopi od 12%. Pritom se ne oporezuju kamate na pozitivno stanje na žiroračunu te tekućem i deviznom računu ako kamatna stopa iznosi najviše do 0,5% godišnje.

Slika 18. Kvaliteta kredita poboljšala se, adekvatnost kapitala i nadalje visoka

Stopa ukupnoga kapitala, udio i pokrivenost loših kredita

IZVOR: HNB

Kvaliteta kredita poboljšala se, pri čemu je ključan bio utjecaj prodaja potraživanja. Udio loših kredita (kredita rizičnih skupina B i C) pao je ispod 10% – smanjio se s 11,3% na 9,8% (Slika 18.). Početkom godine loši su krediti porasli zbog uvođenja novoga računovodstvenog standarda za financijske instrumente i odredbi povezanoga novoga podzakonskog akta o klasifikaciji izloženosti, koji je u primjeni od početka 2018.⁷ Kod nefinancijskih društava osobito važan utjecaj imala je obveza klasifikacije kredita prema klijentima koji su u statusu neispunjavanja obveza (engl. *default*) u loše kredite, dok je kod stanovništva vidljiv bio učinak odredbi vezanih uz pravilo kontaminacije⁸ i tromjesečno razdoblje kušnje koje je potrebno za izlazak kredita iz kategorije loših kredita⁹. No, do kraja godine kretanja su se promijenila i loši su se krediti

7 Od 1. siječnja 2018. u primjeni je Međunarodni standard financijskog izvještavanja 9 (umjesto Međunarodnoga računovodstvenog standarda 39), na temelju kojeg se gubici priznaju u visini u kojoj se očekuju (a ne u kojoj su ostvareni, kao što je bilo do sada). Za više informacija o inicijalnoj primjeni MSFI-ja 9 u hrvatskim kreditnim institucijama vidi [Bilten o bankama br. 31](#).

8 Umjesto na razini dužnika kreditna institucija za izloženosti prema stanovništvu može status neispunjavanja obveza procjenjivati na razini proizvoda. U tom slučaju, ako bilančne izloženosti u statusu neispunjavanja obveza čine više od 20% ukupnih bilančnih izloženosti prema tom dužniku, sve izloženosti prema tom dužniku dobivaju taj status i moraju se klasificirati u rizičnu skupinu B ili C (tzv. *pulling effect*).

9 Iznimno, kod restrukturiranih izloženosti razdoblje kušnje iznosi najmanje 12 mjeseci.

smanjili, i to na razinu od 6,6% u sektoru stanovništva i 20,4% kod nefinancijskih društava. U sektoru nefinancijskih društava najveći dio loših kredita odnosio se na prerađivačku industriju, dok je građevinarstvo palo na drugo mjesto, zbog velikog iznosa prodaja potraživanja. Posljednjih godina najveći dio kreditnog rasta u tom sektoru usmjeren je k turizmu, odnosno djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane.

Pad razine gubitaka po lošim kreditima (odnosno pokrivenosti loših kredita umanjnjima vrijednosti), koji je započeo prethodne godine, nastavio se. Pokazatelj pokrivenosti spustio se na 59,4%, pod utjecajem prodaja iznadprosječno pokrivenih potraživanja, ali i priljeva novih loših kredita. Od njegova uvođenja, krajem 2013., pokrivenost je loših kredita rasla, a rast troškova povezanih s time potaknuo je banke na aktivnije rješavanje loših kredita, osobito prodajom potraživanja. Ukupan iznos [prodanih potraživanja](#) bio je zamjetno niži negoli prethodne godine, kada je ostvaren rekordan iznos prodaja, pri čemu se glavnina iznosa i nadalje odnosila na potraživanja od poduzeća i na profesionalne kupce¹⁰.

U 2018. dobit banaka¹¹ porasla je za 44,4% zahvaljujući manjim troškovima kreditnog rizika, pri čemu je ključan bio utjecaj manjih troškova povezanih s grupom Agrokor. Zbog poteškoća u poslovanju te grupe zarada banka u 2017. bila je snažno opterećena troškovima kreditnog rizika. S padom tih troškova u 2018. godini ROAA¹² i ROAE¹³ oporavili su se i porasli na 1,4% odnosno 8,6%. Međutim, operativna profitabilnost, odnosno profitabilnost prije troškova umanjenja vrijednosti i rezerviranja, osjetno je oslabjela, s 2,2% na 1,9%. Neto prihod iz poslovanja smanjio se, zbog smanjenja svih sastavnica, a osobito ključnog izvora prihoda banaka, neto kamatnog prihoda. Utjecaj ušteda na kamatnim troškovima oslabio je, zbog niske razine otprije, pa je prevagnuo utjecaj pada kamatnih prihoda, ostvaren ponajprije kao rezultat padajućih kamatnih stopa. Osobito snažan bio je utjecaj pada kamatnih prihoda od domaće države, prouzročenog prijevremenom otplatom velikog iznosa kredita pri kraju 2017. i povoljnim refinanciranjem cestovnog sektora¹⁴ u travnju 2018. Utjecaji nove kreditne aktivnosti bili su vidljivi u blagom rastu kamatnih prihoda od gotovinskih nenamjenskih kredita stanovništvu, a nekamatni su se prihodi

10 Postupci kupoprodaje potraživanja regulirani su [Odlukom o kupoprodaji plasmana kreditnih institucija](#).

11 Prije oporezivanja, iz poslovanja koje će se nastaviti

12 Prinos na prosječnu imovinu, engl. *Return on Average Assets*

13 Prinos na prosječni kapital, engl. *Return on Average Equity*

14 Hrvatske autoceste, Hrvatske ceste i Autocesta Rijeka – Zagreb

smanjili, ponajprije zato što su manji bili prihodi od dividendi. Profitabilnost OSV banaka¹⁵ bila je primjetno bolja od profitabilnosti ostalih banaka, pri čemu su se isticale tri vodeće banke, ujedno jedine banke u sustavu s pokazateljem ROAA većim od prosječnoga. Tri su banke iskazale gubitak tekuće godine, a sve su bile iz grupe manjih banaka.

Stopa ukupnoga kapitala smanjila se, pod utjecajem jačanja poslovnih aktivnosti banaka i rasta izloženosti kreditnom riziku. Na kraju 2018. iznosila je 22,9%, odnosno 0,9 postotnih bodova manje nego na kraju 2017. Prosječan ponder kreditnog rizika blago se smanjio, na 49,4%, ponajviše pod utjecajem prodaja potraživanja i unatoč promjenama u ponderiranju izloženosti prema domaćoj središnjoj državi i središnjoj banci, a koje nisu u kunama. One su u 2018. izgubile povlaštenu ponder kreditnog rizika od 0% i ponderiraju se ponderom rizika od 20%. Regulatorni je kapital stagnirao, usprkos gubicima povezanim s uvođenjem MSFI-ja 9 u visini od 1,4 mlrd. kuna. Uglavnom je to bilo rezultat uključivanja nerealiziranih dobitaka od imovine mjerene po fer vrijednosti, a koji su se, prema propisima, do kraja 2017. isključivali iz izračuna regulatornoga kapitala. Premda smanjena, stopa ukupnoga kapitala i nadalje je bila vrlo visoka, a čak i kada bi sve loše izloženosti postale u cijelosti nenaplative, zadržala bi visoku vrijednost (19,9%).

Stambene štedionice

Pod utjecajem pripajanja jedne stambene štedionice matičnoj banci¹⁶ imovina stambenih štedionica smanjila se za trećinu, na samo 1,3% ukupne imovine kreditnih institucija. Ako se isključi utjecaj pripajanja, ona se povećala (3,4%), pri čemu su najviše rasli dani depoziti i krediti. Kvaliteta kredita poboljšala se, smanjenjem udjela loših kredita na 1,4%. Izlazak te stambene štedionice iz sustava oslabio je dobit. No, i bez tog utjecaja dobit bi se smanjila, točnije prepolovila, ponajviše pod utjecajem baznog razdoblja, odnosno prihoda od prodaje obveznica domaće države ostvarenih u 2017. u jednoj stambenoj štedionici. ROAA i ROAE smanjili su se na 0,2% i 1,5%, a jedna je stambena štedionica poslovala s gubitkom. Premda primjetljivo smanjena, stopa ukupnoga kapitala ostala je visoka (24,2%).

15 Ostale sistemski važne (OSV) kreditne institucije jesu institucije kod kojih poremećaj u poslovanju ili prestanak poslovanja mogu dovesti do sistemskog rizika u Republici Hrvatskoj. Posljednje preispitivanje utvrđivanja OSV kreditnih institucija izvršeno je u siječnju 2019., kada je utvrđeno sedam OSV kreditnih institucija.

16 Prva stambena štedionica pripojena je 1. lipnja 2018. Zagrebačkoj banci d.d.

Bonitetna regulativa i supervizija

Hrvatska narodna banka nadzirala je i u 2018. godini poslovanje kreditnih institucija, čime je uspješno ispunila svoju zakonsku zadaću glede očuvanja financijske stabilnosti. Osim nadzora aktivnosti supervizije koje je obavljao HNB uključivale su i razvoj regulative te davanje odobrenja kreditnim institucijama.

Zakonski okvir

Među zadacima HNB-a uređenima [Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci](#) nalaze se izdavanje i oduzimanje odobrenja i suglasnosti te obavljanje poslova supervizije i nadzora u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija¹⁷ i kreditnih unija. Osnovni su ciljevi supervizije koju obavlja HNB održavanje povjerenja u hrvatski bankovni sustav te promicanje i očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti. Obavljanje poslova supervizije i nadzora nad kreditnim institucijama i kreditnim unijama uređeno je [Zakonom o kreditnim institucijama](#) i [Zakonom o kreditnim unijama](#).

Pravila i zahtjevi vezani uz poslovanje kreditnih institucija regulirani su hrvatskim propisima (u prvom redu Zakonom o kreditnim institucijama s pripadajućim podzakonskim propisima), ali i propisima na razini EU-a. To je prije svega Uredba (EU) br. 575/2013¹⁸ s pripadajućim tehničkim standardima, odnosno propisima koji se izravno primjenjuju u državama članicama EU-a.

Pri obavljanju supervizije HNB provjerava zakonitost poslovanja kreditne institucije, uključujući organizaciju, strategije, politike, postupke i procedure koje je kreditna institucija donijela radi usklađivanja svojeg poslovanja sa zakonskim okvirom, te procjenjuje rizike koji proizlaze iz njezina poslovanja.

Osim supervizije HNB obavlja i nadzor nad primjenom Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, propisa donesenih na temelju tog Zakona te drugih zakona i propisa na osnovi kojih je ovlašten za obavljanje nadzora.

17 Pojam kreditne institucije uključuje banke i stambene štedionice. S obzirom na to da je udio stambenih štedionica malen, naziv banka i kreditna institucija u ovom su dokumentu upotrijebljeni kao sinonimi.

18 Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (Službeni list EU-a, L 176), tzv. Uredba o kapitalnim zahtjevima (engl. *Capital Requirements Regulation*, CRR)

Superviziju kreditnih institucija HNB obavlja sljedećim postupcima:

- prikupljanjem i analizom izvješća i informacija te kontinuiranim praćenjem poslovanja kreditnih institucija
- obavljanjem neposrednog nadzora poslovanja u prostorijama kreditne institucije
- nalažanjem supervizorskih mjera s ciljem poduzimanja pravodobnih aktivnosti za poboljšanje sigurnosti i stabilnosti poslovanja kreditnih institucija te otklanjanja utvrđenih nezakonitosti
- izdavanjem mišljenja, odobrenja i suglasnosti i procjenjivanjem kreditne institucije.

Na sličan način HNB obavlja i nadzor nad poslovanjem kreditnih unija.

Supervizija kreditnih institucija

Barem jednom od supervizorskih aktivnosti obuhvaćeno je svih 30 kreditnih institucija koje su poslovale tijekom 2018. godine. Provedene aktivnosti sažete su u Tablici 1.

Tablica 1. Obavljene supervizorske aktivnosti u 2018.

Aktivnosti	Broj aktivnosti	Broj obuhvaćenih kreditnih institucija
Izdani zapisnici na temelju kontinuiranog nadzora (redovna procjena rizičnosti poslovanja)	16	16
Izdani zapisnici na temelju kontinuiranog nadzora zbog utvrđenih nepravilnosti	27	17
Provedeni neposredni nadzori	18	13
Izdana rješenja radi ispravljanja nepravilnosti ili poboljšanja stanja u kreditnoj instituciji	36	20
Izdana tehnička rješenja (odobrenja i suglasnosti) zbog primjene Uredbe (EU) br. 575/2013	9	7
Izdane opomene	-	-
Imenovani povjerenici i posebna uprava	2	2
Prihvaćene zajedničke odluke	9	8

IZVOR: HNB

Nadzor kontinuiranim praćenjem poslovanja

Ovaj oblik nadzora HNB obavlja prikupljanjem i analizom izvješća i informacija te analizom dodatnih informacija koje kreditne institucije dostavljaju na zahtjev HNB-a. Cilj ovakvog nadzora jest utvrđivanje profila rizičnosti kreditne institucije¹⁹, određivanje prioriteta neposrednog nadzora te donošenje i praćenje provedbe supervizorskih mjera s ciljem osiguranja i očuvanja stabilnosti kreditne institucije i sustava u cjelini.

Nakon primitka traženih izvješća HNB provjerava njihovu pravodobnost, kompletnost i usklađenost s propisima.

Tijekom 2018. godine HNB je provodio redovni supervizorski ciklus procjenjivanja kreditnih institucija. To podrazumijeva ocjenjivanje profila rizičnosti kreditne institucije, procjenu adekvatnosti postupka procjenjivanja i održavanja internoga kapitala kreditne institucije²⁰ te kontinuiranu suradnju utemeljenu na dijalogu između supervizora i kreditne institucije. Supervizija također uključuje nalaganje supervizorskih mjera radi pravodobnog poduzimanja aktivnosti za osiguranje stabilnosti poslovanja kreditne institucije, poboljšanje sigurnosti poslovanja te otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti u njezinu poslovanju, kao i praćenje izvršavanja tih mjera.

U skladu sa supervizorskim ciklusom procjenjivanja u 2018. godini provedene su i analize izvještaja kreditnih institucija o postupku procjenjivanja adekvatnosti internoga kapitala. Analiza dostavljenih internih izvješća i samoprocjene omogućuje supervizoru procjenu primjerenosti postupaka koje je kreditna institucija propisala i provela s ciljem pravodobne identifikacije, mjerenja, kontrole i upravljanja rizicima te procjenu adekvatnosti utvrđenoga internoga potrebnoga kapitala. Sve navedeno, zajedno s ocjenom profila rizičnosti, osnova je za utvrđivanje potrebnoga minimalnoga kapitala kreditne institucije i planiranje idućega supervizorskog ciklusa za pojedinu kreditnu instituciju.

19 Profil rizičnosti jest mjera odnosno procjena svih rizika kojima je ili kojima bi mogla biti izložena kreditna institucija u svojem poslovanju.

20 Kreditne su institucije dužne na temelju svojih profila rizičnosti utvrditi značajne rizike kojima su izložene ili bi mogle biti izložene u poslovanju te kvantificirati svoju izloženost tim rizicima (izračunati interne kapitalne zahtjeve). Za pokriće tih zahtjeva kreditne institucije mogu upotrijebiti interno definiranu mjeru raspoloživoga kapitala (interni kapital), uzimajući u obzir profil rizičnosti, sustav upravljanja rizicima i tehnike kojima se koriste za smanjenje rizika. Nadzorom se procjenjuje adekvatnost tog postupka u kreditnim institucijama.

Nadalje, HNB sastavlja izvješća o procjeni rizičnosti poslovanja za kreditne institucije. Tijekom 2018. godine izdano je 16 takvih izvješća, pri čemu se njih devet odnosi na kreditne institucije za koje su uspostavljeni prekogranični kolegiji supervizora²¹ i za koje se donosi zajednička odluka o specifičnim bonitetnim zahtjevima. U slučaju tih institucija analize se u većini slučajeva zasnivaju na konsolidiranim podacima. Na temelju navedenih izvješća HNB je donio mjere kojima se nalaže održavanje zahtijevane minimalne razine regulatornoga kapitala do sljedeće supervizorske procjene, a u slučajevima u kojima je na to upućivala analiza profila rizičnosti, i dodatne mjere za unapređivanje poslovanja u kreditnoj instituciji. Budući da je Europska središnja banka tijekom 2018. provodila testiranja otpornosti na stres, čiji se rezultati rabe i za određivanje zahtijevanoga kapitala banaka, većina zajedničkih odluka donesena je u prvom tromjesečju 2019. godine jer su rezultati objavljeni u studenome 2018.

U skladu sa supervizorskim ciklusom procjenjivanja kreditnih institucija u 2018. godini u području supervizije naprednih pristupa za mjerenje i upravljanje rizicima provedene su analize izvještaja banaka o postupku procjenjivanja adekvatnosti internoga kapitala s posebnim naglaskom na interne modele.

Za kreditnu instituciju koja u skladu s odobrenjem HNB-a primjenjuje pristup zasnovan na internim rejting-sustavima (IRB pristup), na godišnjoj razini provodi se supervizorsko procjenjivanje s referentnom vrijednošću internih pristupa za izračunavanje kapitalnih zahtjeva (engl. *benchmarking*) radi usporedbe i procjene dosljednosti parametara rizika kreditne institucije u odnosu na referentne vrijednosti koje je definiralo Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (engl. *European Banking Authority*, EBA). Nadalje, u suradnji s konsolidirajućim nadležnim tijelima po potrebi se prati izvršenje supervizorskih preporuka vezano uz primjenu IRB pristupa za kreditnu instituciju koja isti pristup primjenjuje samo za dio portfelja, i to na konsolidiranoj razini.

U skladu sa supervizorskim ciklusom HNB kontinuirano provodi i procjenu IT rizika u kreditnim institucijama u sklopu procesa supervizorske provjere i

21 Ako u grupi posluje više kreditnih institucija ili investicijskih društava i ako te institucije posluju u više država u Europskoj uniji, za potrebe provođenja supervizije osniva se kolegij supervizora. Kolegij supervizora jest forum u kojem sudjeluju nadležna tijela odgovorna za superviziju pojedinih članica grupe. Na kolegiju supervizora pojedina nadležna tijela, između ostaloga, razmjenjuju informacije, dogovaraju plan supervizije i podjelu zadataka te donose zajedničke odluke o primjeni bonitetnih zahtjeva na sve članice grupe.

procjene (engl. *Supervisory Review and Evaluation Process*, SREP). Procjena je zasnovana na analizi izvješća vanjskih revizora o reviziji informacijskih sustava kreditnih institucija, rezultata samoprocjene te neposrednih informacija prikupljenih od organizacijskih jedinica kreditne institucije zaduženih za funkcionalnost, sigurnost i unutarnju reviziju informacijskog sustava. HNB je aktivno komunicirao s kreditnim institucijama te analizirao i pratio situaciju vezanu uz različite incidente informacijskog sustava.

HNB posebnu pozornost usmjerava na kibernetičku sigurnost tako da kontinuirano prati kibernetičke prijetnje koje mogu utjecati na bankovni sustav RH, sudjeluje u radu relevantnih odbora i koordinacija na razini RH te sustavno komunicira s kreditnim institucijama, kako bi se održala i dodatno unaprijedila razina kibernetičke sigurnosti i mogućnost odgovora na kibernetičke prijetnje.

Dodatni su naponi uloženi u usklađivanje bankarskog poslovanja sa Zakonom o kibernetičkoj sigurnosti operatora ključnih usluga i davatelja digitalnih usluga (ZKS, NN, br. 64/2018.). Naime, ZKS-om je Hrvatska narodna banka određena kao nadležno tijelo za sektor bankarstva, platne usluge određene su kao ključne usluge, a ostale sistemski važne (OSV) kreditne institucije kao operatori ključnih usluga. HNB je dužan provoditi postupke identifikacije operatora ključnih usluga, obavljati nadzor nad njima u provedbi mjera za postizanje visoke razine kibernetičke sigurnosti i ispunjavanju drugih obveza iz ZKS-a te surađivati i razmjenjivati informacije s drugim tijelima. S ciljem provedbe navedenoga održan je niz radionica/sastanaka s ostalim sistemski važnim (OSV) kreditnim institucijama u kojima su objašnjenje nadležnosti uključenih tijela i institucija te sadržaj mjera za postizanje visoke razine kibernetičke sigurnosti.

Prema članku 180. stavku 5. Zakona o kreditnim institucijama HNB je za potrebe supervizije proveo testiranja otpornosti na stres sistemski važnih kreditnih institucija u Republici Hrvatskoj. Testiranje je provedeno na temelju prilagođene metodologije EBA-e, a za potrebe postupka nadzorne provjere i ocjene.

Naposljetku, u skladu s odredbama Odluke o obvezi rezerviranja sredstava za sudske sporove koji se vode protiv kreditne institucije, HNB redovito prima izvješća o značajnim sudskim sporovima. Banke izvješće sastavljaju sa stanjem na dan 31. prosinca i dostavljaju ga HNB-u najkasnije do 31. siječnja sljedeće godine. Na temelju zaprimljenih izvješća HNB prati osnovne pokazatelje o sudskim sporovima koji se vode protiv kreditnih institucija.

Neposredni nadzor banaka

HNB provodi neposredni nadzor u skladu s prihvaćenom metodologijom nadzora, a na osnovi plana koji se donosi krajem godine za sljedeću godinu. Plan neposrednih nadzora u 2018. temeljio se na uspostavljenom ciklusu obavljanja redovitih neposrednih nadzora kreditnih institucija, dok se izvanrednim aktivnostima smatrao angažman na poslovima povjerenika i posebne uprave.

Tijekom 2018. obavljeno je 18 neposrednih nadzora u trajanju od 1460 supervizorskih dana. Nadzori su izvršeni u 13 kreditnih institucija, čija je imovina obuhvaćala 54% imovine bankovnog sustava prema nerevidiranim podacima na dan 31. prosinca 2018., a odnosili su se na sljedeća područja:

- osam neposrednih nadzora na upravljanje rizicima u osam kreditnih institucija
- dva neposredna nadzora na superviziju naprednih pristupa mjerenju rizika i upravljanju rizicima, i to:
 - zbog značajne promjene modela za procjenu (kalibraciju) PD-a te metodologije za validaciju tog modela
 - radi provjere usklađenosti s propisanim zahtjevima za primjenu IRB pristupa
- nadzor provedbe zakonskih odredbi u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma obavljen je u pet kreditnih institucija
- nadzor provedbe odredbi iz područja mjera monetarne politike proveden je u tri kreditne institucije.

Osim navedenog, tijekom 2018. godine na poslovima povjerenika i posebne uprave u dvjema kreditnim institucijama bili su angažirani resursi u trajanju od 56 supervizorskih dana, a vezano uz detaljnu procjenu i praćenje financijskog stanja te uvjeta poslovanja tih institucija.

Ukupne nadzorne aktivnosti izvršene su u 13 kreditnih institucija (čija je imovina obuhvaćala 54% imovine bankovnog sustava prema nerevidiranim podacima na dan 31. prosinca 2018.) u što je HNB uložio ukupno 1516 supervizorskih dana.

Prema broju neposrednih nadzora u 2018. godini podjednako su obuhvaćene banke koje su po veličini imovine kategorizirane u skupinu velikih i u skupinu malih. Prema područjima nadzora naglasak je bio na analizi kvalitete imovine i upravljanja kreditnim rizikom, analizi tržišnog i kamatnog rizika, utvrđivanju adekvatnosti regulatornoga kapitala te nadzoru provedbe zakonskih odredbi u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Neposrednim nadzorom u 2018. podjednako su obuhvaćene banke koje su prema veličini imovine kategorizirane u skupinu velikih i u skupinu malih.

Na osnovi obavljenih neposrednih nadzora te utvrđenih nezakonitosti, nepravilnosti i slabosti u poslovanju koje su ustanovljene u izdanim zapisnicima, HNB je naložio mjere za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju te mjere za poboljšanje stanja.

Suradnja sa stranim supervizorima

U 2018. godini HNB je nastavio suradnju sa stranim supervizorima, osobito glede donošenja zajedničkih ocjena rizičnosti poslovanja bankovnih grupa i adekvatnosti alociranih iznosa kapitala za članice pojedine grupe, kao i u području supervizije informacijskih sustava.

Na temelju važećih sporazuma o razumijevanju predstavnici HNB-a sudjelovali su tijekom 2018. na više kolegija supervizora u vezi s nadzorom bankovnih grupa kojima pripadaju domaće banke (devet banaka).

U sklopu suradnje sa stranim supervizorima HNB je zadužen za izradu izvještaja (engl. *Supervisory Risk Report*), odnosno godišnje procjene profila rizičnosti domaće kreditne institucije koja služi kao element za donošenje konačne zajedničke ocjene rizičnosti bankovne grupe (engl. *Joint Risk Assessment Decision*) te za donošenje zajedničke odluke o potrebnoj visini kapitala bankovne grupe. U 2018. sastavljeno je devet supervizorskih izvještaja za 2017. godinu te je za sve usuglašena zajednička odluka o adekvatnosti kapitala bankovne grupe. Također, u području supervizije naprednih pristupa

Tablica 2. Kreditne institucije s prekograničnim kolegijima supervizora

1. Addiko Bank d.d.	6. Sberbank d.d.
2. Erste&Steiermärkische Bank d.d.	7. J&T banka d.d.
3. OTP banka Hrvatska d.d.	8. Wüstenrot stambena štedionica d.d.
4. Privredna banka Zagreb d.d.	9. Zagrebačka banka d.d.
5. Raiffeisenbank Austria d.d.	

IZVOR: HNB

za mjerenje rizika i upravljanje rizicima, u 2018. godini započeo je postupak predvalidacije (pretprijetanja) materijalnih promjena internog modela koji se primjenjuje za izračun kapitalnih zahtjeva.

Nadalje, od 2015. HNB sudjeluje u postupku donošenja zajedničke odluke o provjeri i procjeni plana oporavka za grupe kreditnih institucija. U 2018. godini usuglašeno je sedam zajedničkih odluka, dok su preostale dvije usuglašene u prvom tromjesečju 2019.

HNB je nastavio suradnju i pružao tehničku pomoć supervizorima iz regije u vezi s primjenom bonitetne regulative i tehničkih aspekata supervizije.

Supervizija kreditnih unija

U sustavu kreditnih unija na kraju 2018. redovito je poslovalo 20 kreditnih unija, a njihova je imovina prema izvještajima dostavljenima HNB-u iznosila 676 mil. kuna. Iako se u odnosu na kraj 2017. godine broj kreditnih unija smanjio za jednu, nad kojom je pokrenut postupak redovite likvidacije, imovina se blago povećala, za 9,2 mil. kuna (1,4%). U strukturi imovine najveći je udio danih kredita (85%), za koje se bilježi blagi rast, od 3% u odnosu na prethodnu godinu, dok u izvorima sredstava prevladavaju depoziti članova u iznosu od 508 mil. kuna. Kapital kreditnih unija na kraju 2018. iznosi 140 mil. kuna, što je blagi rast (3%) u odnosu na 2017. Dobit kreditnih unija iznosi 6,5 mil. kuna, tj. povećala se za 35% u odnosu na 2017., zbog čega su porasli i pokazatelji profitabilnosti. Prinos na imovinu (ROAA) i prinos na kapital (ROAE) iznose 1,12% odnosno 4,76%. Stopa solventnosti kreditnih unija na kraju 2018. iznosi 20,3%. Ukupan je broj članova kreditnih unija 56.865, a ukupan broj zaposlenih 121.

Sa stanjem na dan 31. prosinca 2018. u postupku likvidacije nalazi se deset kreditnih unija, a nad tri se provodi stečajni postupak.

HNB je provodio analize tromjesečnih financijskih i nadzornih izvještaja i analize mjesečnih izvještaja o likvidnosti koje su kreditne unije dostavljale u propisanim rokovima i u 2018. godini. Također su obavljene analize dodatnih informacija koje su kreditne unije dostavile na zahtjev HNB-a. Na temelju provedenih nadzora za tri su kreditne unije izdani zapisnici, dok su za sedam izdana rješenja kojima su naložene mjere radi pravodobnog poduzimanja aktivnosti za osiguranje stabilnosti poslovanja kreditne unije, poboljšanje sigurnosti poslovanja te otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti u njezinu poslovanju odnosno usklađivanje sa zakonskim okvirom.

Izdavanje odobrenja i suglasnosti kreditnim institucijama i kreditnim unijama

Na temelju ovlaštenja iz Zakona o HNB-u te u skladu s odredbama Zakona o kreditnim institucijama, Zakona o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje i Zakona o kreditnim unijama HNB unutar svojih supervizorskih ovlasti također izdaje različita odobrenja i suglasnosti potrebne za osnivanje, rad i poslovanje kreditnih institucija i kreditnih unija.

Uz pomoć sustava odobrenja i suglasnosti HNB ima nadzor nad nekim odlukama i pravnim poslovima kreditne institucije i prije nego što oni budu sklopljeni odnosno prije nego što se realiziraju, pa se tako licenciranje kao supervizorsko sredstvo može iskoristiti dvojako:

- kako bi se unaprijed detektirale i spriječile odluke i poslovi koji bi mogli nepovoljno utjecati na buduće poslovanje kreditne institucije i
- kako bi se utjecalo na kreditnu instituciju da izvršava naložene supervizorske mjere.

U skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama, Zakonom o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje i Zakonom o kreditnim unijama HNB je u 2018. izdao ukupno 129 rješenja o zahtjevima za izdavanje odobrenja i suglasnosti bankama, stambenim štedionicama, štednim bankama i kreditnim unijama i jedno rješenje o ukidanju suglasnosti za stjecanje kvalificiranog udjela u kreditnoj instituciji.

Najveći broj rješenja odnosi se na suglasnosti za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora kreditnih institucija (58 suglasnosti i dva rješenja o odbijanju zahtjeva). Sljedeća su po brojnosti rješenja o zahtjevima za izdavanje prethodne suglasnosti za obavljanje funkcije predsjednika i člana uprave kreditnih institucija (42 suglasnosti i jedno odbijanje zahtjeva). Također su izdana tri odobrenja kreditnim institucijama za pružanje financijskih usluga, tri odobrenja za pripajanje kreditnih institucija drugim kreditnim institucijama, dva rješenja o izdavanju suglasnosti i jedno rješenje o odbijanju zahtjeva za izdavanje suglasnosti za stjecanje kvalificiranog udjela u kapitalu kreditnih institucija, jedno rješenje o suglasnosti kreditnoj instituciji za stjecanje većinskog udjela u drugoj pravnoj osobi, deset rješenja o izdavanju odobrenja i jedno rješenje o odbijanju zahtjeva za imenovanje članova uprave kreditnih unija. U skladu sa Zakonom o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje izdano je pet odobrenja za opće uvjete poslovanja stambenih štedionica.

Ostale aktivnosti

HNB je i tijekom 2018. nastavio suradnju s Hrvatskom agencijom za nadzor financijskih usluga (Hanfa) unutar zajedničkoga Operativnog odbora za suradnju. Na sastancima Odbora institucije razmjenjuju informacije o aktualnostima u bankovnom sektoru i sektoru koji nadzire Hanfa, rješavaju otvorena pitanja o međusobnoj razmjeni podataka i dogovaraju koordinaciju nadzornih aktivnosti.

Tijekom 2018. održani su također sastanci Operativnog odbora za suradnju s Državnom agencijom za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (DAB), na kojima institucije međusobno razmjenjuju podatke i informacije o subjektima supervizije i nadzora iz svog djelokruga i nadležnosti. Nadalje, HNB redovito prati metodologiju za izračun stupnja rizičnosti pojedine kreditne institucije koju DAB propisuje u svrhu izračuna premija za osiguranje depozita.

HNB kao član EBA-e sudjeluje u Europskom sustavu financijskog nadzora, te je i tijekom 2018. resurse u značajnoj mjeri usmjerio u sudjelovanje u radnim skupinama u sklopu EBA-e i Europske središnje banke. Bila su zastupljena sljedeća područja:

- bonitetna regulativa (kreditni rizik, tržišni rizici, operativni rizik, likvidnosni rizik, regulatorni kapital, sustav upravljanja kreditnom institucijom, napredni pristupi mjerenju rizika, upravljanje krizom)

- izvješćivanje, računovodstvo, revizija i javna objava
- suradnja u područjima sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te u zaštiti potrošača
- unapređivanje provođenja nadzora
- sigurnost elektroničkih plaćanja
- supervizija informacijskih sustava.

HNB je tijekom 2018. nastavio s praksom postupanja na temelju obavijesti o povredi Zakona o kreditnim institucijama i pratećih podzakonskih propisa te Uredbe (EU) 575/2013 i propisa donesenih na temelju te Uredbe. Po svim zaprimljenim obavijestima postupalo se na osnovi propisanih internih procedura. Pritom se s osobnim podacima iz obavijesti postupalo u skladu s propisima kojima je uređena zaštita osobnih podataka.

Razvoj regulative

Novi bonitetni propisi iz područja poslovanja i supervizije kreditnih institucija

Tijekom 2018. HNB je nastavio s normativnim usklađivanjem s propisima EU-a, a najznačajnije promjene u smislu unapređenja regulative odnose se na Zakon o kreditnim institucijama, čije su izmjene i dopune objavljene početkom 2018. Tim izmjenama preciznije je uređeno poslovanje kreditnih institucija iz EU-a na području Republike Hrvatske, a zbog donošenja Zakona o reviziji (NN, br. 127/2017.) prilagođene su i odredbe o odnosu HNB-a i vanjskih revizora. U cijelosti je prilagođeno područje procjene primjerenosti dioničara, članova uprave i nadzornog odbora kako bi se stvorili uvjeti za primjenu Smjernica EBA-e. Zbog najave provođenja pojedinih postupaka redovne likvidacije novim su Zakonom precizirane odredbe provedbe tih postupaka te se stvorio temelj za pobliže uređenje tog područja u podzakonskim aktima. Tako je Odlukom o primjeni odredbi Zakona o kreditnim institucijama na kreditne institucije u likvidaciji pobliže uređen postupak redovne i prisilne likvidacije kreditnih institucija.

Tijekom 2018. godine HNB je donio 18 podzakonskih akata iz domene bonitetne regulative. Radi usklađivanja s izmjenama Zakona o kreditnim

institucijama napravljene su izmjene Odluke o zaštitnim slojevima kapitala i mjerama za očuvanje kapitala te je donesena nova Odluka o dokumentaciji koja se prilaže zahtjevu za izdavanje odobrenja za rad kreditne institucije i zahtjevu za izdavanje odobrenja za pružanje financijskih usluga, koja po uzoru na prijedlog tehničkog standarda EBA-e propisuje detaljnu dokumentaciju koja se prilaže zahtjevu za izdavanje odobrenja za rad.

Prema izmjenama Zakona o kreditnim institucijama HNB je bio dužan propisati dokumentaciju koju je kreditna institucija dužna dostaviti zajedno sa zahtjevom za izdavanje odobrenja za raspoređivanje instrumenata kapitala kao instrumenta redovnoga osnovnog kapitala, instrumenta dodatnoga osnovnog kapitala i instrumenta dopunskoga kapitala, a što je i učinjeno Odlukom o dokumentaciji koja se prilaže zahtjevu za izdavanje odobrenja za raspoređivanje instrumenata kapitala kao instrumenta regulatornoga kapitala kreditnih institucija. S ciljem osnaživanja kvalitete kapitala koji služi za pokriće rizika posebno su istaknute kvaliteta i dokumentiranost pojedinih instrumenata koji se raspoređuju kao regulatorni kapital.

Radi usklađivanja sa Zajedničkim smjernicama Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (EBA) i Europskoga nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) za procjenu primjerenosti članova upravljačkog tijela i nositelja ključnih funkcija (EBA/GL/2017/12) HNB je donio Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o procjeni primjerenosti predsjednika uprave, člana uprave, člana nadzornog odbora i nositelja ključne funkcije u kreditnoj instituciji. Nadalje, također s ciljem usklađivanja sa smjernicama EBA-e HNB je donio i Odluku o prethodnoj suglasnosti za stjecanje kvalificiranog udjela u kreditnoj instituciji i Odluku o sustavu upravljanja.

U smislu usklađivanja sa Smjernicama EBA-e o povezanim osobama u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom 39. Uredbe (EU) br. 575/2013 (EBA/GL/2017/15) HNB je donio i Odluku o velikim izloženostima kreditnih institucija. S obzirom na to da se Odluka o velikim izloženostima kreditnih institucija (NN, br. 2/2010., 160/2013. i 12/2018.) mijenjala nekoliko puta, radi lakše primjene sastavljen je cjeloviti tekst ove Odluke. Stoga nova Odluka sadržava

HNB je u 2018. donio 18 podzakonskih akata iz domene bonitetne regulative.

dosadašnje limite pri utvrđivanju najveće dopuštene izloženosti, ali i prošireni okvir za utvrđivanje grupe povezanih osoba. U tom smislu Odluka obuhvaća postupak za utvrđivanje grupe povezanih osoba, precizira način utvrđivanja odnosa kontrole te navodi indikatore gospodarske i financijske međupovezanosti, kao i pristup za izloženosti prema središnjoj državi. Korisno je naglasiti da predloženi okvir ne bi trebao dovesti do bitnih odstupanja od dosadašnjeg načina utvrđivanja grupe povezanih osoba.

Na temelju ovlasti iz Zakona o stambenom potrošačkom kreditiranju (NN, br. 101/2017.) HNB je donio i Odluku o minimalnom sadržaju evidencije o stambenim nekretninama, kojom se pobliže uređuje sadržaj podataka i obilježja stambenih nekretnina iz područja primjene tog zakona. Cilj je ove Odluke poboljšati kvalitetu podataka postojeće baze podataka o stambenim nekretninama koje su u kreditnom odnosu prihvaćene kao instrument osiguranja te proširiti bazu podacima o financiranim stambenim nekretninama.

Radi usklađivanja s Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2018/171 od 19. listopada 2017. o dopuni Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za prag značajnosti za dospjele kreditne obveze, koja je stupila na snagu u veljači 2018., HNB je donio Odluku o provedbi spomenute Uredbe (EU) br. 575/2013 u dijelu vrednovanja imovine i izvanbilančnih stavki te izračunavanja regulatornoga kapitala i kapitalnih zahtjeva, kojom su određeni jedinstveni pragovi materijalnosti za izloženosti prema stanovništvu te za izloženosti koje nisu izloženosti prema stanovništvu za sve banke za koje je HNB nadležan. Time je zaokružena na razini EU-a harmonizirana definicija statusa neispunjenja obveza za klijente, čime se unutar EU-a usklađuje postupak istovjetnog označavanja neprihodonosnih plasmana, tj. "loših kredita" (engl. *non performing loans*, NPL).

Od propisa o izvještajnom okviru donesena je nova Odluka o statističkom i nadzornom izvješćivanju, Odluka o informatičkim rješenjima za dostavu izvještaja kreditnih institucija i Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o supervizorskim izvještajima kreditnih institucija.

Na temelju Zakona o računovodstvu Hrvatska narodna banka dužna je za subjekte koje nadzire propisati strukturu i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja. Budući da su banke od 2018. počele primjenjivati Međunarodni standard financijskog izvještavanja 9 – *Financijski instrumenti*, donesena je nova Odluka o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja kreditnih

institucija²², ažurna što se tiče računovodstvenih standarda, s primjenom za izvještajna razdoblja koja počinju 1. siječnja 2018.

Prije donošenja svakog od navedenih propisa održana su savjetovanja s kreditnim institucijama i ostalim zainteresiranim dionicima, te su očitovanja na primjedbe dobivene tijekom savjetovanja s javnošću objavljena na internetskim stranicama. Radi promicanja ujednačene primjene propisa HNB je tijekom 2018. održao brojne seminare i radionice za subjekte nadzora.

HNB je i tijekom 2018. nastavio s praksom davanja mišljenja i odgovora na upite kreditnih institucija u granicama svojih ovlasti. Tako je tijekom 2018. odgovoreno na 105 upita. Da bi promicao transparentnost svoga rada i osigurao ujednačenu primjenu propisa, HNB odgovore na postavljena pitanja objavljuje i na internetskoj stranici.

Regulatorne aktivnosti u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u kreditnim institucijama i kreditnim unijama

HNB je u 2018. nastavio aktivno sudjelovanje u nacionalnom sustavu prevencije sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te rad na praćenju i primjeni pravne stečevine Europske unije na ovom području. Novi [Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma](#), kojim je u pravni poredak Republike Hrvatske prenesena Direktiva (EU) 2015/849²³, stupio je na snagu 1. siječnja 2018., a HNB je na temelju njegovih odredbi tijekom 2018. donio Odluku o postupku procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma te načinu provođenja mjera pojednostavljene i pojačane dubinske analize stranke (NN, br. 57/2018.). Time su prenesene zajedničke Smjernice tijela iz Europskog sustava financijskog nadzora o čimbenicima rizika (JC/2017/37). Navedenom odlukom uređen je postupak procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma, čimbenici rizika koje kreditne i financijske institucije trebaju razmotriti pri procjeni u pojedinačnom poslovnom odnosu i povremenoj transakciji te način pojednostavljene i pojačane dubinske analize stranke odnosno klijenta. Ovim je propisom dodatno osnažen postupak identifikacije sumnjivih transakcija u bankama.

²² NN, br. 42/2018.

²³ Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. godine o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ

Radi podizanja svijesti o važnosti prevencije pranja novca i financiranja terorizma te radi najave nove regulative i obveza koje iz nje proizlaze, HNB je tijekom 2018. u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom organizirao edukaciju za kreditne institucije, a početkom 2018. proveo je u suradnji s Uredom za sprječavanje pranja novca i edukaciju kreditnih unija.

U sklopu priprema za primjenu novog Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma održani su i sastanci s nadležnim članom uprave i ovlaštenom osobom iz sedam najvećih banaka, kako je i predviđeno Akcijskim planom za smanjenje identificiranih rizika. Nadalje, s ciljem identifikacije i praćenja rizika od pranja novca i financiranja terorizma u bankovnom sektoru HNB je s pomoću upitnika proveo ispitivanje kreditnih institucija.

U svrhu osiguravanja jedinstvene primjene odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/2008. i 25/2012.) i propisa donesenih na temelju tog zakona HNB je u suradnji s Uredom za sprječavanje pranja novca i drugim nadležnim tijelima sastavio 14 odgovora na upite kreditnih institucija u svezi sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma.

Radi koordinacije i provođenja zajedničkih aktivnosti u postizanju strateških i operativnih ciljeva na ovom području nastavljena je suradnja s drugim nadležnim tijelima, posebno u sklopu Podskupine za nadzor Međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma.

Suradnja s međunarodnim institucijama tijekom 2018. nastavljena je u obliku interaktivnog sudjelovanja u radu odbora europskih nadzornih tijela koji se bave problematikom pranja novca i financiranja terorizma, uključujući i rad na prihvaćanju i provedbi smjernica europskih nadzornih tijela. U 2018. HNB je kontinuirano surađivao s drugim europskim tijelima koja su nadležna za sprječavanje pranja novca te sudjelovao u pripremi materijala za Odbor Vijeća Europe MONEYVAL.

Razmjena i analiza podataka

Paralelno s radom na regulativi u vezi s izvješćivanjem HNB nastavlja razvijati aplikativnu podršku za zaprimanje, obradu i provjeru kvalitete zaprimljenih podataka.

Također, HNB je u 2018. nastavio ispunjavati svoje obveze dostave podataka EBA-i i ESB-u, a podatke je razmjenjivao s Hanfom (za potrebe praćenja

subjekata pod nadzorom te institucije) i DAB-om (za potrebe izračuna doprinosa u sanacijski fond i izračuna premija za osiguranje depozita).

HNB u sklopu redovitih aktivnosti objavljuje godišnje, polugodišnje i tromjesečne informacije kako bi se tržišni sudionici i šira javnost upoznali sa stanjem i trendovima u bankovnom sustavu te osnovnim pokazateljima poslovanja pojedinih kreditnih institucija. Osim toga, posebno se pripremaju podaci za sastanke s agencijama za dodjelu kreditnog rejtinga, različitim domaćim i stranim institucijama te se popunjavaju upitnici i pripremaju odgovori na upite različitih zainteresiranih strana, posebice medija.

U 2018. od redovitih publikacija objavljen je [Bilten o bankama](#) br. 31 za 2017. godinu, a za interne su se potrebe redovito izrađivala izvješća o bankovnom sustavu, ali i posebne analize. Izrađen je i prilog za publikaciju "[BSCEE Review](#)"²⁴, koji se sastoji od kvantitativnih podataka te pisane informacije o stanju u hrvatskom bankovnom sustavu i poslovima supervizije.

Konačno, HNB je aktivno pratio i procjenjivao učinke koje su novi Međunarodni standardi financijskog izvještavanja imali na bankovni sustav.

24 Publikaciju izdaje skupina bankovnih supervizora iz Srednje i Istočne Europe (engl. *Banking Supervisors from Central and Eastern Europe*, BSCEE).

Okrugla dvorana u zgradi HNB-a, nekadašnja glavna dvorana Zagrebačke burze za robu i vrednote

Sanacijsko planiranje

HNB je, kao sanacijsko tijelo, u protekloj godini bio posvećen praćenju i aktivnom sudjelovanju u izmjenama propisa koji se odnose na sanacijska pitanja. Znatan dio aktivnosti iz područja sanacije banaka odnosio se na izradu sanacijskih planova za slučaj eventualnih financijskih poteškoća kreditnih institucija. Tijekom 2018. HNB je podnio i prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad jednom kreditnom institucijom. Osim toga, započete su pripreme za sudjelovanje Hrvatske u Jedinostvenom sanacijskom mehanizmu.

Bankovna unija jedan je od temelja Europske unije, a uspostavljena je da štiti odnosno brine se o novcu građana kao štediša, ali i kao poreznih obveznika. Bankovnu uniju čine sve zemlje europodručja i one države članice izvan europodručja koje joj se odluče priključiti, a to čine uspostavljajući blisku suradnju s Europskom središnjom bankom.

Tri su temeljna stupa bankovne unije. Prvi je uspostava Jedinostvenoga nadzornog mehanizma¹ odnosno nadnacionalnog tijela EU-a za nadzor banaka u sklopu kojega odgovornost za nadzor financijskih institucija ima Europska središnja banka u bliskoj suradnji s nacionalnim nadzornim tijelima. Drugi se cilj ostvaruje preko Jedinostvenoga sanacijskog mehanizma², sustava za djelotvornu sanaciju onih financijskih institucija čiji je opstanak ugrožen. Čine ga središnje tijelo za sanaciju (Jedinostveni sanacijski odbor³) i Jedinostveni fond za sanaciju⁴. Fond je namijenjen korištenju u slučajevima propadanja banaka i u potpunosti ga financira europski bankarski sektor iz zemalja članica bankovne unije. Struktura bankovne unije bit će potpuna kada se uspostavi i Jedinostveni

1 Engl. *Single Supervisory Mechanism* (SSM)

2 Engl. *Single Resolution Mechanism* (SRM)

3 Engl. *Single Resolution Board* (SRB)

4 Engl. *Single Resolution Fund* (SRF)

sustav osiguranja štednih uloga⁵, koji je još u izgradnji. Ta tri stupa bankovne unije europskim građanima osiguravaju sigurno i konkurentno bankarstvo, zaštitu poreznih sredstava te brzu i efikasnu isplatu štednje pri izlasku s tržišta manje banke, ali i one koja je “prevelika da bi propala”.

Hrvatska narodna banka intenzivirala je tijekom 2018. pripreme za pristupanje bliskoj suradnji s Europskom središnjom bankom, koja automatski podrazumijeva i pristupanje bankovnoj uniji odnosno sudjelovanje HNB-a kao sanacijskog tijela u Jedinstvenom sanacijskom mehanizmu.

Tijekom 2018. intenzivirane su pripreme za pristupanje bliskoj suradnji s Europskom središnjom bankom.

Mjere za smanjenje rizika u bankarskom i financijskom sektoru⁶ bile su središnja tema na razini daljnjeg jačanja europskoga regulatornog okvira i produbljenja bankovne unije tijekom 2018. Stoga su i aktivnosti HNB-a u velikoj mjeri bile usmjerene na praćenje i aktivno sudjelovanje u izmjenama propisa koji se odnose na sanacijska pitanja u sklopu paketa mjera za smanjenje rizika u bankarskom i financijskom sektoru.

Da se novac poreznih obveznika ne bi iskorištavao za sanaciju bankarskih gubitaka, uspostavljen je niz barijera te je primjerice jasno utvrđena hijerarhija dionika na koje se prenose troškovi sanacije. Predviđene su također potpore iz sredstava aranžmana za financiranje sanacije, a koje financira sam bankarski sektor. Kreditnim institucijama u EU-u naloženi su i dodatni regulatorni zahtjevi u obliku [Minimalnog zahtjeva za regulatorni kapital i podložne obveze](#)⁷, a koji osigurava sposobnost kreditne institucije da podnese odgovarajući iznos gubitaka i da se dokapitalizira iznosom koji je dostatan za provedbu odabrane sanacijske strategije. HNB je tijekom 2018. predložio izmjene Zakona o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava, s ciljem reguliranja nepovlaštenih i neosiguranih dužničkih instrumenata koji se mogu ubrajati u podložne obveze, i dodatna su brana od prelijevanja gubitaka s kreditnih institucija u poteškoćama na javna sredstva. Tim izmjenama ujedno se provodi usklađivanje s europskom regulativom.

5 Engl. *European Deposit Insurance Scheme* (EDIS)

6 Engl. *Risk Reduction Measures* (RRM)

7 Engl. *Minimum Requirement for Own Funds and Eligible Liabilities* (MREL)

HNB je tijekom 2018. predložio izmjene Zakona o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava.

Dioničari i vlasnici relevantnih instrumenata kapitala prvi bi trebali snositi posljedice propadanja institucije. S tim u vezi europski zakonodavni okvir daje sanacijskim tijelima ovlasti za otpis ili konverziju relevantnih instrumenata kapitala. Tijekom protekle godine HNB je donio podzakonski akt koji regulira mogućnost primjene ovlasti za smanjenje vrijednosti instrumenata kapitala i pretvaranje relevantnih instrumenata kapitala u instrumente redovnoga osnovnoga kapitala.

Minimalne posljedice za gospodarstvo i financijski sustav pri oporavku ili izlasku kreditne institucije s tržišta osiguravaju se utvrđivanjem ključnih funkcija koje kreditna institucija pruža trećim stranama i planiranjem njihova očuvanja ako kreditna institucija propadne. Budući da je utvrđivanje ključnih funkcija koje kreditna institucija pruža trećim stranama i jedno od polazišta za izradu sanacijskih planova, tijekom 2018. objavljena je Metodologija za utvrđivanje ključnih funkcija u poslovanju kreditnih institucija za potrebe sanacijskog planiranja. Ključne funkcije mogu biti kreditno i depozitno poslovanje, platni promet i druga funkcija koju kreditna institucija obavlja za stanovništvo, poduzeća ili druge sektore, a čiji bi iznenadni prestanak imao značajan negativan utjecaj ili izazvao paniku ugrožavajući povjerenje sudionika na tržištu. Informacije o najvažnijim aspektima postupka utvrđivanja ključnih funkcija na temelju navedene metodologije objavljene su na internet-skim stranicama HNB-a.

Postojanje adekvatnih sanacijskih planova osnovni je preduvjet uspješnog postupanja s kreditnim institucijama, ako se one jednog dana nađu u poteškoćama. Predstavnici HNB-a, kao sanacijskog tijela, sudjelovali su na šest sanacijskih kolegija radi izrade i ažuriranja sanacijskih planova za kreditne institucije koje posluju na teritoriju RH, ali su članice bankovnih grupa iz EU-a. Ti kolegiji rezultirali su potpisivanjem zajedničkih odluka o grupnim sanacijskim planovima za naše najveće banke. Dodatno je HNB, kao sanacijsko tijelo, obavio redovno godišnje ažuriranje sanacijskih planova za one kreditne institucije koje nisu članice grupa.

Organizacijska jedinica koja se u HNB-u bavi sanacijskim poslovima prerasla je u kolovozu 2018. godine u samostalni Ured za procjenu mogućnosti sanacije kreditnih institucija. U nadležnosti su Ureda i poslovi vezani uz donošenje odluka HNB-a o pokretanju prisilne likvidacije, odnosno odluka povezanih s podnošenjem prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nad pojedinim kreditnim institucijama. U tom smislu Savjet HNB-a na sjednici održanoj 21. veljače 2018. donio je odluku o podnošenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nad Tesla štednom bankom d.d.

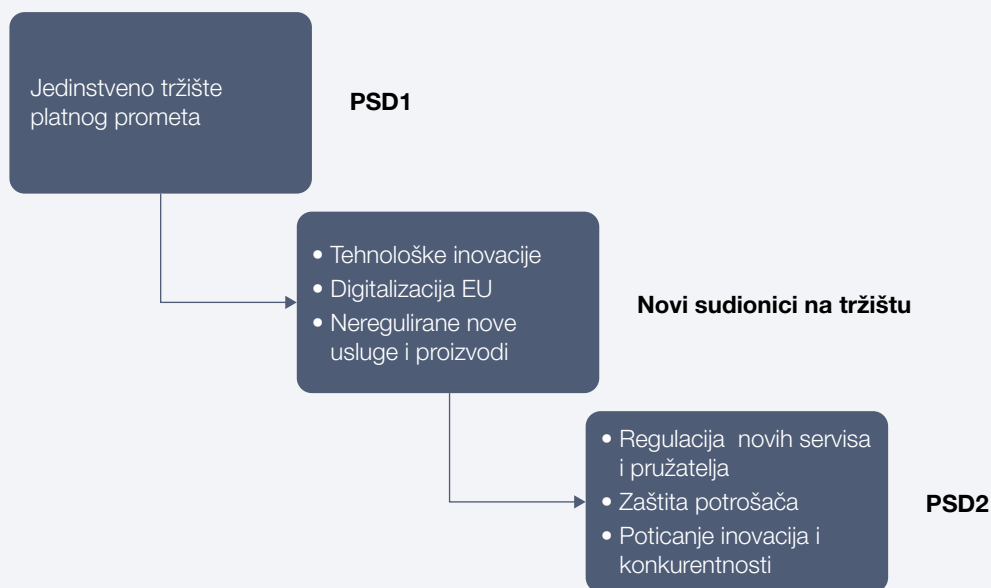
Platni promet

Platni promet je financijski krvotok gospodarstva, a njegove sigurnost i efikasnost preduvjeti su rasta i razvoja. Sustav platnog prometa sastoji se od ovlaštenih pružatelja platnih usluga, odgovarajuće infrastrukture, korisnika platnih usluga te pripadajuće regulative koja propisuje prava, obveze te ulogu svakog od dionika. Hrvatska narodna banka ima ključnu ulogu u osiguravanju uvjeta za sigurno i efikasno odvijanje platnog prometa u Republici Hrvatskoj obavljajući funkciju upravitelja i nadzornika ključnih platnih sustava. Osim toga, Hrvatska narodna banka nositelj je razvoja regulative kojom se uređuje područje platnog prometa te pružatelj platnih usluga za Republiku Hrvatsku.

Razvoj platnog prometa: od harmonizacije europskoga platnog prostora do tehnoloških inovacija i veće zaštite korisnika

Prije samo desetak godina tržišta platnih usluga bila su zasebno organizirana unutar pojedinačnih zemalja članica EU-a po domaćim pravilima s pravnim okvirom razlomljenim na 27 nacionalnih sustava. Stvaranje jedinstvenoga unutarnjega platnog prostora s ujednačenim pravilima bio je imperativ ne samo daljnjeg razvoja platnog tržišta nego i opstanka EU-a uopće. Prva Direktiva o platnim uslugama¹ (PSD1) ili direktiva “pune harmonizacije” donesena 2007. cjelovito je i sveobuhvatno regulirala pružanje platnih usluga na području EU-a te uspostavila jednaka pravila i uvjete koji se primjenjuju na sve platne usluge u EU-u. U Hrvatskoj je PSD1 bila prenesena u Zakon o platnom prometu i Zakon o elektroničkom novcu.

1 Direktiva 2007/64/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu i o izmjeni direktiva 97/7/EZ, 2002/65/EZ, 2005/60/EZ i 2006/48/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 97/5/EZ (engl. *Payment services directive 1*, PSD1)

Od tada se način na koji plaćamo toliko promijenio da je postalo nužno korigirano prilagoditi pravni okvir. Novim pravilima trebalo je obuhvatiti nove vrste platnih usluga, poput internetskoga i mobilnog plaćanja, razne tehnološke inovacije, evoluciju potreba korisnika usluga kao i nove sudionike na tržištu.

Posljednjih godina povećali su se i rizici povezani s elektroničkim plaćanjem. Razlog je porast tehnološke složenosti elektroničkih plaćanja, neprekidno rastući obujam elektroničkih plaćanja i nove vrste platnih usluga. Sigurne i pouzdane platne usluge ključni su uvjet za tržište platnih usluga, pa nova pravila nameću i strogu zaštitu korisnika platnih usluga od takvih rizika.

Platne usluge ključne su za funkcioniranje vitalnih gospodarskih i društvenih aktivnosti, a tržišno natjecanje otvara tržišta plaćanja novim sudionicima, što vodi do veće konkurencije, većeg izbora i boljih cijena za potrošače.

Nova pravila definirana su u Drugoj direktivi o platnim uslugama² (u nastavku teksta: PSD2) koja uvodi nove platne usluge i nove pružatelje platnih usluga, unapređuje pravila o zaštiti korisnika i potrošača, pojačava sigurnost

2 Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (engl. *Payment services directive 2*)

elektroničkih plaćanja, pooštava zahtjeve za licenciranje i registraciju novih pružatelja platnih usluga te proširuje ovlasti nadzora pri prekograničnom plaćanju i izdavanju elektroničkog novca.

PSD2 usvojena je u vrijeme ključnih europskih reforma, kao što su Digitalna agenda za Europu, Digitalno jedinstveno tržište te ostalih inicijativa predviđenih programom Strategija Europa 2020. Cilj je tih reforma pružiti gospodarstvu i građanima EU-a veće prilike omogućavanjem korištenja digitalnih tehnologija, a kako bi se objedinilo razlomljeno digitalno europsko tržište i uspješnije konkuriralo SAD-u. Iako PSD2 nije izravno dio Digitalne agende, nadovezuje se na nju i pruža temeljnu infrastrukturu definiranjem jedinstvenog okvira za internetska plaćanja.

Novi Zakon o platnom prometu i novi Zakon o elektroničkom novcu: nove platne usluge zasnovane na internetskim i mobilnim rješenjima, veća konkurencija pružatelja usluga i jača sigurnost potrošača

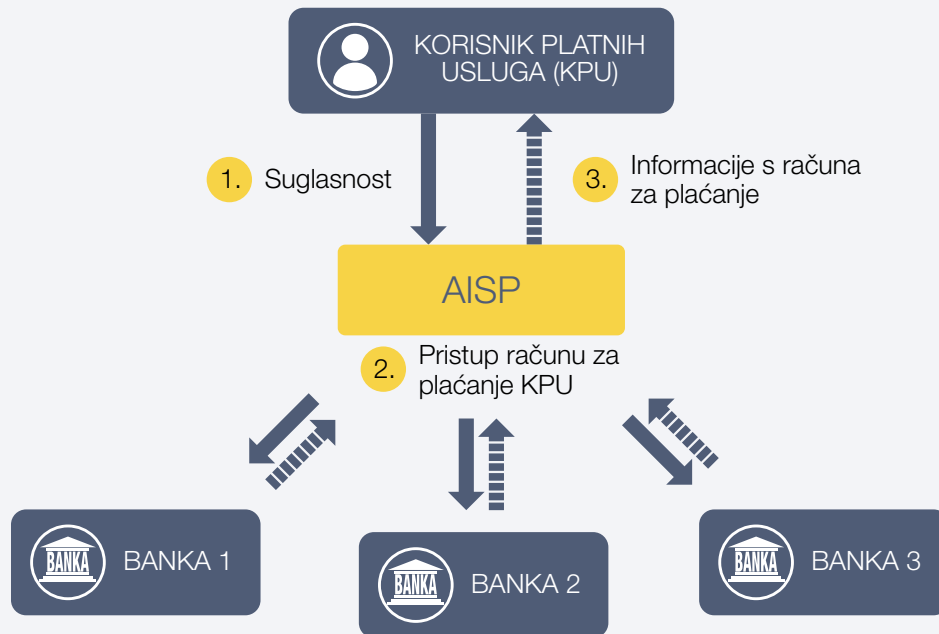
HNB je prenio PSD2 direktivu u novi Zakon o platnom prometu i novi Zakon o elektroničkom novcu (u nastavku teksta: novi zakoni) u 2018. Time je, istodobno s građanima u drugim zemljama EU-a, hrvatskim potrošačima i korisnicima platnih usluga omogućio sve pogodnosti tehnološki naprednih plaćanja, inovativnih dodatnih usluga upravljanja osobnim financijama i kupnju uz plaćanje koje (uz stroge autentifikacijske protokole i nedvojbenu suglasnost korisnika) obavlja treća strana i sve to uz najviše standarde sigurnosti i zaštite osobnih podataka.

Novi zakoni uveli su dvije nove platne usluge koje se zasnivaju na internetskim i mobilnim rješenjima, uslugu iniciranja plaćanja te uslugu informiranja o računu kao i pružatelje usluge iniciranja plaćanja³ (u nastavku teksta: PISP) i pružatelje usluge informiranja o računu⁴ (u nastavku teksta: AISP). Novi se pružatelji platnih usluga, u odnosu na banku i korisnika platnih usluga, pojavljuju u funkciji tzv. treće strane. PSD2, a time i novi zakoni, obvezuju banku da odobri pristup računu klijenta trećim stranama, dakle PISP i AISP pružateljima platnih usluga, *na zahtjev i uz suglasnost klijenta*. Uvođenjem novih platnih usluga potiče se konkurentnost na tržištu platnih usluga, omogućuje daljnji razvoj inovativnoga mobilnog i internetskoga platnog prometa i dodatno motivira banke na brže prilagođavanje ponude potrebne klijentima.

3 Engl. *Payment Initiation Service Provider*, PISP

4 Engl. *Account Information Service Provider*, AISP

Primjer: korištenje usluge AIS za dobivanje informacija sa svih računa korisnika platnih usluga kod više banaka

AISP je agregator informacija više različitih platnih računa iz raznih banaka, koji objedinjava pregled svih transakcija i stanja na jednom mjestu. Potencijalne su nove usluge upravljanje osobnim financijama, informacije o kreditnoj sposobnosti klijenta i sl.

PISP omogućuje zadavanje naloga za plaćanje na zahtjev klijenta s njegova računa koji vodi drugi pružatelj platnih usluga (npr. banka) i tako stvara alternativu kreditnim karticama. Time je omogućena suradnja s FinTech tvrtkama u razvoju novih proizvoda kao što su primjerice *peer to peer* rješenja, instant plaćanja i sl.

Novim zakonima povećani su zahtjevi sigurnosti za iniciranje i obradu elektroničkih plaćanja (pouzdana autentifikacija klijenta i obvezna sigurna komunikacija između pružatelja platnih usluga). Sve platne usluge koje se nude elektroničkim putem moraju se izvršavati na siguran način uz korištenje tehnologija kojima se može osigurati pouzdana autentifikacija korisnika platnih usluga i smanjiti, do najveće moguće mjere, eventualne rizike prijevare.

Primjer: kupnja putem interneta ili preko raznih rješenja na mobilnim telefonima

Povećana sigurnost plaćanja u novim zakonima osigurana je dodatnim zahtjevima za licenciranje institucija za platni promet i licenciranje institucija za elektronički novac. Dodatnim odlukama donesenima na temelju novih zakona propisani su regulatorni kapital, opseg i obuhvat godišnjega financijskog izvještaja, obuhvat i metodologija izračuna zaštićenih novčanih sredstava koja su navedene institucije primile za izvršenje platnih transakcija od korisnika platnih usluga. Odlukama se također određuje imovina u koju se ulažu primljena novčana sredstva (mora biti sigurna i vrlo likvidna) te police osiguranja ili jamstva kojima se osiguravaju primljena novčana sredstva.

Prema novom Zakonu o platnom prometu usluge kolektivne kupnje, “poklon-kartice” i druge kartice trgovačkih lanaca nisu platne usluge. Isto vrijedi i za kartice kojima se može koristiti u tzv. ograničenoj mreži, primjerice za kupnju naftnih derivata, zatim za usluge isplate gotovog novca na tzv. nezavisnim bankomatima i slično. Takve je aktivnosti koje se ne smatraju platnim uslugama nego trgovačkom promocijom bilo potrebno detaljnije urediti i jasnije razgraničiti od usluga platnog prometa. Istodobno, Zakonom o elektroničkom novcu propisano je što se ne smatra elektroničkim novcem.

Novost Zakona o platnom prometu jest i mala institucija za platni promet koja smije pružati jednu ili više platnih usluga isključivo na području Republike Hrvatske. Nasuprot pojačanim kapitalnim i ostalim zahtjevima za licenciranje institucija za platni promet, koje s izdanim rješenjem u RH smiju, na temelju “passportinga”, pružati usluge u cijelom EU-u, “mala institucija” znači veću konkurenciju i bolje usluge za potrošače u određenim tržišnim nišama. Istodobno, Zakonom o elektroničkom novcu uređuju se uvjeti za poslovanje malih institucija za elektronički novac koje smiju izdavati elektronički novac te pružati ograničene platne usluge također samo u RH.

Popis pružatelja platnih usluga i izdavatelja elektroničkog novca te vrsta usluge koju pružaju i zemlje EU-a u kojima djeluju mogu se pronaći u [registru hrvatskih institucija](#)⁵. Tim se informacijama može pristupiti i preko [europskog registra](#)⁶, u kojem su dostupne i institucije iz svih zemalja EU-a.

U području zaštite potrošača donesena je Odluka o najreprezentativnijim uslugama povezanim s računom za plaćanje, a to su usluge kojima se potrošači najčešće koriste i koje potrošače izlažu najvećem trošku te koje podliježu naknadi najmanje jednog pružatelja platnih usluga. Također, donesene su i Smjernice u sadržaju kojima je za sve banke definirano jednoobrazno postupanje pri izradi informativnog dokumenta o naknadama koje potrošačima olakšava usporedbu naknada kod različitih pružatelja usluga te donošenje odluke o tome koji račun za plaćanje najbolje odgovara njihovim potrebama. Banke također imaju obvezu dostavljanja podataka za usporedbu naknada usluga iz popisa najreprezentativnijih usluga i te su naknade dostupne na [internetskoj stranici Hrvatske narodne banke](#).

5 <https://www.hnb.hr/documents/20182/121807/h-registar-pruzatelja-platnih-usluga-i-izdavatelja-e-novca.pdf/1ccde67b-b481-4d9e-1a8a-1e51c4cf69a6>

6 <https://euclid.eba.europa.eu/register/pir/disclaimer>

Infrastruktura platnog prometa – platni sustavi

SEPA projekt u Republici Hrvatskoj

SEPA (engl. *Single Euro Payments Area*) jedinstveno je područje plaćanja u eurima u kojem je građanima, poslovnim subjektima i javnim tijelima omogućeno izvršavanje bezgotovinske platne transakcije u eurima primjenom jedinstvenih modela i postupaka koji se jednako primjenjuju na cijelom SEPA području, koje obuhvaća 28 zemalja članica EU-a, Island, Lihtenštajn, Norvešku, Švicarsku, Monako, San Marino, Andoru i Državu Vatikanskoga Grada (Svetu Stolicu).

HRK SCTInst platna shema

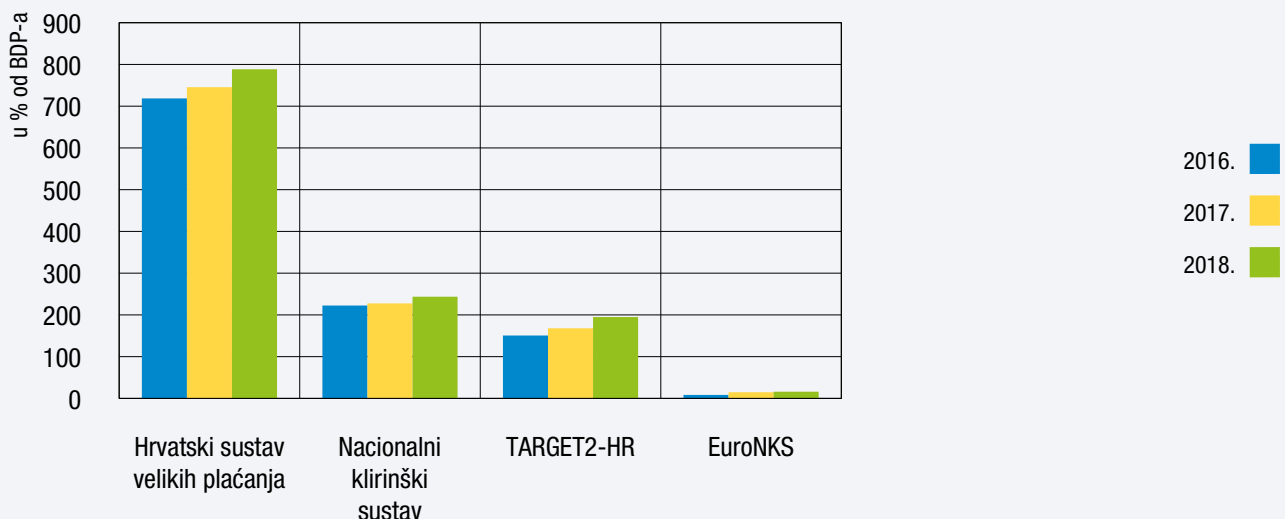
U 2018. godini nastavio se projekt uvođenja jedinstvenih europskih standarda plaćanja u Republici Hrvatskoj (SEPA standarda). Nacionalni odbor za platni promet na sjednici održanoj u srpnju 2018. prihvatio je Pravila nacionalne SEPA sheme za instant kreditne transfere u kunama (HRK SCTInst platna shema). Navedena platna shema omogućit će korisnicima usluge da neprekidno zadaju i primaju plaćanja (dostupnost sustava 24 sata svih sedam dana

u tjednu, cijele godine (24/7/365)). Rok je izvršenja platne transakcije deset sekundi. Iznos pojedinačne platne transakcije bit će ograničen na 100.000 kuna. Navedena platna shema trebala bi biti u operativnoj primjeni od prvog tromjesečja 2020. godine.

Infrastruktura platnog prometa za sudionike financijskog tržišta omogućuje podmirivanje financijskih obveza između sudionika pružanjem usluga obračuna i namire platnih transakcija na siguran i standardiziran način.

Platni sustavi kao infrastruktura platnog prometa ključna su komponenta svakoga financijskog sustava s obzirom na to da pružaju usluge nužne za nesmetano i učinkovito funkcioniranje platnog prometa. Platni sustavi funkcioniraju na temelju zakonske regulative, operativnih procedura, poslovnih procesa i tehnoloških rješenja koja omogućuju prijenos novca između sudionika sustava. U Republici Hrvatskoj infrastrukturu platnog prometa čine četiri platna sustava: Hrvatski sustav velikih plaćanja (HSVP), Nacionalni klirinški sustav (NKS) te sustavi TARGET2-HR i EuroNKS.

Slika 19. Platni sustavi u Republici Hrvatskoj – pregled prometa

Napomena: EuroNKS sustav počeo je s radom u svibnju 2016.

IZVOR: HNB

Hrvatski sustav velikih plaćanja (HSVP) platni je sustav za namiru platnih transakcija velikih iznosa u kunama između njegovih sudionika (banke, HNB i SKDD) u kojem se platne transakcije namiruju u realnom vremenu na bruto načelu. Upravitelj HSVP-a je HNB. U HSVP-u platne se transakcije namiruju u svrhu provođenja mjera monetarne politike HNB-a, opskrbe banaka gotovim novcem, provođenja konačne namire drugih platnih sustava, provođenja transakcija povezanih sa sudjelovanjem na tržištu kapitala te ostalih platnih transakcija između sudionika sustava.

Nacionalni klirinški sustav (NKS) platni je sustav za multilateralni obračun po neto načelu većeg broja platnih transakcija kreditnog transfera i izravnog tečenja u kunama koje glase na relativno male iznose, a obrađuju se prema nacionalnoj shemi koja je usklađena sa SEPA standardima. Upravitelj NKS-a je Financijska agencija, a HNB ima posebnu ulogu agenta za namiru NKS-a jer se namira obračuna iz NKS-a provodi u HSVP-u.

TARGET2-HR komponenta je TARGET2⁷ platnog sustava koji služi za namiru platnih transakcija velikih iznosa u eurima u realnom vremenu na bruto načelu,

Slika 20. Tijek transakcije u TIPS usluzi

IZVOR: HNB

7 Engl. *Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer System*

a sastoji se od nacionalnih komponenata kojima upravljaju središnje banke zemalja članica Europske unije s jedinstvenom tehničkom platformom koja svim svojim sudionicima nudi istu razinu usluge. Upravitelj sustava TARGET2-HR je HNB.

TIPS⁸ je nova usluga, dostupna od 30. studenoga 2018. u sklopu TARGET2-HR, koja svojim korisnicima omogućuje namiru instant transakcija, tj. platnih transakcija u eurima koje se namiruju unutar nekoliko sekundi, u bilo koje doba dana, tijekom cijele godine (24/7/365).

[EuroNKS](#) je platni sustav koji obrađuje platne transakcije SEPA kreditnih transfera u eurima relativno manjih iznosa. Upravitelj EuroNKS-a je Financijska agencija. HNB ima posebnu ulogu agenta za namiru EuroNKS-a s obzirom na to da se namira obračuna iz EuroNKS-a provodi u TARGET2-HR.

Poslovanje ovlaštenih mjenjača

Na dan 31. prosinca 2018. u Republici Hrvatskoj bilo je ukupno 1296 ovlaštenih mjenjača kojima je HNB izdao odobrenje za obavljanje mjenjačkih poslova.

Ovlašteni su mjenjači u 2018. otkupili od fizičkih osoba (potrošača) odnosno prodali fizičkim osobama stranu gotovinu u kunskoj protuvrijednosti od 30,15 mlrd. kuna, pri čemu se 21,97 mlrd. kuna odnosno 72,9% odnosi na otkup. Najveći dio ukupnog prometa (84,68%) ovlašteni mjenjači ostvarili su u eurima.

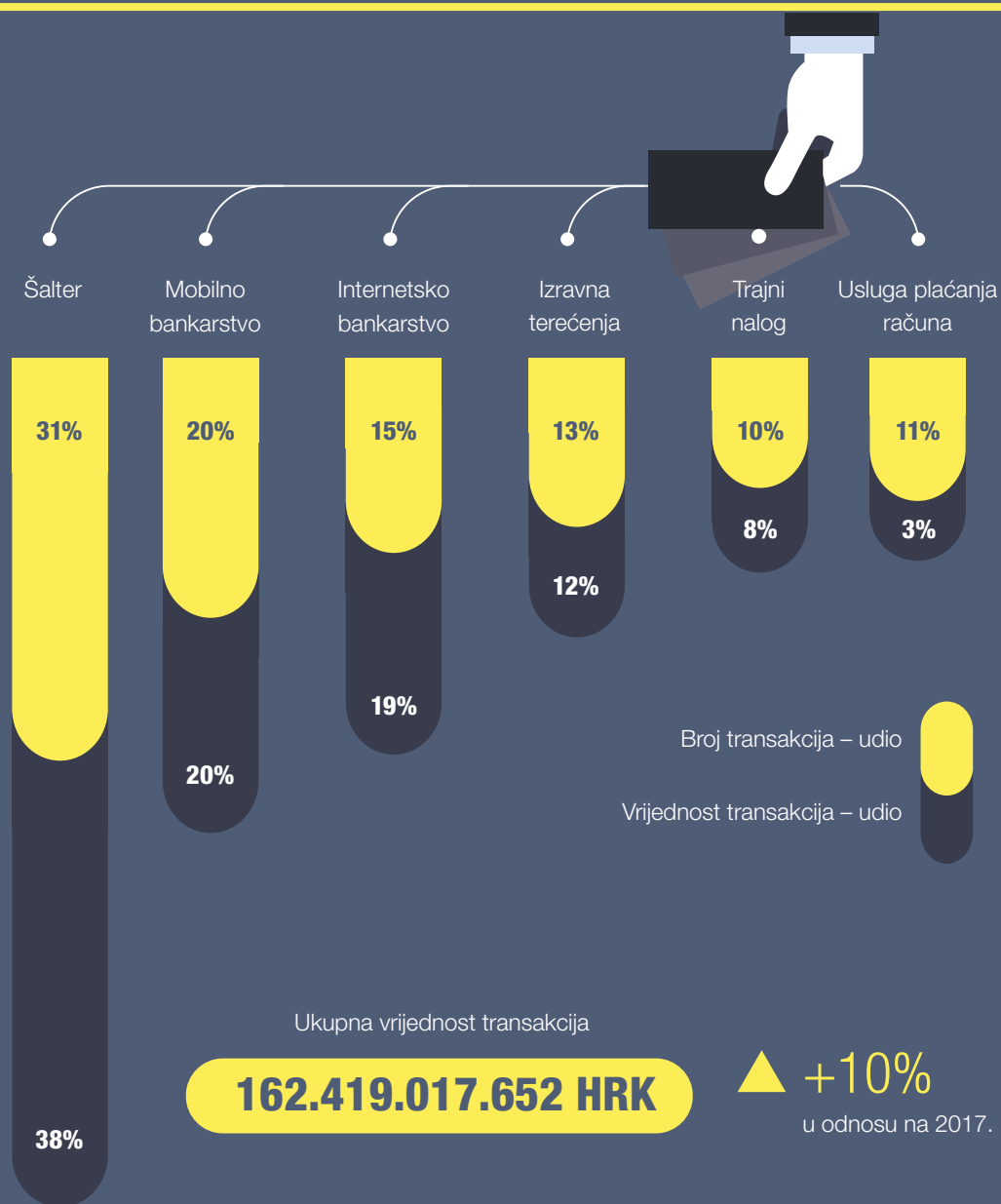
U odnosu na prethodnu godinu, kunska protuvrijednost ukupnog prometa strane gotovine koji su ostvarili ovlašteni mjenjači manja je za 85 mil. kuna odnosno 1,3%, dok je udio eura u ukupnom prometu manji za 0,33 postotna boda (smanjenje s 87,12% na 86,79%).

Platni promet u brojevima: rast mobilnog bankarstva i beskontaktnog plaćanja

U bankama je na kraju 2018. bilo otvoreno ukupno 7 mil. transakcijskih računa, od čega su 95% otvorili građani, dok se ostatak od 5% odnosi na poduzeća. Građani su ugovorili internetsko bankarstvo gotovo za svaki treći

8 Engl. TARGET Instant Payment Settlement

Kanali i načini zadavanja platnih transakcija građana (potrošača) za 2018. godinu

- Građani kao kanal zadavanja platnih transakcija u 2018. godini najčešće i nadalje rabe šaltere.
- U odnosu na 2017. godinu mobilno bankarstvo preteklo je internetsko po broju i po vrijednosti transakcija.

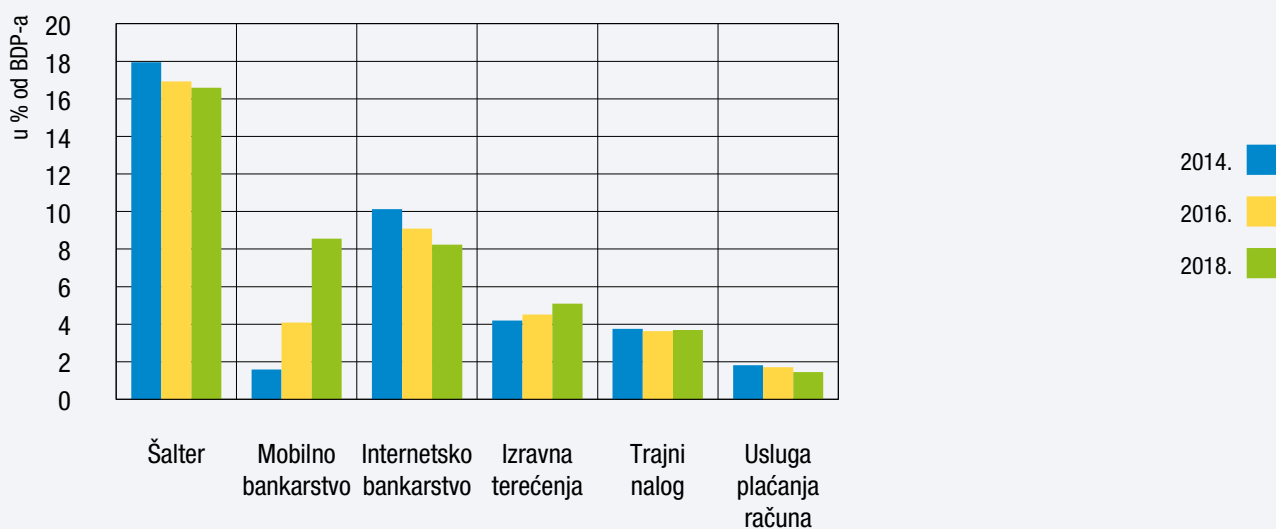
račun, za mobilno bankarstvo samo za malo manje. Poduzeća su ugovorila neku vrstu elektroničnog bankarstva za 85% računa.

Za zadavanje platnih transakcija građani su se i nadalje najčešće koristili šalterom, ali mobilno bankarstvo preteklo je internetsko bankarstvo nakon višegodišnjega brzog rasta. Izravna terećenja, trajni nalozi i usluga plaćanja računa slabije su zastupljeni i imaju konstantan udio od približno 10% u broju i u vrijednosti ukupnih transakcija.

Nasuprot tome, poduzeća se gotovo isključivo koriste elektroničkim plaćanjem, 92% u broju transakcija i 94% u vrijednosti. Najzastupljeniji je kanal zadavanja transakcija za poduzeća internetsko bankarstvo, dok se mobilno bankarstvo još uvijek manje rabi, iako pokazuje trend rasta.

Broj platnih kartica u RH premašio je 8,5 mil. na kraju 2018., što je gotovo dvije kartice po stanovniku, a posebno se intenziviralo uvođenje beskontaktnih kartica. Iako do zamjene kontaktnih kartica novima, koje sadržavaju beskontaktnu tehnologiju, dolazi nakon isteka roka važenja, nova tehnologija ubrzano se uvodi i zbog sve veće težnje korisnika za jednostavnijim i bržim načinima plaćanja.

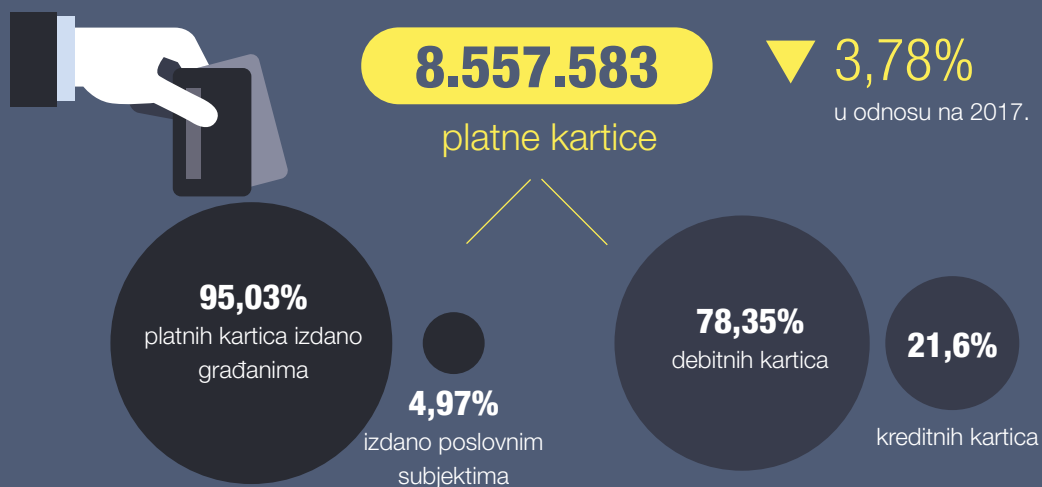
Slika 21. Brz rast mobilnoga na štetu internetskog bankarstva i donekle na štetu šaltera

IZVOR: HNB

Kartice

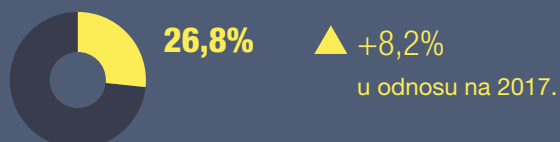
Na dan 31. prosinca 2018. na području Republike Hrvatske u optjecaju je ukupno evidentirano

Od ukupnog broja kartica njih

Udio bezkontaktnih kartica od ukupno izdanih

Područje RH dobro je premreženo bankomatskom mrežom, a i EFTPOS uređaji široko su dostupni. Broj i rasprostranjenost bankomatske i EFTPOS mreže stabilni su iz godine u godinu.

Detalniji pregled i analiza podataka prikupljenih u sklopu statistike platnog prometa objavljeni su na internetskim stranicama Hrvatske narodne banke, u dvjema publikacijama pod nazivom [Platne kartice i kartične transakcije](#) i [Platne transakcije i računi](#) te u [Izveštaju o bezgotovinskim platnim transakcijama u Republici Hrvatskoj](#).

Detalj u Okrugloj dvorani – svjetlarnik

Poslovanje trezora

Jedna je od zadaća Hrvatske narodne banke i osiguranje neometane opskrbe potrebnom količinom gotovog novca u Republici Hrvatskoj. S time u vezi, Hrvatska narodna banka brine se o planiranju proizvodnje gotovog novca, njegovoj dopremi, pohrani, obradi i organizaciji distribucije te zaštiti od krivotvorenja, kao i o uništavanju neprikladnoga gotovog novca. HNB također upravlja logističkim i strateškim pričuvama gotovog novca. Osim toga, hrvatska središnja banka utvrđuje standarde koji se primjenjuju u obradi gotovog novca kod drugih institucija, s ciljem osiguranja njegove kvalitete u optjecaju, prema potrebama javnosti.

Izdavanje i opskrba gotovog novca

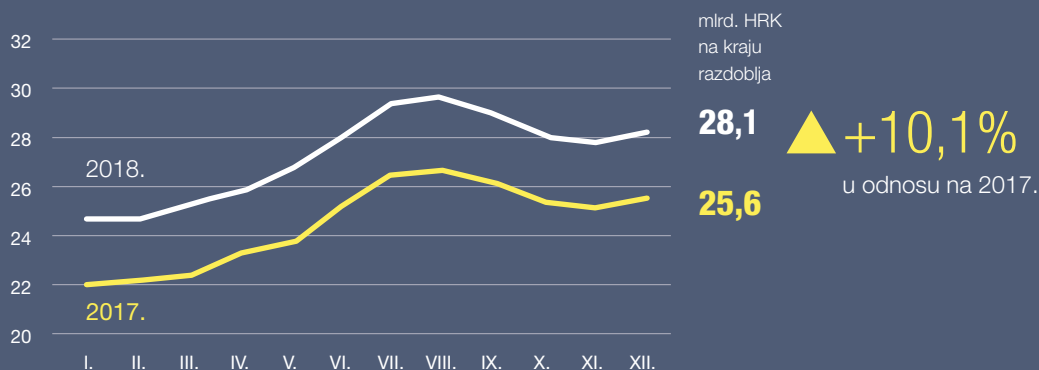
Izdavanje novčanica i kovanog novca te opskrba novčanicama i optjecajnim kovanim novcem na teritoriju Republike Hrvatske među osnovnim su zadacima HNB-a. Opskrba banaka gotovim novcem aktivnost je kojoj je cilj osiguranje dovoljne količine gotovog novca za banke i njihove klijente, potrošače i poslovne subjekte, a uređena je Odlukom o opskrbi banaka gotovim novcem. Organizirana je preko osam gotovinskih centara – u Zagrebu, Dubrovniku, Osijeku, Puli, Rijeci, Splitu, Varaždinu i Zadru – kojima su pokriveni svi dijelovi Republike Hrvatske.

Stanje i kretanje gotovog novca u optjecaju

Trend rasta stanja gotovog novca u optjecaju nastavlja se kontinuirano od 2011. godine te je na dan 31. prosinca 2018. u optjecaju bilo 28,1 mlrd. kuna, što je povećanje od 10,1% u odnosu na kraj 2017. godine. Pod optjecajem se smatra količina gotovog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara, umanjena za količinu gotovog novca u blagajnama banaka.

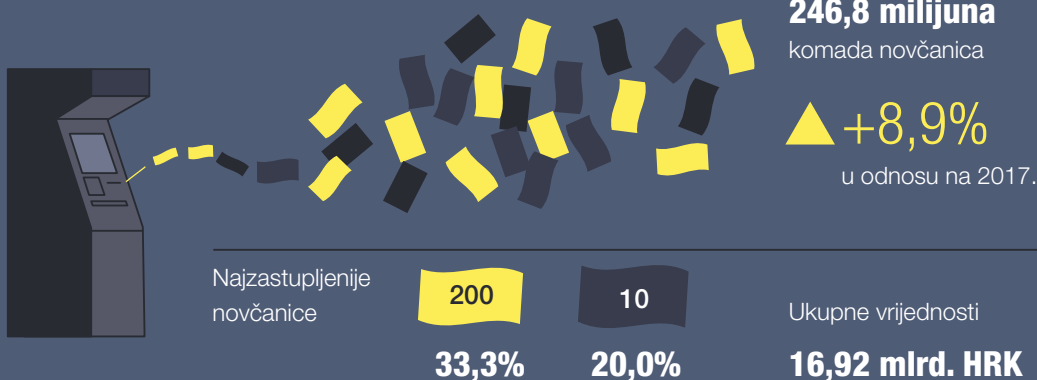
Gotov novac u optjecaju

Gotov novac u optjecaju = količina gotovog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara, umanjena za količinu gotovog novca u blagajnama banaka

Količina novčanica u optjecaju

Izvan HNB-a i gotovinskih centara na dan 31. 12. 2018.

Najzastupljeniji kovani novac

5 HRK

37,6%

ukupne **vrijednosti** kovanog novca

10 lp

23,2%

ukupne **količine** kovanog novca

Apoenom od 200 kuna banke se najviše koriste pri isplati putem bankomata, što je i rezultiralo velikom zastupljenošću tog apoena u strukturi novčanica izvan HNB-a i gotovinskih centara.

Kada optjecaju pridodamo stanja u blagajnama i trezorima banaka, na dan 31. prosinca 2018. izvan HNB-a i gotovinskih centara bilo je 246,8 mil. komada novčanica u vrijednosti od 33,5 mlrd. kuna. U usporedbi sa stanjem na kraju 2017. godine tijekom 2018. količina novčanica izvan HNB-a i gotovinskih centara povećala se za 8,9%, dok se njihova ukupna vrijednost povećala za 10,7%.

Izvan HNB-a i gotovinskih centara u 2018. najviše su bile zastupljene novčanice u apoenima od 200 kuna (udio od 33,3%) i od 10 kuna (udio od 20,0%), čija je ukupna vrijednost iznosila 16,92 mlrd. kuna ili 50,5% ukupne vrijednosti novčanica te godine.

Apoenom od 200 kuna banke se najviše koriste pri isplati putem bankomata, što je i rezultiralo velikom zastupljenošću tog apoena u strukturi novčanica izvan HNB-a i gotovinskih centara.

Među kovanim novcem količinski je najviše bio zastupljen apoen od 10 lipa (562,7 mil. komada, što čini 23,2% ukupne količine kovanog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara), dok je vrijednosno najviše bio zastupljen apoen od 5 kuna (u iznosu od 575,4 mil. kuna, što čini 37,6% ukupne vrijednosti kovanog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara).

Izdavanje prigodnoga kovanog novca i numizmatičkih kompleta

Tijekom 2018. HNB je izdao prigodni srebrni kovani novac "Dubrovnik", od 200 kuna, u sklopu serije "Hrvatski gradovi" u trajni spomen gradu Dubrovniku, svjetski poznatom turističkom gradu, luci i središtu Dubrovačko-neretvanske županije.

Lice i naličje prigodnoga srebrnoga kovanog novca od 200 kuna

Lice i naličje prigodnoga srebrnoga kovanog novca od 150 kuna

Osim srebrnjaka “Dubrovnik” HNB je u istoj godini izdao i prigodni srebrni kovani novac od 150 kuna u povodu 100. obljetnice završetka Prvoga svjetskog rata (1918. – 2018.), povijesnog događaja važnog za Republiku Hrvatsku i svijet.

HNB je također izdao numizmatički komplet optjecajnoga kovanog novca Republike Hrvatske kuna i lipa s godinom izdanja 2018., koji sadržava sve apoene kovanog novca.

Povlačenje gotovog novca

HNB povlači novčanice i kovani novac koji su postali neprikladni za optjecaj te ih zamjenjuje prikladnima. Tijekom 2018. ukupno je obrađeno 41,8 mil. komada novčanica, od čega je 80,4% ili 33,6 mil. komada uništeno jer novčanice kakvoćom nisu zadovoljile utvrđene kriterije za daljnju upotrebu u optjecaju. Također, iz obrađene količine novčanica 89.676 komada ili 0,2% izdvojeno je kao oštećeno te će biti uništeno.

Krivotvorene novčanice i kovani novac i njihovo suzbijanje

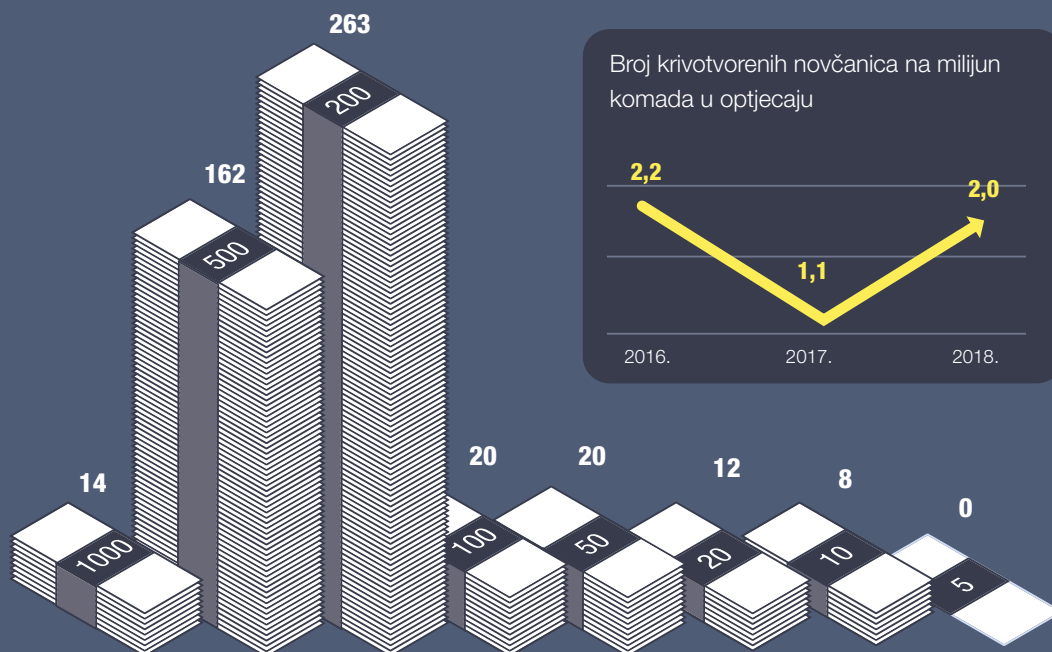
Tijekom 2018. registrirano je ukupno 499 komada krivotvorenih novčanica kuna u ukupnoj vrijednosti od 150.920,00 kuna, od čega su 71,9% bile krivotvorine loše kvalitete izrade. U usporedbi s 2017. broj registriranih krivotvorina kuna povećan je za 97,2%. Uzevši u obzir da je tijekom 2018. izvan trezora HNB-a i gotovinskih centara bilo prosječno 244.833.167 komada novčanica, na milijun komada novčanica kuna u optjecaju registrirane su dvije krivotvorene novčanice, dok je u 2017. godini u optjecaju registrirana 1,1 krivotvorena novčanica.

Registrirane krivotvorene novčanice kuna u 2018.

499 komada

=

150.920,00 HRK

U usporedbi s 2017. godinom, kada su bila registrirana četiri primjerka krivotvorenoga kovanog novca kune, tijekom 2018. registrirana su samo dva primjerka (apoen od 5 kuna).

Glede stranih valuta ukupno je bilo registrirano 1600 komada krivotvorina, od čega je najviše, 1488 komada, krivotvorenih novčanica eura, zatim slijede krivotvorene novčanice američkog dolara sa 76 primjeraka, krivotvorene novčanice funte sterlinga s 30 primjeraka, dok ostatak od šest komada čine krivotvorene novčanice forinta, zlota, švicarskog franka, konvertibilnih maraka i australskog dolara. Kod registriranih krivotvorenih novčanica eura zabilježeno je povećanje za 703 komada ili 89,6% u odnosu na 2017. godinu. Udio od 66,1%, odnosno 983 komada krivotvorenih novčanica eura, potječe iz pojedinačnog slučaja prijave u kojem je fizička osoba zaprimila sumnjive novčanice od nepoznate osobe pri zamjeni novca.

Tijekom 2018. registrirano je 166 primjeraka krivotvorenoga kovanog novca eura (159 komada u apoenu od 2 eura i šest komada u apoenu od 1 eura te

jedan komad u apoenu od 50 centa). U odnosu na 2017. ustanovljeno je povećanje od 42 komada ili 33,9% za registrirani krivotvoreni kovani novac eura.

HNB kontinuirano provodi Nacionalni program za obuku zaposlenika banaka i financijskih institucija za postupak provjere autentičnosti novčanica i kovanog novca. Tijekom 2018. ukupno je održano 15 specijalističkih obuka za zaposlenike banaka, institucija specijaliziranih za poslovanje s gotovim novcem i trgovačkih društava, kojima je educirana ukupno 221 osoba.

Međunarodni odnosi

Hrvatska narodna banka članica je Europskog sustava središnjih banaka i aktivno sudjeluje u obavljanju zadaća u nadležnosti Općeg vijeća Europske središnje banke. Predstavnicima HNB-a uključeni su također u rad Europskog odbora za sistemske rizike, Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo, radnih tijela Vijeća Europske unije i Europske komisije.

HNB je fiskalni agent RH za MMF i depozitar MMF-a te također surađuje s drugim međunarodnim multilateralnim financijskim institucijama. Tijekom zaključenja konzultacija s RH u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a za 2018. godinu Odbor izvršnih direktora MMF-a pozdravio je nastavak gospodarskog oporavka RH koji je pridonio daljnjem smanjenju zaduženosti i jačanju zaštite od vanjskih utjecaja te pohvalio ostvarenje proračunskog viška u prethodnoj godini.

Aktivnosti vezane uz članstvo u Europskoj uniji

Europski sustav središnjih banaka (ESSB)

HNB je sastavni dio ESSB-a, a guverner HNB-a punopravni član Općeg vijeća ESB-a. Tijekom 2018. godine guverner je sudjelovao na redovitim tromjesečnim sastancima Općeg vijeća, na kojima su se razmatrala makroekonomska, monetarna i financijska kretanja u EU-u, kao i mjere monetarne politike u državama članicama izvan europodručja.

Predstavnicima HNB-a sudjelovali su u radu 13 odbora ESSB-a, brojnih pododborna i radnih skupina koji pružaju stručnu podršku Općem vijeću i drugim tijelima ESB-a nadležnima za odlučivanje. Kao član ESSB-a HNB sudjeluje i u formuliranju mišljenja ESB-a o prijedlozima pravnih akata Unije i pojedinih država članica.

Europski sustav financijskog nadzora

Kao sudionik Europskog sustava financijskog nadzora HNB aktivno sudjeluje u radu Europskog odbora za sistemske rizike (ESRB). Guverner, koji je ujedno član Upravljačkog odbora ESRB-a, sudjelovao je zajedno s viceguvernerom nadležnim za superviziju banaka na redovitim tromjesečnim sastancima Općeg odbora ESRB-a, na kojima se raspravljalo o sistemskim rizicima za financijski sustav EU-a i makroprudencijalnoj politici. Na tim je sastancima ocijenjeno da se ukupna razina rizika u 2018. godini povećala te da glavne neizvjesnosti potječu iz geopolitičkih previranja i trgovinskih napetosti među najvećim svjetskim ekonomijama te iz još nepoznatog ishoda izlaska Ujedinjene Kraljevine iz EU-a, što može dovesti do naglog rasta kamatnih stopa.

HNB je uključen i u rad Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (EBA), u sklopu kojega stručnjaci HNB-a sudjeluju na sastancima odbora i radnih tijela, a nadležni viceguverneri na sastancima Odbora supervizora i Sanacijskog odbora.

Vijeće EU-a i Europska komisija (EK)

Sredinom 2018. započele su pripreme za šestomjesečno predsjedanje RH Vijećem EU-a u prvoj polovini 2020. godine, tijekom kojeg će stručnjaci HNB-a aktivno sudjelovati u koordinaciji rada određenih radnih skupina u Vijeću EU-a.

U Vijeću EU-a nastavile su se u 2018. aktivnosti usmjerene k dovršetku uspostave bankovne unije i daljnjem razvoju unije tržišta kapitala.

Tijekom 2018. stručnjaci HNB-a nastavili su s aktivnostima u radnim tijelima Vijeća EU-a i EK-a, najčešće zajedno s predstavnicima Ministarstva financija. Guverner i zamjenik guvernera sudjelovali su na neformalnim sastancima ministara gospodarstava i financija, a imenovani predstavnici HNB-a bili su uključeni u rad Gospodarskog i financijskog odbora (EFC), koji promiče koordinaciju ekonomskih politika država članica. Sudjelovanjem u radu radnih tijela Vijeća EU-a za ekonomske i financijske poslove HNB je bio aktivno uključen u pripremu stajališta RH o temama vezanima uz područja iz nadležnosti središnjih banaka, poput poboljšanja kvalitete financijskih usluga i funkcioniranja financijskih tržišta te povećanja otpornosti financijskog sustava EU-a.

U Vijeću EU-a nastavile su se u 2018. aktivnosti usmjerene k dovršetku uspostave bankovne unije i daljnjem razvoju unije tržišta kapitala. Nastavljeni su pregovori o paketu mjera za smanjenje rizika u bankovnom sustavu te o Europskom sustavu osiguranja depozita, a krajem 2018. postignut je dogovor o uspostavi stalnoga zajedničkoga zaštitnog mehanizma koji će se primijeniti u slučaju snažnih poremećaja u bankovnom sustavu europodručja i upravo će to biti jedna od uloga Europskog mehanizma za stabilnost (ESM). Nastavljen je rad na izradi posebnoga proračunskog instrumenta za konvergenciju i konkurentnost za države članice europodručja te za države članice koje su u postupku uvođenja eura.

Republika Hrvatska i koordinacija ekonomskih politika u Europskoj uniji

U Izvješću za RH objavljenom u ožujku 2018. u sklopu Europskog semestra utvrđeno je da u RH i dalje postoje prekomjerne makroekonomske neravnoteže, unatoč određenom napretku u uklanjanju njihovih uzroka. Nakon što je provedena detaljna analiza hrvatskoga gospodarstva, EK je kao ključne pokazatelje neravnoteža izdvojio visoke razine javnog, privatnog i inozemnog duga te njihovu znatnu izloženost valutnom riziku, u kontekstu niskoga potencijalnog rasta. Ocijenjeno je da je u većini područja obuhvaćenih posebnim preporukama za 2017. godinu RH ostvarila ograničen napredak. Za bankovni sustav navedeno je da je dobro kapitaliziran te da se kvaliteta imovine banaka nastavlja poboljšavati, no razina neprihodonosnih plasmana (tzv. loših kredita) i dalje se smatra visokom.

U preporukama koje je Vijeće EU-a sredinom 2018. godine uputilo RH naglašava se važnost provođenja reforma u području javnih financija, tržišta rada, obrazovanja, socijalne politike, javne uprave i upravljanja poduzećima u državnom vlasništvu te državnom imovinom. Krajem 2018. EK je odlučio da će se za RH i još 12 država članica u 2019. godini ponovno provesti detaljna analiza gospodarstva.

Ostale aktivnosti vezane uz Europsku uniju

Nacionalne središnje banke nisu izravno uključene u proces pregovora o razdruživanju Ujedinjene Kraljevine i EU-a, već imaju savjetodavnu ulogu. U skladu s time HNB sudjeluje u aktivnostima radne skupine unutar ESSB-a koja se bavi ocjenom gospodarskih i financijskih učinaka razdruživanja na EU-27. S obzirom na stupanj neizvjesnosti povezan s ishodom pregovora HNB na nacionalnoj razini daje svoj doprinos u izradi analiza potencijalnih učinaka povlačenja te države iz EU-a, u područjima iz svoje nadležnosti.

HNB je nastavio suradnju i s predstavnicima središnjih banaka država članica EU-a, ESB-a te ostalih institucija i tijela EU-a. Tako su tijekom 2018. HNB posjetili predstavnici stručnih službi EK-a i ESB-a, a organiziran je i trinaesti godišnji dijalog HNB-a i Austrijske narodne banke.

Osim povremene bilateralne suradnje sa središnjim bankama zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU-u u obliku prenošenja znanja o pravnoj stečevini EU-a, HNB je 2018. kao *twinning* partner sudjelovao u dva *twinning* projekta: za financijski sektor u Crnoj Gori (članovi su konzorcija institucije iz Njemačke, Hrvatske i Nizozemske) te u projektu za jačanje institucionalnih kapaciteta Narodne banke Srbije u procesu pristupanja EU-u (članovi su konzorcija središnje banke Njemačke, Hrvatske i Rumunjske). Stručnjaci HNB-a angažirani su također na *twinning light* projektu za Sjevernu Makedoniju, vezanom uz jačanje sustava borbe protiv krivotvorenja eura. Započele su i intenzivne pripreme za Regionalni program za jačanje kapaciteta središnjih banaka šest zemalja zapadnog Balkana u kontekstu njihova budućeg uključivanja u ESSB, u kojem će HNB pružati pomoć zajedno s drugih 17 središnjih banaka država članica EU-a i ESB-om.

Međunarodni monetarni fond (MMF)

RH je zastupljena u MMF-u preko Konstitutivne skupine kojom naizmjenice predsjedaju Nizozemska i Belgija. Konstitutivna skupina broji ukupno 15 zemalja, to su: Armenija, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Cipar, Crna Gora, Gruzija, Hrvatska, Izrael, Luksemburg, Moldavija, Nizozemska, Rumunjska, Sjeverna Makedonija i Ukrajina. U aktualnom je mandatu izvršni direktor Anthony De Lannoy, belgijski predstavnik, a njegovi su zamjenici iz Nizozemske i Ukrajine. RH imenuje svog predstavnika na mjesto savjetnika izvršnog direktora na dvije godine u četverogodišnjem razdoblju.

Konzultacije s RH u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a za 2018. godinu zaključene su početkom veljače 2019. godine. Odbor izvršnih direktora tom je prilikom pozdravio nastavak gospodarskog oporavka RH koji je pridonio daljnjem smanjenju zaduženosti i jačanju zaštite od vanjskih utjecaja. Direktori su pohvalili ostvarenje proračunskog viška u 2017. godini, prvi put nakon stjecanja neovisnosti. Naglasili su važnost ostvarenja fiskalne konsolidacije koja pogoduje rastu, uz poboljšanje strukture prihoda i kvalitete rashoda te su potaknuli hrvatske vlasti da iskoriste povoljne makroekonomske uvjete za daljnju provedbu programa reforma. Ohrabрили su hrvatske vlasti da prošire

poreznu osnovicu i poduzmu mjere za smanjenje neslužbenoga gospodarstva (tzv. sive ekonomije) te pozvali na ambicioznije restrukturiranje javne uprave. Pozdravili su donošenje mirovinske reforme i nedavne mjere za poboljšanje učinkovitosti zdravstvenog sustava, ali drže da su potrebne daljnje reforme. Direktori smatraju da je monetarna politika primjereno akomodativna u okviru sidra deviznog tečaja. Također su naglasili potrebu za dovršetkom provedbe reforma radi ostvarenja maksimalne koristi od predviđenog uvođenja eura te za održavanjem snažnih zaštitnih slojeva kako bi se mogli podnijeti eventualni negativni asimetrični šokovi. Pohvalili su HNB zbog konzervativnih bonitetnih politika i pozdravili napore usmjerene prema daljnjem smanjenju stanja neprihodonosnih plasmana. Izvršni direktori potiču na daljnje poboljšanje stečajnog zakonodavstva te naglašavaju potrebu za daljnjim smanjenjem administrativnog i poreznog opterećenja gospodarstva. Savjetovali

Sastanak konstitutivnih skupina kojih je RH članica u MMF-u i Svjetskoj banci, održan je u Splitu, u zajedničkoj organizaciji Ministarstva financija RH i HNB-a

su također da se racionalizira sektor poduzeća u javnom vlasništvu te da se poboljša učinkovitost zakonodavnih i sudskih postupaka. Naglasili su važnost uravnoteženog pristupa povećanju fleksibilnosti tržišta rada kao zaštite od stvaranja dvojnog tržišta rada, koje bi dodatno potaknulo iseljavanje mladih na štetu srednjoročnih izgleda za rast.

Suradnja i razmjena mišljenja sa stručnjacima MMF-a ostvarena je u 2018. godini, osim u sklopu Konzultacija u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a, i na drugim skupovima i konferencijama. Osim uobičajenog sudjelovanja izaslanstva RH na Proletnim sastancima i Godišnjoj skupštini MMF-a i Svjetske banke treba spomenuti sastanak konstitutivnih skupina kojih je RH članica u MMF-u i Svjetskoj banci, održan 2018. u Splitu, u zajedničkoj organizaciji Ministarstva financija RH i HNB-a.

U skladu sa svojom opredijeljenošću za potporu zemljama s niskim dohotkom RH je do sada sudjelovala u nekoliko inicijativa koje je u tu svrhu pokrenuo MMF. Tako je krajem 2018. godine RH produljila beskamadni depozit u iznosu 519.161 SDR-a u korist PRG – HIPC fonda (*Poverty Reduction and Growth – Heavily Indebted Poor Countries Trust*) na sljedećih pet godina.

HNB je fiskalni agent RH za MMF i depozitar MMF-a. Slijedom toga, HNB vodi depozitne račune MMF-a u RH, te u ime i za račun RH podmiruje obveze na temelju članstva u MMF-u.

Kvota RH pri MMF-u u 2018. godini ostala je nepromijenjena (717,4 mil. SDR-a), kao i njezina glasačka prava (0,171% ukupnih glasačkih prava).

Banka za međunarodne namire (BIS)

Guverner HNB-a sudjelovao je i u 2018. godini u radu redovitih sastanaka guvernera središnjih banaka članica BIS-a, na kojima se raspravlja o aktualnim temama središnjih banaka, međunarodnog bankarstva i financija. Isto tako, u lipnju 2018. godine sudjelovao je u radu Godišnje opće skupštine BIS-a na kojoj je usvojeno Godišnje izvješće BIS-a.

Suradnja s ostalim međunarodnim financijskim institucijama

HNB je, u granicama svoje nadležnosti, u 2018. godini nastavio surađivati s nizom drugih međunarodnih financijskih institucija i organizacija. Najveći dio te suradnje odnosio se na suradnju s multilateralnim razvojnim bankama, čiji

je član i RH, poput Grupacije Svjetske banke, Europske banke za obnovu i razvoj te Europske investicijske banke.

Ostale aktivnosti

Guverner HNB-a predsjedava Upravljačkim odborom Druge bečke inicijative (*Vienna 2.0 Initiative*), kojoj je cilj pridonijeti očuvanju financijske stabilnosti u zemljama Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe razmjenom iskustava i mišljenja ključnih dionika financijskih sustava iz privatnog i javnog sektora tih zemalja. Riječ je o koordinaciji međunarodnih financijskih institucija, nadzornih tijela matičnih zemalja i zemalja domaćina te najvećih bankarskih grupa koje posluju u toj regiji. Druga bečka inicijativa osnovana je na vrhuncu globalne financijske krize radi sprječavanja naglog obrata u prekograničnom kretanju kapitala te se pokazala kao korisna platforma za suradnju nadzornih tijela radi boljeg prepoznavanja sistemskih rizika.

Predstavnici HNB-a sudjeluju također u radu međuresorne skupine za koordinaciju aktivnosti u sklopu inicijative "16 + 1", kojom se potiče suradnja između 16 država Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe i Kine.

Aktivnosti vezane uz postupak uvođenja eura

Vlada Republike Hrvatske službeno je usvojila Strategiju za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (u nastavku teksta: Eurostrategija) u svibnju 2018. te je osnovala Nacionalno vijeće za uvođenje eura (u nastavku teksta: Nacionalno vijeće) zaduženo za provedbu Eurostrategije. Guverner HNB-a imenovan je na dužnost zamjenika predsjednika Nacionalnog vijeća. Na prvoj sjednici Nacionalnog vijeća održanoj potkraj studenoga resorni su ministri izvijestili o naporima koji se ulažu u području strukturnih reformi, s ciljem jačanja otpornosti i konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva odnosno poboljšanja njegove spremnosti za članstvo u monetarnoj uniji.

HNB je organizirao provedbu istraživanja javnog mnijenja građana o uvođenju eura u Hrvatskoj u kolovozu 2018. Riječ je o prvom u nizu takvih anketnih ispitivanja, koje će se ubuduće provoditi svakih šest mjeseci. Informacije dobivene ispitivanjem javnog mnijenja važne su zbog praćenja razine potpore, ali i radi planiranja daljnjih informativnih aktivnosti. Struktura je ankete takva da – osim što mjeri potporu građana uvođenju eura – također otkriva koliko često građani upotrebljavaju euro u svakodnevnom životu, smatraju li da su dobro informirani o različitim aspektima uvođenja eura, prepoznaju li glavne prednosti uvođenja eura te od čega najviše strahuju. Rezultati istraživanja provedenog u kolovozu 2018. upućuju na to da malo više od polovine hrvatskih građana podupire uvođenje eura. Razina potpore vjerojatno bi bila i viša da očekivanja o snažnom rastu cijena nisu u tolikoj mjeri ukorijenjena. Naime,

Rezultati istraživanja provedenog u kolovozu 2018. upućuju na to da malo više od polovine hrvatskih građana podupire uvođenje eura.

iako podaci za druge države pokazuju da je uvođenje eura imalo neznatan učinak na cijene, mnogi hrvatski građani strahuju da će s prelaskom na euro cijene zamjetno porasti, te da će se zbog toga njihov životni standard smanjiti. Kada je riječ o pozitivnim učincima uvođenja eura, većina ispitanika kao glavnu prednost eura istaknula je lakše poslovanje i niže transakcijske troškove. Tek mali postotak građana svjestan je prednosti od ukidanja valutnog rizika, iako je za Hrvatsku to objektivno najveća prednost od uvođenja eura. Naposljetku, zanimljivo je spomenuti da čak 80% ispitanika očekuje da će Hrvatska uvesti euro u sljedećih deset godina.

Guverner i nadležni viceguverneri održali su javna predstavljanja Eurostrategije u 17 županijskih gospodarskih komora i na šest ekonomskih fakulteta u zemlji.

HNB je u 2018. godini poduzeo brojne aktivnosti kako bi širu javnost pobliže upoznao s tijekom postupka i mogućim učincima uvođenja eura. Guverner i nadležni viceguverneri održali su javna predstavljanja Eurostrategije u 17 županijskih gospodarskih komora i na šest ekonomskih fakulteta u zemlji. Na taj način dužnosnici HNB-a susreli su se s predstavnicima poslovne i akademske zajednice u gotovo svim hrvatskim županijama. Cilj tih predavanja bio je upoznati javnost s prednostima i nedostacima uvođenja eura, objasniti postupak uvođenja eura te opisati ekonomske politike i reforme koje pridonose uvođenju eura. U tim su susretima poduzetnici izrazili svoju potporu nastojanjima da se uvede euro, pri čemu većina njih očekuje da će uvođenje eura znatno olakšati poslovanje i planiranje, posebice izvoznicima.

Uz javna predstavljanja Eurostrategije, dužnosnici i drugi zaposlenici HNB-a održali su velik broj predavanja za učenike, studente, profesore, stručnjake iz različitih sektora gospodarstva i druge zainteresirane skupine. U tim predavanjima, osim što su predstavljeni glavni zaključci Eurostrategije, pojašnjeno je kakva će biti uloga HNB-a nakon što Hrvatska postane dio europodručja. Iako se uvođenjem eura Hrvatska odriče prava na autonomno vođenje monetarne politike, HNB će i nadalje izvršavati brojne odgovorne zadaće. Primjerice, kao dio Eurosustava, HNB će aktivno sudjelovati u oblikovanju i provođenju zajedničke monetarne politike u europodručju, što do sada nije činio. Pritom će

guverner HNB-a postati punopravni član Upravnog vijeća Europske središnje banke (ESB), koje donosi sve odluke iz područja monetarne politike. Osim toga, HNB će kao i do sada provoditi makroprudencijalnu politiku, upravljati međunarodnim pričuvama, uređivati sustav platnog prometa, regulirati gotov novac u optjecaju, u suradnji s ESB-om obavljati poslove nadzora banaka i izvršavati sve ostale zadatke utvrđene Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci.

U jesen 2018. dužnosnici HNB-a održali su veći broj sastanaka s predstavnicima institucija EU-a i središnjih banaka iz europodručja na kojima su ih upoznali s planovima Hrvatske vezanima uz uvođenje eura. U tim susretima iskazana je podrška Hrvatskoj na putu prema uvođenju eura, pod pretpostavkom nastavka razborite ekonomske politike i daljnjih napora u provedbi strukturnih reformi.

Ljudski resursi

Cilj upravljanja ljudskim resursima u Hrvatskoj narodnoj banci jest privući, odabrati, razvijati i zadržati stručnjake različitih profila koji će profesionalnim pristupom poslu, svojim znanjima, vještinama i sposobnostima te visokom razinom predanosti pridonijeti ostvarivanju poslovnih ciljeva HNB-a. U 2018. godini nastavljen je rad na organizacijskom dizajnu odnosno opisima poslova, a intenzivni su bili i postupci pridobivanja, odabira i zapošljavanja novih suradnika. Također, nastavilo se unapređivanje informacijskog sustava podrške upravljanju ljudskim resursima. Različitim programima edukacije u zemlji i inozemstvu obuhvaćeno je 545 polaznika.

Definiranje poslova i organizacijski dizajn

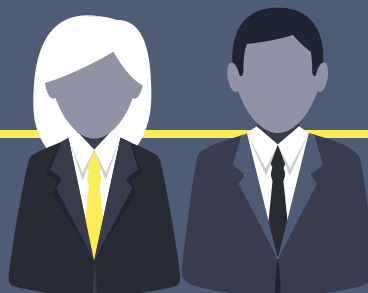
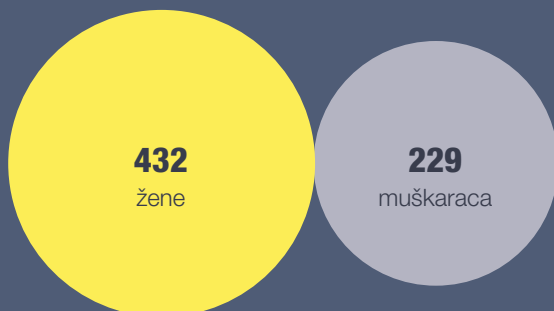
Tijekom 2018. godine poduzete su aktivnosti povezane s izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjem ustroju, s ciljem optimiziranja organizacijske strukture i procesa te analiziranja i oblikovanja poslova. Također, nastavilo se revidiranje opisa poslova na razini organizacijskih jedinica, radi stvaranja stručne i pravne podloge za lakšu prilagodbu zahtjevima poslovnih funkcija i njihovim poslovnim potrebama. Ove su aktivnosti kontinuirano nužne radi lakšeg upravljanja promjenama u području definiranja poslova i organizacijskog dizajna.

Zapošljavanje i radni odnosi

Na dan 31. prosinca 2018. Hrvatska narodna banka imala je 661 zaposlenika, što je za 1% više u odnosu na kraj 2017. Od toga je 635 zaposlenika bilo zaposleno na neodređeno, a 26 na određeno vrijeme.

Struktura zaposlenih

Ukupan broj

Prosječna dob

Prosječni ukupni radni staž

Prosjek godina radnog iskustva u banci

Rukovodeće pozicije

2018.

Novi zaposlenici

51 ▲

Sporazumni prekid

8 ▼

Odlazak u mirovinu

20 ▼

Od ukupnog broja zaposlenih u Hrvatskoj narodnoj banci većina je žena (432 ili 65%). Hrvatska narodna banka jedna je od rijetkih središnjih banaka u ESSB-u koja u strukturi zaposlenih po spolu ima veći udio žena, a one u visokom postotku sudjeluju i u visokom i srednjem menadžmentu te na analitičkim i istraživačkim pozicijama.

Tijekom 2018. u HNB-u se nastavio trend pojačanih aktivnosti povezanih s dinamikom zapošljavanja. Rast potražnje za ekspertima na tržištu rada, i u zemlji i u inozemstvu, odrazio se na privremene i trajne odlaske niza stručnjaka na rad kod drugog poslodavca. Nastavio se i trend smanjivanja broja kandidata prijavljenih na vanjske oglase. Manji broj kandidata koji su odgovarali zahtjevima traženih poslova u određenom broju slučajeva rezultirao je poništenjem i potrebom za ponovnim objavljivanjem oglasa, ponajviše iz područja informatike.

Prosječna je dob zaposlenika 45 godina, a prosječan ukupni radni staž zaposlenika iznosi 22 godine. Prosjek godina radnog iskustva u Banci iznosi 16 godina.

Tijekom 2018. Hrvatska narodna banka zaposlila je ukupno 51 novog zaposlenika. Najviše novozaposlenih ekonomske je struke.

Najveći broj novozaposlenih primljen je na suradnička, a zatim na pripravnička i referentska radna mjesta.

Na osnovi sporazumnog prekida ugovora o radu tijekom 2018. iz HNB-a otišlo je osam osoba, a 20 zaposlenika otišlo je u mirovinu.

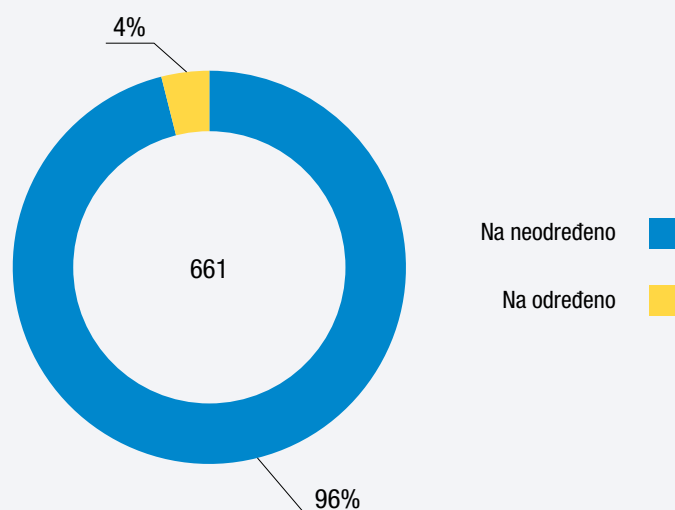
Razvoj zaposlenih

U različitim oblicima usavršavanja i osposobljavanja tijekom 2018. sudjelovalo je ukupno 545 sudionika, što je u odnosu na 2017. rast od približno 4%.

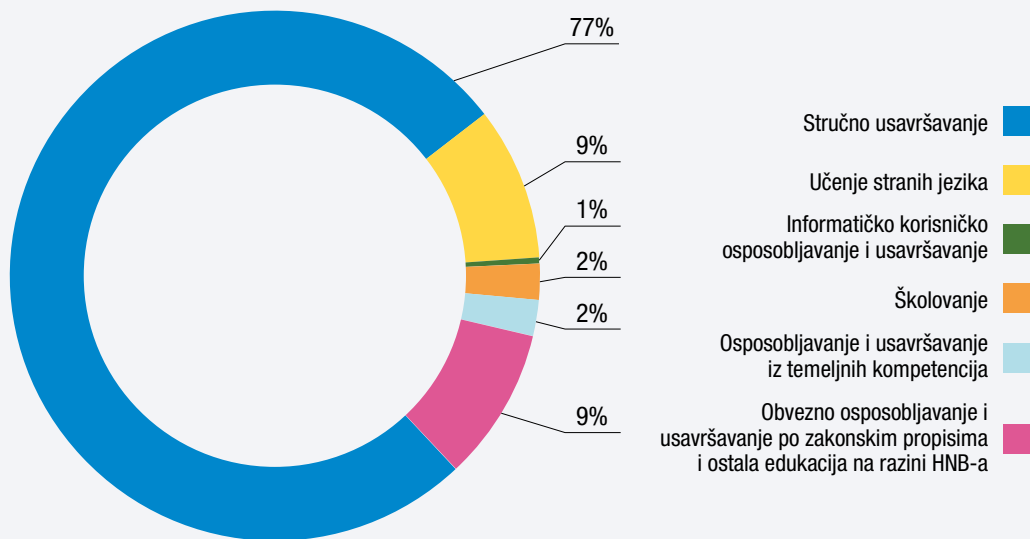
Najveći udio realiziranih sudjelovanja polaznika odnosi se na obrazovne programe stručnog usavršavanja u zemlji i inozemstvu (77%), potom programe učenja stranih jezika (9%), uglavnom poslovnoga i bankarskoga engleskog jezika i tečajeve osposobljavanja prema zakonskim propisima (9%). Preostalih 5% odnosi se na ostala sudjelovanja u programima namijenjenima usavršavanju i razvoju kompetencija (suradnje, orijentiranosti na rezultat i vođenja), školovanjima (poslijediplomskim i dodiplomskim) te u manjoj mjeri informatičkim korisničkim tečajevima.

Slika 22. Radni status zaposlenih

IZVOR: HNB

Slika 23. Razvoj zaposlenika po vrsti obrazovanja

IZVOR: HNB

Primjetljiv je porast sudjelovanja u obrazovnim programima

Zaposlenici Banke najčešće su sudjelovali u obrazovnim programima u zemlji iz područja računovodstva, platnog prometa, tržišta novca, sprječavanja pranja novca i pravnih pitanja. U inozemstvu najviše sudjelovanja u obrazovnim programima realizirano je iz područja makroekonomskih tema, tema upravljanja rizicima, provođenja monetarne politike, supervizije banaka te financijskih tržišta i platnog prometa. Prosječan broj dana stručnog usavršavanja u 2018. po zaposleniku iznosio je dva dana.

Banka kontinuirano ulaže u profesionalni rast i razvoj svojih zaposlenika

Tijekom 2018. zaposlenici HNB-a sudjelovali su u obrazovnim programima u organizaciji ESSB-a, osobito iz područja središnjeg bankarstva, prava, računovodstva i sl.

Također, HNB je u 2018. bio domaćin programa koji je realiziran u suradnji s ESSB-om iz područja informatike pod nazivom "Information systems risk management framework (ISRM)".

S obzirom na specifične poslovne potrebe u proteklom razdoblju održane su i interne radionice o primjeni Etičkog kodeksa zaposlenika HNB-a. Na interaktivnim su radionicama, serijom prezentacija te individualnim i grupnim vježbama, sudionici bili potaknuti na osvještavanje poželjnih oblika profesionalnog i poslovnog ponašanja.

Razvoj informacijskog sustava podrške funkciji upravljanja ljudskim resursima

Tijekom 2018. znatni vremenski i ljudski resursi imali su udjela u razvoju informacijskog sustava HRIS (engl. *Human Resource Information System*) osmišljenog za podršku funkciji upravljanja ljudskim resursima.

Novim informacijskim sustavom omogućit će se unaprjeđenje i optimiziranje poslovnih procesa.

Nova aplikacija HRIS trebala bi osigurati povezanost s drugim aplikativnim rješenjima podrške poslovanju Banke i funkcije upravljanja ljudskih resursa, omogućiti direktnu komunikaciju s različitim skupinama korisnika u Banci te otvoriti naprednije mogućnosti za administraciju, upravljanje i izvještavanje. Sustav izvješćivanja i unaprijeđene opcije analitičkog pregleda podataka te sinteza informacija doprinijet će značajnom iskoraku u poslovnom odlučivanju vezanom uz upravljanje ljudskim resursima.

Pripreme za prilagodbu bankovne supervizije budućem funkcioniranju u sklopu Jedinственог механизма supervizije Europske središnje banke

U svrhu pripreme reorganizacije Sektora za bonitetnu regulativu i superviziju provedena je anketa za ispitivanje mišljenja i stavova zaposlenika Sektora o različitim aspektima rada u Banci. Dobiveni rezultati, u sklopu najavljene reorganizacije, predstavljeni su rukovodstvu HNB-a i zaposlenicima. Uz anketu obavljena je i procjena kompetencija i interesa zaposlenika s ciljem kvalitetnije raspodjele zaposlenika unutar nove organizacije, odnosno za prilagodbu organizacije bankovne supervizije zahtjevima funkcioniranja unutar Jedinственог механизма supervizije Europske središnje banke.

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2018

Rukovodstvo i unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Boris Vujčić, guverner (do 8. srpnja 2018. i od 13. srpnja 2018.)
Relja Martić, zamjenik guvernera (do 17. srpnja 2018.)
Sandra Švaljek, zamjenica guvernera (od 18. srpnja 2018.)
Tomislav Presečan, viceguverner (do 17. srpnja 2018.)
Vedran Šošić, viceguverner (do 17. srpnja 2018.)
Damir Odak, viceguverner (do 17. srpnja 2018.)
Michael Faulend, viceguverner
Bojan Fras, viceguverner
Neven Barbaroša, viceguverner
Slavko Tešija, viceguverner (od 18. srpnja 2018.)
Roman Šubić, viceguverner (od 18. srpnja 2018.)
Martina Drvar, viceguvernerka (od 18. srpnja 2018.).

Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Boris Vujčić, guverner (do 8. srpnja 2018. i od 13. srpnja 2018.)
Relja Martić, zamjenik guvernera (do 17. srpnja 2018.)
Sandra Švaljek, zamjenica guvernera (od 18. srpnja 2018.)
Tomislav Presečan, viceguverner (do 17. srpnja 2018.)
Vedran Šošić, viceguverner (do 17. srpnja 2018.)
Damir Odak, viceguverner (do 17. srpnja 2018.)
Michael Faulend, viceguverner
Bojan Fras, viceguverner
Neven Barbaroša, viceguverner
Slavko Tešija, viceguverner (od 18. srpnja 2018.)
Roman Šubić, viceguverner (od 18. srpnja 2018.)
Martina Drvar, viceguvernerka (od 18. srpnja 2018.).

Glavni ekonomist	Vedran Šošić
Poslovni direktor	Tomislav Presečan

Izvršni direktori

Sektor istraživanja	Ljubinko Jankov
Sektor kontrolinga i računovodstva	Diana Jakelić
Sektor za informatičke tehnologije	Mario Žgela
Sektor podrške poslovanju	Boris Zaninović
Sektor za centralnobankarske operacije	Irena Kovačec
Sektor komunikacija	Alemka Lisinski
Sektor statistike	Tomislav Galac
Sektor bonitetne regulative i supervizije	Željko Jakuš
Sektor platnog prometa	Ivan Biluš
Sektor za međunarodne odnose	Sanja Tomičić

Unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke

SAVJET HRVATSKE NARODNE BANKE

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

za godinu koja je završila 31. prosinca 2018.

HRVATSKA NARODNA BANKA

Sadržaj

Izvešće neovisnog revizora	141
Izveštaj o dobiti ili gubitku	144
Izveštaj o sveobuhvatnoj dobiti	145
Izveštaj o financijskom položaju	146
Izveštaj o promjenama kapitala	147
Izveštaj o novčanim tokovima	148
Bilješke	149

IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA

Savjetu Hrvatske narodne banke

Mišljenje

Obavili smo reviziju financijskih izvještaja Hrvatske narodne banke („Banka“), koji obuhvaćaju izvještaj o financijskom položaju na 31. prosinca 2018., izvještaj o dobiti ili gubitku, izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o promjenama kapitala i izvještaj o novčanim tokovima za tada završenu godinu te bilješke uz financijske izvještaje, uključujući i sažetak značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, priloženi financijski izvještaji fer prezentiraju, u svim značajnim odrednicama, financijski položaj Banke na 31. prosinca 2018. i njezinu financijsku uspješnost te njezine novčane tokove za tada završenu godinu u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koje je usvojila Europska unija („MSFI“).

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Zakonom o reviziji i Međunarodnim revizijskim standardima („MRevs“). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem izvješću neovisnog revizora u odjeljku Odgovornosti revizora za reviziju financijskih izvještaja. Neovisni smo od Banke u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe („IESBA Kodeks“) i ispunili smo naše etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornosti Savjeta Hrvatske narodne banke

Savjet Hrvatske narodne banke je odgovoran za sastavljanje i fer prikaz financijskih izvještaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu s MSFI-jevima, i za one interne kontrole za koje Savjet Hrvatske narodne banke odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja financijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju financijskih izvještaja, Savjet Hrvatske narodne banke je odgovoran za procjenjivanje sposobnosti Banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Društvo upisano u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu: MBS 030022053; uplaćen temeljni kapital: 44.900,00 kuna; članovi uprave: Branislav Vrtačnik, Marina Tonžetić, Juraj Moravek, Dražen Nimčević; poslovna banka: Zagrebačka banka d.d., Trg bana Josipa Jelačića 10, 10 000 Zagreb, ž. račun/bank account no. 2360000-1101896313; SWIFT Code: ZABHR2X IBAN: HR2723600001101896313; Privredna banka Zagreb d.d., Radnička cesta 50, 10 000 Zagreb, ž. račun/bank account no. 2340009-1110098294; SWIFT Code: PBZGHR2X IBAN: HR3823400091110098294; Raiffeisenbank Austria d.d., Petrinjska 59, 10 000 Zagreb, ž. račun/bank account no. 2484008-1100240905; SWIFT Code: RZBHR2X IBAN: HR1024840081100240905.

Deloitte se odnosi na Deloitte Touche Tohmatsu Limited, skraćeno DTTL, poznat i pod nazivom „Deloitte Global“, pravnu osobu osnovanu prema pravu Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske (izvorno „UK private company limited by guarantee“) i mrežu njegovih članova i s njima povezanih subjekata. DTTL i svaki njegov član su pravno odvojeni i samostalni subjekti. Usluge klijentima ne pruža DTTL. Detaljan opis DTTL-a i njegovih članova možete pronaći na adresi www.deloitte.com/hr/o-nama.

IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA (NASTAVAK)

Odgovornosti revizora za reviziju financijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li financijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati izvješće neovisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili skupno, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih godišnjih financijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- Prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza financijskih izvještaja, zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevare može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- Stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Banke.
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorio Savjet Hrvatske narodne banke.
- Zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Savjet Hrvatske narodne banke i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem izvješću neovisnog revizora na povezane objave u financijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvješća neovisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenoj osnovi.
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj financijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li financijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA (NASTAVAK)

Odgovornosti revizora za reviziju financijskih izvještaja (nastavak)

Mi komuniciramo sa Savjetom Hrvatske narodne banke u vezi s, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i onima u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tijekom naše revizije.

Branislav Vrtačnik
Predsjednik Uprave

Vanja Vlak
Ovlašteni revizor

Yuri Sidorovich
Partner

Deloitte d.o.o.

Zagreb, 15. ožujka 2019. godine

Radnička cesta 80

10 000 Zagreb,

Republika Hrvatska

IZVJEŠTAJ O DOBITI ILI GUBITKU

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	BILJEŠKA	2018.	2017.
Kamatni i srodni prihodi	3a	725.700	692.031
Kamatni i srodni rashodi	3b	(233.094)	(166.799)
NETO KAMATNI PRIHOD	3	492.606	525.232
Prihodi od naknada i provizija	4a	49.513	49.578
Troškovi naknada i provizija	4b	(20.927)	(19.240)
NETO PRIHOD OD NAKNADA I PROVIZIJA	4	28.586	30.338
Prihodi od dividenda		5.111	6.652
Neto rezultat od ulaganja – metoda udjela		3.407	1.792
Neto rezultat od financijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	5	(76.623)	(116.849)
Neto rezultat od dužničkih vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	6	53.330	–
Neto tečajne razlike	7	(602.950)	(2.658.690)
Ostali prihodi	8	5.634	6.324
(RASHOD) OD POSLOVANJA		(90.899)	(2.205.201)
Troškovi poslovanja	9	(373.964)	(346.505)
(Povećanje)/smanjenje umanjenja vrijednosti i rezervacija	10	(3.510)	(2.525)
(GUBITAK)	35	(468.373)	(2.554.231)
– pokriveno iz općih pričuva		468.373	2.554.231

Bilješke na stranicama od 149. do 224. sastavni su dio ovih financijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O SVEOBUHVAATNOJ DOBITI

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	BILJEŠKA	2018.	2017.
(GUBITAK)		(468.373)	(2.554.231)
OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT/(GUBITAK)		(108.234)	184.389
<i>STAVKE KOJE SU PRENESENE ILI ĆE SE NAKNADNO PRENIJETI U DOBIT ILI GUBITAK</i>		<i>(108.234)</i>	<i>184.389</i>
Dobici/(gubici) iz ponovnog mjerenja financijske imovine raspoložive za prodaju (MRS 39)		–	184.389
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit:		(108.234)	–
Dobici/(gubici) iz ponovnog mjerenja		(52.609)	–
(Dobici)/gubici od prodaje preneseni u dobit ili gubitak		(53.330)	–
Neto promjene rezervacija za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke		(2.295)	–
UKUPNA SVEOBUHVAATNA DOBIT/(GUBITAK)		(576.607)	(2.369.842)

Bilješke na stranicama od 149. do 224. sastavni su dio ovih financijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU

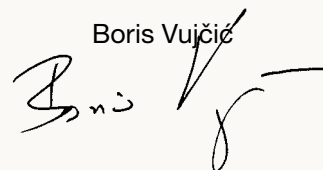
(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	BILJEŠKA	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
IMOVINA			
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	11	9.524.804	19.753.776
Depoziti kod drugih banaka	12	11.426.141	2.418.675
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	13	39.709.543	27.680.857
Kreditni	14	2.029.317	1.286.777
Obratni repo ugovori	15	21.278.988	17.643.742
Ulaganja koja se drže do dospelosti	16	–	19.865.183
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	17	682.112	–
Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda	18	9.248.636	9.200.198
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	19	–	27.985.759
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	20	43.995.277	–
Vlasnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	21	60.218	–
Ulaganja obračunata metodom udjela	22	23.617	22.033
Obračunate kamate i ostala imovina	23	2.577.237	8.435.474
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	24	579.046	584.297
UKUPNO IMOVINA		141.134.936	134.876.771
OBVEZE			
Novčanice i kovani novac u optjecaju	25	35.046.160	31.691.425
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	26	69.807.221	64.073.140
Repo ugovori	27	9.219.306	12.023.244
Obveze prema državi i državnim institucijama	28	2.898.000	2.949.201
Obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu	29	9.230.974	9.179.443
Obračunate kamate i ostale obveze	30	461.838	704.405
UKUPNO OBVEZE		126.663.499	120.620.858
KAPITAL			
Temeljni kapital	31	2.500.000	2.500.000
Pričuve	31	11.971.437	11.755.913
UKUPNO KAPITAL		14.471.437	14.255.913
UKUPNO KAPITAL I OBVEZE		141.134.936	134.876.771

Financijske izvještaje prikazane na stranicama od 4. do 88. odobrili su dana 15. ožujka 2019.:

direktor Direkcije računovodstva:

Mario Varović

guverner:

Boris Vujčić

Bilješke na stranicama od 149. do 224. sastavni su dio ovih financijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA KAPITALA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	TEMELJNI KAPITAL	OPĆE PRIČUVE	REZERVA FER VRIJEDNOSTI ZA FINANIJSKU IMOVINU RASPOLOŽIVU ZA PRODAJU	REZERVA FER VRIJEDNOSTI ZA DUŽNIČKE VRIJEDNOSNE PAPIRE PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT	REVALORIZACIJSKE PRIČUVE ZA NEKRETNINE	UKUPNE PRIČUVE	DOBIT ILI GUBITAK	UKUPNO KAPITAL
STANJE 1. SIJEČNJA 2017.	2.500.000	13.849.266	(62.624)	–	339.113	14.125.755	–	16.625.755
Dobit/(gubitak)	–	–	–	–	–	–	(2.554.231)	(2.554.231)
Ostala sveobuhvatna dobit	–	–	184.389	–	–	184.389	–	184.389
Ukupna sveobuhvatna dobit	–	–	184.389	–	–	184.389	(2.554.231)	(2.369.842)
Amortizacija revaloriziranih nekretnina	–	5.233	–	–	(5.233)	–	–	–
Pokriivanje gubitka iz općih pričuva	–	(2.554.231)	–	–	–	(2.554.231)	2.554.231	–
STANJE 31. PROSINCA 2017.	2.500.000	11.300.268	121.765	–	333.880	11.755.913	–	14.255.913
<i>UTJECAJ PRIMJENE MSFI-ja 9</i>	–	(16.231)	(121.765)	930.127	–	792.131	–	792.131
STANJE 1. SIJEČNJA 2018.	2.500.000	11.284.037	–	930.127	333.880	12.548.044	–	15.048.044
Dobit/(gubitak)	–	–	–	–	–	–	(468.373)	(468.373)
Ostala sveobuhvatna dobit/(gubitak)	–	–	–	(108.234)	–	(108.234)	–	(108.234)
Ukupna sveobuhvatna dobit/(gubitak)	–	–	–	(108.234)	–	(108.234)	(468.373)	(576.607)
Amortizacija revaloriziranih nekretnina	–	5.233	–	–	(5.233)	–	–	–
Pokriivanje gubitka iz općih pričuva	–	(468.373)	–	–	–	(468.373)	468.373	–
STANJE 31. PROSINCA 2018.	2.500.000	10.820.897	–	821.893	328.647	11.971.437	–	14.471.437

Bilješke na stranicama od 149. do 224. sastavni su dio ovih financijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
NOVČANI TOK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Primljene kamate	924.676	847.583
Plaćene kamate	(251.999)	(172.801)
Primljene naknade i provizije	49.010	48.858
Plaćene naknade i provizije	(11.321)	(10.211)
Primljene dividende i udjeli u dobiti	6.933	8.494
Ostali primici	66.796	66.743
Plaćeni troškovi	(324.156)	(306.330)
Priljevi/(odljevi) na osnovi depozita i obratnih repo ugovora kod drugih banaka	(12.703.865)	(7.752.821)
Priljevi/(odljevi) na osnovi kredita i obratnih kunskih repo ugovora	(750.091)	(161.994)
Prodaja/(kupnja) vrijednosnih papira koji se drže radi trgovanja	(12.131.436)	(3.998.648)
Priljevi/(odljevi) na osnovi sredstava povjerenih na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama	24.523	13.943
Prodaja/(kupnja) vrijednosnih papira po amortiziranom trošku	(683.331)	–
Prodaja/(kupnja) vrijednosnih papira koji se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	4.073.147	–
Prodaja/(kupnja) vrijednosnih papira koji se drže do dospjeća	–	1.356.677
Prodaja/(kupnja) vrijednosnih papira raspoloživih za prodaju	–	(1.656.846)
Priljevi/(odljevi) na osnovi ostalih sredstava	(110.788)	(105.493)
Priljevi/(odljevi) na osnovi obveza prema MMF-u	(51)	(97)
Emisija gotovog novca u optjecaju	3.354.736	3.777.469
Priljevi/(odljevi) na osnovi obveza po repo ugovorima i ostalih obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama	8.760.785	15.912.943
Priljevi/(odljevi) na osnovi obveza prema državi i državnim institucijama	(42.311)	(400.381)
Priljevi/(odljevi) na osnovi obveza prema Europskoj komisiji	(240.802)	(28.958)
Priljevi/(odljevi) na osnovi ostalih obveza	(22.442)	(31.363)
NETO NOVČANI TOK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI	(10.011.987)	(7.406.767)
NOVČANI TOK OD ULAGAČKIH AKTIVNOSTI		
Kupnja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	(30.056)	(29.066)
NETO NOVČANI TOK OD ULAGAČKIH AKTIVNOSTI	(30.056)	(29.066)
NOVČANI TOK OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI		
Uplata raspoređenog viška prihoda u proračun RH	–	(33.690)
NETO NOVČANI TOK OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI	–	(33.690)
UČINAK PROMJENE TEČAJA – POZITIVNE/(NEGATIVNE) TEČAJNE RAZLIKE NA NOVAC I NOVČANE EKVIVALENTE	(174.602)	(304.224)
NETO POVEĆANJE/(SMANJENJE) NOVCA I NOVČANIH EKVIVALENATA	(10.216.645)	7.039.787
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA	22.494.962	15.455.175
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA (BILJEŠKA BR. 34)	12.278.317	22.494.962

Bilješke na stranicama od 149. do 224. sastavni su dio ovih financijskih izvještaja.

Bilješka br. 1 – Opći podaci i računovodstveni standardi

1.1. Opći podaci

Hrvatska narodna banka središnja je banka Republike Hrvatske sa sjedištem u Zagrebu, na Trgu hrvatskih velikana 3. Njezin je status utvrđen Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci. Hrvatska narodna banka u vlasništvu je Republike Hrvatske, koja jamči za njezine obveze, a u ostvarivanju svojeg cilja i u izvršavanju svojih zadataka samostalna je i neovisna. Osnovni je cilj Hrvatske narodne banke održavanje stabilnosti cijena.

Hrvatska narodna banka obavještava Hrvatski sabor o financijskom stanju, stupnju ostvarenja stabilnosti cijena i provedbi monetarne politike, a zastupa je guverner Hrvatske narodne banke.

Zadaci koje Hrvatska narodna banka obavlja u okviru Ustava i Zakona jesu:

- utvrđivanje i provođenje monetarne i devizne politike
- držanje međunarodnih pričuva Republike Hrvatske i upravljanje njima
- izdavanje novčanica i kovanog novca
- izdavanje i oduzimanje odobrenja i suglasnosti u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija, kreditnih unija, institucija za platni promet, institucija za elektronički novac i platnih sustava te devizno poslovanje i poslovanje ovlaštenih mjenjača
- obavljanje poslova supervizije i nadzora u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija, kreditnih unija, institucija za platni promet, institucija za elektronički novac i platnih sustava
- vođenje računa kreditnih institucija i obavljanje platnog prometa po tim računima, davanje kredita kreditnim institucijama i primanje u depozit sredstava kreditnih institucija
- uređivanje i unapređivanje sustava platnog prometa
- obavljanje zakonom utvrđenih poslova za Republiku Hrvatsku
- donošenje podzakonskih propisa u poslovima iz njezine nadležnosti
- pridonošenje stabilnosti financijskog sustava u cjelini i
- obavljanje ostalih, zakonom utvrđenih poslova.

Tijela su Hrvatske narodne banke Savjet Hrvatske narodne banke i guverner Hrvatske narodne banke.

Savjet Hrvatske narodne banke sastoji se od osam članova, a čine ga guverner, zamjenik guvernera i šest viceguvernera Hrvatske narodne banke.

Savjet Hrvatske narodne banke nadležan je i odgovoran za ostvarivanje cilja i izvršavanje zadataka Hrvatske narodne banke te utvrđuje politike povezane s djelovanjem Hrvatske narodne banke.

Članovi su Savjeta Hrvatske narodne banke:

- prof. dr. sc. Boris Vujčić, guverner (do 8. srpnja 2018. i od 13. srpnja 2018.)
- Relja Martić, zamjenik guvernera (do 17. srpnja 2018.)
- dr. sc. Sandra Švaljek, zamjenica guvernera (od 18. srpnja 2018.)
- mr. sc. Tomislav Presečan, viceguverner (do 17. srpnja 2018.)
- mr. sc. Vedran Šošić, viceguverner (do 17. srpnja 2018.)
- Damir Odak, viceguverner (do 17. srpnja 2018.)
- dr. sc. Michael Faulend, viceguverner
- Bojan Fras, viceguverner
- Neven Barbaroša, viceguverner
- mr. sc. Slavko Tešija, viceguverner (od 18. srpnja 2018.)
- dr. sc. Roman Šubić, viceguverner (od 18. srpnja 2018.)
- mr. sc. Martina Drvar, viceguvernerka (od 18. srpnja 2018.).

1.2. Računovodstveni standardi

Financijski izvještaji Hrvatske narodne banke pripremljeni su u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koji obuhvaćaju Međunarodne računovodstvene standarde (MRS), njihove dopune i povezana tumačenja te Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI), njihove dopune i povezana tumačenja, koje je utvrdila Europska komisija, a objavljeni su u Službenom listu Europske unije. Priprema financijskih izvještaja Hrvatske narodne banke u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koji su na snazi u EU-u regulirana je odredbama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci i Zakona o računovodstvu.

1.2.1. Primjena novih i revidiranih standarda i izmjene u računovodstvenim politikama

U 2016., 2017. i 2018. objavljeni su novi standardi te izmjene i dopune postojećih standarda kao i tumačenje Odbora za tumačenje međunarodnih standarda financijskog izvještavanja s obveznom primjenom u EU-u za godišnja razdoblja koja počinju od 1. siječnja 2018., kako je prikazano u sljedećoj tablici.

SLUŽBENI LIST EU-a	STANDARD
SL L 295, 29. 10. 2016.	MSFI 15 – Prihodi na temelju ugovora s kupcima (novi)
SL L 323, 29. 11. 2016.	MSFI 9 – Financijski instrumenti (novi)
SL L 291, 9. 11. 2017.	MSFI 4 – Ugovori o osiguranju (izmjene i dopune)
	MSFI 15 – Prihodi na temelju ugovora s kupcima (izmjene i dopune)
SL L 34, 8. 2. 2018.	Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2014. – 2016.: MRS 28 – Udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim pothvatima (izmjene i dopune) MSFI 1 – Prva primjena međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (izmjene i dopune)
SL L 55, 27. 2. 2018.	MSFI 2 – Plaćanje temeljeno na dionicama (izmjene i dopune)
SL L 72, 15. 3. 2018.	MRS 40 – Ulaganja u nekretnine (izmjene i dopune)
SL L 87, 3. 4. 2018.	OTMSFI 22 – Transakcije u stranoj valuti i predujam

Navedeni standardi i tumačenje primijenjeni su u sastavljanju financijskih izvještaja za 2018. godinu. Primjena MSFI-ja 9 – Financijski instrumenti ima znatan utjecaj na financijske izvještaje Hrvatske narodne banke, dok primjena ostalih navedenih standarda i tumačenja nema znatnog utjecaja na financijske izvještaje Hrvatske narodne banke.

Računovodstvene politike Hrvatske narodne banke koje se primjenjuju na izvještajna razdoblja od 1. siječnja 2018. razlikuju se od računovodstvenih politika koje su se primjenjivale u izradi posljednjih godišnjih financijskih izvještaja Hrvatske narodne banke zbog primjene Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 9 – Financijski instrumenti. Hrvatska narodna banka nije prepravljala prethodna razdoblja, već je razliku između prethodne knjigovodstvene vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na početku izvještajnog razdoblja priznala na teret općih pričuva Hrvatske narodne banke.

Uvođenje MSFI-ja 9 – Financijski instrumenti utjecalo je na priznavanje, vrednovanje i klasifikaciju financijske imovine Hrvatske narodne banke.

Hrvatska narodna banka klasificirala je svoje obveze prema MRS-u 39 kao ostale financijske obveze koje su se naknadno mjerile po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope, a prema MSFI-ju 9 Hrvatska narodna banka klasificira svoje obveze kao obveze koje se naknadno mjere po amortiziranom trošku te stoga uvođenje MSFI-ja 9 nije imalo utjecaja na financijske obveze.

1.2.1.1. Priznavanje, vrednovanje i klasifikacija financijske imovine prema MSFI-ju 9

Pri početnom priznavanju financijske imovine Hrvatska narodna banka tu imovinu mjeri po njezinoj fer vrijednosti.

Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka početno se mjeri po fer vrijednosti bez uključivanja transakcijskih troškova, a kod financijske imovine koja nije određena po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka fer vrijednost uvećava se za transakcijske troškove.

Nakon početnog mjerenja Hrvatska narodna banka mjeri financijsku imovinu:

- po amortiziranom trošku
- po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili
- po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Mjerenje po amortiziranom trošku

Amortizirani trošak financijske imovine iznos je po kojemu se financijska imovina mjeri pri početnom priznavanju, umanjen za otplatu glavnice, uvećan ili umanjen za kumulativnu amortizaciju, primjenom metode efektivne kamatne stope, svih razlika između početnog iznosa i iznosa pri dospijeću te usklađen za sve rezervacije za umanjenje vrijednosti.

Metoda efektivne kamatne stope metoda je izračuna amortiziranog troška financijske imovine te raspoređivanja i priznavanja prihoda od kamata u računu dobiti i gubitka tijekom određenog razdoblja.

Efektivna kamatna stopa jest stopa kojom se točno diskontiraju procijenjena buduća plaćanja u novcu ili primitak novca tijekom očekivanog vijeka trajanja financijske imovine na bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine.

Bruto knjigovodstvena vrijednost financijske imovine amortizirani je trošak financijske imovine prije usklađivanja za rezervacije za umanjenje vrijednosti.

Klasifikacija financijske imovine

Hrvatska narodna banka klasificira financijsku imovinu kao imovinu koja se naknadno mjeri po amortiziranom trošku, po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka na temelju:

- poslovnog modela upravljanja financijskom imovinom i
- obilježja financijske imovine s ugovornim novčanim tokovima.

Poslovni model odnosi se na način na koji Hrvatska narodna banka upravlja svojom financijskom imovinom radi stvaranja novčanih tokova. Poslovni su modeli u Hrvatskoj narodnoj banci:

- poslovni model čiji je cilj držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova
- poslovni model čiji se cilj ostvaruje prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine
- ostali poslovni modeli.

Za financijsku imovinu koja se drži u sklopu poslovnog modela čiji je cilj držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova ili u sklopu poslovnog modela čiji se cilj ostvaruje i prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine potrebno je odrediti jesu li ugovorni novčani tokovi imovine samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. Samo ona financijska imovina koja udovoljava uvjetu “samo plaćanje glavnice i kamata” može se klasificirati u kategoriju financijske imovine po amortiziranom trošku ili u kategoriju financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Procjenjuje se da su ugovorni novčani tokovi financijske imovine samo plaćanje glavnice i kamata te da udovoljavaju uvjetima tzv. testa SPPI (engl. *Solely Payments of Principal and Interest*) ako financijska imovina ima sljedeća obilježja:

- sadržava fiksni kupon
- vrijednost glavnice isplaćuje se na dan dospijeca obveznice
- ne može biti otkupljena prije dospijeca i
- nema vezanih opcija, npr. opciju konverzije, opciju *call* ili *put*.

Financijska imovina po amortiziranom trošku

Financijska imovina mjeri se po amortiziranom trošku ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

- financijska se imovina drži u sklopu poslovnog modela čija je svrha držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i
- na temelju ugovornih uvjeta financijske imovine na određene datume nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.

Za financijsku imovinu koja je klasificirana u kategoriju financijske imovine po amortiziranom trošku, u dobit ili gubitak priznaju se prihodi od kamata utvrđeni primjenom metode efektivne kamatne stope, dobiti ili gubici koji proizlaze iz promjene tečaja i očekivani kreditni gubici. Pri prestanku priznavanja financijske imovine dobiti ili gubici priznaju se u računu dobiti i gubitka.

U kategoriju financijske imovine po amortiziranom trošku klasificiraju se dužnički vrijednosni papiri, novac, depoziti kod banaka i bankovnih institucija, obratni repo ugovori, krediti, potraživanja od kupaca i druga potraživanja koja odgovaraju definiciji financijskog instrumenta.

Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Financijska imovina mjeri se po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

- financijska se imovina drži u sklopu poslovnog modela čiji se cilj ostvaruje i prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine te
- na temelju ugovornih uvjeta financijske imovine na određene datume nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.

Dobit ili gubitak od dužničkih vrijednosnih papira koji se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, s iznimkom dobiti ili gubitaka od umanjenja vrijednosti i dobiti i gubitka od tečajnih razlika, sve do prestanka priznavanja financijske imovine ili njezine reklasifikacije.

Sva dobit i gubici od promjene tečaja stranih valuta za monetarnu imovinu priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Ako se dužnički vrijednosni papiri prestanu priznavati, kumulativna dobit ili gubici prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificiraju se iz vlasničkoga kapitala u račun dobiti i gubitka kao reklasifikacijsko usklađenje.

Kamate izračunate metodom efektivne kamate priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Za dužničke vrijednosne papire koji se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, iznosi koji se priznaju u računu dobiti i gubitka jednaki su iznosima koji bi bili priznati u računu dobiti i gubitka da je imovina mjerena po amortiziranom trošku.

Dužnički vrijednosni papiri koji se drže u sklopu poslovnog modela čiji je cilj prikupljanje ugovorenih novčanih tokova i prodaja, a novčani su tokovi samo plaćanje glavnice i kamata, klasificiraju se kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka

Financijska imovina mjeri se po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka ako se ne mjeri po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Hrvatska narodna banka može, pri početnom priznavanju, odlučiti da se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka ako se time otklanja ili znatno umanjuje nedosljednost pri mjerenju ili priznavanju ("računovodstvena neusklađenost") koja bi u protivnome nastala zbog mjerenja imovine ili priznavanja dobiti i gubitka povezanih s tom imovinom ili obvezama na različitim osnovama.

Dobit ili gubitak po financijskoj imovini po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka priznaje se u računu dobiti i gubitka.

Ulaganja u vlasničke instrumente

Hrvatska narodna banka naknadno mjeri ulaganja u vlasničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Promjena fer vrijednosti ulaganja u vlasničke instrumente prikazuje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Iznosi priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti naknadno se ne prenose u račun dobiti i gubitka. Kumulativna dobit ili gubitak može se prenositi unutar vlasničkoga kapitala.

Dividende na ulaganja u vlasničke instrumente priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Ulaganja u vlasničke instrumente obuhvaćaju ulaganja u dionice BIS-a, SWIFT-a te uplaćeni kapital u ESB-u. Za ova ulaganja trošak nabave predstavlja najbolju procjenu fer vrijednosti jer nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i njihova se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti.

Hrvatska narodna banka dužna je, isključivo samo ako mijenja svoj poslovni model upravljanja financijskom imovinom, reklasificirati svu financijsku imovinu na koju utječe promjena poslovnog modela.

Umanjenje vrijednosti financijske imovine

Hrvatska narodna banka priznaje rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke za financijsku imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku, financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, potraživanja na osnovi najma i ugovornu imovinu.

Rezervacije za umanjenje vrijednosti za financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i njima se ne umanjuje knjigovodstvena vrijednost financijske imovine u izvještaju o financijskom položaju.

Ako se kreditni rizik financijskog instrumenta od početnog priznavanja do datuma izvještavanja nije znatno povećao, rezervacije za umanjenje vrijednosti izračunavaju se u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom razdoblju.

Ako se kreditni rizik financijskog instrumenta nakon početnog priznavanja znatno povećao, rezervacije za umanjenje vrijednosti izračunavaju se u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima tijekom vijeka trajanja instrumenta.

Hrvatska narodna banka priznaje dobit ili gubitak od umanjenja vrijednosti u računu dobiti i gubitka u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka ili poništenja.

Na svaki izvještajni datum ispituje se je li nakon početnog priznavanja došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta.

Pretpostavlja se da nije došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta nakon početnog priznavanja ako je na izvještajni datum određen nizak kreditni rizik financijskog instrumenta.

Kreditna kvaliteta financijskog instrumenta pri početnom priznavanju kao i promjena kreditne kvalitete financijskog instrumenta nakon početnog priznavanja prati se kroz tri razine kreditne kvalitete.

U razini 1 nalaze se financijski instrumenti koji imaju nizak kreditni rizik pri početnom priznavanju ili se kreditni rizik nije znatno povećao nakon početnog priznavanja. Za ovu razinu izračunavaju se rezervacije za umanjene vrijednosti u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom razdoblju, a kamate se obračunavaju na bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine.

U razini 2 nalaze se financijski instrumenti kod kojih je došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja. Za financijske instrumente u ovoj razini rezervacije za umanjene vrijednosti izračunavaju se u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima tijekom vijeka trajanja instrumenta, a kamate se obračunavaju na bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine.

U razini 3 nalaze se financijski instrumenti kod kojih se kreditni rizik znatno povećao nakon početnog priznavanja te se radi o financijskoj imovini umanjenoj za kreditne gubitke. Za financijske instrumente u ovoj razini izračunavaju se očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta, a kamate se obračunavaju na amortizirani trošak financijske imovine.

Pretpostavlja se da je došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta ako je dugoročni kreditni rejting financijskog instrumenta, koji je pri inicijalnom priznavanju bio u investicijskom razredu, pao ispod investicijskog razreda.

Osnovni je kriterij za svrstavanje financijskog instrumenta u razinu 1 taj da dugoročni kreditni rejting financijskog instrumenta pripada investicijskom razredu rejtinga agencije Fitch, a ako nema ocjene, onda se kao sekundarni izvor rabi ocjena agencije Moody's pa Standard & Poor's.

Osnovni su kriteriji za prelazak financijskog instrumenta iz razine 1 u razinu 2:

- pad dugoročnoga kreditnog rejtinga financijskog instrumenta ispod investicijskog razreda rejtinga agencije Fitch, a ako nema ocjene, onda se kao sekundarni izvor rabi ocjena agencije Moody's pa Standard & Poor's i
- prekoračenje dospijeća ugovornih plaćanja dulje od 30 dana.

Osnovni su kriteriji za svrstavanje financijskog instrumenta u razinu 3:

- pad dugoročnoga kreditnog rejtinga ispod investicijskog razreda rejtinga agencije Fitch, a ako nema ocjene, onda se kao sekundarni izvor koristi ocjena agencije Moody's pa Standard & Poor's i
- prekoračenje dospjeća ugovornih plaćanja dulje od 90 dana.

Vrijednost financijske imovine umanjuje se za kreditne gubitke kao posljedica jednog ili više događaja koji štetno utječu na procijenjene buduće novčane tokove od te financijske imovine. Dokazi umanjena financijske imovine za kreditne gubitke uključuju važne podatke o sljedećim događajima:

- znatnim financijskim poteškoćama izdavatelja ili dužnika
- povredi ugovora, primjerice neispunjenju obveza ili prekoračenju dospjeća
- davanju koncesije ili koncesija od zajmodavca ili zajmodavaca u korist zajmoprimca zbog ekonomskih ili pravnih razloga povezanih s financijskim poteškoćama zajmoprimca, što zajmodavac u protivnome ne bi razmatrao
- vjerojatnosti da će zajmoprimac pokrenuti stečajni postupak ili drugi oblik financijske reorganizacije
- nestanku aktivnog tržišta za odnosnu financijsku imovinu zbog financijskih poteškoća i
- kupnji ili izdavanju financijske imovine s velikim diskontom koji odražava nastale kreditne gubitke.

Osim osnovnih kriterija za određivanje razine kreditne kvalitete pri određivanju toga je li došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja, uzimaju se u obzir razumni i pouzdani podaci koji su dostupni bez nepotrebnih troškova i truda, a koji mogu utjecati na kreditni rizik financijskog instrumenta.

Hrvatska narodna banka mjeri očekivane kreditne gubitke financijskog instrumenta na način koji odražava:

- nepristran i na osnovi vjerojatnosti određen iznos na temelju procjene raspona mogućih ishoda
- vremensku vrijednost novca i
- razumne i utemeljene podatke, dostupne na datum izvještavanja bez nepotrebnih troškova ili napora, o prošlim događajima, tekućim uvjetima te predviđanjima budućih gospodarskih uvjeta.

Očekivani kreditni gubici odnose se na procjenu kreditnih gubitaka na temelju vjerojatnosti (sadašnja vrijednost svih manjkova novca) tijekom očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta. Novčani je manjak razlika između novčanih tokova koji Hrvatskoj narodnoj banci dospijevaju u skladu s ugovorom i novčanih tokova čiji primitak Hrvatska narodna banka očekuje. Model za izračun očekivanih kreditnih gubitaka opisan je u bilješci 37.1.3.

1.2.1.2. Utjecaj izmjena računovodstvenih politika na financijsku imovinu

U sljedećoj tablici prikazan je utjecaj izmjene računovodstvenih politika na financijsku imovinu Hrvatske narodne banke na dan inicijalne primjene MSFI-ja 9 – Financijski instrumenti.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

FINANCIJSKA IMOVINA	BILJEŠKA	KLASIFIKACIJA PREMA MRS-U 39	NOVA KLASIFIKACIJA PREMA MSFI-JU 9	1. 1. 2018.	
				KNJIGOVODSTVE- NA VRIJEDNOST PREMA MRS-U 39	NOVA KNJIGO- VODSTVENA VRI- JEDNOST PREMA MSFI-JU 9
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	(a)	zajmovi i potraživanja	amortizirani trošak	19.753.776	19.753.018
Depoziti kod drugih banaka	(b)	zajmovi i potraživanja	amortizirani trošak	2.418.675	2.418.416
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak		fer vrijednost kroz dobit ili gubitak	fer vrijednost kroz dobit ili gubitak	27.680.857	27.680.857
Kreditni	(c)	zajmovi i potraživanja	amortizirani trošak	1.286.777	1.286.537
Obratni repo ugovori	(d)	zajmovi i potraživanja	amortizirani trošak	17.643.742	17.642.889
Ulaganja koja se drže do dospelosti	(e)	drži se do dospelosti	fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	19.865.183	20.659.537
Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda	(f)	zajmovi i potraživanja	amortizirani trošak	9.200.198	9.200.198
Financijska imovina raspoloživa za prodaju – dužnički instrumenti	(g)	raspoloživo za prodaju	fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	27.925.541	27.925.541
Financijska imovina raspoloživa za prodaju – vlasnički instrumenti	(h)	raspoloživo za prodaju	fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	60.218	60.218
Ostala financijska imovina	(i)	zajmovi i potraživanja	amortizirani trošak	75.890	75.777

- (a) Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka početno su klasificirani kao zajmovi i potraživanja prema MRS-u 39, a prema MSFI-ju 9 klasificiraju se kao financijska imovina po amortiziranom trošku.
- (b) Depoziti kod drugih banaka početno su klasificirani kao zajmovi i potraživanja prema MRS-u 39, a prema MSFI-ju 9 klasificiraju se kao financijska imovina po amortiziranom trošku.
- (c) Kreditni su početno klasificirani kao zajmovi i potraživanja prema MRS-u 39, a prema MSFI-ju 9 klasificiraju se kao financijska imovina po amortiziranom trošku.

- (d) Obratni repo ugovori početno su klasificirani kao zajmovi i potraživanja prema MRS-u 39, a prema MSFI-ju 9 klasificiraju se kao financijska imovina po amortiziranom trošku.
- (e) Dužničke vrijednosne papire, početno klasificirane prema MRS-u 39 kao ulaganja koja se drže do dospijeca, Hrvatska narodna banka klasificirala je prema MSFI-ju 9 kao financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Procijenjeno je da se cilj poslovnog modela za ove dužničke vrijednosne papire ostvaruje prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine te su stoga dužnički vrijednosni papiri koji su se držali do dospijeca prema MRS-u 39 klasificirani kao dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit prema MSFI-ju 9.
- (f) Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda početno su klasificirana kao zajmovi i potraživanja prema MRS-u 39, a prema MSFI-ju 9 klasificiraju se kao financijska imovina po amortiziranom trošku.
- (g) Dužničke vrijednosne papire, početno klasificirane prema MRS-u 39 kao financijska imovina raspoloživa za prodaju, Hrvatska narodna banka klasificirala je prema MSFI-ju 9 kao financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.
- (h) Za vlasničke vrijednosne papire, početno klasificirane prema MRS-u 39 kao financijska imovina raspoloživa za prodaju, Hrvatska narodna banka neopozivo je pri primjeni MSFI-ja 9 odlučila da će naknadne promjene fer vrijednosti prezentirati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Za ova ulaganja trošak nabave predstavlja najbolju procjenu fer vrijednosti.
- (i) Ostala financijska imovina početno je klasificirana kao zajmovi i potraživanja prema MRS-u 39, a prema MSFI-ju 9 klasificira se kao financijska imovina po amortiziranom trošku.

U sljedećoj tablici prikazane su usklađene knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine prema MRS-u 39 i MSFI-ju 9 na dan 1. siječnja 2018.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

FINANCIJSKA IMOVINA	KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST PREMA MRS-u 39 NA DAN 31. PROSINCA 2017.	PREPRAVLJANJE ZBOG PRIMJENE MSFI-ja 9				
		KLASIFIKACIJA	MJERENJE	UMANJENJE VRIJEDNOSTI	KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST PREMA MSFI-ju 9 NA DAN 1. SIJEČNJA 2018.	UTJECAJ NA OPĆE PRIČUVE NA DAN 1. SIJEČNJA 2018.
GOTOVINA I SREDSTVA NA TEKUĆIM RAČUNIMA KOD DRUGIH BANAKA						
Početno stanje	19.753.776	–	–	–	19.753.776	–
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	–	–	–	(758)	(758)	(758)
UKUPNO GOTOVINA I SREDSTVA NA TEKUĆIM RAČUNIMA KOD DRUGIH BANAKA	19.753.776	–	–	(758)	19.753.018	(758)
DEPOZITI KOD DRUGIH BANAKA						
Početno stanje	2.418.675	–	–	–	2.418.675	–
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	–	–	–	(259)	(259)	(259)
UKUPNO DEPOZITI KOD DRUGIH BANAKA	2.418.675	–	–	(259)	2.418.416	(259)
KREDITI						
Početno stanje	1.286.777	–	–	–	1.286.777	–
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	–	–	–	(240)	(240)	(240)
UKUPNO KREDITI	1.286.777	–	–	(240)	1.286.537	(240)
OBRATNI REPO UGOVORI						
Početno stanje	17.643.742	–	–	–	17.643.742	–
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	–	–	–	(853)	(853)	(853)
UKUPNO REPO UGOVORI	17.643.742	–	–	(853)	17.642.889	(853)
ULAGANJA KOJA SE DRŽE DO DOSPIJEĆA						
Početno stanje	19.865.183	–	–	–	–	–
Prijenos:						
– u financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (dužnički instrumenti)	–	(19.865.183)	–	–	–	–
UKUPNO ULAGANJA KOJA SE DRŽE DO DOSPIJEĆA	19.865.183	(19.865.183)	–	–	–	–

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

FINANCIJSKA IMOVINA	KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST PREMA MRS-u 39 NA DAN 31. PROSINCA 2017.	PREPRAVLJANJE ZBOG PRIMJENE MSFI-ja 9				
		KLASIFIKACIJA	MJERENJE	UMANJENJE VRIJEDNOSTI	KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST PREMA MSFI-ju 9 NA DAN 1. SIJEČNJA 2018.	UTJECAJ NA OPĆE PRIČUVE NA DAN 1. SIJEČNJA 2018.
FINANCIJSKA IMOVINA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU						
Početno stanje	27.985.759	-	-	-	-	-
Prijenos:						
– u financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (dužnički instrumenti)	-	(27.925.541)	-	-	-	-
– u financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (vlasnički instrumenti)	-	(60.218)	-	-	-	-
UKUPNO FINANCIJSKA IMOVINA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU	27.985.759	(27.985.759)	-	-	-	-
FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT						
Početno stanje	-	-	-	-	-	-
Donos:						
– iz ulaganja koja se drže do dospijeca	-	19.865.183	794.354	-	20.659.537	-
– iz financijske imovine raspoložive za prodaju (dužnički instrumenti)	-	27.925.541	-	-	27.925.541	-
– iz financijske imovine raspoložive za prodaju (vlasnički instrumenti)	-	60.218	-	-	60.218	-
UKUPNO FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT	-	47.850.942	794.354	-	48.645.296	-
OSTALA FINANCIJSKA IMOVINA PO AMORTIZIRANOM TROŠKU						
Početno stanje	75.890	-	-	-	75.890	-
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	-	-	-	(113)	(113)	(113)
UKUPNO OSTALA FINANCIJSKA IMOVINA PO AMORTIZIRANOM TROŠKU	75.890	-	-	(113)	75.777	(113)
SVEUKUPNO	89.029.802	-	794.354	(2.223)	89.821.933	(2.223)

Utjecaj primjene MSFI-ja 9 na opće pričuve i rezerve fer vrijednosti Hrvatske narodne banke iskazan je u tablici koja slijedi.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

UTJECAJ PRIMJENE MSFI-ja 9
NA KAPITAL NA DAN 1. SIJEČNJA 2018.

OPĆE PRIČUVE	
Rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke na dan 1. siječnja 2018.	(16.231)
UKUPNO	(16.231)
REZERVA FER VRIJEDNOSTI ZA FINANCIJSKU IMOVINU RASPOLOŽIVU ZA PRODAJU	
Prijenos na rezerve fer vrijednosti za financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	(121.765)
UKUPNO	(121.765)
REZERVA FER VRIJEDNOSTI ZA FINANCIJSKU IMOVINU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT	
Donos s rezervi fer vrijednosti za financijsku imovinu raspoloživu za prodaju	121.765
Klasifikacija ulaganja koja se drže do dospijeca u financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	794.354
Rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke na dan 1. siječnja 2018.	14.008
UKUPNO	930.127
SVEUKUPNO	792.131

1.2.2. Standardi i tumačenja objavljeni u EU-u koji nisu primijenjeni u sastavljanju financijskih izvještaja za 2018.

U 2017. objavljen je novi standard, a u 2018. izmjene i dopune postojećeg standarda kao i tumačenje Odbora za tumačenje međunarodnih standarda financijskog izvještavanja s obveznom primjenom u EU-u za godišnja razdoblja koja počinju od 1. siječnja 2019., kako je prikazano u sljedećoj tablici.

SLUŽBENI LIST EU-a	STANDARD
SL L 291, 9. 11. 2017.	MSFI 16 – Najmovi (novi)
SL L 82, 26. 3. 2018.	MSFI 9 – Financijski instrumenti (izmjene i dopune)
SL L 265, 24. 10. 2018.	OTMSFI 23 – Nesigurnost u pogledu tretmana poreza na dobit
SL L 39, 11. 2. 2019.	MRS 28 – Udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim pothvatima

Primjena navedenih standarda neće imati znatnog utjecaja na financijske izvještaje Hrvatske narodne banke.

Hrvatska narodna banka nije izabrala mogućnost ranijeg datuma primjene novih standarda, izmjena i dopuna standarda te njihovih tumačenja, koje je donio EU, a čija je primjena u 2018., s obzirom na početak financijske godine koji je određen 1. siječnja, dobrovoljna (neobvezatna).

1.2.3. Standardi i tumačenja koji nisu doneseni u EU-u

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (engl. *International Accounting Standards Board* – IASB) i Odbor za tumačenje međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (engl. *International Financial Reporting Interpretations Committee* – IFRIC) objavili su određeni broj novih standarda i tumačenja koji još nisu doneseni u EU-u. Procjenjuje se da njihova primjena neće imati znatnog utjecaja na pripremu financijskih izvještaja Hrvatske narodne banke.

1.3. Osnova pripreme

Financijski izvještaji sastavljeni su primjenom obračunske metode i načela povijesnog troška, osim kod financijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, kod dužničkih vrijednosnih papira u financijskoj imovini po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i kod dužničkih vrijednosnih papira u financijskoj imovini raspoloživoj za prodaju koji se mjere po fer vrijednosti (za godinu koja je završila 31. prosinca 2017.) te zemljišta i zgrada koji se iskazuju u revaloriziranom iznosu, što je njihova fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za naknadno akumuliranu amortizaciju za zgrade i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja.

Funkcijska valuta i valuta prezentiranja Hrvatske narodne banke jest kuna. Financijski izvještaji izraženi su u tisućama kuna.

Financijski izvještaji temelje se na pretpostavci o vremenskoj neograničenosti poslovanja.

1.4. Primjena procjena i prosudba

Pri pripremi financijskih izvještaja za 2018. rukovodstvo se koristilo određenim prosudbama, procjenama i pretpostavkama koje utječu na primjenu računovodstvenih politika te na objavljene iznose imovine, obveza, prihoda i rashoda. Te se procjene temelje na najboljim saznanjima rukovodstva o aktualnim događajima i radnjama, a stvarni se rezultati na kraju mogu razlikovati od tih procjena.

Značajne prosudbe rukovodstva u primjeni računovodstvenih politika te osnovni izvori neizvjesnosti procjena isti su kao i oni primijenjeni pri pripremi godišnjih financijskih izvještaja za 2017., osim novih prosudba i procjena vezanih uz odredbe MSFI-ja 9, koje su opisane u bilješci 1.2.1.

1.4.1. Fer vrijednost i hijerarhija fer vrijednosti

Fer vrijednost je cijena koja bi se primila za prodanu imovinu ili platila za prenesenu obvezu u uobičajenoj transakciji između sudionika na tržištu na dan mjerenja (izlazna cijena).

Tehnike mjerenja koje se primjenjuju pri određivanju fer vrijednosti jesu tržišni, troškovni i dobitni pristup. Tržišni pristup služi se cijenama i drugim relevantnim informacijama iz tržišnih transakcija identičnom ili sličnom imovinom ili obvezama. Troškovni pristup tehnika je vrednovanja kojom se dobiva iznos koji bi bio potreban u sadašnjem trenutku da se zamijeni uslužni kapacitet neke imovine (koji se često naziva i tekući trošak zamjene). Dobitni pristup svodi buduće iznose (npr. novčani tok ili prihode i rashode) na jedan tekući (tj. diskontirani) iznos.

Hijerarhija fer vrijednosti sastoji se od tri razine podataka koji ulaze u tehnike vrednovanja kojima se mjeri fer vrijednost:

- razina 1 – ulazni podaci jesu cijene koje kotiraju na aktivnim tržištima za identičnu imovinu odnosno obveze koje su subjektu dostupne na datum mjerenja
- razina 2 – ulazni podaci jesu ulazni podaci koji nisu cijene koje kotiraju i vidljivi su za predmetnu imovinu odnosno obvezu, bilo izravno bilo neizravno
- razina 3 – ulazni podaci jesu ulazni podaci o predmetnoj imovini odnosno obvezi koji nisu vidljivi (nije riječ o dostupnim provjerljivim tržišnim podacima).

U postupku mjerenja fer vrijednosti primjenjuju se primjerene tehnike mjerenja za koje su dostupni potrebni podaci, uz maksimalnu upotrebu vidljivih i minimalnu upotrebu ulaznih podataka koji nisu vidljivi na aktivnom tržištu.

Hrvatska narodna banka priznaje reklasifikacije između pojedinih razina fer vrijednosti na kraju izvještajnog razdoblja u kojem se dogodila promjena.

Detaljnije objave o mjerenju fer vrijednosti financijske imovine i obveza nalaze se u bilješci br. 36.

1.4.2. Gubici od umanjenja financijske imovine

Potreba za umanjenjem vrijednosti financijske imovine procjenjuje se kako je opisano u računovodstvenoj politici o umanjenju vrijednosti financijske imovine (bilješke br. 1.2.1.1. i 2.6.4.).

1.4.3. Neizvjesnost procjena vezanih uz sudske sporove

Hrvatska narodna banka formirala je rezervacije za sudske sporove u iznosu od 24.822 tisuće kuna (2017.: 24.822 tisuće kuna). Rukovodstvo vjeruje da su navedene rezervacije dostatne.

1.5. Promjene u prezentaciji Izvještaja o financijskom položaju 2017. godine

Struktura pozicija Depoziti kod drugih banaka, Krediti, Obratni repo ugovori te Obračunate kamate i ostala imovina u sklopu imovine u Izvještaju o financijskom položaju promijenjena je u odnosu na objavljene podatke za 2017. tako da su, u skladu s najboljom izvještajnom praksom, pripadajuće obračunate kamate iz pozicije Obračunate kamate i ostala imovina reklasificirane u pozicije Depoziti kod drugih banaka, Krediti i Obratni repo ugovori.

U sklopu obveza u Izvještaju o financijskom položaju promijenjena je, u skladu s najboljom izvještajnom praksom, struktura pozicija Repo ugovori, Obveze prema državi i državnim institucijama te Obračunate kamate i ostale obveze u odnosu na objavljene podatke za 2017. tako da su pripadajuće obračunate kamate iz pozicije Obračunate kamate i ostale obveze reklasificirane u pozicije Repo ugovori te Obveze prema državi i državnim institucijama.

Pregled utjecaja reklasifikacije na pojedine pozicije Izvještaja o financijskom položaju prikazan je u nastavku:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2017.

	OBJAVLJENO	POVEĆANJE/(SMANJENJE) POZICIJE ZBOG REKLASIFIKACIJE	REKLASIFICIRANO
IMOVINA			
Depoziti kod drugih banaka	2.418.253	422	2.418.675
Krediti	1.265.448	21.329	1.286.777
Obratni repo ugovori	17.641.746	1.996	17.643.742
Obračunate kamate i ostala imovina	8.459.221	(23.747)	8.435.474
UKUPNO IMOVINA	134.876.771	–	134.876.771
OBVEZE			
Repo ugovori	12.022.248	996	12.023.244
Obveze prema državi i državnim institucijama	2.949.012	189	2.949.201
Obračunate kamate i ostale obveze	705.590	(1.185)	704.405
UKUPNO OBVEZE	120.620.858	–	120.620.858
UKUPNO KAPITAL	14.255.913	–	14.255.913
UKUPNO KAPITAL I OBVEZE	134.876.771	–	134.876.771

Bilješka br. 2 – Sažetak značajnih računovodstvenih politika

2.1. Kamatni prihodi i rashodi

U kamatne prihode uključuju se i prihodi od kupona financijskih instrumenata. Kamatni prihodi uvećavaju se za obračunatu amortizaciju diskonta na kupljene vrijednosne papire, a umanjuju se za obračunatu amortizaciju premije na kupljene vrijednosne papire.

Prihodi od kamata za financijske instrumente koji se mjere po amortiziranom trošku, financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i financijsku imovinu raspoloživu za prodaju (za godinu koja je završila 31. prosinca 2017.) priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku primjenom metode efektivne kamatne stope.

Pri obračunu prihoda od kamata, efektivna kamatna stopa primjenjuje se na bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine osim kod:

- kupljene ili stvorene financijske imovine umanjene za kreditne gubitke (za takvu financijsku imovinu na amortizirani trošak financijske imovine iz početnog priznavanja primjenjuje se efektivna kamatna stopa usklađena za kreditni rizik) i
- financijske imovine koja nije kupljena ni stvorena financijska imovina umanjena za kreditne gubitke, ali je naknadno postala financijska imovina umanjena za kreditne gubitke (za takvu financijsku imovinu na amortizirani trošak financijske imovine primjenjuje se efektivna kamata stopa).

Prihod od kamata na dužničke vrijednosne papire po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak priznaje se primjenom nominalne kuponske kamatne stope.

Obračunate kamate koje proizlaze iz negativnih kamatnih stopa na financijsku imovinu prikazuju se kao kamatni rashod.

Obračunate kamate koje proizlaze iz negativnih kamatnih stopa na financijske obveze prikazuju se kao kamatni приход.

2.2. Prihodi od naknada i provizija i troškovi naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija zarađeni pružanjem usluga Hrvatske narodne banke priznaju se u trenutku pružanja usluge.

Troškovi naknada i provizija iskazuju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku u razdoblju u kojemu su usluge primljene.

2.3. Prihodi od dividenda

Prihodi od dividenda na vlasničke vrijednosne papire priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku u trenutku nastanka prava na primitak dividende.

2.4. Prihodi i rashodi na osnovi tečajnih razlika

Transakcije u stranim valutama preračunavaju se u kune prema tečaju važećem na dan transakcije. Stavke iskazane u stranim valutama ponovo se preračunavaju na datum izvještaja o financijskom položaju primjenom tečaja važećeg na taj datum. Dobici i gubici nastali preračunavanjem monetarnih stavki priznaju se u dobit ili gubitak razdoblja u kojemu su nastali. Preračunavanje se obavlja prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke.

Prihodi i rashodi nastali pri kupoprodaji deviza uključuju se u realizirane prihode i rashode razdoblja u kojemu su nastali. Sve ostale tečajne razlike iskazuju se kao nerealizirani dobiti ili gubici u razdoblju kada se pojave.

Nemonetarna imovina i obveze u stranim valutama koje su iskazane po povijesnom trošku primjenom tečaja na datum transakcije ne preračunavaju se ponovo na datum izvještaja o financijskom položaju, tj. tečajne se razlike ne utvrđuju.

Tečajevi najznačajnijih valuta na dan 31. prosinca 2018. iznosili su:

1 USD = 6,469192 HRK (2017.: 6,269733 HRK)

1 EUR = 7,417575 HRK (2017.: 7,513648 HRK)

1 XDR = 9,047556 HRK (2017.: 8,996799 HRK).

2.5. Prihodi i rashodi rezerviranja

Prihodi ili rashodi nastali na osnovi rezerviranja priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku na kraju obračunskog razdoblja na koje se odnose.

Hrvatska narodna banka priznaje rezervaciju ako ima sadašnju pravnu ili izvedenu obvezu koja je nastala na temelju prošlih događaja, ako postoji vjerojatnost da će za podmirenje obveze biti potreban odljev resursa te ako je moguće pouzdano procijeniti iznos obveze. Ako sva tri navedena uvjeta nisu ispunjena, rezervacija se ne priznaje.

2.6. Financijski instrumenti

Hrvatska narodna banka pri priznavanju, vrednovanju i klasifikaciji financijske imovine, počevši od financijskih izvještaja za 2018., primjenjuje odredbe MSFI-ja 9 – Financijski instrumenti (vidi bilješke 1.2.1. i 37.1.3.). Pri sastavljanju financijskih izvještaja za 2017. primijenjene su odredbe MRS-a 39 – Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje.

2.6.1. Klasifikacija (za godinu koja je završila 31. prosinca 2017.)

2.6.1.1. Financijska imovina

Financijska imovina Hrvatske narodne banke razvrstava se u sljedeće kategorije:

a) Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

Ova kategorija obuhvaća utržive dužničke vrijednosne papire koji su stečeni uglavnom radi prodaje ili ponovnog otkupa u bližoj budućnosti. U ovu kategoriju svrstavaju se i sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim institucijama i plemeniti metali.

b) Ulaganja koja se drže do dospijea

Ova kategorija obuhvaća ulaganja u dužničke vrijednosne papire koje Hrvatska narodna banka namjerava i može držati do dospijea.

c) Zajmovi i potraživanja

Zajmovi i potraživanja neizvedena su financijska imovina s fiksnim ili odredivim plaćanjima, koja nije kotirana na aktivnom tržištu.

U kategoriju zajmova i potraživanja klasificiraju se novac, depoziti kod banaka i bankovnih institucija, obratni repo ugovori, krediti, potraživanja od kupaca i druga potraživanja koja čine financijsku imovinu.

d) Financijska imovina raspoloživa za prodaju

U kategoriju financijske imovine raspoložive za prodaju razvrstavaju se dužnički vrijednosni papiri definirani kao raspoloživi za prodaju, ulaganja Hrvatske narodne banke u vlasničke vrijednosne papire međunarodnih financijskih institucija, na temelju kojih je ostvarila članstvo u tim institucijama, te uplaćeni kapital Europske središnje banke.

2.6.1.2. Financijske obveze

Hrvatska narodna banka klasificira svoje financijske obveze kao ostale financijske obveze.

2.6.2. Priznavanje i prestanak priznavanja

Hrvatska narodna banka priznaje i prestaje priznavati financijske instrumente na datum namire.

2.6.3. Utvrđivanje vrijednosti (za godinu koja je završila 31. prosinca 2017.)

Vrijednost financijskih instrumenata početno se priznaje prema njihovoj fer vrijednosti uvećanoj, u slučaju financijske imovine ili financijske obveze koja se ne vodi po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, za transakcijske troškove.

Poslije početnog priznavanja financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak naknadno se mjeri po njezinoj fer vrijednosti. Dobici i gubici od promjene fer vrijednosti ove imovine priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku.

Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeca obuhvaćaju dužničke vrijednosne papire s fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim dospijecom. Mjere se prema amortiziranom trošku s pomoću metode efektivne kamatne stope i podložni su umanjenju vrijednosti.

Zajmovi i potraživanja naknadno se mjere po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope.

Financijska imovina raspoloživa za prodaju naknadno se mjeri po fer vrijednosti, osim ulaganja u vlasničke instrumente, koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti, a koji se mjere po trošku stjecanja. Dobici ili gubici od promjene fer vrijednosti (dužničke) monetarne imovine raspoložive za prodaju priznaju se izravno u rezervi fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti te su objavljeni u izvještaju o promjenama kapitala. Gubici od umanjenja vrijednosti, dobici i gubici iz tečajnih razlika, prihod od kamata, rashodi od kamata ako su kamate negativne i amortizacija premije ili diskonta primjenom metode efektivne kamatne stope na osnovi dužničke imovine raspoložive za prodaju priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Financijske obveze klasificiraju se kao ostale financijske obveze i naknadno se mjere po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope, s iznimkom novčanica i kovanica u optjecaju, koje se iskazuju po nominalnoj vrijednosti.

2.6.4. Umanjenje vrijednosti financijske imovine (za godinu koja je završila 31. prosinca 2017.)

Financijska imovina procjenjuje se na datum izvještaja o financijskom položaju kako bi se utvrdilo postoji li objektivan dokaz umanjenja vrijednosti financijske imovine.

a) Financijska imovina po amortiziranom trošku

Ako postoji objektivan dokaz da je nastao gubitak od umanjenja vrijednosti zajmova i potraživanja ili imovine koja se drži do dospelja i vodi po amortiziranom trošku, iznos gubitka mjeri se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova diskontirano uz originalnu efektivnu kamatnu stopu financijskog ulaganja. Knjigovodstvena vrijednost ulaganja umanjuje se upotrebom odvojenog računa ispravka vrijednosti, a iznos gubitka priznaje se u dobit ili gubitak. Ako zajam ili imovina koja se drži do dospelja ima varijabilnu kamatnu stopu, kao diskontna stopa za mjerenje gubitaka zbog umanjenja vrijednosti uzima se efektivna kamatna stopa određena ugovorom koja vrijedi na datum kad je utvrđeno umanjenje vrijednosti.

Ako se u sljedećem razdoblju iznos gubitka zbog umanjenja vrijednosti smanji i ako se smanjenje može nepristrano povezati s događajem koji je nastao nakon priznavanja umanjenja vrijednosti (poput poboljšanja kreditnog rejtinga dužnika), prethodno priznati gubitak od umanjenja vrijednosti ispravlja se upotrebom ispravka vrijednosti. Iznos koji je ispravljen priznaje se u dobit ili gubitak.

b) Financijska imovina raspoloživa za prodaju

Ako postoje objektivni dokazi o umanjenju vrijednosti financijskog ulaganja, potrebno je ponovno vrednovati financijsko ulaganje zbog smanjenja njegove vrijednosti.

Ako je smanjenje fer vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju priznato u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti i ako postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti imovine, kumulativni gubitak koji je priznat direktno u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti uklanja se iz kapitala i priznaje u dobit ili gubitak čak i ako se financijska imovina nije prestala priznavati.

Iznos kumulativnoga gubitka preknjiženog iz kapitala u dobit ili gubitak jest razlika između troška stjecanja (umanjenog za otplatu iznosa glavnice duga i amortizacije) i sadašnje fer vrijednosti, umanjeno za sve gubitke od umanjenja vrijednosti te financijske imovine koja je prethodno priznata u dobit ili gubitak.

Gubici od umanjenja vrijednosti priznati u dobit ili gubitak od ulaganja u vlasnički instrument klasificiran kao raspoloživ za prodaju ne ispravlja se u dobit ili gubitak, već se priznaju kao rezerve fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Ako, u sljedećem razdoblju, fer vrijednost dužničkog instrumenta klasificiranog kao raspoloživ za prodaju poraste i povećanje se može objektivno povezati s događajem nastalim nakon priznavanja gubitka od umanjenja vrijednosti u dobit ili gubitak, gubitak od umanjenja vrijednosti ispravit će se, a ispravljeni iznos priznati u dobit ili gubitak. Ukidanje umanjenja može biti samo do iznosa prethodno iskazanog umanjenja.

2.7. Repo ugovori i obratni repo ugovori

Hrvatska narodna banka ugovara kupnje/prodaje vrijednosnih papira ugovarajući ponovnu prodaju/kupnju u biti istih instrumenata na određeni datum u budućnosti po fiksnoj cijeni. Vrijednosni papiri koji su kupljeni s obvezom ponovne prodaje u budućnosti ne priznaju se u Izvještaju o financijskom položaju.

Izdaci koji se temelje na tim ugovorima priznaju se kao krediti dani bankama ili drugim financijskim institucijama, a osigurani su odgovarajućim vrijednosnim papirima iz ugovora o reotkupu. Vrijednosni papiri prodani na temelju ugovora o reotkupu ne isknjižuju se, već se i dalje iskazuju u Izvještaju o financijskom položaju. Primici od prodaje vrijednosnih papira priznaju se kao obveze prema bankama ili financijskim institucijama. Razlika između cijene pri prodaji i cijene pri ponovnoj kupnji raspodjeljuje se tijekom razdoblja transakcije i uključuje u kamatne prihode ili kamatne rashode.

2.8. Depoziti kod drugih banaka

Depoziti kod domaćih i stranih banaka jesu iznosi na računima koji nemaju karakter transakcijskog novca.

2.9. Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda

Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda nominirana su u posebnim pravima vučenja (SDR).

2.10. Plemeniti metali

Plemeniti metali koji kotiraju na svjetskom tržištu priznaju se prema tržišnoj vrijednosti. Dobici i gubici nastali zbog promjene fer vrijednosti priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku izvještajnog razdoblja u kojemu su nastali.

2.11. Gotovina u optjecaju

Zakonsko sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj jest kuna. Novčanice i kovani novac u optjecaju iskazuju se u nominalnoj vrijednosti.

2.12. Novac i novčani ekvivalenti

U Izvještaju o novčanim tokovima pod novcem i novčanim ekvivalentima iskazani su novac u blagajni HNB-a, devizna efektivna u trezoru HNB-a, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, sredstva na računu HNB-a kod Međunarodnoga monetarnog fonda, sredstva na računu HNB-a u HSVP-u i sredstva na računu HNB-a u sustavu TARGET2.

2.13. Oporezivanje

U skladu sa zakonskim odredbama Hrvatska narodna banka nije obveznik poreza na dobit.

2.14. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina

Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina priznaju se u Izvještaju o financijskom položaju prema trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja. Iznimku čine zemljišta i zgrade koji se iskazuju u revaloriziranom iznosu, što je njihova fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za naknadno akumuliranu amortizaciju za zgrade i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja. Pri obračunu amortizacije upotrebljava se linearna metoda.

Revalorizacijski dobitak iskazan je kao posebna stavka unutar ostale sveobuhvatne dobiti. Gubici iz revalorizacije terete revalorizacijske rezerve do visine prije priznatih revalorizacijskih viškova, a gubici iznad prije priznatih viškova terete Izvještaj o dobiti ili gubitku izvještajnog razdoblja.

Korisni vijek uporabe nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine:

NAZIV AMORTIZACIJSKE SKUPINE	KORISNI VIJEK UPORABE ZA 2018. (BROJ GODINA UPORABE)	KORISNI VIJEK UPORABE ZA 2017. (BROJ GODINA UPORABE)
Nekretnine	20 – 50	20 – 50
Računala i računalna infrastruktura	5 – 8	5 – 8
Namještaj i oprema	4 – 20	4 – 20
Motorna vozila	4	4
Programska oprema i licencije	2 – 10	2 – 10

2.15. Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine

Neto knjigovodstvena vrijednost nefinancijske imovine preispituje se na kraju svakoga izvještajnog razdoblja kako bi se utvrdilo postoje li pokazatelji mogućeg umanjenja vrijednosti. Ako takvi pokazatelji postoje, procjenjuje se nadoknadivi iznos imovine. Za imovinu s neodređenim korisnim vijekom upotrebe

te nematerijalnu imovinu koja još nije u upotrebi, nadoknadivi iznos procjenjuje se na svaki datum izvještavanja.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se kada je neto knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinice koja stvara novac veća od njezina nadoknadivog iznosa. Jedinica koja stvara novac najmanja je određiva skupina imovine koja stvara priljeve novca koji su uglavnom neovisni o priljevu novca od druge imovine ili drugih skupina imovine.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se u dobit ili gubitak.

Nadoknativa vrijednost imovine ili jedinice koja stvara novac njezina je fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja ili njezina vrijednost pri uporabi, ovisno o tome što je više. Vrijednost pri uporabi sadašnja je vrijednost budućih novčanih tokova za koju se očekuje da će proizaći iz imovine ili jedinice koja stvara novac.

Vrijednost pri uporabi procjenjuje se diskontiranjem očekivanih budućih gotovinskih tokova na njihovu sadašnju vrijednost s pomoću diskontne stope koja odražava trenutačnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznat prethodnih godina procjenjuje se na svaki datum izvještavanja da bi se utvrdilo je li gubitak umanjen ili više i ne postoji. Gubitak od umanjenja vrijednosti ukida se ako je došlo do promjena u procjenama koje su bile primijenjene za određivanje nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja vrijednosti ukida se samo do knjigovodstvene vrijednosti imovine umanjene za akumuliranu amortizaciju, kakva bi bila izračunata da nije bio priznat gubitak od umanjenja vrijednosti.

2.16. Troškovi zaposlenika

Hrvatska narodna banka ima obvezu plaćanja obveznih mirovinskih doprinosa. Obveza Hrvatske narodne banke prestaje u trenutku kad se doprinosi podmire. Doprinosi se priznaju kao trošak u računu dobiti i gubitka kako nastaju.

Obveze na osnovi dugoročnih primanja zaposlenika, kao što su jubilarne nagrade i zakonske otpremnine, iskazuju se u neto iznosu sadašnje vrijednosti obveze za definirana primanja na datum izvještavanja. Za izračun sadašnje vrijednosti obveze primjenjuje se metoda projicirane kreditne jedinice.

2.17. Raspoređivanje viška i pokrivanje manjka prihoda nad rashodima

Višak prihoda nad rashodima raspoređuje se u opće pričuve i u korist državnog proračuna u skladu s člankom 57. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci. Raspoređivanje viška prihoda nad rashodima u opće pričuve obavlja se u iznosu koji utvrđuje Savjet Hrvatske narodne banke. Višak prihoda nad rashodima koji se u tekućoj financijskoj godini raspoređuje u opće pričuve ne može biti manji od ostvarene neto dobiti s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija bilance stanja s promjenama tečaja ili s promjenama tržišnih cijena, ili veći od 20% ostvarenog viška prihoda nad rashodima. Iznimno, ako je višak prihoda nad rashodima manji od ostvarene neto dobiti s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija bilance stanja s promjenama tečaja i s promjenama tržišnih cijena, višak prihoda nad rashodima u cijelosti se raspoređuje u opće pričuve. Ostatak viška prihoda nad rashodima, nakon raspoređivanja u opće pričuve, izvanredni je prihod državnog proračuna. Manjak prihoda nad rashodima Hrvatska narodna banka pokriva iz općih pričuva. Manjak prihoda nad rashodima koji nije moguće pokriti iz općih pričuva pokriva se iz državnog proračuna.

Bilješka br. 3 – Neto kamatni prihod

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
Kamatni i srodni prihodi	725.700	692.031
Kamatni i srodni rashodi	(233.094)	(166.799)
	<u>492.606</u>	<u>525.232</u>

a) Kamatni i srodni prihodi

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
Devizni depoziti	6.438	3.489
Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja	135.722	75.574
Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	–	213.312
Vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	2.431	–
Vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju	–	270.096
Vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	432.487	–
Kreditni domaćim bankama	16.028	4.494
Devizni obratni repo ugovori	75.659	47.365

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
Obratni repo ugovori u kunama	–	12.790
Devizni repo ugovori (negativne kamate)	54.382	56.822
Ostalo	2.553	8.089
	725.700	692.031

Kamatni prihodi obračunati su primjenom metode efektivne kamatne stope za sve financijske instrumente osim vrijednosnih papira koji se drže radi trgovanja.

b) Kamatni i srodni rashodi

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
Devizni depoziti (negativne kamate)	44.754	32.373
Devizni repo ugovori	65.079	31.183
Devizni obratni repo ugovori (negativne kamate)	121.741	100.004
Depoziti državnog proračuna	1.171	2.704
Ostalo	349	535
	233.094	166.799

Kamatni rashodi obračunati su primjenom metode efektivne kamatne stope.

Bilješka br. 4 – Neto prihod od naknada i provizija

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
Prihodi od naknada i provizija	49.513	49.578
Troškovi naknada i provizija	(20.927)	(19.240)
	28.586	30.338

a) Prihodi od naknada i provizija

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
Naknade za superviziju kreditnih institucija	42.351	42.132
Ostalo	7.162	7.446
	49.513	49.578

Hrvatska narodna banka naplaćuje naknadu za superviziju kreditnih institucija na temelju Zakona o kreditnim institucijama, a obveznici plaćanja naknade za superviziju jesu kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj i podružnice kreditnih institucija sa sjedištem izvan Republike Hrvatske. Visina, način izračuna i način plaćanja naknade za superviziju određuju se Odlukom o naknadi za superviziju kreditnih institucija koju donosi guverner Hrvatske narodne banke.

b) Troškovi naknada i provizija

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
Troškovi pohrane i čuvanja vrijednosnih papira	10.144	8.778
Obvezni doprinos proračunu EBA-e	3.806	3.498
Ostalo	6.977	6.964
	20.927	19.240

Uredbom (EU) br. 1093/2010 o osnivanju Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (*European Banking Authority* – EBA) definirano je da su nadležna tijela članovi Europskog sustava financijskog nadzora (*European System of Financial Supervision* – ESFS), koji čini i Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA). Hrvatska narodna banka prema navedenoj je Uredbi kao tijelo nadležno za nadzor kreditnih institucija sastavni dio Europskog sustava financijskih nadzora (ESFS-a) te u skladu s njom predstavnik Hrvatske narodne banke sudjeluje kao član u rukovodećem tijelu EBA-e Odboru nadzornih tijela (*Board of Supervisors* – BoS). Odbor nadzornih tijela svake godine na način propisan člankom 63. navedene Uredbe donosi proračun EBA-e. Prihodi EBA-e iz kojih se financira proračun sastoje se, između ostalog, i od obveznih doprinosa nacionalnih nadležnih tijela koji se uplaćuju u skladu s formulom koja se temelji na ponderiranju glasova.

Bilješka br. 5 – Neto rezultat od financijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
Neto rezultat kupoprodaje i promjena fer vrijednosti vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju	(101.903)	(129.989)
Neto rezultat od sredstava povjerenih na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama	25.391	13.404
Neto rezultat revalorizacije plemenitih metala	(111)	(264)
	(76.623)	(116.849)

Bilješka br. 6 – Neto rezultat od dužničkih vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
Neto rezultat prodaje dužničkih vrijednosnih papira	53.330	–
	53.330	–

Hrvatska narodna banka ostvarila je u 2018. dobitak od prodaje dužničkih vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u iznosu od 53.330 tisuća kuna.

Bilješka br. 7 – Neto tečajne razlike

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
Neto nerealizirane tečajne razlike	(592.039)	(2.641.458)
Neto realizirane tečajne razlike	(10.911)	(17.232)
	(602.950)	(2.658.690)

Najveći utjecaj na neto tečajne razlike u izvještajnom razdoblju imao je pad tečaja EUR/HRK te rast tečaja USD/HRK između dva izvještajna datuma.

Bilješka br. 8 – Ostali prihodi

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
Prihodi od prodaje numizmatike i investicijskog zlata	315	203
Ostali prihodi	5.319	6.121
	5.634	6.324

Bilješka br. 9 – Troškovi poslovanja

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
Troškovi za zaposlenike (bilješka br. 9.1)	173.649	168.188
Materijalni i administrativni troškovi i usluge	103.352	93.419
Troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna	62.166	52.918
Troškovi amortizacije	34.797	31.980
	373.964	346.505

U sklopu materijalnih i administrativnih troškova i usluga iskazani su troškovi održavanja zgrada i druge materijalne imovine, režijski troškovi, troškovi održavanja mrežnih programa, troškovi uredskog materijala, troškovi sitnog inventara, troškovi stručnog usavršavanja te drugi tekući troškovi.

Troškovi tiskanja novčanica početno se razgraničavaju i priznaju u Izvještaju o dobiti ili gubitku tijekom razdoblja od deset godina, a troškovi kovanja kovanog novca tijekom razdoblja od dvanaest godina.

Bilješka br. 9.1 – Troškovi za zaposlenike

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
Neto plaće	85.121	82.048
Doprinosi iz plaća i na plaće	46.675	44.939
Porezi i prirezi	18.617	17.383
Ostali troškovi za zaposlenike	23.236	23.818
	173.649	168.188

Prosječan broj zaposlenika u 2018. godini bio je 659 (2017.: 657). Ukupni troškovi za zaposlenike za 2018. iznose 173.649 tisuća kuna, od čega se iznos od 28.403 tisuće kuna odnosi na doprinose za mirovinsko osiguranje (2017.: 168.188 tisuća kuna, od čega se 27.556 tisuća kuna odnosilo na doprinose za mirovinsko osiguranje).

Bilješka br. 10 – Povećanje/(smanjenje) umanjena vrijednosti i rezervacija

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
UMANJENJE VRIJEDNOSTI		
Nova umanjena vrijednosti	–	9
	–	9
REZERVACIJE ZA UMANJENJE VRIJEDNOSTI ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE		
Nova umanjena vrijednosti za očekivane kreditne gubitke prema MSFI-ju 9	20.390	–
Poništenja umanjena vrijednosti za očekivane kreditne gubitke prema MSFI-ju 9	(15.897)	–
	4.493	–
REZERVACIJE ZA RIZIKE I TROŠKOVE		
Nove rezervacije	9.146	11.771
Ukinute rezervacije	(10.129)	(9.255)
	(983)	2.516
	3.510	2.525

Kretanja u rezervacijama za umanjene vrijednosti za očekivane kreditne gubitke tijekom godine prikazana su u bilješci 37.1.3.

Bilješka br. 11 – Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Novac u blagajni HNB-a	1.286	1.052
Devizna efektivna u trezoru HNB-a	2.955.058	2.995.507
Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka	6.513.329	16.725.450
Sredstva na računu HNB-a u sustavu TARGET2	55.428	31.767
	9.525.101	19.753.776
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(297)	–
	9.524.804	19.753.776

Najveći utjecaj na smanjenje pozicije Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka imala su Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, koja iznose 6.513.329 tisuća kuna i manja su u odnosu na kraj 2017. za 10.212.121 tisuću kuna (31. prosinca 2017.: 16.725.450 tisuća kuna).

Nacionalna komponenta TARGET2-HR započela je s produkcijskim radom 1. veljače 2016. (vidi bilješku br. 23).

Bilješka br. 12 – Depoziti kod drugih banaka

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Depoziti kod stranih središnjih banaka	11.297.498	2.284.149
Depoziti kod stranih poslovnih banaka	130.025	125.558
Depoziti kod domaćih poslovnih banaka	5.368	8.968
	11.432.891	2.418.675
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(6.750)	–
	11.426.141	2.418.675

Zemljopisna koncentracija depozita kod drugih banaka:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Hrvatska	5.347	8.968
Europa	11.420.794	2.409.707
	<u>11.426.141</u>	<u>2.418.675</u>

Najveći utjecaj na povećanje pozicije Depoziti kod drugih banaka imali su Depoziti kod stranih središnjih banaka koji iznose 11.297.498 tisuća kuna i veći su u odnosu na kraj 2017. za 9.013.349 tisuća kuna (31. prosinca 2017.: 2.284.149 tisuća kuna).

Bilješka br. 13 – Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja (bilješka br. 13.a)	38.407.144	26.419.157
Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama (bilješka br. 13.b)	1.296.161	1.255.353
Plemeniti metali	6.238	6.347
	<u>39.709.543</u>	<u>27.680.857</u>

a) Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Vrijednosni papiri nominirani u EUR	32.471.228	21.228.675
Vrijednosni papiri nominirani u USD	5.935.916	5.190.482
	<u>38.407.144</u>	<u>26.419.157</u>

Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja uključuju obračunate kamate u iznosu od 90.083 tisuće kuna na dan 31. prosinca 2018. (31. prosinca 2017.: 76.270 tisuća kuna).

b) Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama nominirana u USD	1.296.161	1.255.353
	<u>1.296.161</u>	<u>1.255.353</u>

Bilješka br. 14 – Krediti

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Kreditni domaćim bankama	2.029.851	1.286.731
Ostali krediti	41	48
	<u>2.029.892</u>	<u>1.286.779</u>
Umanjenje vrijednosti za kreditne gubitke	(575)	(2)
	<u>2.029.317</u>	<u>1.286.777</u>

Kreditni domaćim bankama obuhvaćaju kredite uz financijsko osiguranje koji su instrument za provođenje operacija na otvorenom tržištu reguliran Odlukom o provođenju monetarne politike Hrvatske narodne banke. Kredit uz financijsko osiguranje povratna je transakcija kojom Hrvatska narodna banka pušta likvidnost drugoj ugovornoj strani uz financijsko osiguranje vrijednosnim papirima prenesenim u skup prihvatljive imovine.

Ukupna fer vrijednost vrijednosnih papira u skupu prihvatljive imovine na dan 31. prosinca 2018. iznosila je 2.501.999 tisuća kuna (31. prosinca 2017.: 1.591.196 tisuća kuna).

Bilješka br. 15 – Obratni repo ugovori

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Devizni obratni repo ugovori	21.280.067	17.643.742
	21.280.067	17.643.742
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(1.079)	–
	21.278.988	17.643.742

Ulaganja u devizne obratne repo ugovore iznose 21.280.067 tisuća kuna i veća su za 3.636.325 tisuća kuna u odnosu na kraj 2017., kada su iznosila 17.643.742 tisuće kuna.

Ukupna fer vrijednost primljenih kolaterala po deviznim obratnim repo ugovorima (državne obveznice zemalja rejtinga od Aaa do Baa1, vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija rejtinga od Aaa do Aa1 i osigurane obveznice rejtinga Aaa) na dan 31. prosinca 2018. iznosi 21.584.610 tisuća kuna (31. prosinca 2017.: 17.696.512 tisuća kuna).

Bilješka br. 16 – ulaganja koja se drže do dospjeća

Struktura ulaganja u devizne vrijednosne papire koji se drže do dospjeća jest sljedeća:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Dužnički vrijednosni papiri	–	19.748.691
Obračunate kamate	–	116.492
	–	19.865.183

Bilješka br. 17 – Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku

Struktura ulaganja u devizne vrijednosne papire po amortiziranom trošku jest sljedeća:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Dužnički vrijednosni papiri	679.403	–
Obračunate kamate	2.793	–
	<u>682.196</u>	<u>–</u>
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(84)	–
	<u>682.112</u>	<u>–</u>

Bilješka br. 18 – Sredstva kod međunarodnoga monetarnog fonda

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Članska kvota	6.490.722	6.454.341
Sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR) i depoziti	2.757.914	2.745.857
	<u>9.248.636</u>	<u>9.200.198</u>

Bilješka br. 19 – Financijska imovina raspoloživa za prodaju

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Dužnički vrijednosni papiri	–	27.925.541
Dionice BIS-a	–	41.914
Dionice SWIFT-a	–	80
Uplaćeni kapital ESB-a	–	18.224
	<u>–</u>	<u>27.985.759</u>

Dužnički vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju uključuju obračunate kamate u iznosu od 161.286 tisuća kuna na dan 31. prosinca 2017.

Bilješka br. 20 – Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Struktura ulaganja u vrijednosne papire po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit jest sljedeća:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Dužnički vrijednosni papiri	43.756.015	–
Obračunate kamate	239.262	–
	<u>43.995.277</u>	<u>–</u>

Bilješka br. 21 – Vlasnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Dionice BIS-a	41.914	–
Dionice SWIFT-a	80	–
Uplaćeni kapital ESB-a	18.224	–
	<u>60.218</u>	<u>–</u>

Vlasničke vrijednosne papire čine uplaćeni kapital Europske središnje banke – ESB-a (engl. *European Central Bank* – ECB) te dionice BIS-a i SWIFT-a. Za ova ulaganja trošak nabave predstavlja najbolju procjenu fer vrijednosti jer nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i njihova se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti.

Na temelju posjedovanja 2.441 dionice Banke za međunarodne namire (engl. *Bank for International Settlements* – BIS), nominalne vrijednosti 5.000 SDR-a po dionici, Hrvatska narodna banka članica je BIS-a, što joj pruža mogućnost korištenja usluga BIS-a središnjim bankama i drugim financijskim organizacijama. U skladu sa Statutom BIS-a od vrijednosti upisanih dionica uplaćeno je 25%, dok ostatak

od 75% čini "kapital na poziv", tj. uplaćuje se po pozivu BIS-a. U 2018. Hrvatska narodna banka dobila je dividendu u iznosu od 5.111 tisuća kuna (2017.: 6.652 tisuće kuna) na osnovi BIS-ovih dionica.

Hrvatska narodna banka također je članica Udruženja za međunarodne međubankovne financijske telekomunikacije (engl. *Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication* – SWIFT). Na osnovi tog članstva Hrvatska narodna banka sudjeluje u međunarodnom transferu financijskih poruka. Šest dionica SWIFT-a nominalne vrijednosti od 125 eura po dionici koje Hrvatska narodna banka posjeduje plaćene su u cijelosti.

Prema članku 28. Statuta Europskog sustava središnjih banaka – ESSB-a (engl. *European System of Central Banks* – ESCB) nacionalne središnje banke – NSB (engl. *National Central Bank* – NCB) ESSB-a jedini su upisnici kapitala ESB-a. Upisi kapitala ovise o udjelima koji su utvrđeni u skladu s člankom 29. Statuta ESSB-a, a koji se prilagođuju svakih pet godina nakon osnivanja ESB-a.

Budući da Republika Hrvatska nije dio europodručja, primjenjuju se prijelazne odredbe članka 47. Statuta ESSB-a, prema kojemu je Hrvatska narodna banka imala obvezu platiti ESB-u 3,75% iznosa upisanoga kapitala kao doprinos za pokriće troškova poslovanja ESB-a. Hrvatska narodna banka, kao nacionalna središnja banka izvan europodručja, nema pravo na primitak odgovarajućeg udjela pri raspodjeli dobiti ESB-a, a nema ni obvezu pokrića gubitka ESB-a. Slijedom izmjena kapitalnoga ključa ESB-a od 1. siječnja 2014. ključ za upis kapitala ESB-a za Hrvatsku narodnu banku iznosi 0,6023%. Hrvatska narodna banka upisala je kapital ESB-a u iznosu od 65.199.017,58 eura, a uplatila iznos od 2.444.963,16 eura.

Bilješka br. 22 – Ulaganja obračunata metodom udjela

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2018.

31. 12. 2017.

Ulaganje u Hrvatski novčarski zavod	23.617	22.033
	<u>23.617</u>	<u>22.033</u>

Ulaganje Hrvatske narodne banke u Hrvatskom novčarskom zavodu čini udio u pridruženom subjektu u skladu s MRS-om 28 i evidentira se primjenom metode udjela. Vlasnički udio Hrvatske narodne banke u kapitalu Hrvatskoga novčarskog zavoda iznosi 42,6%.

Hrvatski novčarski zavod domaće je trgovačko društvo čija je osnovna djelatnost proizvodnja novca i medalja od zlata i drugih plemenitih metala, proizvodnja kovanoga i prigodnoga optjecajnog novca, proizvodnja nakita i srodnih proizvoda, trgovina zlatom i drugim plemenitim metalima, jubilarnim kovanim

novcem i medaljama od zlata i drugih plemenitih metala, izrada registarskih pločica te druge s nabrojenim povezane i registrirane djelatnosti.

Sljedeća tablica prikazuje sažete financijske informacije Hrvatskoga novčarskog zavoda:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
UKUPNA IMOVINA	74.558	65.549
Dugotrajna imovina	25.464	21.060
Kratkotrajna imovina	48.747	44.309
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja	347	180
UKUPNE OBVEZE	18.242	12.881
Dugoročna rezerviranja	200	341
Kratkoročne obveze	18.032	12.528
Obračunati troškovi	10	12
KAPITAL	56.316	52.668
UKUPNI PRIHODI	86.979	66.985
UKUPNI RASHODI	(77.314)	(61.768)
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	9.665	5.217
Porez na dobit	(1.740)	(940)
DOBIT FINANCIJSKE GODINE	7.925	4.277

Sažete financijske informacije Hrvatskoga novčarskog zavoda za 2018. iskazane su na temelju privremenih financijskih izvještaja Hrvatskoga novčarskog zavoda za 2018. godinu s obzirom na to da u trenutku sastavljanja ovih financijskih izvještaja nisu bili dostupni službeni financijski izvještaji Hrvatskoga novčarskog zavoda za 2018. godinu.

Bilješka br. 23 – Obračunate kamate i ostala imovina

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Obračunate kamate	10.742	11.104
Sredstva ostalih sudionika u sustavu TARGET2	2.061.243	7.955.757
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja	431.888	377.101
Numizmatika	12.415	12.496
Ostala imovina	68.513	86.506
	2.584.801	8.442.964
Umanjenje vrijednosti za kreditne gubitke	(7.564)	(7.490)
	2.577.237	8.435.474

U plaćenim troškovima budućeg razdoblja najveći udio imaju unaprijed plaćeni troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna, koji iznose 418.184 tisuće kuna (2017.: 366.746 tisuća kuna).

Bilješka br. 24 – Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	NEKRETNINE (ZEMLJIŠTA I ZGRADE)	RAČUNALNA INFRASTRUKTURA	NAMJEŠTAJI I OPREMA	MOTORNA VOZILA	INVESTICIJE U TIJEKU – KRETNINE, POSTROJENJA, I OPREMA	UKUPNO NEKRETNINE, POSTROJENJA, I OPREMA	PROGRAM- SKA OPREMA I LICENCIJE	INVESTICIJE U TIJEKU – NEMATERIJALNA IMOVINA	UKUPNO NEMATERIJALNA IMOVINA	SVEUKUPNO NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I NEMATERIJALNA IMOVINA
STANJE 1. SIJEČNJA 2017.										
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	498.520	167.941	41.746	10.066	20.877	739.150	88.987	18.351	107.338	846.488
Akumulirana amortizacija	(20.951)	(120.738)	(34.178)	(9.980)	–	(185.847)	(69.971)	–	(69.971)	(255.818)
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	477.569	47.203	7.568	86	20.877	553.303	19.016	18.351	37.367	590.670
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2017.										
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	477.569	47.203	7.568	86	20.877	553.303	19.016	18.351	37.367	590.670
Nove nabavke	–	–	–	–	19.812	19.812	–	5.800	5.800	25.612
Prijenos u upotrebu	1.762	27.813	1.156	222	(30.953)	–	14.412	(14.412)	–	–
Neto otpisi i isknjiženje	–	(2)	(4)	–	–	(6)	–	–	–	(6)
Amortizacijski trošak za razdoblje	(8.159)	(17.046)	(2.224)	(57)	–	(27.486)	(4.493)	–	(4.493)	(31.979)
ZAKLJUČNO NETO KNJIGOVODSTVENO STANJE	471.172	57.968	6.496	251	9.736	545.623	28.935	9.739	38.674	584.297
STANJE 31. PROSINCA 2017.										
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	500.282	193.654	41.996	9.431	9.736	755.099	87.336	9.739	97.075	852.174
Akumulirana amortizacija	(29.110)	(135.686)	(35.500)	(9.180)	–	(209.476)	(58.401)	–	(58.401)	(267.877)
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	471.172	57.968	6.496	251	9.736	545.623	28.935	9.739	38.674	584.297

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	NEKRETNINE (ZEMLJIŠTA I ZGRADE)	RAČUNALNA INFRASTRUKTURA	NAMJEŠTAJI I OPREMA	MOTorna VOZILA	INVESTICIJE U TIJEKU – KRETNINE, POSTROJENJA, I OPREMA	UKUPNO NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA	PROGRAMSKA OPRMA I LICENCIJE	INVESTICIJE U TIJEKU – NEMATERIJALNA IMOVINA	UKUPNO NEMATERIJALNA IMOVINA	SVEUKUPNO NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I NEMATERIJALNA IMOVINA
STANJE 1. SIJEČNJA 2018.										
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	500.282	193.654	41.996	9.431	9.736	755.099	87.336	9.739	97.075	852.174
Akumulirana amortizacija	(29.110)	(135.686)	(35.500)	(9.180)	-	(209.476)	(58.401)	-	(58.401)	(267.877)
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	471.172	57.968	6.496	251	9.736	545.623	28.935	9.739	38.674	584.297
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2018.										
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	471.172	57.968	6.496	251	9.736	545.623	28.935	9.739	38.674	584.297
Nove nabavke	-	-	-	-	27.487	27.487	-	2.067	2.067	29.554
Prijenos u upotrebu	999	19.037	1.788	229	(22.053)	-	1.940	(1.940)	-	-
Neto otpisi i isknjiženje	-	-	(8)	-	-	(8)	-	-	-	(8)
Amortizacijski trošak za razdoblje	(8.191)	(19.532)	(2.178)	(103)	-	(30.004)	(4.793)	-	(4.793)	(34.797)
ZAKLJUČNO NETO KNJIGOVODSTVENO STANJE	463.980	57.473	6.098	377	15.170	543.098	26.082	9.866	35.948	579.046
STANJE 31. PROSINCA 2018.										
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	501.282	211.511	43.230	9.241	15.170	780.434	89.270	9.866	99.136	879.570
Akumulirana amortizacija	(37.302)	(154.038)	(37.132)	(8.864)	-	(237.336)	(63.188)	-	(63.188)	(300.524)
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	463.980	57.473	6.098	377	15.170	543.098	26.082	9.866	35.948	579.046

Revalorizacija dugotrajne materijalne imovine (zemljišta i zgrada) posljednji je put provedena 2014. i utemeljena je na procjenama neovisnih stručnjaka. Fer vrijednost određena je dobitnom metodom, a pri vrednovanju upotrijebljeni su određeni značajni ulazni podaci koji nisu tržišno provjerljivi (razina 3 hijerarhije fer vrijednosti). Kada bi se zemljište i zgrade vodili prema trošku nabave umanjenom za amortizaciju, neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31. prosinca 2018. bila bi 135.333 tisuće kuna. Nekretnine, postrojenja i oprema Hrvatske narodne banke nisu opterećeni ni hipotekarnim ni fiducijarnim teretom.

Bilješka br. 25 – Novčanice i kovani novac u optjecaju

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
Gotov novac stavljen u optjecaj – početno stanje 1. siječnja	31.691.425	27.913.956
Povećanje/(smanjenje) gotovog novca u optjecaju tijekom godine	3.354.735	3.777.469
GOTOV NOVAC STAVLJEN U OPTJECAJ – UKUPNO STANJE 31. PROSINCA	35.046.160	31.691.425

KUNE	NOMINALNA VRIJEDNOST	31. 12. 2018.		31. 12. 2017.	
		KOMADA	VRIJEDNOST U TISUĆAMA KUNA	KOMADA	VRIJEDNOST U TISUĆAMA KUNA
Kovani novac	0,01	127.112.305	1.271	126.056.491	1.261
Kovani novac	0,02	85.032.936	1.701	84.309.178	1.686
Kovani novac	0,05	388.085.489	19.404	369.123.646	18.456
Kovani novac	0,10	562.603.334	56.260	536.756.301	53.676
Kovani novac	0,20	432.115.443	86.423	408.202.196	81.640
Kovani novac	0,50	252.008.177	126.004	237.455.696	118.728
Kovani novac	1	285.547.074	285.547	265.716.254	265.716
Kovani novac	2	173.131.930	346.264	157.534.402	315.069
Kovani novac	5	115.028.414	575.142	104.769.354	523.847
Kovani novac	25	1.242.984	31.075	1.234.048	30.851
Novčanice	5	4.126.781	20.634	4.129.038	20.645
Novčanice	10	49.360.032	493.600	46.514.754	465.147
Novčanice	20	34.932.870	698.658	32.213.788	644.276
Novčanice	50	20.042.044	1.002.102	18.352.875	917.644
Novčanice	100	41.562.344	4.156.234	38.649.766	3.864.977
Novčanice	200	82.108.672	16.421.734	73.168.029	14.633.606
Novčanice	500	7.500.941	3.750.471	7.322.538	3.661.269
Novčanice	1.000	6.973.636	6.973.636	6.072.931	6.072.931
UKUPNO			35.046.160		31.691.425

Bilješka br. 26 – Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Obvezna pričuva u kunama	23.482.632	22.148.237
Devizni računi sudionika u sustavu TARGET2	2.061.243	7.955.757
Ostali primljeni depoziti domaćih banaka	44.210.060	33.874.005
Primljeni depoziti stranih banaka i drugih financijskih institucija	72	72
Sredstva izdvojena po nalogu suda	53.214	95.069
	69.807.221	64.073.140

Na poziciji Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama iskazani su i devizni računi sudionika u sustavu TARGET2. TARGET2 (engl. *Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system*) platni je sustav za namiru platnih transakcija u eurima u realnom vremenu na bruto načelu. TARGET2 je sustav s jedinstvenom tehničkom platformom – engl. *Single Shared Platform (SSP)* kojom zajednički upravljaju u ime Eurosustava Banca d'Italia, Banque de France i Deutsche Bundesbank. Osim u navedenoj bilješci poslovni događaji vezani uz TARGET2 iskazani su u bilančnim pozicijama Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka (vidi bilješku br. 11) i Obračunate kamate i ostala imovina (vidi bilješku br. 23).

Bilješka br. 27 – Repo ugovori

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Devizni repo ugovori	9.219.306	12.023.244
	9.219.306	12.023.244

Ukupna fer vrijednost danih kolaterala po repo ugovorima na dan 31. prosinca 2018. iznosi 9.239.198 tisuća kuna (31. prosinca 2017.: 11.884.102 tisuće kuna).

Bilješka br. 28 – Obveze prema državi i državnim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Kunski depoziti	2.866.339	2.908.755
Devizni depoziti	31.661	40.446
	2.898.000	2.949.201

Bilješka br. 29 – Obveze prema međunarodnome monetarnom fondu

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Mjenice nominirane u kunama	6.472.018	6.435.967
Obveze za neto kumulativnu alokaciju	2.742.649	2.727.262
Ostali računi Međunarodnoga monetarnog fonda	16.307	16.214
	9.230.974	9.179.443

Kunske mjenice odnose se na članstvo Republike Hrvatske u Međunarodnome monetarnom fondu.

Bilješka br. 30 – Obračunate kamate i ostale obveze

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Obračunate kamate	17.647	10.692
Obveze prema zaposlenicima	7.459	6.764
Porezi i doprinosi	6.478	7.014
Obveze prema Europskoj komisiji u eurima	793	768
Obveze prema Europskoj komisiji u kunama	334.614	575.492
Obveze prema Ministarstvu financija	15.202	15.600
Obveze prema dobavljačima	17.807	20.849
Rezervacije za troškove i rizike	46.766	47.749
Ostale obveze	15.072	19.477
	461.838	704.405

Europska komisija otvorila je kod Hrvatske narodne banke svoje transakcijske račune: račun vlastitih sredstava u eurima, račun Europskoga razvojnog fonda u eurima i račun vlastitih sredstava u kunama za obavljanje platnih transakcija.

Unutar stavke rezervacije za troškove i rizike na rezervacije za sudske sporove odnose se 24.822 tisuće kuna (2017.: 24.822 tisuće kuna), a na rezervacije za primanja zaposlenika 21.944 tisuće kuna (2017.: 22.927 tisuća kuna).

Sljedeće tablice prikazuju promjene u rezervacijama za troškove i rizike:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	SUDSKI SPOROVI	PRIMANJA ZAPOSLENIH	UKUPNO
STANJE 1. SIJEČNJA 2018.	24.822	22.927	47.749
Ukinute rezervacije	–	(10.129)	(10.129)
Nove rezervacije	–	9.146	9.146
Priznato kroz dobit ili gubitak	–	(983)	(983)
Plaćeni iznosi	–	–	–
STANJE 31. PROSINCA 2018.	24.822	21.944	46.766
STANJE 1. SIJEČNJA 2017.	24.562	20.670	45.232
Ukinute rezervacije	–	(9.255)	(9.255)
Nove rezervacije	260	11.512	11.772
Priznato kroz dobit ili gubitak	260	2.257	2.517
Plaćeni iznosi	–	–	–
STANJE 31. PROSINCA 2017.	24.822	22.927	47.749

Bilješka br. 31 – Kapital

Kapital Hrvatske narodne banke sastoji se od temeljnoga kapitala i pričuva.

Temeljni kapital u iznosu od 2.500.000 tisuća kuna nije prenosiv i ne može služiti kao sredstvo osiguranja. Pričuve se sastoje od općih i posebnih pričuva. Opće pričuve formiraju se radi pokrića općih rizika poslovanja Hrvatske narodne banke i njihova visina nije ograničena, a formiraju se u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci. Posebne pričuve formiraju se radi pokrića identificiranih gubitaka u skladu s odlukom koju donosi Savjet Hrvatske narodne banke.

Ukupne pričuve na dan 31. prosinca 2018. iznose 11.971.437 tisuća kuna i veće su za 215.524 tisuće kuna u odnosu na 31. prosinca 2017. kada su iznosile 11.755.913 tisuća kuna. Utjecaj primjene MSFI-ja 9 na

dan 1. siječnja 2018. rezultirao je povećanjem ukupnih pričuva za iznos od 792.131 tisuću kuna, a ostali sveobuhvatni gubitak u iznosu od 108.234 tisuće kuna i pokrivanje gubitka za 2018. godinu u iznosu od 468.373 tisuće kuna na teret općih pričuva utjecali su na smanjenje općih pričuva.

Bilješka br. 32 – Analiza ročnosti imovine i obveza

Sljedeća tablica prikazuje podjelu imovine i obveza u dvije skupine, ovisno o očekivanom roku povrata odnosno podmirenja, i to:

- najviše dvanaest mjeseci nakon izvještajnog razdoblja
- nakon dvanaest mjeseci nakon izvještajnog razdoblja.

32.1. Analiza ročnosti imovine i obveza

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 12 MJESECI	VIŠE OD 12 MJESECI	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2018.			
IMOVINA			
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	9.524.804	–	9.524.804
Depoziti kod drugih banaka	11.420.794	5.347	11.426.141
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	38.407.144	1.302.399	39.709.543
Kredit	–	2.029.317	2.029.317
Obratni repo ugovori	21.278.988	–	21.278.988
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	–	682.112	682.112
Sredstva kod MMF-a	2.753.217	6.495.419	9.248.636
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	43.995.277	–	43.995.277
Vlasnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	–	60.218	60.218
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	23.617	23.617
Obračunate kamate i ostala imovina	2.159.053	418.184	2.577.237
Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina	6	579.040	579.046
UKUPNO IMOVINA	129.539.283	11.595.653	141.134.936

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 12 MJESECI	VIŠE OD 12 MJESECI	UKUPNO
OBVEZE			
Novčanice i kovani novac u optjecaju	35.046.160	–	35.046.160
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	69.807.149	72	69.807.221
Repo ugovori	9.219.306	–	9.219.306
Obveze prema državi i državnim institucijama	2.898.000	–	2.898.000
Obveze prema MMF-u	–	9.230.974	9.230.974
Obračunate kamate i ostale obveze	461.215	623	461.838
UKUPNO OBVEZE	117.431.830	9.231.669	126.663.499
NETO POZICIJA	12.107.453	2.363.984	14.471.437

Napomena: Prema konvenciji iznos kuskog dijela obvezne pričuve u iznosu od 23.482.632 tisuće kuna iskazan je na poziciji Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama s ročnošću do 12 mjeseci. Obračun, održavanje i izdvajanje obvezne pričuve obavlja se na mjesečnoj osnovi, a do promjene iznosa obveza po ovoj osnovi može doći zbog promjene osnovice, stope obvezne pričuve i postotka izdvajanja obvezne pričuve na račune kod Hrvatske narodne banke. U biti se ove obveze mogu smatrati i obvezama s ročnošću duljom od 12 mjeseci te bi u tom slučaju kratkoročne obveze bile manje od kratkoročne imovine. Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak iskazani su u razdoblju do 12 mjeseci zbog njihove visoke utrživosti na sekundarnom tržištu, neovisno o ugovorenim dospijećima.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 12 MJESECI	VIŠE OD 12 MJESECI	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2017.			
IMOVINA			
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	19.753.776	–	19.753.776
Depoziti kod drugih banaka	2.409.707	8.968	2.418.675
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	26.419.157	1.261.700	27.680.857
Kredit	–	1.286.777	1.286.777
Obratni repo ugovori	17.643.742	–	17.643.742
Ulaganja koja se drže do dospijeća	3.402.220	16.462.963	19.865.183
Sredstva kod MMF-a	2.741.186	6.459.012	9.200.198
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	27.925.541	60.218	27.985.759
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	22.033	22.033
Obračunate kamate i ostala imovina	8.068.728	366.746	8.435.474
Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina	200	584.097	584.297
UKUPNO IMOVINA	108.364.257	26.512.514	134.876.771

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 12 MJESECI	VIŠE OD 12 MJESECI	UKUPNO
OBVEZE			
Novčanice i kovani novac u optjecaju	31.691.425	–	31.691.425
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	64.073.068	72	64.073.140
Repo ugovori	12.023.244	–	12.023.244
Obveze prema državi i državnim institucijama	2.949.201	–	2.949.201
Obveze prema MMF-u	–	9.179.443	9.179.443
Obračunate kamate i ostale obveze	703.617	788	704.405
UKUPNO OBVEZE	111.440.555	9.180.303	120.620.858
NETO POZICIJA	(3.076.298)	17.332.211	14.255.913

Napomena: Prema konvenciji iznos kunskog dijela obvezne pričuve u iznosu od 22.148.237 tisuća kuna iskazan je na poziciji Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama s ročnošću do 12 mjeseci. Obračun, održavanje i izdvajanje obvezne pričuve obavlja se na mjesečnoj osnovi, a do promjene iznosa obveza po ovoj osnovi može doći zbog promjene osnovice, stope obvezne pričuve i postotka izdvajanja obvezne pričuve na račune kod Hrvatske narodne banke. U biti se ove obveze mogu smatrati i obvezama s ročnošću duljom od 12 mjeseci te bi u tom slučaju kratkoročne obveze bile manje od kratkoročne imovine. Dužnički vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju i po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak iskazani su u razdoblju do 12 mjeseci zbog njihove visoke utrživosti na sekundarnom tržištu, neovisno o ugovorenim dospijećima.

Bilješka br. 33 – Potencijalne i preuzete obveze i sustav trezorskih zaliha

Sudski sporovi: Na dan 31. prosinca 2018. u tijeku je bilo nekoliko pravnih sporova. Prema mišljenju rukovodstva i internih pravnih savjetnika Hrvatske narodne banke postoji mogućnost da Hrvatska narodna banka izgubi neke sporove, pa su rezervirana sredstva za potencijalne gubitke u tim sporovima u iznosu od 24.822 tisuće kuna (vidi bilješku br. 30).

Preuzete obveze za kapitalna ulaganja: Na dan 31. prosinca 2018. Hrvatska narodna banka imala je preuzetih obveza za kapitalna ulaganja u iznosu od 4.050 tisuća kuna (2017.: 2.178 tisuća kuna).

Sustav trezorskih zaliha

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Novčanice i kovani novac koji nisu u optjecaju	50.672.208	51.291.978
Zalihe državnih biljega i obrazaca mjenica	141.629	174.938
	50.813.837	51.466.916

Bilješka br. 34 – Novac i novčani ekvivalenti

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Novac u blagajni HNB-a (bilješka br. 11)	1.286	1.052
Devizna efektivna u trezoru HNB-a (bilješka br. 11)	2.955.058	2.995.507
Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka (bilješka br. 11)	6.513.329	16.725.450
Sredstva na računu HNB-a kod MMF-a	2.753.216	2.741.186
Sredstva na računu HNB-a u sustavu TARGET2 (bilješka br. 11)	55.428	31.767
	12.278.317	22.494.962

Bilješka br. 35 – Ostvareni rezultat

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
(Manjak)/višak prihoda nad rashodima	(468.373)	(2.554.231)
Pokriveno iz općih pričuva	468.373	2.554.231
	-	-

Hrvatska narodna banka ostvarila je manjak prihoda nad rashodima za 2018. u iznosu od 468.373 tisuće kuna, a najveći utjecaj na ostvareni financijski rezultat imale su nerealizirane neto tečajne razlike koje su za 2018. negativne i iznose 592.039 tisuća kuna (vidi bilješku br. 7). Manjak prihoda nad rashodima za 2018. godinu u iznosu od 468.373 tisuće kuna Hrvatska narodna banka pokriva iz općih pričuva.

Hrvatska narodna banka ostvarila je manjak prihoda nad rashodima za 2017. u iznosu od 2.554.231 tisuće kuna, a najveći utjecaj na ostvareni financijski rezultat imale su nerealizirane neto tečajne razlike

koje su za 2017. bile negativne i iznosile su 2.641.458 tisuća kuna (vidi bilješku br. 7). Manjak prihoda nad rashodima za 2017. godinu u iznosu od 2.554.231 tisuću kuna pokriven je iz općih pričuva.

Bilješka br. 36 – Fer vrijednost financijske imovine i obveza

U postupku mjerenja fer vrijednosti financijske imovine i obveza primjenjuje se tržišni pristup kao tehnika mjerenja, a u sklopu hijerarhijskog pristupa određivanja fer vrijednosti Hrvatska narodna banka primjenjuje prvu hijerarhijsku razinu vrednovanja (razina 1), što znači da se kao ulaznim veličinama koristi provjerljivim tržišnim vrijednostima koje su odraz kotacijskih cijena za istu imovinu ili obveze na aktivnom tržištu. U slučaju da kotacijske cijene nisu dostupne, fer vrijednost izračunava se na osnovi modela priznatih standardom GIPS (engl. *Global Investment Performance Standards*), a kao ulazni podaci rabe se provjerljive tržišne vrijednosti (kamatne stope), što odgovara razini 2 hijerarhije fer vrijednosti.

U izvještajnom razdoblju nije bilo reklasifikacija između različitih hijerarhijskih razina fer vrijednosti.

a) Financijska imovina i obveze koje se mjere po fer vrijednosti

U sljedećoj tablici prikazana je financijska imovina koja se mjeri po fer vrijednosti po razinama hijerarhije fer vrijednosti.

	31. 12. 2018.		
	RAZINA 1	RAZINA 2	UKUPNO
FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK			
<i>Devizni vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja</i>			
Državni vrijednosni papiri	22.194.327	12.445.864	34.640.191
Osigurane obveznice	1.671.505	–	1.671.505
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija	1.448.282	–	1.448.282
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	298.237	348.929	647.166
UKUPNO VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA (BILJEŠKA BR. 13.A)	25.612.351	12.794.793	38.407.144
<i>Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama (bilješka br. 13.b)</i>	1.296.161	–	1.296.161
<i>Plemeniti metali</i>	6.238	–	6.238
UKUPNO FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK	26.914.750	12.794.793	39.709.543

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2018.		
	RAZINA 1	RAZINA 2	UKUPNO
FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT			
<i>Devizni vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>			
Državni vrijednosni papiri	40.991.916	257.318	41.249.234
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija	2.221.105	–	2.221.105
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	524.938	–	524.938
<i>Ukupno dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (bilješka br. 20)</i>	<i>43.737.959</i>	<i>257.318</i>	<i>43.995.277</i>
UKUPNO FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT	43.737.959	257.318	43.995.277
SVEUKUPNO	70.652.709	13.052.111	83.704.820
(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.		
	RAZINA 1	RAZINA 2	UKUPNO
FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK			
<i>DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA</i>			
Državni vrijednosni papiri	15.972.972	7.542.913	23.515.885
Osigurane obveznice (s kolateralom javnog sektora)	858.415	–	858.415
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija	1.679.306	–	1.679.306
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	302.922	62.629	365.551
<i>UKUPNO VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA (BILJEŠKA BR. 13.A)</i>	<i>18.813.615</i>	<i>7.605.542</i>	<i>26.419.157</i>
<i>Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama (bilješka br. 13.b)</i>	<i>1.255.353</i>	–	<i>1.255.353</i>
UKUPNO FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK	20.075.315	7.605.542	27.680.857
FINANCIJSKA IMOVINA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU			
<i>DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI RASPOLOŽIVI ZA PRODAJU</i>			
Državni vrijednosni papiri	24.978.162	–	24.978.162
Osigurane obveznice (s kolateralom javnog sektora)	63.097	–	63.097
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija	2.201.256	–	2.201.256
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	683.026	–	683.026
<i>UKUPNO DUŽNIČKI VRIJEDNOSNI PAPIRI RASPOLOŽIVI ZA PRODAJU (BILJEŠKA BR. 18)</i>	<i>27.925.541</i>	–	<i>27.925.541</i>
UKUPNO FINANCIJSKA IMOVINA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU	27.925.541	–	27.925.541
SVEUKUPNO	48.000.856	7.605.542	55.606.398

b) Financijska imovina i obveze koje se ne mjere po fer vrijednosti

Dužnički vrijednosni papiri koji se drže do dospijea klasificirani kao ulaganja koja se drže do dospijea prema MRS-u 39, odnosno kao financijska imovina po amortiziranom trošku prema MSFI-ju 9, mjere se po amortiziranom trošku, a usporedba knjigovodstvenih i fer vrijednosti prikazana je u sljedećoj tablici.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DUŽNIČKI VRIJEDNOSNI PAPIRI	
	KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	FER VRIJEDNOST
31. 12. 2018.	682.112	693.107
31. 12. 2017.	19.865.183	20.659.249

U određivanju fer vrijednosti dužničkih vrijednosnih papira koji se mjere po amortiziranom trošku rabe se ulazni podaci koji pripadaju razini 1 hijerarhije fer vrijednosti.

Ulaganja u vlasničke instrumente određena su kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i obuhvaćaju ulaganja u dionice BIS-a i SWIFT-a te uplaćeni kapital u ESB-u. Za ova ulaganja trošak nabave predstavlja najbolju procjenu fer vrijednosti.

Fer vrijednosti ostale navedene financijske imovine i obveza Hrvatske narodne banke približno su jednake računovodstvenim vrijednostima zbog kratkoročnosti instrumenata.

Bilješka br. 37 – Upravljanje rizicima

Hrvatska narodna banka upravlja međunarodnim pričuvama Republike Hrvatske na osnovi načela likvidnosti i sigurnosti ulaganja, što znači da održava visoku likvidnost pričuva i primjerenu izloženost rizicima te uz dana ograničenja nastoji ostvariti povoljne stope povrata na svoja ulaganja.

Rizici prisutni pri upravljanju međunarodnim pričuvama ponajprije su financijski rizici, a to su kreditni, likvidnosni i tržišni rizik, ali velika se pozornost posvećuje i operativnom riziku.

Operativni rizik podrazumijeva rizik od gubitka koji nastaje zbog neprimjerenih ili neuspješnih unutarnjih procesa, zaposlenika ili sustava ili zbog vanjskih događaja. Operativni rizik kontrolira se strogim razdjeljivanjem funkcija i odgovornosti, točno propisanim metodologijama i procedurama te redovitim unutarnjim i vanjskim revizijama.

Bilješka br. 37.1 – Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik nepodmirenja obveza, odnosno mogućnost da se uložena sredstva neće pravodobno i/ili u potpunosti vratiti ili da se neće vraćati planiranom dinamikom.

Hrvatska narodna banka ograničuje izloženost kreditnom riziku ulaganjem međunarodnih pričuva u visokokvalitetne instrumente s najmanjim stupnjem rizičnosti poput državnih obveznica, obveznica za koje jamči država, bankovnih obveznica s državnim jamstvom i osiguranih obveznica, u instrumente međunarodnih financijskih institucija visokoga kreditnog rejtinga te u kolateralizirane i nekolateralizirane depozite. Kolateralizirani depoziti osigurani su državnim obveznicama iste vrijednosti ili vrijednosti veće od one samog depozita.

Ocjena kreditne sposobnosti financijskih institucija temelji se na rejtinzima koje su objavile velike međunarodne agencije za procjenu rejtinga (Moody's, Standard & Poor's i Fitch).

Ulaganja sredstava međunarodnih pričuva limitirana su po vrstama izdavatelja i financijskim institucijama, čime se kreditni rizik diversificira.

Hrvatska narodna banka ulaže sredstva međunarodnih pričuva u obveznice država i obveznice za koje jamči država rejtinga od Aaa do Baa3 (po agenciji Moody's), u osigurane obveznice rejtinga od Aaa do Aa2, u obratne repo ugovore kod komercijalnih banaka rejtinga od Aaa do Baa3, u depozite kod središnjih banaka rejtinga od Aaa do Baa3, u instrumente kod međunarodnih financijskih institucija od Aaa do A2, kao i u depozite po viđenju kod komercijalnih banaka rejtinga od Aaa do A3 za potrebe obavljanja deviznoga platnog prometa.

Prikaz financijske imovine izložene kreditnom riziku u tablicama Maksimalna izloženost kreditnom riziku i kreditni rizik prema kreditnom rejtingu partnera i Zemljopisna koncentracija kreditnog rizika (bilješke br. 37.1.1. i 37.1.2.) razlikuju se od prikaza u Izvještaju o financijskom položaju jer se temelje na upravljačkim izvještajima. Prikazivanje usklade nije praktično. Neke su od glavnih razlika sljedeće:

- Pozicija Depoziti u tablicama prikazanima u bilješkama br. 37.1.1. i 37.1.2. obuhvaća pozicije Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka, Depoziti kod drugih banaka i Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda iz Izvještaja o financijskom položaju. U navedenim pozicijama depoziti su podijeljeni prema valuti i primatelju (međunarodne financijske institucije, strane i domaće banke). Stanje depozita u tablicama prikazanima u bilješkama br. 37.1.1. i 37.1.2. uključuje i obračunate negativne kamate, koje su u Izvještaju o financijskom položaju uključene u stavke Obračunate kamate i ostale obveze.

- Vrijednosni papiri u Izvještaju o financijskom položaju podijeljeni su prema kategorijama financijske imovine, dok su u tablicama Maksimalna izloženost kreditnom riziku i kreditni rizik prema kreditnom rejtingu partnera i Zemljopisna koncentracija kreditnog rizika dodatno podijeljeni prema izdavatelju i valuti.
- Pozicija Obratni repo ugovori iz Izvještaja o financijskom položaju podijeljena je u tablicama prikazanima u bilješkama br. 37.1.1. i 37.1.2. po valutama te uključuje i obračunate negativne kamate koje su u Izvještaju o financijskom položaju prikazane na poziciji Obračunate kamate i ostale obveze
- Pozicije Ostala devizna financijska imovina i Ostala financijska imovina u kunama u tablicama prikazanima u bilješkama br. 37.1.1. i 37.1.2. čine dio pozicije Obračunate kamate i ostala imovina iz Izvještaja o financijskom položaju.

37.1.1. Maksimalna izloženost kreditnom riziku i kreditni rizik prema kreditnom rejtingu partnera

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	REJTING (MOODY'S)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA			
Državni vrijednosni papiri			
	Aaa	16.405.704	12.087.078
	Aa1	541.447	628.572
	Aa2	9.133.250	5.357.803
	Aa3	185.661	–
	A2	371.597	150.296
	Baa1	3.045.501	–
	Baa2	–	4.062.557
	Baa3	3.559.857	–
	AAA a	539.210	958.834
	AA+ b	37.247	–
	AA a	820.717	270.745
UKUPNO DRŽAVNI VRIJEDNOSNI PAPIRI		34.640.191	23.515.885
Osigurane obveznice	Aaa	1.671.505	858.415
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija			
	Aaa	248.105	249.899
	Aa1	1.051.631	1.278.014
	Bez rejtinga d	148.546	151.393
UKUPNO VRIJEDNOSNI PAPIRI MEĐUNARODNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA		1.448.282	1.679.306

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	REJTING (MOODY'S)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Bankovne obveznice s državnim jamstvom			
	Aaa	423.764	75.910
	Aa1	223.402	289.641
UKUPNO BANKOVNE OBVEZNICE S DRŽAVNIM JAMSTVOM		647.166	365.551
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA		38.407.144	26.419.157
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE DO DOSPIJEĆA			
Državni vrijednosni papiri			
	Aaa	–	1.405.283
	Aa1	–	3.313.934
	Aa2	–	7.335.811
	Aa3	–	5.069.818
	AAA	c	–
	AA	b	–
			143.615
			573.965
UKUPNO DRŽAVNI VRIJEDNOSNI PAPIRI		–	17.842.426
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija			
	Aa1	–	1.796.909
UKUPNO VRIJEDNOSNI PAPIRI MEĐUNARODNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA		–	1.796.909
Bankovne obveznice s državnim jamstvom			
	Aa1	–	225.848
UKUPNO BANKOVNE OBVEZNICE S DRŽAVNIM JAMSTVOM		–	225.848
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE DO DOSPIJEĆA		–	19.865.183
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU			
Državni vrijednosni papiri			
	Aaa	79.168	–
	AAA	c	–
		257.788	–
UKUPNO DRŽAVNI VRIJEDNOSNI PAPIRI		336.956	–
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija			
	Aaa	145.176	–
	Aa1	200.064	–
UKUPNO VRIJEDNOSNI PAPIRI MEĐUNARODNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA		345.240	–
Devizni vrijednosni papiri po amortiziranom trošku		682.196	–
Očekivani kreditni gubici		(84)	–
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU		682.112	–

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	REJTING (MOODY'S)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI RASPOLOŽIVI ZA PRODAJU			
Državni vrijednosni papiri			
	Aaa	–	5.117.967
	Aa1	–	3.464.733
	Aa2	–	11.566.026
	Aa3	–	3.220.880
	A2	–	924.715
	AAA c	–	683.841
UKUPNO DRŽAVNI VRIJEDNOSNI PAPIRI		–	24.978.162
Osigurane obveznice	Aaa	–	63.097
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija			
	Aaa	–	1.442.983
	Aa1	–	758.273
UKUPNO VRIJEDNOSNI PAPIRI MEĐUNARODNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA		–	2.201.256
Bankovne obveznice s državnim jamstvom			
	Aa1	–	683.026
UKUPNO BANKOVNE OBVEZNICE S DRŽAVNIM JAMSTVOM		–	683.026
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI RASPOLOŽIVI ZA PRODAJU		–	27.925.541
DUŽNIČKI DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT			
Državni vrijednosni papiri			
	Aaa	6.583.197	–
	Aa1	6.861.422	–
	Aa2	19.250.254	–
	Aa3	6.203.176	–
	A2	891.057	–
	AAA c	830.818	–
	AA+ b	597.032	–
	AA a	32.278	–
UKUPNO DRŽAVNI VRIJEDNOSNI PAPIRI		41.249.234	–
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija			
	Aaa	1.469.999	–
	Aa1	751.106	–
UKUPNO VRIJEDNOSNI PAPIRI MEĐUNARODNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA		2.221.105	–

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	REJTING (MOODY'S)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	Aa1	524.938	–
UKUPNO BANKOVNE OBVEZNICE S DRŽAVNIM JAMSTVOM		524.938	–
Dužnički devizni vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		43.995.277	–
Očekivani kreditni gubici		(11.712)	–
UKUPNO DUŽNIČKI DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT		43.983.565	–
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI		83.072.821	74.209.881
Devizni obratni repo ugovori			
	Aaa	7.395.964	6.254.989
	Aa1	2.594.708	2.347.909
	Aa2	3.146.014	6.800.228
	Aa3	1.004.569	1.369.619
	Baa1	5.440.351	–
	AAA c	777.228	538.858
	AA+ b	909.795	–
	AA b	–	325.265
Devizni obratni repo ugovori		21.268.629	17.636.868
Očekivani kreditni gubici		(1.079)	–
UKUPNO DEVIZNI OBRATNI REPO UGOVORI		21.267.550	17.636.868
Devizni depoziti			
	Aaa	6.566.970	18.661.410
	Aa1	70	68
	Aa2	2.099.459	375.492
	Aa3	510	1.270
	A1	318	588
	A2	9.193.360	–
	A3	162	433
	Bez rejtinga c	55	28
UKUPNO DEPOZITI		17.860.904	19.039.289
Depoziti kod međunarodnih financijskih institucija	Bez rejtinga d	2.887.939	2.871.415
Devizni depoziti		20.748.843	21.910.704
Očekivani kreditni gubici		(7.026)	–
UKUPNO DEVIZNI DEPOZITI		20.741.817	21.910.704

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	REJTING (MOODY'S)	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Ostala devizna financijska imovina			
	Aa2	–	962
	Aa3	1.180	290
	A1	319	1.754
	A2	–	167
	Baa1	2.311	999
Ostala devizna financijska imovina		3.810	4.172
Očekivani kreditni gubici		–	–
UKUPNO OSTALA DEVIZNA FINANCIJSKA IMOVINA		3.810	4.172
Kreditni u kunama			
	Bez rejtinga	2.029.892	1.286.779
Očekivani kreditni gubici		(575)	(2)
UKUPNO KREDITI U KUNAMA		2.029.317	1.286.777
Depoziti u kunama			
Ostali depoziti kod domaćih poslovnih banaka			
	BBB– c	1.232	1.292
	Bez rejtinga	4.136	7.677
Depoziti u kunama		5.368	8.969
Očekivani kreditni gubici		(21)	–
UKUPNO DEPOZITI U KUNAMA		5.347	8.969
Ostala financijska imovina u kunama			
	Bez rejtinga	55.700	79.209
Očekivani kreditni gubici		(7.564)	(7.490)
UKUPNO OSTALA FINANCIJSKA IMOVINA U KUNAMA		48.136	71.719
SVEUKUPNO		127.168.798	115.129.089

^a Ulaganja imaju odgovarajući rejting agencija Fitch Ratings i Standard & Poor's.

^b Ulaganje ima odgovarajući rejting agencije Standard & Poor's.

^c Sredstva po viđenju kod Clearstreama

^d Ulaganja kod BIS-a i MMF-a, koji nemaju dodijeljen rejting, ali se smatraju institucijama visokoga kreditnog rejtinga.

^e Ulaganja imaju odgovarajući rejting agencije Fitch Ratings.

37.1.2. Zemljopisna koncentracija kreditnog rizika

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

INSTRUMENTI	EUROPODRUČJE	OSTALO	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2018.			
Državni vrijednosni papiri	69.007.855	7.218.526	76.226.381
Osigurane obveznice	1.671.505	–	1.671.505
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija	3.522.728	491.899	4.014.627
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	1.172.104	–	1.172.104
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI	75.374.192	7.710.425	83.084.617
Devizni obratni repo ugovori	11.885.761	9.382.868	21.268.629
Depoziti	17.855.781	5.123	17.860.904
Depoziti kod međunarodnih financijskih institucija	–	2.887.939	2.887.939
UKUPNO DEVIZNI DEPOZITI	17.855.781	2.893.062	20.748.843
Ostala devizna financijska imovina	–	3.810	3.810
Kredit u RH	–	2.029.892	2.029.892
Depoziti u kunama	–	5.368	5.368
Ostala financijska imovina u kunama	–	55.700	55.700
SVEUKUPNO 31. PROSINCA 2018.	105.115.734	22.081.125	127.196.859
STANJE 31. PROSINCA 2017.			
Državni vrijednosni papiri	59.506.904	6.829.569	66.336.473
Osigurane obveznice	921.512	–	921.512
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija	5.195.921	481.550	5.677.471
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	1.274.425	–	1.274.425
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI	66.898.762	7.311.119	74.209.881
Devizni obratni repo ugovori	6.345.814	11.291.054	17.636.868
Depoziti	19.032.426	6.863	19.039.289
Depoziti kod međunarodnih financijskih institucija	–	2.871.415	2.871.415
Ukupno devizni depoziti	19.032.426	2.878.278	21.910.704
Ostala devizna financijska imovina	457	3.715	4.172
Kredit u RH	–	1.286.779	1.286.779
Depoziti u kunama	–	8.969	8.969
Ostala financijska imovina u kunama	–	79.209	79.209
SVEUKUPNO 31. PROSINCA 2017.	92.277.459	22.859.123	115.136.582

Napomena: U tablici je iskazana bruto knjigovodstvena vrijednost financijskih instrumenata.

37.1.3. Model za izračun očekivanih kreditnih gubitaka

Za izračun očekivanih kreditnih gubitaka u Hrvatskoj narodnoj banci primjenjuje se sljedeća formula:

$$\text{ECL} = \text{EAD} \times \text{LGD} \times \text{PD}$$

pri čemu su:

- **EAD** (engl. *exposure at default*) – izloženost u trenutku nastanka statusa neispunjavanja obveza
- **LGD** (engl. *loss given default*) – gubitak zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza
- **PD** (engl. *probability of default*) – vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza.

HNB u aplikaciji ECLC izračunava ECL na najnižoj analitičkoj razini koja je tehnički moguća, uzimajući u obzir logiku granularnosti izračuna ECL-a, ali vodeći se pritom konzervativnim načelom opreznosti koje je karakteristično za poslovanje središnjih banaka.

Procjena očekivanih kreditnih gubitaka odražava nepristran iznos na temelju vjerojatnosti koji se određuje ocjenjivanjem triju mogućih scenarija (realan, pesimističan i optimističan scenarij). Prema stručnoj prosudbi, a u svrhu izračunavanja ECL-a prema realnom, pesimističnom i optimističnom scenariju, određuju se tri različite vrijednosti PD-a. Pesimističan scenarij ima vrijednost PD-a/ECL-a za 25% veću od realnog scenarija, a optimističan scenarij ima vrijednost PD-a/ECL-a za 25% manju od realnog scenarija.

EAD je bruto knjigovodstvena vrijednost financijskog instrumenta na datum inicijalnog priznavanja odnosno na datum izračunavanja ECL-a.

LGD ili gubitak zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza znači omjer gubitka po izloženosti zbog neispunjavanja obveze druge ugovorene strane i iznosa izloženosti u trenutku neispunjavanja obveze. LGD označava visinu mogućega gubitka, odnosno dio izloženosti koji HNB može izgubiti.

PD znači vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza druge ugovorne strane tijekom jednogodišnjeg razdoblja.

Za izračun PD-a za dvanaestomjesečno razdoblje primjenjuju se tri interno razvijena modela:

1. interni model za izračun PD-a za devizne financijske instrumente koji su dio međunarodnih pričuva
2. interni model za izračun PD-a za kunske financijske instrumente i
3. interni model za ostala potraživanja.

PD za cjelokupno životno razdoblje izračunava se s pomoću koncepta matričnog množenja, pri čemu je polazno ishodište izračunata vrijednost PD-a za 12-mjesečni izračun ECL-a.

Sljedeća tablica prikazuje promjene u rezervacijama za očekivane kreditne gubitke u izvještajnom razdoblju:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

FINANCIJSKA IMOVINA	REZERVACIJE ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE NA DAN 1. SIJEČNJA 2018.	SMANJENJE REZERVACIJA TIJEKOM RAZDOBLJA	POVEĆANJE REZERVACIJE TIJEKOM RAZDOBLJA	REZERVACIJE ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE NA DAN 31. PROSINCA 2018.
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	758	(1.594)	1.133	297
Depoziti kod drugih banaka	259	(7.024)	13.515	6.750
Kreditni	242	(339)	672	575
Obratni repo ugovori	853	(4.687)	4.913	1.079
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	–	(9)	93	84
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – dužnički instrumenti	14.008	(3.763)	1.467	11.712
Ostala financijska imovina	7.603	(47)	8	7.564
UKUPNO	23.723	(17.463)	21.801	28.061

Prihodi i rashodi od umanjenja vrijednosti preračunavaju se u kune prema tečaju važećem na datum transakcije, a rezervacije za očekivane kreditne gubitke iskazane u stranim valutama ponovo se preračunavaju na datum izvještaja o financijskom položaju primjenom tečaja važećeg na taj datum.

Ukupno povećanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke u izvještajnom razdoblju iznosi 4.338 tisuća kuna. U izvještaju o dobiti ili gubitku na poziciji (Povećanje)/smanjenje umanjenja vrijednosti i rezervacija iskazano je povećanje umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke u iznosu od 4.493 tisuće kuna (vidi bilješku br. 10), dok su neto pozitivne tečajne razlike po stavkama rezervacije za očekivane kreditne gubitke u ukupnom iznosu od 155 tisuća kuna iskazane na poziciji Neto nerealizirane tečajne razlike (vidi bilješku br. 7).

U sljedećoj tablici prikazane su rezervacije za očekivane kreditne gubitke prema razinama (engl. *stage*) kreditne kvalitete financijskih instrumenata na početku i kraju izvještajnog razdoblja.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

FINANCIJSKA IMOVINA	REZERVACIJE ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE NA DAN 1. SIJEČNJA 2018.			REZERVACIJE ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE NA DAN 31. PROSINCA 2018.		
	RAZINA 1	RAZINA 2	RAZINA 3	RAZINA 1	RAZINA 2	RAZINA 3
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	758	–	–	297	–	–
Depoziti kod drugih banaka	259	–	–	6.750	–	–
Kreditni	240	–	2	573	–	2
Obratni repo ugovori	853	–	–	1.079	–	–
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	–	–	–	84	–	–
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – dužnički instrumenti	14.008	–	–	11.712	–	–
Ostala financijska imovina	113	–	7.490	74	–	7.490
UKUPNO	16.231		7.492	20.569	–	7.492

Bilješka br. 37.2 – Likvidnosni rizik

Likvidnosni rizik proizlazi iz nemogućnosti podmirenja dospjelih obveza ili ostalih obveza iz poslovanja Hrvatske narodne banke u ugovorenom roku. Zbog toga Hrvatska narodna banka svojom strategijom upravljanja deviznom likvidnošću mora dnevno osigurati dostatnu raspoloživost sredstava za namiru svih dospjelih i ugovorenih obveza.

Likvidnosni rizik kontrolira se ulaganjem međunarodnih pričuva u lako utržive obveznice i djelomično u depozitne instrumente s kratkim dospeljem.

Likvidna sredstva obuhvaćaju svu imovinu koju je moguće unovčiti u roku od jednog do tri dana. Hrvatska narodna banka ulaže ukupne međunarodne pričuve u depozite ročnosti do najviše tri mjeseca i u vrijednosne papire dospjeća do deset godina, s tim da se vrijednosni papiri portfelja za trgovanje mogu unovčiti u svakom trenutku.

Na dan 31. prosinca 2018. likvidno je bilo oko 70% neto međunarodnih pričuva, dok je krajem 2017. likvidno bilo oko 68% neto međunarodnih pričuva.

Sljedeće tablice prikazuju financijske obveze Hrvatske narodne banke razvrstane prema vremenu preostalom od datuma bilance do ugovornog roka dospjeća. Analiza je izvedena iz nediskontiranih novčanih tokova financijskih obveza zasnovanih na najranijem očekivanom datumu dospjeća, a uključuje novčane tokove kamata i glavnica kao i buduće izdatke po kamatama.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 1 MJESECA	OD 1 DO 3 MJESECA	OD 3 MJ. DO 1 GODINE	OD 1 DO 5 GODINA	DULJE OD 5 GODINA	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2018.						
OBVEZE						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	35.046.160	–	–	–	–	35.046.160
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	69.807.149	–	–	–	72	69.807.221
Repo ugovori	9.219.390	–	–	–	–	9.219.390
Obveze prema državi i državnim institucijama	2.898.000	–	–	–	–	2.898.000
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	9.230.974	9.230.974
Obračunate kamate i ostale obveze	400.752	24.556	46.766	–	623	472.697
UKUPNO OBVEZE	117.371.451	24.556	46.766	–	9.231.669	126.674.442
STANJE 31. PROSINCA 2017.						
OBVEZE						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	31.691.425	–	–	–	–	31.691.425
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	64.073.068	–	–	–	72	64.073.140
Repo ugovori	12.023.913	–	–	–	–	12.023.913
Obveze prema državi i državnim institucijama	2.949.201	–	–	–	–	2.949.201
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	9.179.443	9.179.443
Obračunate kamate i ostale obveze	639.604	19.898	47.749	–	788	708.039
UKUPNO OBVEZE	111.377.211	19.898	47.749	–	9.180.303	120.625.161

Bilješka br. 37.3 – Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova financijskog instrumenta zbog promjena tržišnih cijena. Tržišni rizik obuhvaća valutni rizik, kamatni rizik i ostale cjenovne rizike.

Valutni rizik (rizik promjene vrijednosti jedne valute u odnosu na drugu) rizik je fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova financijskog instrumenta zbog promjena tečaja stranih valuta.

Kamatni rizik je rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova financijskog instrumenta zbog promjena tržišnih kamatnih stopa.

Ostali cjenovni rizici obuhvaćaju rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova po financijskim instrumentima zbog promjena tržišnih cijena koje ne proizlaze iz kamatnog rizika ili valutnog rizika.

Bilješka br. 37.3.1 – Valutni rizik

Hrvatska narodna banka većinu svoje imovine drži u stranoj valuti, zbog čega je izložena valutnom riziku, odnosno fluktuaciji međuvalutnih odnosa između kune i eura te između kune i američkog dolara. Te međuvalutne promjene utječu na Izvještaj o dobiti ili gubitku, pa tako i na konačni financijski rezultat.

Hrvatska narodna banka izložena je valutnom riziku samo za neto međunarodne pričuve, koje obuhvaćaju dio pričuva kojim se upravlja u skladu s vlastitim odrednicama. Visok udio eura pridonosi smanjenju kolebljivosti zbog stabilnog tečaja eura u odnosu na kunu. Premda se izrađuje VaR analiza za valutni rizik te razni testovi otpornosti na stres, valutna struktura nije definirana tim mjerama već prije svega valutnom strukturom duga i uvoza. U skladu s time ne postavljaju se VaR limiti niti se provodi retroaktivno testiranje.

Dijelom pričuva prikupljenih s osnove sredstava izdvojene devizne obvezne pričuve, sredstava Ministarstva financija, repo poslova i sredstava u posebnim pravima vučenja (SDR) središnja banka upravlja pasivno, u skladu s valutnom strukturom ugovorenih deviznih obveza, te nije izložena valutnom riziku.

Valutni VaR za razdoblje od jedne godine uz razinu pouzdanosti od 95% iznosi 3,6 mlrd. kuna.

37.3.1.1. Analiza osjetljivosti – utjecaj promjena valutnih tečajeva za određeni postotak na Izvještaj o dobiti ili gubitku

Analiza osjetljivosti za 2018.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2018.	USD	EUR
Porast/pad tečaja	±5%	±1%
Utjecaj promjene tečaja na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	816.681/(816.681)	1.010.146/(1.010.146)

Tablica pokazuje osjetljivost rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke u slučaju porasta odnosno pada tečaja kune prema euru za ±1% i u slučaju porasta odnosno pada tečaja kune prema američkom dolaru za ±5%. Prema podacima za prethodna razdoblja godišnja kolebljivost tečaja kune prema američkom dolaru veća je oko pet puta od kolebljivosti tečaja kune prema euru.

Pozitivan broj znači povećanje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako tečaj kune poraste u odnosu na relevantnu valutu za odabrani postotak (odnosno vrijednost kune oslabi u odnosu na promatranu valutu), dok negativni broj znači smanjenje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako se zabilježi pad tečaja kune (odnosno vrijednost kune ojača u odnosu na relevantnu valutu).

U slučaju tečaja kune prema euru nižeg za 1% na datum 31. prosinca 2018. rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi manji približno za 1.010.146 tisuća kuna, dok bi u slučaju tečaja kune prema američkom dolaru nižeg za 5% rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio manji približno za 816.681 tisuću kuna.

Metodologija izračuna

Iznos neto eurskih i neto dolarskih međunarodnih pričuva sa stanjem na dan bilance pomnožen je s razlikom između tečaja kune prema euru odnosno kune prema američkom dolaru koji je vrijedio na datum bilance i istih tečajeva koji su uvećani odnosno umanjeni za odabrani postotak.

Analiza osjetljivosti za 2017.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2017.	USD	EUR
Porast/pad tečaja	±5%	±1%
Utjecaj promjene tečaja na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	778.416/(778.416)	876.301/(876.301)

37.3.1.2. Izloženost HNB-a valutnom riziku – analiza imovine i obveza po pojedinim valutama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	EUR	USD	XDR	OSTALE STRANE VALUTE	HRK	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2018.						
IMOVINA						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	9.518.562	3.783	–	2.106	353	9.524.804
Depoziti kod drugih banaka	10.986.223	434.571	–	–	5.347	11.426.141
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	32.471.228	7.232.077	–	–	6.238	39.709.543
Kredit	–	–	–	–	2.029.317	2.029.317
Obratni repo ugovori	20.841.834	437.154	–	–	–	21.278.988
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	682.112	–	–	–	–	682.112
Sredstva kod MMF-a	–	–	9.248.636	–	–	9.248.636
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	35.634.483	8.360.794	–	–	–	43.995.277
Vlasnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	–	–	–	–	60.218	60.218
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	23.617	23.617

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	EUR	USD	XDR	OSTALE STRANE VALUTE	HRK	UKUPNO
Obračunate kamate i ostala imovina	2.066.974	17	–	–	510.246	2.577.237
Nekretnine, postrojenja i oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	579.046	579.046
UKUPNO IMOVINA	112.201.416	16.468.396	9.248.636	2.106	3.214.382	141.134.936
OBVEZE						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	35.046.160	35.046.160
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	2.061.243	–	–	–	67.745.978	69.807.221
Repo ugovori	9.091.635	127.671	–	–	–	9.219.306
Obveze prema državi i državnim institucijama	23.467	6.965	–	1.229	2.866.339	2.898.000
Obveze prema MMF-u	–	–	9.230.974	–	–	9.230.974
Obračunate kamate i ostale obveze	22.281	18	10.429	2	429.108	461.838
UKUPNO OBVEZE	11.198.626	134.654	9.241.403	1.231	106.087.585	126.663.499
NETO POZICIJA	101.002.790	16.333.742	7.233	875	(102.873.203)	14.471.437

Napomena: Stavke Izvještaja o financijskom položaju iskazane su po neto knjigovodstvenoj vrijednosti (umanjeno za očekivane kreditne gubitke) kako su prikazane u Izvještaju o financijskom položaju.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	EUR	USD	XDR	OSTALE STRANE VALUTE	HRK	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2017.						
IMOVINA						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	19.745.948	3.483	–	3.960	385	19.753.776
Depoziti kod drugih banaka	2.284.149	125.558	–	–	8.968	2.418.675
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	21.228.675	6.445.835	–	–	6.347	27.680.857
Kredit	–	–	–	–	1.286.777	1.286.777
Obratni repo ugovori	15.266.795	2.376.947	–	–	–	17.643.742
Ulaganja koja se drže do dospelosti	19.865.183	–	–	–	–	19.865.183
Sredstva kod MMF-a	–	–	9.200.198	–	–	9.200.198
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	19.754.351	8.171.190	–	–	60.218	27.985.759
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	22.033	22.033
Obračunate kamate i ostala imovina	7.962.466	13	–	–	472.995	8.435.474
Nekretnine, postrojenja i oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	584.297	584.297
UKUPNO IMOVINA	106.107.567	17.123.026	9.200.198	3.960	2.442.020	134.876.771

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	EUR	USD	XDR	OSTALE STRANE VALUTE	HRK	UKUPNO
OBVEZE						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	31.691.425	31.691.425
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	7.955.757	–	–	–	56.117.383	64.073.140
Repo ugovori	10.480.300	1.542.944	–	–	–	12.023.244
Obveze prema državi i državnim institucijama	28.347	11.431	–	669	2.908.754	2.949.201
Obveze prema MMF-u	–	–	9.179.443	–	–	9.179.443
Obračunate kamate i ostale obveze	15.403	283	13.786	20	674.913	704.405
UKUPNO OBVEZE	18.479.807	1.554.658	9.193.229	689	91.392.475	120.620.858
NETO POZICIJA	87.627.760	15.568.368	6.969	3.271	(88.950.455)	14.255.913

Bilješka br. 37.3.2 – Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik pada vrijednosti deviznih portfelja međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke zbog mogućeg porasta kamatnih stopa na tržištima instrumenata s fiksnim prinosom.

Neto međunarodne pričuve, kojima se upravlja u skladu s vlastitim odrednicama, uložene su u portfelje za trgovanje i investicijski portfelj. Investicijski portfelj može biti formiran kao portfelj koji se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit te kao portfelj koji se vrednuje po amortiziranom trošku, a oba služe kao dugoročniji izvor stabilnih prihoda i dugog su prosječnog dospjeća.

Hrvatska narodna banka kroz Izvještaj o dobiti ima otvorenu izloženost kamatnom riziku samo s portfeljima za trgovanje, dok s investicijskim portfeljima gotovo nema izloženosti kamatnom riziku.

Portfelji za trgovanje kratkog su vremena vezivanja pa je time kamatni rizik minimiziran. Portfelj koji se vrednuje po amortiziranom trošku sa stajališta kamatnog rizika nema učinak na Izvještaj o dobiti, a vrijednosni papiri portfelja koji se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, u pravilu, prodaju se samo u situacijama povoljnim za HNB. No, bez obzira na to, i za portfelje koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit vodi se računa o njihovu vremenu vezivanja te kamatnom riziku.

Dijelom pričuva koji se sastoji od sredstava Ministarstva financija, sredstava na osnovi repo ugovora s bankama, kao i na osnovi swap intervencija na domaćem deviznom tržištu te na osnovi članstva u MMF-u i druge imovine koja je vlasništvo drugih pravnih osoba, HNB upravlja u skladu s preuzetim obvezama, a radi zaštite od kamatnog rizika.

37.3.2.1. Analiza osjetljivosti zbog izloženosti neto međunarodnih pričuva HNB-a promjenama kamatnih stopa

Analiza osjetljivosti za 2018.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2018.	USD	EUR
Porast/pad krivulje prinosa	±1 b. b.	±1 b. b.
Utjecaj promjene razine krivulje prinosa na Izvještaj o dobiti ili gubitku	(445)/445	(3.602)/3.602

Kada bi na datum 31. prosinca 2018. cijela dolarska krivulja prinosa bila na razini višoj za jedan bazni bod (0,01%), rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi manji približno za 445 tisuća kuna, dok bi u slučaju razine eurske krivulje prinosa više za jedan bazni bod konačni rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio manji približno za 3.602 tisuće kuna.

U slučaju razine krivulja prinosa niže za jedan bazni bod rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio bi veći za približno iste iznose.

Metodologija izračuna

Iznos dolarskoga, tj. eurskog portfelja za trgovanje sa stanjem na dan bilance pomnožen je s modificiranim prosječnim vremenom vezivanja (modificirani *duration*) i s jednim baznim bodom u postotnom obliku (0,01%). Modificirano prosječno vrijeme vezivanja označuje za koliko će stotih dijelova postotka pasti vrijednost portfelja ako krivulja prinosa poraste za jedan postotni bod.

Analiza osjetljivosti za 2017.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2017.	USD	EUR
Porast/pad krivulje prinosa	±1 b. b.	±1 b. b.
Utjecaj promjene razine krivulje prinosa na Izvještaj o dobiti ili gubitku	(409)/409	(2.626)/2.626

37.3.2.2. Analiza kamatnog rizika

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 1 MJESECA	OD 1 DO 3 MJESECA	OD 3 M.J. DO 1 GODINE	OD 1 DO 5 GODINA	DULJE OD 5 GODINA	BESKA- MATNO	UKUPNO	PROSJEČNI EKS NA DAN 31.12.
STANJE 31. PROSINCA 2018.								
IMOVINA								
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	6.568.757	–	–	–	–	2.956.047	9.524.804	-0,53
Depoziti kod drugih banaka	5.731.651	5.694.631	–	–	–	(141)	11.426.141	-0,31
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	38.317.061	–	–	–	–	1.392.482	39.709.543	0,12
Kredit	–	–	–	2.015.500	41	13.776	2.029.317	1,24
Obratni repo ugovori	16.816.159	4.463.460	–	–	–	(631)	21.278.988	-0,49
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	–	–	–	–	679.403	2.709	682.112	0,43
Sredstva kod MMF-a	2.753.217	–	–	–	–	6.495.419	9.248.636	1,10
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	43.756.015	–	–	–	–	239.262	43.995.277	0,96
Vlasnički vrijednosni papir po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	–	–	–	–	–	60.218	60.218	–
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	–	23.617	23.617	–
Obračunate kamate i ostala imovina	–	–	–	–	–	2.577.237	2.577.237	–
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	–	579.046	579.046	–
UKUPNO IMOVINA	113.942.860	10.158.091	–	2.015.500	679.444	14.339.041	141.134.936	–
OBVEZE								
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	–	35.046.160	35.046.160	–
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	2.061.243	–	–	–	–	67.745.978	69.807.221	–
Repo ugovori	9.219.130	–	–	–	–	176	9.219.306	-0,69
Obveze prema državi i državnim institucijama	2.022.914	–	–	–	–	875.086	2.898.000	0,00
Obveze prema MMF-u	2.742.648	–	–	–	–	6.488.326	9.230.974	1,10
Obračunate kamate i ostale obveze	–	–	–	–	–	461.838	461.838	–
UKUPNO OBVEZE	16.045.935	–	–	–	–	110.617.564	126.663.499	–
NETO POZICIJA	97.896.925	10.158.091	–	2.015.500	679.444	(96.278.523)	14.471.437	–

Napomena: Stavke Izvještaja o financijskom položaju iskazane su po neto knjigovodstvenoj vrijednosti (umanjeno za očekivane kreditne gubitke) kako su prikazane u Izvještaju o financijskom položaju. U stupcu Beskamatno iskazane su obračunate kamate i očekivani kreditni gubici.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 1 MJESECA	OD 1 DO 3 MJESECA	OD 3 MJ. DO 1 GODINE	OD 1 DO 5 GODINA	DULJE OD 5 GODINA	BESKA- MATNO	UKUPNO	PROSJEČNI EKS NA DAN 31.12.
STANJE 31. PROSINCA 2017.								
IMOVINA								
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	16.757.217	–	–	–	–	2.996.559	19.753.776	-0,54
Depoziti kod drugih banaka	1.545.474	864.070	–	–	–	9.131	2.418.675	-0,45
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	26.342.887	–	–	–	–	1.337.970	27.680.857	0,05
Kreditni	–	–	–	1.265.400	21.329	48	1.268.777	1,46
Obratni repo ugovori	17.641.746	–	–	–	–	1.996	17.643.742	-0,45
Ulaganja koja se drže do dospelosti	–	601.220	2.779.011	2.377.255	13.991.205	116.492	19.865.183	1,02
Sredstva kod MMF-a	2.741.186	–	–	–	–	6.459.012	9.200.198	0,74
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	27.764.255	–	–	–	–	221.504	27.985.759	0,95
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	–	22.033	22.033	–
Obračunate kamate i ostala imovina	–	–	–	–	–	8.435.474	8.435.474	–
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	–	584.297	584.297	–
UKUPNO IMOVINA	92.792.765	1.465.290	2.779.011	3.642.655	14.012.534	20.184.516	134.876.771	–
OBVEZE								
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	–	31.691.425	31.691.425	–
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	7.955.757	–	–	–	–	56.117.383	64.073.140	–
Repo ugovori	12.022.248	–	–	–	–	996	12.023.244	-0,68
Obveze prema državi i državnim institucijama	851.046	–	–	–	–	2.098.155	2.949.201	0,10
Obveze prema MMF-u	2.727.262	–	–	–	–	6.452.181	9.179.443	0,74
Obračunate kamate i ostale obveze	–	–	–	–	–	704.405	704.405	–
UKUPNO OBVEZE	23.556.313	–	–	–	–	97.064.545	120.620.858	–
NETO POZICIJA	69.236.452	1.465.290	2.779.011	3.642.655	14.012.534	(76.880.029)	14.255.913	–

Napomena: Na prikazane kamatonosne iznose obračunavaju se fiksne kamatne stope osim na dijelu pozicije Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka u iznosu od 6.568.757 tisuća kuna (31. 12. 2017.: 16.757.217 tisuća kuna), na dijelu pozicije Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (*floateri*) u iznosu od 715.290 tisuća kuna (31. 12. 2017.: 490.604 tisuće kuna) kao i na dijelu pozicije Obveze prema državi i državnim institucijama u iznosu od 2.022.914 tisuća kuna (31. 12. 2017.: 851.046 tisuća kuna), na koje se obračunava varijabilna kamatna stopa.

BILJEŠKA br. 37.3.3 – Ostali cjenovni rizici

Hrvatska narodna banka izložena je ostalim cjenovnim rizicima za sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama i plemenite metale jer cjenovni rizici utječu na promjenu vrijednosti tih financijskih instrumenata.

37.3.3.1. Analiza osjetljivosti – utjecaj promjena cijena financijskih instrumenata za određeni postotak na Izvještaj o dobiti ili gubitku

Analiza osjetljivosti za 2018. – sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2018.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	±1%
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	12.962/(12.962)

Tablica pokazuje osjetljivost rezultata Izvještaja o dobiti Hrvatske narodne banke u slučaju porasta odnosno pada cijene financijskih instrumenata za ±1%.

Pozitivan broj znači povećanje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako dođe do porasta cijene financijskih instrumenata za odabrani postotak, dok negativan broj znači smanjenje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako se zabilježi pad cijena financijskih instrumenata.

U slučaju porasta cijena financijskog instrumenta za 1% u odnosu na cijene zabilježene na datum 31. prosinca 2018. rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi veći približno za 12.962 tisuće kuna, dok bi u slučaju pada cijena za 1% rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio manji približno za 12.962 tisuće kuna.

Analiza osjetljivosti za 2018. – plemeniti metali

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2018.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	±5%
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	312/(312)

Tablica pokazuje osjetljivost rezultata Izvještaja o dobiti Hrvatske narodne banke u slučaju porasta odnosno pada cijene plemenitih metala za ±5%.

Positivan broj znači povećanje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako dođe do porasta cijene financijskih instrumenata za odabrani postotak, dok negativan broj znači smanjenje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako se zabilježi pad cijena financijskih instrumenata.

U slučaju porasta cijena plemenitih metala za 5% u odnosu na cijene zabilježene na datum 31. prosinca 2018. rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi veći približno za 312 tisuća kuna, dok bi u slučaju pada cijena za 5% rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio manji približno za 312 tisuća kuna.

Metodologija izračuna

Stanje ulaganja u financijsku imovinu izloženu cjenovnim rizicima na dan bilance uvećano je odnosno umanjeno za odabrani postotak promjene cijene financijskih instrumenata.

Analiza osjetljivosti za 2017. – sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2017.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	±1%
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	12.554/(12.554)

Analiza osjetljivosti za 2017. – plemeniti metali

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2017.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	±5%
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	317/(317)

Bilješka br. 38 – Povezane osobe

Hrvatska narodna banka pri obavljanju redovitih aktivnosti ulazi u transakcije s povezanim osobama. Povezane osobe, u skladu s MRS-om 24 – Objavljivanje povezanih osoba, jesu država i državna tijela Republike Hrvatske, Hrvatski novčarski zavod i ključni menadžment Hrvatske narodne banke. Trgovačka društva i druge pravne osobe u vlasništvu Republike Hrvatske (uključujući kreditne institucije) ne smatraju se povezanim osobama. Transakcije s povezanim osobama odvijale su se pod redovnim tržišnim uvjetima.

a) Odnosi s državom i državnim tijelima Republike Hrvatske

Hrvatska narodna banka u isključivom je vlasništvu Republike Hrvatske, ali pri ostvarivanju svojeg cilja i u izvršavanju svojih zadataka Hrvatska narodna banka samostalna je i neovisna.

U odnosu s državnim tijelima Republike Hrvatske Hrvatska narodna banka ima ulogu depozitara, odnosno vodi račune Republike Hrvatske i obavlja platni promet po tim računima. Hrvatska narodna banka može prema tržišnim uvjetima obavljati poslove fiskalnog agenta za Republiku Hrvatsku vezane uz:

- izdanja dužničkih vrijednosnih papira Republike Hrvatske, i to kao agent izdanja ili kao knjižni voditelj cijelog izdanja
- isplate iznosa glavnice, kamata i ostalih troškova povezanih s vrijednosnim papirima
- ostala pitanja povezana s navedenim poslovima, ako su u skladu s ciljem Hrvatske narodne banke.

Odnosi s državom i državnim tijelima RH prikazani su u sljedećoj tablici:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.		2017.	
	DRŽAVA	DRŽAVNA TIJELA	DRŽAVA	DRŽAVNA TIJELA
IMOVINA				
Obračunate kamate i ostala imovina	1.788	246	1.773	370
UKUPNO	1.788	246	1.773	370
OBVEZE				
Depoziti	2.174.061	723.938	996.084	1.952.929
Obračunate kamate i ostale obveze	–	–	189	–
UKUPNO	2.174.061	723.938	996.273	1.952.929
PRIHODI				
RASHODI				
Kamatni i srodni rashodi	1.171	–	2.704	–
UKUPNO	1.171	–	2.704	–

Državna tijela koja se smatraju povezanim osobama jesu Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

b) Pridruženi subjekt

Ulaganje Hrvatske narodne banke u Hrvatskom novčarskom zavodu čini udio u pridruženom subjektu u skladu s MRS-om 28, a vlasnički udio Hrvatske narodne banke u kapitalu Hrvatskoga novčarskog zavoda iznosi 42,6%. Detaljne objave o pridruženom subjektu navedene su u bilješci br. 22.

Odnosi s Hrvatskim novčarskim zavodom prikazani su u sljedećoj tablici:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2018.	2017.
IMOVINA		
Ulaganja obračunata metodom udjela	23.617	22.033
Ostala imovina	14.846	9.013
UKUPNO	38.463	31.046
OBVEZE		
Ostale obveze	167	1
UKUPNO	167	1
PRIHODI		
Dobici pri usklađivanju vrijednosti ulaganja u HNZ	3.407	1.792
Ostali prihodi	76	33
UKUPNO	3.483	1.825
RASHODI		
Kovanje kovanog novca kuna i lipa*	76.386	63.044
Ostalo	124	–
UKUPNO	76.510	63.044

* Iskazan je ukupan iznos računa HNZ-a za izradu kovanica za izvještajnu godinu. Prikazani iznos razlikuje se od računovodstveno iskazanih troškova jer se troškovi izrade kovanica priznaju u izvještaju o dobiti ili gubitku u skladu s politikom razgraničenja troškova (vidi bilješku br. 9).

c) Ključni menadžment Hrvatske narodne banke

Savjet Hrvatske narodne banke nadležan je i odgovoran za ostvarivanje cilja i izvršavanje zadataka Hrvatske narodne banke. Savjet Hrvatske narodne banke utvrđuje politike povezane s djelovanjem Hrvatske narodne banke. Slijedom navedenoga ključni menadžment Hrvatske narodne banke čine članovi Savjeta Hrvatske narodne banke.

Članovi su Savjeta Hrvatske narodne banke guverner, zamjenik guvernera i šest viceguvernera Hrvatske narodne banke.

Kratkoročne naknade ključnom menadžmentu Hrvatske narodne banke za 2018. iznose 8.731 tisuću kuna, od čega se iznos od 1.235 tisuća kuna odnosi na doprinose za mirovinsko osiguranje (2017.: 8.967 tisuća kuna, od čega su se 1.243 tisuće kuna odnosile na doprinose za mirovinsko osiguranje).

Bilješka br. 39 – Događaji nakon izvještajnog razdoblja

Nakon 31. prosinca 2018. nije bilo značajnijih događaja koji bi imali utjecaja na financijske izvještaje Hrvatske narodne banke.

2018

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 01/4564-555
Telefon: 01/4565-006
Telefaks: 01/4564-687

www.hnb.hr

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

ISSN 1331-6397 (tisak)
ISSN 1334-0093 (online)

2018

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2018

2018

HRVATSKA NARODNA BANKA: GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2018.

ISSN 1331-6397

